MINH TRIẾT HỒ CHÍ MINH
TÀI SẢN TINH THẦN VÔ GIÁ
CỦA ĐẢNG VÀ DÂN TỘC TA

MINH TRIẾT HỒ CHÍ MINH VỀ ĐẠI ĐOÀN KẾT

NHÀ XUẤT BẢN THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

MINH TRIẾT HỒ CHÍ MINH VỀ ĐẠI ĐOÀN KẾT

Chịu trách nhiệm xuất bản, nội dung

Giám đốc - Tổng Biên tập:

TS. TRẦN CHÍ ĐẠT

Biên tập sách điện tử: Nguyễn Long Biên - Hàn Hoàng Yến

Trình bày sách: Hà Diễm Quỳnh

Trình bày bìa: Nguyễn Ngô Tráng Kiện

Nguồn ảnh: Trích trong các cuốn sách *Chủ tịch Hồ Chí Minh, Chủ tịch Hồ Chí Minh với nền ngoại giao cách mạng Việt Nam, Bác Hồ của chúng em, Bác Hồ với Giáo dục,...* và một số tài liệu khác.

NHÀ XUẤT BẢN THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

www.nxbthongtintruyenthong.vn, book365.vn, ebook365.vn; ebook.gov.vn

Trụ sở: Tầng 6, Tòa nhà Cục Tần số vô tuyến điện - 115 Trần Duy Hưng, phường Yên Hoà, TP. Hà Nội

Điện thoại: 024.35772145 Điện thoại Phát hành: 024.35772138

E-mail: nxb.tttt@mst.gov.vn

Chi nhánh Nhà xuất bản tại TP. Hồ Chí Minh:

Địa chỉ: 211 đường Nguyễn Gia Trí, phường Thạnh Mỹ Tây, TP. Hồ Chí Minh

Điện thoại: 028.35127750/51 E-mail: cnsg.nxbtttt@mst.gov.vn

Chi nhánh Nhà xuất bản tại miền Trung - Tây Nguyên:

Địa chỉ: 42 Trần Quốc Toản, phường Hải Châu, TP. Đà Nẵng

46 Y Jút, phường Buôn Ma Thuột, tỉnh Đắk Lắk.

Điện thoại: 0236.3897467/0262.3808088 Fax: 0236.3843359

E-mail: cndn.nxbtttt@mst.gov.vn

Số xác nhận đăng ký xuất bản: 2474-2025/CXBIPH/2-102/TTTT

Số quyết định xuất bản: 536/QĐ - NXB TTTT ngày 15 tháng 9 năm 2025

Nộp lưu chiểu Quý IV năm 2025

ISBN: 978-604-45-1218-1

MINH TRIẾT HỒ CHÍ MINH VỀ ĐẠI ĐOÀN KẾT

MINH TRIẾT HỒ CHÍ MINH VỀ ĐẠI ĐOÀN KẾT

Biên soạn:
GS, TS. Nguyễn Như Ý - GS, TS. Đinh Xuân Dũng
TS. Trần Chí Đạt - TS. Vũ Thuỳ Dương

NHÀ XUẤT BẢN THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

LỜI NÓI ĐẦU

Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX (2001) của Đảng đã khẳng định: "Tư tưởng Hồ Chí Minh là kết quả vận dụng và phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin vào điều kiện cụ thể của nước ta, kế thừa và phát triển các giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc, tiếp thu tinh hoa văn hóa nhân loại"[1] và đó là "tài sản tinh thần vô cùng to lớn và quý giá của Đảng và dân tộc ta"[2].

Trải qua gần 60 năm hoạt động và lãnh đạo cách mạng cả quốc tế và trong nước, tư tưởng Hồ Chí Minh được hình thành, từng bước bổ sung, phát triển và hoàn thiện, trở thành một hệ thống những quan điểm toàn diện và sâu sắc về những vấn đề cơ bản của cách mạng Việt Nam. Tư tưởng đó được thể hiện trọn vẹn, nhất quán và sinh động trong toàn bộ cuộc đời và hoạt động thực tiễn của Người và đúc kết trong các trước tác, bài viết, bài nói vô cùng phong phú, đa dạng được in trong bộ *Hồ Chí Minh toàn tập* (15 tập). Thực tiễn lịch sử đã chứng minh rằng, tư tưởng Hồ Chí Minh không chỉ có ý nghĩa quyết định cho mọi thắng lợi của cách mạng Việt Nam gần 100 năm qua mà còn là ánh sáng mãi mãi soi đường cho sự nghiệp xây dựng, phát triển và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam trong tương lai, trong kỷ nguyên mới của dân tộc, đạt được khát vọng giàu mạnh, cường thịnh và hạnh phúc.

Nhận thức sâu sắc về giá trị to lớn và quý báu của tư tưởng Hồ Chí Minh, nhiều năm qua, Đảng ta đã liên tục chỉ đạo và tổ chức việc

---

[1] Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội lần thứ IX*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, 2001, tr.20.

[2] Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội lần thứ IX*, Sđd, tr.84.

nghiên cứu, học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức và phong cách của Người trong toàn Đảng, toàn dân và toàn quân.

Tiếp nhận những tinh hoa văn hóa Đông và Tây, quá khứ và hiện tại, gắn với quá trình hoạt động thực tiễn cực kỳ phong phú, hiếm có là con đường để Hồ Chí Minh đi tới hình thành và xây dựng hệ thống tư tưởng của mình. Song, Người là người con của dân tộc Việt Nam nên để thể hiện tư tưởng của mình cho chính nhân dân, dân tộc mình, Người luôn chọn cách thể hiện cô đúc nhất, trong sáng nhất, giản dị, dễ hiểu nhất để đi vào tinh thần, trí tuệ và lòng người bằng con đường ngắn nhất. Cảm nhận về sự độc đáo ấy, Paul Mus, nhà nghiên cứu người Pháp đã có nhận xét sâu sắc: "Người ta thấy một người Á Đông gia nhập hàng ngũ của Mác, có thể trở thành người cộng sản ngay trên đất nước mình, không hề lay chuyển, nhưng cộng sản theo cách của mình, bởi vì Người tìm cách diễn đạt và làm sinh động học thuyết đó bằng những dạng truyền thống tương tự[1]".

"Người cộng sản theo cách của mình", trong Hồ Chí Minh đó chính là sự không thể tách rời của ba nhân tố "vận dụng", "phát triển" và "sáng tạo" chủ nghĩa Mác - Lênin vào điều kiện cụ thể của nước ta. "Làm sinh động học thuyết đó" bằng sự diễn đạt hết mực giản dị, cô đọng, khúc chiết, ngắn gọn như một châm ngôn, một danh ngôn mang giá trị khoa học và ý nghĩa nhân văn sâu sắc. Đó là đặc trưng tư tưởng Hồ Chí Minh - Minh triết Hồ Chí Minh.

Bộ sách *Minh triết Hồ Chí Minh - tài sản tinh thần vô giá của Đảng và dân tộc ta* đã chọn lọc công phu, nghiêm túc từ hàng chục nghìn trang sách trong *Hồ Chí Minh toàn tậ*p những câu, những đoạn, những lời hay, khúc chiết, hàm súc, dễ đi vào lòng người và sắp xếp thành một hệ thống với 6 cụm chủ đề: trong từng chủ đề/phần, Ban Biên soạn sắp xếp các câu theo dạng từ điển (thứ tự chữ đầu theo A, B, C…) để bạn đọc vừa được trực tiếp đọc vừa suy ngẫm và học tập theo nhu cầu

[1] *Hồ Chí Minh, Việt Nam, Á Châu*, Nxb. Dusenil, Paris, 1971, tr.159.

của mình. Mỗi câu trích dẫn trong bộ sách này đều có chú thích đầy đủ nguồn dẫn để khi người đọc cần tìm hiểu toàn diện, toàn văn có thể dễ dàng tìm về xuất xứ.

Bộ sách *Minh triết Hồ Chí Minh - tài sản tinh thần vô giá của Đảng và dân tộc ta* gồm 6 cuốn:

1. Minh triết Hồ Chí Minh về Đảng và Nhà nước

2. Minh triết Hồ Chí Minh về đại đoàn kết

3. Minh triết Hồ Chí Minh về văn hóa, giáo dục, khoa học và công nghệ

4. Minh triết Hồ Chí Minh về lực lượng vũ trang

5. Minh triết Hồ Chí Minh về công tác đối ngoại

6. Minh triết Hồ Chí Minh về công tác cán bộ

Những lời giới thiệu ngắn cho từng cuốn sách chỉ là những gợi mở để bạn đọc trực tiếp đến với phần chủ yếu của cuốn sách. Đó là mong ước của Ban Biên soạn.

Cuốn sách ***Minh triết Hồ Chí Minh về Đại đoàn kết*** là một trong sáu cuốn sách thuộc Bộ sách *Minh triết Hồ Chí Minh - tài sản tinh thần vô giá của Đảng và dân tộc ta* đã cố gắng thể hiện rõ những tư tưởng cốt lõi và sâu sắc nhất của Chủ tịch Hồ Chí Minh về đại đoàn kết toàn dân tộc, khắc họa rõ tư tưởng này là nền tảng vững chắc cho mọi thắng lợi cách mạng.

Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, đại đoàn kết là chiến lược cách mạng, là phương thức vận động và tập hợp quần chúng hiệu quả nhất và là bảo chứng cho thành công của bất kỳ sự nghiệp nào. Người luôn khẳng định: "Đại đa số nhân dân ta là công nhân, nông dân và các tầng lớp nhân dân lao động khác - đó là nền gốc của đại đoàn kết". Và Người khẳng định: "Đoàn kết của ta không những rộng rãi mà còn

đoàn kết lâu dài. Đoàn kết là một chính sách dân tộc, không phải là một thủ đoạn chính trị."[1].

Hồ Chí Minh nhiều lần nhấn mạnh, muốn đoàn kết thì phải "trọng nhân dân", "gần dân, hiểu dân, học dân và có trách nhiệm với dân". Người nhấn mạnh: "Đoàn kết là sức mạnh của chúng ta. Đoàn kết chặt chẽ thì chúng ta nhất định có thể khắc phục mọi khó khăn". Cách mạng không thể thành công nếu thiếu khối đại đoàn kết: "Đoàn kết là sức mạnh vô địch của chúng ta". Sự vững mạnh của khối đại đoàn kết toàn dân chính là nguồn lực nội sinh quan trọng giúp đất nước vượt qua khó khăn, phát triển vững chắc trong mọi thời kỳ.

Hồ Chí Minh luôn xác định rằng, muốn đoàn kết thành công phải bắt đầu từ sự thống nhất tư tưởng, tình cảm và hành động. Người cho rằng: sự hòa hợp phải bắt nguồn từ lý tưởng chung của dân tộc. Đoàn kết không phải là sự thỏa hiệp, mà là sự hợp tác, sự chung sức chân thành giữa các lực lượng xã hội, vì một mục tiêu chung là đấu tranh vì độc lập, tự do của Tổ quốc, và hạnh phúc của nhân dân. Đây cũng là nguyên lý cơ bản để xây dựng một xã hội công bằng, dân chủ, văn minh. Theo Người, tinh thần yêu nước là điểm chung để quy tụ mọi người Việt Nam, không phân biệt giai cấp, tôn giáo, nguồn gốc; thể hiện tư tưởng khoan dung, tôn trọng quyền tự do tín ngưỡng, xem đồng bào có đạo là một bộ phận không thể tách rời của khối đại đoàn kết dân tộc.

Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm đến sự đoàn kết, thống nhất giữa Nhà nước, Đảng, chính quyền các cấp với nhân dân, giữa các cơ quan, đoàn thể trong hệ thống chính trị, giữa các đảng phái, các tôn giáo, các ngành, các giới. Sự đoàn kết giữa các lực lượng đó là nền tảng của mặt trận dân tộc thống nhất và của một nhà nước pháp quyền vững mạnh, dân chủ và nhân văn. Không chỉ dừng lại ở phạm vi quốc gia, tư tưởng Hồ Chí Minh về đoàn kết còn thể hiện tầm nhìn sâu rộng mang

[1] *Hồ Chí Minh toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, 2011, t.9, tr.244.

tính toàn cầu. Người nhiều lần nhấn mạnh vai trò của tình đoàn kết giữa các đảng cộng sản, giữa các dân tộc bị áp bức, giữa các lực lượng yêu chuộng hòa bình, dân chủ và tiến bộ, trên toàn thế giới.

Tinh thần đại đoàn kết còn đóng vai trò đặc biệt trong việc xây dựng Đảng vững mạnh, trong sạch. Hồ Chí Minh từng khẳng định rằng: "Đoàn kết trong Đảng là điều kiện tiên quyết để đoàn kết toàn dân". Ngược lại, bất kỳ sự rạn nứt nào trong tổ chức đều có thể làm suy giảm sức chiến đấu của Đảng, gây mất đoàn kết nội bộ và tạo điều kiện cho các thế lực thù địch lợi dụng, chống phá. Vì vậy, việc không ngừng củng cố khối đoàn kết trong Đảng, phát huy tinh thần tự phê bình và phê bình một cách chân thành, xây dựng trên cơ sở đồng chí thương yêu lẫn nhau là yêu cầu trước nhất để giữ vững vai trò lãnh đạo của Đảng trong mọi thời kỳ cách mạng.

Đối với lực lượng vũ trang, Hồ Chí Minh yêu cầu không chỉ nội bộ các đơn vị, quân đội phải đoàn kết chặt chẽ giữa cán bộ với chiến sĩ, cán bộ với cán bộ, chiến sĩ với chiến sĩ mà còn phải hết sức coi trọng sự đoàn kết gắn bó máu thịt với nhân dân "như cá với nước".

Hồ Chí Minh đã xây dựng thành công nền tảng lý luận vững chắc để lý giải vì sao đoàn kết là tất yếu lịch sử. Người khẳng định: "Lực lượng xã hội đủ lớn sẽ biến thành sức mạnh vật chất", đó là sự vận dụng sâu sắc phép biện chứng của chủ nghĩa Mác - Lênin. Với tư duy bao quát, Hồ Chí Minh đã đặt nền móng cho một chiến lược đại đoàn kết toàn dân tộc, coi đây là điều kiện tiên quyết để giành thắng lợi trong kháng chiến, kiến quốc cũng như trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc hiện nay.

Tư tưởng đại đoàn kết không chỉ là giá trị truyền thống mà còn là nguồn lực nội sinh thiết yếu để đất nước phát triển nhanh và bền vững, "dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh", là kết tinh của trí tuệ, đạo đức và tầm nhìn chiến lược của một nhà hoạt động cách mạng có lý luận và có kinh nghiệm thực tiễn phong phú.

Chính vì vậy, không chỉ là tài liệu tham khảo cho cán bộ nghiên cứu hay giảng dạy tư tưởng Hồ Chí Minh mà còn là cẩm nang thực hành lý tưởng đại đoàn kết - một giá trị mà mỗi công dân trong thời đại ngày nay đều cần phải tiếp cận như nền tảng tư tưởng chỉ đạo hành động trong công việc và trong ứng xử đời thường.

Đọc ***Minh triết Hồ Chí Minh về Đại đoàn kết*** để hiểu, để nhớ, nhưng quan trọng nhất là để sống và hành động theo tinh thần đoàn kết - tinh thần đã và đang tạo nên sức mạnh và bản sắc Việt Nam trong quá khứ, hiện tại và tương lai./.

BAN BIÊN SOẠN

1. Nhiệm vụ của tờ báo là tuyên truyền, cổ động, huấn luyện, giáo dục, và tổ chức dân chúng, để đưa dân chúng đến mục đích chung.

2. Mục đích là kháng chiến và kiến quốc. Để đi đến kháng chiến thắng lợi, kiến quốc thành công, thì:

3. Tôn chỉ của tờ báo là đoàn kết toàn dân, thi đua ái quốc. Vì vậy:

4. Đối tượng của tờ báo là đại đa số dân chúng.

(Thư gửi lớp học viết báo Huỳnh Thúc Kháng,
báo Cứu quốc, ngày 9-6-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.102)

8-3 là Ngày Phụ nữ quốc tế. Để chúc mừng ngày vẻ vang ấy, đoàn thể phụ nữ ta cần:

- Động viên toàn thể phụ nữ hăng hái góp phần vào cuộc đấu tranh để củng cố hòa bình, thực hiện thống nhất, hoàn thành độc lập và dân chủ trong cả nước.

- Động viên toàn thể phụ nữ nhiệt liệt ủng hộ các chính sách của Đảng và của Chính phủ, ra sức góp phần vào công cuộc khôi phục kinh tế nước nhà. Muốn đạt mục đích ấy thì phụ nữ các tầng lớp phải đoàn kết chặt chẽ, cố gắng học tập, nâng cao giác ngộ chính trị, yêu chuộng lao động, quý trọng của công, thi đua tăng gia sản xuất và tiết kiệm. Ngoài những việc đó, phụ nữ nông dân cần hăng hái tham gia vận động giảm tô và cải cách ruộng đất.

- Động viên toàn thể phụ nữ tham gia các công tác văn hóa xã hội, như bình dân học vụ, phòng đói, cứu đói, phổ biến vệ sinh, bảo vệ nhi đồng, v.v..

- Động viên toàn thể phụ nữ sôi nổi hưởng ứng phong trào lấy chữ ký chống bom nguyên tử, chống đế quốc Mỹ can thiệp vào nước ta và âm mưu gây chiến. Đó là cách rất thiết thực để chúc mừng ngày vẻ vang của phụ nữ quốc tế.

Đó là cách rất thiết thực để chúc mừng ngày vẻ vang của phụ nữ quốc tế.

(8 tháng 3, ngày 8-3-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.365)

Ai cũng biết hiện nay chúng ta có hai lớp cán bộ, cán bộ kháng chiến và cán bộ khác. Nhưng chúng ta phải biết rằng nay hai lớp ấy đều là cán bộ của chính quyền nhân dân, tức là như anh em một nhà. Cho nên chúng ta cần phải xóa bỏ hết thành kiến, cần phải thật thà đoàn kết với nhau, giúp đỡ lẫn nhau để cùng tiến bộ, để cùng phục vụ nhân dân.

(Nói chuyện với anh chị em công chức ở Thủ đô,
ngày 30-11-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.144)

Ai là thợ thuyền thì được vào hội, dù tin Phật, tin đạo, tin cộng sản, tin vô chính phủ, tin gì cũng mặc, miễn là theo đúng quy tắc hội là được.

(Đường cách mệnh, năm 1927,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.331)

Ám sát là làm liều, và kết quả ít, vì giết thằng này còn thằng khác, giết sao cho hết? Cách mệnh thì phải đoàn kết dân chúng bị áp bức để đánh đổ cả cái giai cấp áp bức mình, chứ không phải chỉ nhờ 5, 7 người giết 2, 3 anh vua, 9, 10 anh quan mà được.

(Đường cách mệnh, năm 1927,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.299)

An Nam cách mệnh cũng phải có nữ giới tham gia mới thành công…

(Đường cách mệnh, năm 1927,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.315)

… anh em phải làm sao cho dân yêu mến. Phải nhớ rằng dân là chủ. Dân như nước, mình như cá. Lực lượng bao nhiêu là nhờ ở dân hết.

(Bài nói chuyện tại buổi Lễ tốt nghiệp khóa 5 Trường Huấn luyện cán bộ Việt Nam, báo Cứu quốc, ngày 15-11-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.116)

Ba mươi mốt triệu đồng bào ta ở cả hai miền, bất kỳ già trẻ, gái trai, phải là 31 triệu chiến sĩ anh dũng diệt Mỹ, cứu nước, quyết giành thắng lợi cuối cùng.

(Bài nói tại cuộc mít tinh trọng thể kỷ niệm ngày thành lập Quân đội nhân dân Việt Nam (22-12-1944) và ngày toàn quốc kháng chiến chống thực dân Pháp xâm lược (19-12-1946), báo Nhân Dân, ngày 26-12-1967, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.412)

Bác khuyên các cháu giữ gìn kỷ luật, và ra sức học hành.

Cháu nào chưa biết chữ Quốc ngữ, phải học cho biết.

Cháu nào biết rồi, thì gắng giúp anh em chị em học cho biết.

Làm sao cho đồng bào ở Xã Ba ai cũng biết chữ Quốc ngữ, thì Bác sẽ vui lòng và khen các cháu ngoan.

(Gửi nhi đồng Xã Ba, Lào Cai, Báo Cứu quốc, số 411, ngày 20-11-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.503)

Bác mong các cháu "cho ngoan",

Mai sau gìn giữ giang san Lạc - Hồng.

Sao cho nổi tiếng Tiên - Rồng,

Sao cho tỏ mặt nhi đồng Việt Nam.

(Thơ tặng các cháu nhi đồng, Báo Cứu quốc, số 239, ngày 14-5-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.245)

Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng các cháu thiếu nhi ở chiến khu Việt Bắc, năm 1951

"*Bác rất yêu quý thanh niên*".

Nếu cần giải thích thì Bác nói thêm thế này: "Bác rất yêu mến thanh niên".

- Vì thanh niên là người *tiếp sức* cách mạng cho thế hệ thanh niên già, đồng thời là người phụ trách dìu dắt thế hệ thanh niên tương lai - tức là các cháu nhi đồng.

- Vì thanh niên là người *xung phong* trong công cuộc phát triển kinh tế và văn hóa, trong sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội. Về *nông nghiệp,* số đông "kiện tướng" làm công tác thủy lợi, làm phân bón, vỡ đất hoang, cải tiến nông cụ, v.v. đều là thanh niên. Về *công nghiệp*, trong phong trào cải tiến kỹ thuật, nâng cao năng suất, thanh niên cũng là người xung phong. Về văn hóa, trong công việc xóa nạn mù chữ, bổ túc văn hóa, thi đua "Hai tốt", thanh niên cố gắng nhiều và có công nhiều. Nhân đây, Bác gửi lời khen ngợi những cháu thanh niên

gái và trai đang xung phong lên miền núi vỡ hoang, và các thầy giáo, cô giáo thanh niên đang xung phong đưa văn hóa lên giúp đồng bào miền núi.

- Vì thanh niên là lực lượng cơ bản trong bộ đội, công an và dân quân tự vệ, đang hăng hái giữ gìn trật tự, trị an, bảo vệ Tổ quốc.

- Vì trong mọi công việc, thanh niên thi đua thực hiện khẩu hiệu: "Đâu cần, thanh niên có; việc gì khó, thanh niên làm".

- Vì hai người đầu tiên chinh phục vũ trụ: Hai anh hùng Liên Xô, đồng chí Gagarin và đồng chí Titốp cũng là thanh niên.

(Bài nói chuyện tại Đại hội toàn quốc lần thứ II
của Hội liên hiệp Thanh niên Việt Nam, ngày 20-12-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.298-299)

… Bác thân ái chúc các cháu mạnh khỏe, vui vẻ và Bác khuyên các cháu mấy điều sau đây:

Trước hết, các cháu phải thương yêu giúp đỡ nhau, phải đoàn kết chặt chẽ.

Đoàn kết giữa các cháu lớn và các cháu bé.

Đoàn kết giữa các cháu vùng này với các cháu vùng khác.

Đoàn kết giữa các cháu miền Nam với các cháu và đồng bào địa phương.

Đoàn kết giữa các cháu và các cô, các chú cán bộ.

(Thư gửi các cháu và các cán bộ
các trường miền Nam, ngày 1-6-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.498)

Chủ tịch Hồ Chí Minh với thiếu nhi các dân tộc Việt Bắc, năm 1960

Bác viết mấy chữ, để cảm ơn các cháu và khuyên các cháu:

1. Phải siêng học,

2. Phải giữ sạch sẽ,

3. Phải giữ kỷ luật,

4. Phải làm theo đời sống mới,

5. Phải thương yêu giúp đỡ cha mẹ anh em.

(Thư gửi các cháu thiếu nhi, ngày 24-10-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.472)

Ban bố các quyền tự do dân chủ cho nhân dân: Tự do ngôn luận, tự do xuất bản, tự do tổ chức, tự do tín ngưỡng, tự do đi lại trong nước, tự do xuất dương. Bỏ chế độ bắt phu và các chế độ áp bức do đế quốc đặt ra.

(Chương trình Việt Minh,
tài liệu của Bảo tàng cách mạng Việt Nam,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.629)

… Bản chất của hòn đá là cứ ỳ ra, không nhúc nhích. Nhưng khi nhiều người đồng tâm hiệp lực mà xô đẩy, thì dù tảng đá to mấy, nặng mấy, cũng phải lăn.

(Bài nói chuyện trong buổi lễ bế mạc Đại hội thành lập Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, ngày 10-9-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.131)

Bao giờ Nam Bắc sum họp một nhà, thì Bác có thể tự hào rằng, mình là một trong những người vui sướng nhất trên thế giới, vì lý do sau đây: Từ năm 1925, ngay khi mới thành lập, Hội Thanh niên Cách mạng đồng chí đã lo đặt viên đá đầu tiên để chuẩn bị cho tổ chức thanh niên sau này. Lúc đó, Hội bắt đầu nuôi dạy 10 thiếu niên Việt Nam. Những cháu này dần dần được Đoàn Thanh niên Cộng sản Quảng Châu nhận vào Đoàn và giáo dục thêm.

…

Từ chỗ chỉ có một Lý Tự Trọng đến ngày nay chúng ta có 78 vạn đoàn viên Đoàn Thanh niên Lao động hăng hái ra sức giúp Đảng xây dựng chủ nghĩa xã hội và đấu tranh thống nhất Tổ quốc. Tiến bộ đó làm cho Bác rất vui sướng và trẻ lại. Nó làm cho lòng Bác phơi phới như hoa nở trong mùa xuân.

Hơn nữa, bên cạnh 36 triệu đồng chí trong 87 đảng anh em, lại có hàng chục triệu thanh niên cộng sản đoàn kết nhất trí và hăng hái đấu tranh. Thế là thanh niên Việt Nam ta có hàng chục triệu anh em thân thiết, và Bác cũng tự hào là mình có hàng chục triệu cháu thanh niên cộng sản khắp năm châu.

(Bài nói chuyện tại Đại hội lần thứ III của Đoàn Thanh niên Lao động Việt Nam, ngày 24-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.88-89)

Bất kỳ ai mà thật thà tán thành hoà bình, thống nhất, độc lập, dân chủ thì dù những người đó trước đây chống chúng ta, bây giờ chúng ta cũng thật thà đoàn kết với họ.

(Nói chuyện tại Hội nghị đại biểu
Mặt trận Liên - Việt toàn quốc, ngày 10-1-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.244)

Bất kỳ ai, dù quá khứ của họ thế nào, miễn là ngày nay họ thật lòng ủng hộ công cuộc xây dựng miền Bắc và đấu tranh thống nhất nước nhà, thì chúng ta đoàn kết với họ.

(Bài nói chuyện tại lớp bồi dưỡng cán bộ
về công tác mặt trận, tháng 8-1962,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.453)

Bất kỳ bao giờ, bất kỳ ở đâu, ta cần phải chuẩn bị sẵn sàng, đề phòng cẩn thận. Bất kỳ bao giờ, bất kỳ ở đâu, ta phải liên lạc mật thiết với dân, phải làm cho dân mến, dân tin.

(Thư gửi Đoàn 29 (Trung đoàn Thủ đô), tháng 2-1948,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.483)

Bất kỳ đàn ông, đàn bà, bất kỳ người già, người trẻ, không chia tôn giáo, đảng phái, dân tộc. Hễ là người Việt Nam thì phải đứng lên đánh thực dân Pháp để cứu Tổ quốc.

(Lời kêu gọi toàn quốc kháng chiến, ngày 19-12-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.534)

Bất kỳ người nào, bất kỳ nhóm nào, nếu họ tán thành hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ thì chúng ta cũng sẵn sàng thật thà đoàn kết với họ.

Chúng ta đoàn kết chặt chẽ với nhân dân các nước bạn.

Chúng ta dựa theo 5 nguyên tắc lớn của bản tuyên bố Trung - Ấn và Trung - Diến để gây quan hệ hữu hảo với hai Chính phủ và vua Miên và Lào.

Chúng ta phát triển quan hệ hữu hảo với các nước Đông Nam Á.

Đối với nước Pháp, chúng ta sẽ cố gắng lập lại mối quan hệ kinh tế và văn hóa trên nguyên tắc bình đẳng và hai bên đều có lợi. Chúng ta đoàn kết với nhân dân Pháp và nhân dân yêu chuộng hòa bình thế giới.

(Diễn văn chúc mừng năm mới trong dịp lễ mừng
Trung ương Đảng và Chính phủ về Thủ đô, ngày 1-1-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.227)

Bây giờ còn một điểm rất quan trọng, cũng là điểm mẹ. Điểm này mà thực hiện tốt thì đẻ ra con cháu đều tốt: Đó là đoàn kết. Đoàn kết trên dưới, cán bộ và chiến sĩ, miền Nam và miền Bắc, trong và ngoài Đảng, quân đội và nhân dân, đoàn kết rộng rãi với các nước trong phe xã hội chủ nghĩa và nhân dân yêu chuộng hoà bình trên thế giới. Các chú đều biết, trong kháng chiến ta gặp rất nhiều khó khăn, lực lượng địch mạnh hơn ta nhiều, nhưng nhờ đoàn kết mà ta đã thắng. Nay trong xây dựng hòa bình, ta cũng biết đoàn kết thì nhất định thành công. Không chỉ đoàn kết ngoài miệng mà phải thực sự, đoàn kết trong công tác, trong học tập. Muốn đoàn kết tốt thì phải phê bình, tự phê bình tốt, nghĩa là xuất phát từ đoàn kết mà phê bình và tự phê bình, phê bình và tự phê bình để đi đến đoàn kết tốt hơn nữa, đó là một điểm rất quan trọng.

(Nói chuyện tại Lớp chỉnh huấn trung, cao cấp của
Bộ Quốc phòng và các lớp trung cấp
của các tổng cục, tháng 5-1957,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.589-590)

Bây giờ ngoại giao của ta ngày càng khó, ta phải làm sao công tác cho tốt. Ta có chính sách đúng đắn, phải làm sao vui lòng được mọi

người, làm vui lòng được từ người binh nhất, binh nhì. Tuy không được lòng họ 100% nhưng không được làm mất lòng ai 100%, vì cách mạng của ta phải dựa vào họ giúp đỡ. Ta phải luôn giúp đỡ họ và mong cho tất cả đều đoàn kết.

(Nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ ngoại giao
lần thứ năm, ngày 16-3-1966,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.63)

Bây giờ ngoại giao của ta vừa là một mà vừa là hai, vừa là hai mà lại vừa là một. Ta vừa có ngoại giao của Việt Nam Dân chủ Cộng hòa và vừa có ngoại giao của Mặt trận. Hai khối đó phải kết hợp chặt chẽ với nhau. Có khi Mặt trận nói chứ Việt Nam Dân chủ Cộng hòa nói thì không hợp. Có khi cả hai đều nói. Phải đoàn kết chặt chẽ với nhau, hai bên cùng bàn bạc với nhau.

(Nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ ngoại giao
lần thứ năm, ngày 16-3-1966,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.63)

Bênh vực lớp này, chống lại lớp khác, không biết làm cho các từng lớp nhân nhượng lẫn nhau, hòa thuận với nhau. Thậm chí có đôi nơi để đất ruộng bỏ hoang, nông gia ta thán. Quên rằng lúc này ta phải toàn dân đoàn kết, không chia già trẻ, giàu nghèo để giữ nền độc lập, chống kẻ thù chung.

(Thư gửi Ủy ban nhân dân các kỳ, tỉnh,
huyện và làng, báo Cứu quốc, ngày 17-10-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.65-66)

BỆNH HẸP HÒI:

Bệnh này rất nguy hiểm, mà nhiều cán bộ và đảng viên còn mắc phải.

Trong, thì bệnh này ngăn trở Đảng thống nhất và đoàn kết.

Ngoài, thì nó phá hoại sự đoàn kết toàn dân…

Chúng ta phải kiên quyết sửa ngay bệnh ấy, mỗi đảng viên, mỗi một bộ phận, mỗi một lời nói, việc làm, tuyệt đối phải nhằm vào lợi ích của toàn cuộc, lợi ích của toàn Đảng.

Vì ham danh vọng và địa vị, cho nên khi phụ trách một bộ phận nào, thì lôi người này, kéo người khác, ưa ai thì kéo vào, không ưa thì tìm cách tẩy ra. Thế là chỉ biết có mình, chỉ biết có bộ phận mình mà quên cả Đảng. Đó là một thứ bệnh hẹp hòi. Trái hẳn với nguyên tắc tập trung và thống nhất của Đảng.

Cũng vì bệnh hẹp hòi đó mà cán bộ cấp trên phái đến và cán bộ địa phương không đoàn kết chặt chẽ.

…

Bệnh này rất tai hại cho Đảng. Nó làm hại đến sự thống nhất. Nó làm Đảng bớt mất nhân tài và không thực hành được đầy đủ chính sách của mình. Nó làm mất sự thân ái, đoàn kết giữa đồng chí. Nó gây ra những mối nghi ngờ.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.276, 297)

Biết đồng sức,

Biết đồng lòng,

Việc gì khó,

Làm cũng xong.

(Hòn đá, báo Việt Nam độc lập, ngày 21-4-1942,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.270)

Bọn phản động khắp thế giới vu khống rằng: Các nước xã hội chủ nghĩa cấm đạo và phá đạo.

Sự thật thì khác hẳn. Ở các nước ấy, người Công giáo có quyền tự do tín ngưỡng. Hơn nữa, "Có thực, mới vực được đạo", nhân dân Công giáo ở các nước ấy được no cơm ấm áo, cho nên càng có dịp phụng thờ tôn giáo của mình và họ không tách rời bổn phận kính Chúa của người Công giáo với bổn phận yêu nước của người công dân…

(Công giáo và chủ nghĩa xã hội,
báo Nhân Dân, ngày 27-9-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.150)

Bộ đội chưa ăn cơm, cán bộ không được kêu mình đói. Bộ đội chưa đủ áo mặc, cán bộ không được kêu mình rét. Bộ đội chưa đủ chỗ ở, cán bộ không được kêu mình mệt. Thế mới dân chủ, mới đoàn kết, mới tất thắng.

(Bài nói tại Hội nghị Kiểm thảo chiến dịch đường số 18,
báo Quân đội nhân dân, ngày 4-5-1951,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.76)

Bộ đội phải kính trọng dân, giúp đỡ dân.

Dân phải thương yêu bộ đội, ủng hộ bộ đội.

Quân và dân phải luôn luôn đoàn kết nhất trí.

(Gửi toàn thể cán bộ và chiến sĩ Đường số 4 cùng
dân quân du kích và đồng bào trong miền Đường số 4,
báo Cứu quốc, ngày 2-12-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.253)

Các anh hùng và các đơn vị anh hùng phải luôn luôn khiêm tốn, không được kiêu ngạo. Phải luôn luôn đoàn kết giúp đỡ nhau, cố

gắng học hỏi, không ngừng sản xuất, công tác và chiến đấu để tiến bộ mãi, lập nhiều thành tích to lớn hơn nữa, làm trọn mọi nhiệm vụ…

(Phát biểu trong buổi tiếp đại biểu các đơn vị anh hùng và chiến sĩ thi đua chống Mỹ, cứu nước, ngày 2-1-1967, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.263-264)

Các bà phước ngày đêm chăm nuôi các trẻ em đã rất khó nhọc, thế mà còn bớt thì giờ để thêu cái khung ảnh rất đẹp. Tôi trông thấy trong mỗi đường kim, trong mỗi mối chỉ, đã thấm thía bao nhiêu cái tinh thần yêu mến giữa đồng bào công giáo với tôi. Do đó, chúng ta đủ thấy rằng: Đồng bào ta không chia lương giáo, ai cũng tương ái, tương thân, đoàn kết chặt chẽ thành một khối.

(Công giáo và chủ nghĩa xã hội, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.256)

Các cháu cũng tham gia đấu tranh, bằng cách thực hiện mấy điều sau đây:

- Yêu Tổ quốc, yêu đồng bào.

- Học tập tốt, lao động tốt.

- Đoàn kết tốt, kỷ luật tốt.

- Giữ gìn vệ sinh.

- Thật thà, dũng cảm.

(Thư gửi thiếu niên, nhi đồng toàn quốc nhân dịp kỷ niệm 20 năm ngày thành lập Đội Thiếu niên Tiền phong, gửi ngày 14-5-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.131-132)

Bác Hồ nói chuyện với các cháu thiếu nhi trong dịp Người về thăm và chúc Tết đồng bào tỉnh Hà Bắc (Xuân Đinh Mùi), ngày 9-2-1967

Các cháu nên thi đua, thi đua học tập, thi đua trong mọi việc để trở nên những nhi đồng có tổ chức, có kỷ luật, có sáng kiến, có lực lượng.

(Thư gửi các cháu và các cán bộ
các trường miền Nam, ngày 1-6-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.498)

Các cháu nhi đồng phải làm cho được 5 tốt là: đoàn kết tốt, học tập tốt, lao động tốt, kỷ luật tốt, vệ sinh tốt.

(Bài nói chuyện với đồng bào các dân tộc
tỉnh Tuyên Quang, tháng 3-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.83)

Các cháu phải cố gắng học tập kỹ thuật, văn hoá, chính trị. Nhờ nhân dân ta cố gắng và các nước bạn giúp đỡ mà nền kinh tế của nước ta càng ngày càng tiến. Nếu không học tập văn hoá, không có trình độ văn hoá thì không học tập được kỹ thuật, không học tập được kỹ thuật thì không theo kịp được nhu cầu kinh tế nước nhà; nhưng phải chú ý học tập chính trị vì nếu chỉ học văn hoá, kỹ thuật mà không có chính trị thì như người nhắm mắt mà đi.

(Nói chuyện tại Đại hội Liên hoan thanh niên tích cực ngành đường sắt, nói ngày 25-7-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.384)

Các cháu phải đoàn kết, đoàn kết giữa thầy giáo với thầy giáo, giữa thầy giáo với học trò, giữa học trò với học trò, giữa nhà trường, thầy giáo, học trò với đồng bào địa phương.

(Bài nói chuyện với Trường Thanh niên lao động xã hội chủ nghĩa Hòa Bình, ngày 17-8-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.436)

Các cháu thanh niên cần phải xung phong trong lao động và trong học tập, cần thực hiện khẩu hiệu "Đâu Đảng cần thì thanh niên có, việc gì khó thì thanh niên làm", để xứng đáng là cánh tay đắc lực của Đảng.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Bắc Giang, ngày 6-4-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.106)

Các cháu *thanh niên* thì phải xung phong trong mọi việc, sao cho xứng đáng là người chủ tương lai của nước nhà. Các cháu *nhi đồng* thì nên ngoan ngoãn, chăm học, siêng làm, giúp đỡ cha mẹ, thương yêu bạn bè.

(Bài nói chuyện với các đại biểu nhân dân thành phố Hải Phòng, ngày 2-6-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.504)

Các chú cần đoàn kết chặt chẽ hơn nữa. Đoàn kết giữa cán bộ với chiến sĩ, giữa các đơn vị bạn, giữa quân đội và các cơ quan khác như dân quân, giao thông vận tải, thanh niên xung phong, giữa quân đội và nhân dân.

(Nói chuyện với đơn vị công binh Quân khu 3, ngày 21-1-1966,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.30)

Các chú đều biết là *miền núi nước ta chiếm một vị trí quan trọng đối với quốc phòng, đối với kinh tế.* Vì vậy Trung ương Đảng và Chính phủ, mà trực tiếp là các cấp ủy đảng, các ủy ban địa phương, các cô, các chú, phải làm sao nâng cao đời sống vật chất và văn hóa của đồng bào các dân tộc. Muốn như thế phải *tổ chức hợp tác xã. Tổ chức, củng cố, phát triển hợp tác xã nông nghiệp cho thật tốt, tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm cho thật tốt.*

(Bài nói tại Hội nghị Tuyên giáo miền núi
ngày 31-8-1953, báo Nhân dân số 3453 ngày 11-9-1963,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.166)

Các cô, các chú có biết vì sao mà cách mạng của ta thành công không? Vì tinh thần. Lúc bấy giờ thực dân, phong kiến có công an, quân đội, cảnh sát, chính quyền - tất cả, Đảng ta chỉ có hai bàn tay không. Vì sao ta thành công? - Vì ta đoàn kết! Lấy gì mà đoàn kết? Lấy tinh thần! Trong kháng chiến địch có hải, lục, không quân; ta thì về hải quân, không quân không có mà ngay lục quân thì súng lung tung: Nhật, Mỹ, Pháp, Trung Quốc, đạn cũng lung tung, thuốc men không có, cán bộ thì từ du kích ra, vì sao mà thắng được? Vì đoàn kết! Vì sao đoàn kết? Là do tinh thần.

(Nói chuyện với cán bộ, đảng viên và
thanh niên lao động Hải Phòng, ngày 30-5-1957,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.580)

Quốc hội khóa I, kỳ họp thứ VI quyết định sửa đổi Hiến pháp ban hành năm 1946 và nhất trí bầu Chủ tịch Hồ Chí Minh làm Trưởng ban sửa đổi Hiến pháp, ngày 29-12-1956

Các dân tộc anh em trong nước ta gắn bó ruột thịt với nhau trên một lãnh thổ chung và trải qua một lịch sử lâu đời cùng nhau lao động và đấu tranh để xây dựng Tổ quốc tươi đẹp. Đế quốc và phong kiến cố tình phá hoại tình đoàn kết và sự bình đẳng giữa các dân tộc, gây thù hằn giữa các dân tộc, thi hành chính sách "chia để trị". Đảng và Chính phủ ta luôn luôn kêu gọi các dân tộc xoá bỏ xích mích do đế quốc và phong kiến gây ra, cùng nhau đoàn kết chặt chẽ trên cơ sở bình đẳng về quyền lợi và nghĩa vụ. Các dân tộc thiểu số đã sát cánh với anh em đa số chiến đấu chống kẻ thù chung, đưa Cách mạng Tháng Tám và kháng chiến đến thắng lợi. Từ ngày hoà bình lập lại, Nhà nước ta đã giúp đỡ các dân tộc anh em tiến bộ thêm về mặt kinh tế, văn hoá và xã hội. Các dân tộc đoàn kết chặt chẽ dưới sự lãnh đạo của Đảng và Nhà nước đang hăng hái thi đua xây dựng nước nhà. Chính sách dân tộc

của chúng ta là nhằm thực hiện sự bình đẳng giúp nhau giữa các dân tộc để cùng nhau tiến lên chủ nghĩa xã hội.

(Báo cáo về dự thảo sửa đổi Hiến pháp tại kỳ họp thứ 11 Quốc hội khóa I nước Việt Nam dân chủ cộng hòa ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.371)

Các dân tộc phải đoàn kết chặt chẽ muôn người như một, thương yêu giúp đỡ lẫn nhau…

Đồng bào miền xuôi lên phải đoàn kết chặt chẽ với đồng bào địa phương mình đến, phải gương mẫu trong mọi việc.

(Thư gửi Đại hội hợp tác xã và đội sản xuất nông nghiệp tiên tiến miền núi và trung du, ngày 11-4-1964, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.295)

Các đồng chí là một đoàn thể, một gia đình thì phải thật thà đoàn kết. Đoàn kết và kỷ luật làm cho bộ đội mạnh, đoàn thể mạnh. Nếu ta không trọng kỷ luật, thì ta làm cho bộ đội yếu đi, đoàn thể yếu đi.

(Lời nói chuyện trong buổi lễ bế mạc lớp bổ túc trung cấp, khoảng tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.260)

Các em cần rèn luyện cái đức tính thành thật và dũng cảm. Ở trường, thì kính thầy, yêu bạn, đoàn kết và giúp đỡ lẫn nhau. Ở nhà, thì yêu kính và giúp đỡ cha mẹ. Ở xã hội, thì tuỳ sức mình mà tham gia những việc có ích lợi chung.

…

Chúc các em thi đua học tập và tiến bộ, cho xứng đáng là cháu ngoan của Bác Hồ!

(Sẵn đây, chúng tôi đề nghị Bộ Giáo dục cùng các thầy giáo và các đại biểu của học sinh xét lại "10 điều ghi nhớ" của tiểu học và "12 điều ghi nhớ" của trung học, để cho các em học sinh dễ ghi nhớ và dễ thực hành hơn).

(Gửi các em học sinh, báo Nhân Dân, ngày 24-10-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.175-176)

Bác Hồ với các cháu thiếu nhi tại Phủ Chủ tịch, ngày 9-2-1955

Các em học sinh,

Ngày hôm nay là ngày khai trường đầu tiên ở nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa. Tôi đã tưởng tượng thấy trước mắt cái cảnh nhộn nhịp tưng bừng của ngày tựu trường ở khắp các nơi. Các em hết thảy đều vui vẻ vì sau mấy tháng giời nghỉ học, sau bao nhiêu cuộc chuyển biến khác thường, các em lại được gặp thầy gặp bạn. Nhưng sung sướng hơn nữa, từ giờ phút này giở đi các em bắt đầu được nhận một nền giáo dục hoàn toàn Việt Nam. Trước đây, cha anh các em, và mới năm ngoái cả các em nữa, đã phải chịu nhận một nền học vấn nô lệ, nghĩa

là nó chỉ đào tạo nên những kẻ làm tay sai, làm tôi tớ cho một bọn thực dân người Pháp. Ngày nay, các em được cái may mắn hơn cha anh là được hấp thụ một nền giáo dục của một nước độc lập, một nền giáo dục nó sẽ đào tạo các em nên những người công dân hữu ích cho nước Việt Nam, một nền giáo dục làm phát triển hoàn toàn những năng lực sẵn có của các em.

Các em được hưởng sự may mắn đó là nhờ sự hy sinh của biết bao nhiêu đồng bào các em. Vậy các em nghĩ sao? Các em phải làm thế nào để đền bù lại công lao của người khác đã không tiếc thân và tiếc của để chiếm lại nền độc lập cho nước nhà.

Các em hãy nghe lời tôi, lời của một người anh lớn lúc nào cũng ân cần mong mỏi cho các em được giỏi giang. Trong năm học tới đây, các em hãy cố gắng, siêng năng học tập, ngoan ngoãn, nghe thầy, yêu bạn. Sau 80 năm giời nô lệ làm cho nước nhà bị yếu hèn, ngày nay chúng ta cần phải xây dựng lại cơ đồ mà tổ tiên đã để lại cho chúng ta, làm sao cho chúng ta theo kịp các nước khác trên hoàn cầu. Trong công cuộc kiến thiết đó, nước nhà trông mong chờ đợi ở các em rất nhiều. Non sông Việt Nam có trở nên tươi đẹp hay không, dân tộc Việt Nam có bước tới đài vinh quang để sánh vai với các cường quốc năm châu được hay không, chính là nhờ một phần lớn ở công học tập của các em.

Đối riêng với các em lớn, tôi khuyên thêm một điều này: Chúng ta đã đánh đuổi bọn thực dân, chúng ta đã giành được độc lập. Nhưng giặc Pháp còn lăm le quay lại. Chúng ỷ vào kẻ khác mạnh hơn mà gây sự với ta. Tất nhiên chúng sẽ bị bại, vì tất cả quốc dân ta đoàn kết chặt chẽ và một lòng chiến đấu cho giang sơn Tổ quốc. Phải sẵn sàng mà chống quân giặc cướp nước, đấy là bổn phận của mỗi công dân. Các em lớn chưa hẳn đến tuổi phải gánh công việc nặng nhọc ấy, nhưng các em cũng nên, ngoài giờ học ở trường, tham gia vào các Hội cứu

quốc để tập luyện thêm cho quen với đời sống chiến sĩ và để giúp đỡ một vài việc nhẹ nhàng trong cuộc phòng thủ đất nước.

Tôi đã thành thực khuyên nhủ các em. Mong rằng những lời của tôi được các em luôn luôn ghi nhớ.

Ngày hôm nay, nhân buổi tựu trường của các em, tôi chỉ biết chúc các em một năm đầy vui vẻ và đầy kết quả tốt đẹp.

Chào các em thân yêu

(Thư gửi các em học sinh, khoảng tháng 9-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr. 34-35)

Học sinh Trường nữ Trưng Vương Hà Nội, chúc thọ Chủ tịch Hồ Chí Minh khi Người đến thăm đại hội học sinh của Trường, tháng 5-1956

Các em là đội cảm tử. Các em cảm tử để cho Tổ quốc quyết sinh. Các em là đại biểu cái tinh thần tự tôn tự lập của dân tộc ta mấy nghìn

năm để lại, cái tinh thần quật cường đó đã kinh qua Hai Bà Trưng, Lý Thường Kiệt, Trần Hưng Đạo, Lê Lợi, Quang Trung, Phan Đình Phùng, Hoàng Hoa Thám, truyền lại cho các em. Nay các em gan góc tiếp tục cái tinh thần bất diệt đó, để truyền lại cho nòi giống Việt Nam muôn đời về sau.

(Thư gửi các chiến sĩ cảm tử quân Thủ đô, ngày 27-1-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.44)

Các em phải ngoan, ở nhà phải nghe lời bố mẹ, đi học phải siêng năng; đối với bầu bạn phải yêu kính. Các em phải thương yêu nước ta.

(Thư gửi thiếu nhi Việt Nam đêm Trung thu đầu tiên
của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa,
báo Cứu quốc, ngày 22-9-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.26)

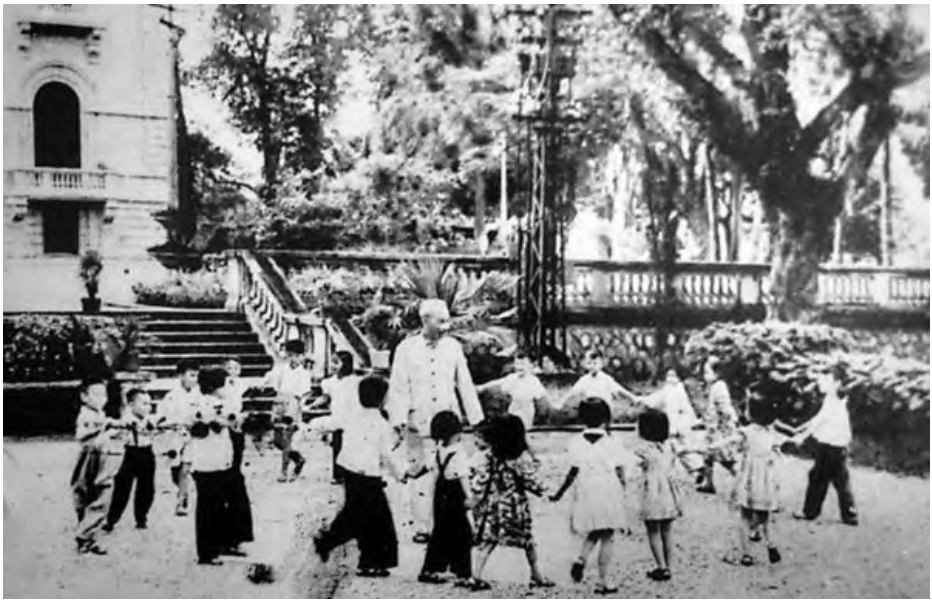

Nhân dịp Tết nguyên đán đầu tiên sau hòa bình, các cháu thiếu nhi Thủ đô đến chúc Tết Bác Hồ tại Phủ Chủ tịch và múa hát, ngày 9-2-1955

Các nước dân chủ nhờ đoàn kết mà đánh tan phát xít, nay đã thắng lợi cũng nên đoàn kết để giữ gìn hòa bình.

(Trả lời các nhà báo Việt Nam về Hội nghị Mạc Tư Khoa và tình hình nước Pháp, ngày 3-5-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.144)

Các sự hy sinh khó nhọc thì mình làm trước người ta, còn sự sung sướng thanh nhàn thì mình nhường người ta hưởng trước (tiên thiên hạ ưu, hậu thiên hạ lạc).

(Thư gửi các bạn thanh niên, ngày 17-8-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.216)

Các vị hào lý thân mến! Hãy gấp rút nổi dậy, nhận lấy phần gánh nặng cứu nước, cứu mình. Một là tham gia hoạt động "Hội Độc lập Đồng minh", hai là giúp đỡ cách mạng.

(Thư gửi các bậc hào lý, hương dịch, khoảng cuối năm 1941 đầu năm 1942, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.248)

Các vị tăng ni và tín đồ Phật giáo trước đây đã có công với kháng chiến, nay thì đang góp sức cùng toàn dân xây dựng miền Bắc giàu mạnh và đấu tranh thực hiện hòa bình thống nhất nước nhà.

Nhân dịp này tôi thân ái gửi lời chúc mừng Hội nghị thành công tốt đẹp.

Nhân đây, chúng ta tỏ lòng đoàn kết với đồng bào Phật giáo ở miền Nam đang hăng hái tham gia cuộc đấu tranh yêu nước và chống đế quốc Mỹ xâm lăng.

(Nói chuyện tại Hội nghị Đại biểu Đại hội Phật giáo thống nhất Việt Nam, ngày 28-9-1964, báo Nhân Dân số 3837, ngày 2-10-1964, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.383)

Cách đây 1.953 năm, một người bình dân ra đời, tên là Giêsu.

Xét theo Kinh thánh, thì mẹ Người là một cố nông, bị địa chủ bóc lột, ức hiếp... Bà phải ở cữ trong một cái chuồng bò, lạnh lùng hiu quạnh.

Từ bé đến lớn, Người không có tiền của, ruộng nương, chỉ lao động mà sống. Suốt đời, Người ra sức chống bọn phong kiến địa chủ, tư sản mại bản.

Suốt đời, Người ra sức bênh vực dân nghèo, đứng hẳn về phía giai cấp lao động.

Suốt đời, Người ra sức tuyên truyền: yêu Tổ quốc, yêu chính nghĩa, yêu loài người.

Không may, trong 12 cán bộ tin cậy của Người đã lọt vào tên Giuđa. Hắn đã tham mấy đồng xu mà bán Người cho bọn phản động; cũng như bọn Giuđa ngày nay, đội lốt tôn giáo, mà phản Chúa, phản quốc, làm tay sai cho đế quốc thực dân.

Chúa Giêsu đã hy sinh, bị đóng đinh trên giá chữ thập. Song những lời Người dạy về yêu nước, bình đẳng, bác ái... thì soi sáng muôn đời. Còn loài Giuđa cũ và mới, thì đều bị nhân dân nguyền rủa, bêu xấu muôn đời.

Đồng bào ta, lương cũng như giáo, đoàn kết kháng chiến, ủng hộ chính sách ruộng đất, thực hiện người cày có ruộng, tức là làm đúng lời dạy của Chúa Giêsu, tức là thật thà tôn kính Chúa Giêsu.

(Mừng ngày Chúa giáng sinh (1953), từ ngày 21 đến ngày 25-12-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.375)

... cách mạng rất cần trí thức và chính ra chỉ có cách mạng mới biết trọng trí thức.

(Bài nói chuyện trong buổi khai mạc Lớp chỉnh huấn cán bộ đảng, dân, chính ở cơ quan Trung ương, nói ngày 6-2-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.53)

Chủ tịch Hồ Chí Minh kéo lưới cùng bà con ngư dân thôn Vinh Sơn, thị xã Sầm Sơn, ngày 17-7-1960

Cách mạng ta hiện nay là chống đế quốc, chống phong kiến. Nông dân là lớp người đông nhất trong nhân dân, cho nên họ là *quân chủ lực* của cách mạng.

Trong cuộc kháng chiến của ta, nông dân đóng góp nhiều nhất, hy sinh nhiều nhất. Trong *quân đội* ta, tối đại đa số là nông dân. Trong công cuộc xây dựng *dân chủ mới*, muốn phát triển công nghệ và thương nghiệp, ắt phải do nông dân được giải phóng, thi đua sản xuất, cung

cấp nguyên liệu và lương thực, đồng thời tiêu thụ dồi dào những thứ công nghệ sản xuất ra.

Nhưng vì hoàn cảnh kinh tế lạc hậu, mà nông dân thường có tính thủ cựu, rời rạc, tư hữu. Cho nên giai cấp công nhân phải đoàn kết họ, giúp tổ chức họ và lãnh đạo họ, thì họ là một lực lượng rất to lớn vững chắc. Thế là *công nông liên minh*.

(Thường thức chính trị, ngày 16-1-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.258)

Cách mạng tiến lên mãi, Đảng tiến lên mãi. Cho nên người cách mạng cũng phải tiến lên mãi.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12-1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.610)

Cách mạng và kháng chiến thắng lợi là vì nhân dân ta rất đoàn kết, rất hăng hái, rất tin tưởng và đấu tranh rất bền bỉ.

(Thư gửi cán bộ miền Nam tập kết, ngày 19-6-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.351)

Cách mệnh Nga dạy cho chúng ta rằng muốn cách mệnh thành công thì phải dân chúng (công nông) làm gốc, phải có đảng vững bền, phải bền gan, phải hy sinh, phải thống nhất.

(Đường cách mệnh, năm 1927,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.304)

Cách một nghìn chín trăm bốn mươi nhăm năm trước, cũng ngày hôm nay, một vị thánh nhân là đức Chúa Giêsu ra đời.

Suốt đời Ngài chỉ hy sinh phấn đấu cho tự do, cho dân chủ.

Từ ngày Ngài giáng sinh đến nay đã gần 2.000 năm, nhưng tinh thần thân ái của Ngài chẳng những không phai nhạt mà tủa ra đã khắp, thấm vào đã sâu.

(Thư gửi các vị Linh mục và đồng bào Công giáo Việt Nam ngày 25-12-1945, báo Cứu quốc số 120, ngày 26-12-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.142)

Cách tổ chức dân cày thế nào?

Cách tổ chức đại khái như sau:

1. Bất kỳ đàn ông đàn bà, từ những người tiểu điền chủ cho đến những dân cày thuê cày rẽ, từ 18 tuổi trở lên thì được vào. (Những người đại địa chủ, mật thám, cố đạo, say mê rượu chè, cờ bạc và a phiến) thì chớ cho vào hội).

2. Ai vào phải tình nguyện giữ quy tắc hội, và phải có hội viên cũ giới thiệu.

3. Làng nào đã có 3 người tình nguyện vào hội thì tổ chức được một hội làng, 3 làng có hội thì tổ chức hội tổng, 3 tổng có hội thì tổ chức hội huyện, 3 huyện có hội thì tổ chức hội tỉnh, 3 tỉnh có hội thì tổ chức hội nước.

4. Còn cách khai hội, tổ chức các bộ làm việc, tuyển cử, đề nghị, giải quyết, báo cáo thì cũng như công hội.

(Đường cách mệnh, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.339)

… cách xa dân chúng, không liên hệ chặt chẽ với dân chúng, cũng như đứng lơ lửng giữa trời, nhất định thất bại.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.326)

… Cái sức mạnh vô địch mà ta có thể thắng quân địch giành độc lập thống nhất là sự đoàn kết…

Ta có cái thù chung là bọn cướp nước thì dù có cái thù hiềm riêng cũng phải bỏ hết. Bỏ thù riêng để trả thù chung, đó là giành thắng lợi.

(Bài nói chuyện với các đại biểu thân sĩ trí thức,
phú hào tỉnh Thanh Hóa, ngày 20-2-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.74)

Cải cách ruộng đất là đấu tranh giai cấp. Đấu tranh thì có địch có bạn. Bần nông, cố nông là quân đội chống phong kiến, cán bộ là đội trưởng. Đội trưởng mà có nhiều khuyết điểm, dút dát, không xung phong, không đi sát bộ đội thì không thắng được địch.

(Nói chuyện trong Hội nghị Tổng kết cải cách ruộng đất đợt II
của đoàn "Thái Nguyên - Bắc Giang", nói ngày 8-2-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.308-309)

Cải cách ruộng đất là một cuộc cách mạng nông thôn, long trời chuyển đất. Không những nó quan hệ trực tiếp với giai cấp nông dân và giai cấp địa chủ, mà còn ảnh hưởng lớn đến nhiều tầng lớp khác. Do đó mà có vấn đề *thành phần giai cấp và quan hệ gia đình*.

(Hoa sen, ngày 30-3-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.298)

Cải cách ruộng đất sẽ giúp ta giải quyết nhiều vấn đề:

Về quân sự, nông dân sẽ càng hăng hái tham gia bộ đội, để giữ làng giữ nước, giữ ruộng đất của mình. Đồng thời cải cách ruộng đất sẽ có ảnh hưởng to lớn giúp làm tan rã ngụy quân.

Về kinh tế - tài chính, nông dân đủ ăn đủ mặc, tăng gia sản xuất được nhiều, thì nông nghiệp sẽ phát triển. Họ có tiền mua hàng hóa, thì thủ công nghiệp, thương nghiệp và công nghệ của giai cấp tiểu tư sản và tư sản dân tộc, cũng như công thương nghiệp quốc doanh sẽ được phát triển. Nông dân hăng hái đóng thuế nông nghiệp thì tài chính của Nhà nước được dồi dào.

Về chính trị, khi nông dân đã nắm ưu thế kinh tế và chính trị trong làng, nhân dân dân chủ chuyên chính sẽ được thực hiện rộng khắp và chắc chắn.

Về văn hóa, "có thực mới vực được đạo", kinh nghiệm các nước bạn cho chúng ta thấy rằng: khi nông dân đã có ruộng cày, đã đủ cơm ăn, áo mặc thì văn hóa nhân dân phát triển rất nhanh.

Còn những vấn đề khác, như công an nhân dân, thương binh, bệnh binh, vệ sinh nhân dân, v.v. đều dựa vào lực lượng quần chúng nông dân mà dễ dàng giải quyết.

Về Mặt trận Liên - Việt, sau khi cải cách ruộng đất, Mặt trận sẽ được mở rộng hơn, củng cố hơn, vì đoàn kết được tất cả nông dân, tức là đoàn kết tối đại đa số đồng bào ta; cơ sở của Mặt trận là công nông liên minh sẽ được vững chắc hơn.

... chỉ có thực hành chính sách ruộng đất một cách đúng đắn và triệt để, thì mới có thể phát động được quần chúng đông đảo, mới có thể dựa vào lực lượng nông dân để duy trì kháng chiến trường kỳ, phát triển và củng cố bộ đội, tranh lấy thắng lợi hoàn toàn.

(Diễn văn khai mạc Hội nghị lần thứ tư Ban chấp hành Trung ương Đảng (khóa II), đọc ngày 25-1-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.31-33)

Cán bộ của Đảng, của Nhà nước và của các đoàn thể nhân dân, đảng viên và đoàn viên thanh niên lao động cần phải xung phong

gương mẫu trong sản xuất và công tác, hết lòng hết sức phục vụ nhân dân, luôn luôn trau dồi đạo đức cách mạng, cần kiệm liêm chính.

(Báo cáo tại Hội nghị chính trị đặc biệt, ngày 27-3-1964,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.286)

- Cán bộ đoàn kết, mọi việc đều làm được.
- Cán bộ phải được dân yêu, dân tin, dân phục.
- Cán bộ phải đi sát dân, học dân.

(Nói chuyện tại Hội nghị toàn quốc lần thứ nhất
về công tác huấn luyện và học tập, ngày 6-5-1950,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.362)

Cán bộ phải đoàn kết chặt chẽ với nhau, phải gần gũi nhân dân, ra sức phục vụ nhân dân, chăm lo đến đời sống của nhân dân; hết sức chống quan liêu, tham ô, lãng phí.

(Thư gửi đồng bào Khu tự trị Thái - Mèo nhân dịp
kỷ niệm một năm thành lập Khu tự trị, ngày 7-5-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.327)

Cán bộ phải đoàn kết nhất trí, giữ vững đạo đức cần, kiệm, liêm, chính; kiên quyết chống quan liêu, tham ô, lãng phí; hết lòng hết dạ phục vụ nhân dân; chấp hành nghiêm chỉnh chính sách của Chính phủ và pháp luật của Nhà nước.

(Lời kêu gọi nhân dịp kỷ niệm Quốc khánh
nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 2-9-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.424)

Cán bộ và chiến sĩ thương yêu nhau như ruột thịt, chia ngọt sẻ bùi. Quân và dân như cá với nước, đoàn kết một lòng, học hỏi, giúp đỡ lẫn nhau.

(Bài nói trong buổi chiêu đãi mừng Quân đội ta 20 tuổi, ngày 22-12-1964, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.435)

Cán bộ, đảng viên và đoàn viên phải đoàn kết chặt chẽ; phải hết lòng hết sức phục vụ nhân dân, đặt lợi ích chung của nhân dân lên trên lợi ích riêng của mình; phải làm gương mẫu trong đoàn kết dân tộc, trong học tập và trong lao động sản xuất; phải chống quan liêu, mệnh lệnh, lãng phí, tham ô.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Hà Giang, ngày 27-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.96)

Cán bộ, đảng viên và đoàn viên thanh niên phải luôn luôn nâng cao tinh thần trách nhiệm, tích cực vươn lên hàng đầu, gương mẫu về đạo đức cách mạng cũng như trong công tác và học tập.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Cao Bằng, ngày 21-2-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.48)

Cán bộ, đảng viên, đoàn viên, phải làm đầu tàu, gương mẫu. Muốn làm gương mẫu thì điều quan trọng nhất là các chú từ tỉnh đến huyện, đến xã phải đoàn kết, đoàn kết thật sự, làm sao tự mình nêu gương và giáo dục cho đảng viên, đoàn viên, cán bộ giữ gìn, phát triển đạo đức cách mạng, làm sao cho nhân dân biết hưởng quyền dân chủ, biết dùng quyền dân chủ của mình, dám nói, dám làm.

(Bài nói với cán bộ tỉnh Hà Tây, ngày 10-2-1967, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.293)

Cán bộ quân, dân, chính, đảng phải đoàn kết chặt chẽ; phải luôn luôn gần gũi nhân dân, ra sức phục vụ nhân dân, phải cần, kiệm, liêm, chính, kiên quyết chống quan liêu mệnh lệnh, tham ô lãng phí.

(Thư gửi đồng bào Khu tự trị Việt Bắc, ngày 10-8-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.406)

Cần phải chú ý nhiều hơn nữa việc *giáo dục trẻ con*. Nói chung, các cháu đều ngoan. Nhưng vì giáo dục nhà trường không kết hợp chặt chẽ với giáo dục gia đình và giáo dục xã hội, cho nên trong giờ học thì cháu nào cũng ngoan, ngoài giờ học thì có một số vì nhàn rảnh và không ai săn sóc mà dễ sinh hư. Việc giáo dục trẻ con, mọi người đều phải đóng góp một phần, nhưng Đoàn Thanh niên phải là người phụ trách chính, Đảng thì phải ra sức giúp.

(Bài nói chuyện tại Đại hội Đảng bộ Hà Nội, ngày 1-2-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.28)

Cần phải hiểu, có ba cùng thì mới gần gũi được nông dân, hiểu rõ tâm lý nông dân, mới phát động được nông dân đánh đổ giai cấp địa chủ, giảm tô và cải cách ruộng đất mới thành công. Nếu không ba cùng thì xa quần chúng, công tác không có kết quả tốt.

(Nói chuyện trong Hội nghị Tổng kết cải cách ruộng đất
đợt I ở Thái Nguyên, nói ngày 12-9-1954,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.54)

Cần phải đoàn kết nông dân lao động. Nếu biết đoàn kết nông dân lao động thì việc gì làm cũng có kết quả tốt; nếu không biết đoàn kết nông dân lao động thì công việc sẽ không chạy, kéo dài thời gian mà kết quả không tốt.

(Nói chuyện trong Hội nghị tổng kết cải cách
ruộng đất đợt I ở Thái Nguyên, ngày 12-9-1954,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.53)

… cần phải làm cho chặt chẽ thêm sự đoàn kết giữa bộ đội với bộ đội, giữa bộ đội với dân quân, giữa quân đội với nhân dân. Nâng cao cái tinh thần cán bộ giúp đỡ chiến sĩ và nhân dân, quân đội giúp nhân dân, nhân dân giúp bộ đội.

(Chủ nghĩa cá nhân, báo Sự thật, ngày 15-10-1948,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.625)

Cần phải tăng cường đoàn kết nội bộ và đoàn kết với nhân dân để làm tròn nhiệm vụ. Trong ngành có nhiều loại cán bộ, phải đoàn kết cho chặt chẽ; nếu chỉ đoàn kết nội bộ mà không đoàn kết với nhân dân thì không làm được việc.

(Nói chuyện tại Đại hội Chiến sĩ thi đua
ngành thương nghiệp lần thứ nhất,
tạp chí Sinh hoạt thương nghiệp, số đặc biệt, năm 1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.336)

Cần xây dựng và phát triển thuần phong mỹ tục. Các đồng chí nước bạn sang ta nói nhân dân Việt Nam rất cần cù, giản dị. Thuần phong mỹ tục là đoàn kết thương yêu giúp đỡ nhau sản xuất, tiết kiệm, vì vậy nên cần phát triển thuần phong mỹ tục.

(Bài nói chuyện với các đại biểu
nhân dân Thanh Hóa, ngày 13-6-1957,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.603)

Cha mẹ, thầy giáo và cô giáo, cùng các đoàn thể thanh niên là những người trực tiếp phụ trách giáo dục nhi đồng. Mà chúng ta, tất cả những người lớn đều có nhiệm vụ góp phần vào việc bồi dưỡng tốt thế hệ tương lai của dân tộc.

(1-6, báo Nhân Dân, số 819, ngày 1-6-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.337)

Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng đoàn công tác xem bản đồ tác chiến, năm 1950

Chắc cụ không bao giờ tin rằng Việt Minh chống đạo vì cụ thừa biết Việt Nam độc lập đồng minh là cốt đoàn kết tất cả đồng bào để làm cho Tổ quốc độc lập, chứ không phải để chia rẽ, phản đối tôn giáo.

Mà tôi cũng không bao giờ nghi rằng đồng bào Công giáo chống Việt Minh, vì hơn ai hết, đồng bào Công giáo càng mong cho Tổ quốc độc lập, cho tôn giáo được hoàn toàn tự do; và tôi chắc ai cũng tuân theo khẩu hiệu: Phụng sự Thượng đế và Tổ quốc.

Những sự xích mích nhỏ giữa một số đồng bào, tuy là đáng tiếc, vì đạo đức giáo hoá chưa được phổ cập, không thể động chạm đến sự đại đoàn kết của chúng ta.

Như cụ đã nói trong thơ, tôi chắc vị Cố vấn lão thành và thân mến của tôi sẽ hết sức giúp, đặng triệt để hoàn thành đại đoàn kết, để toàn dân không phân lương giáo, chỉ một tâm lo chống ngoại xâm.

(Thư gửi Giám mục Lê Hữu Từ,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.53)

Chế độ dân chủ tập trung khiến cho toàn thể nhân dân (công, nông, tiểu tư sản, tư sản dân tộc) đều trở nên chủ nhân chân chính của nước nhà, đều đoàn kết để kháng chiến kiến quốc.

(Thường thức chính trị,
báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến 23-9-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.264)

Bác Hồ với các đại biểu dự Hội nghị Công giáo toàn quốc, ngày 9-3-1955

Chế độ thực dân phong kiến nó coi khinh phụ nữ. Từ ngày ta tiếp quản, phụ nữ đã được chú ý cất nhắc. Trong các ban quản đốc, đã có 2 phụ nữ. Đó là tốt, nhưng còn ít, chưa đủ. Phải cất nhắc nhiều hơn nữa.

(Lao động là vẻ vang, ngày 16-4-1957,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.532)

Chế độ tuyển cử của chúng ta thực hiện dân chủ đồng thời thực hiện sự đoàn kết toàn dân. Mọi người công dân từ 18 tuổi trở lên đều có quyền bầu cử, từ 21 tuổi trở lên đều có quyền ứng cử.

(Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi
tại Kỳ họp thứ 11 Quốc hội khóa I
nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 18-12-1959,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.375)

Chỉ có chủ nghĩa cộng sản mới cứu nhân loại, đem lại cho mọi người không phân biệt chủng tộc và nguồn gốc sự tự do, bình đẳng, bác ái, đoàn kết, ấm no trên quả đất, việc làm cho mọi người và vì mọi người, niềm vui, hòa bình, hạnh phúc, nói tóm lại là nền cộng hòa thế giới chân chính, xóa bỏ những biên giới tư bản chủ nghĩa cho đến nay chỉ là những vách tường dài ngăn cản những người lao động trên thế giới hiểu nhau và yêu thương nhau.

(Truyền đơn cổ động mua báo Le Paria,
viết vào đầu năm 1923, báo Nhân Dân, ngày 30-5-1975,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.496)

Chỉ có sự đoàn kết chặt chẽ của các lực lượng hòa bình trên toàn thế giới với những hành động cương quyết đòi giải trừ quân bị và bảo vệ hòa bình mới có thể đập tan âm mưu thâm độc và đẩy tội ác của những kẻ gây chiến.

(Điện gửi Đại hội thế giới đòi giải trừ quân bị
và bảo vệ hòa bình, báo Nhân Dân, ngày 17-7-1962,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.409)

… Chỉ đoàn kết trong Đảng, cách mạng cũng không thành công được, còn phải đoàn kết nhân dân cả nước. Họ quên rằng: so với số nhân dân thì số đảng viên chỉ là tối thiểu, hàng trăm người dân mới có một người đảng viên. Nếu không có nhân dân giúp sức, thì Đảng không làm được việc gì hết.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.278)

Chị em phụ nữ cố gắng thi đua tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm góp phần xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, đấu tranh

giành thống nhất Tổ quốc. Phụ nữ công nhân cần tích cực tham gia quản lý thật tốt nhà máy, công trường. Phụ nữ nông dân cần hăng hái tham gia phong trào đổi công, hợp tác, gặt tốt vụ mùa, chuẩn bị tốt vụ chiêm năm tới. Các tầng lớp phụ nữ ở thành phố cần chấp hành tốt các chính sách của Đảng và Chính phủ. Chị em làm nghề buôn bán cần giữ đức tính thật thà, đúng đắn, bài trừ tệ "mua rẻ, bán đắt", tệ "mặc cả, nói thách". Chị em phụ nữ phải hết sức chăm lo bảo vệ sức khỏe của con cái, vì thiếu nhi là tương lai của dân tộc.

(Phát biểu tại Hội nghị Phụ nữ lao động tích cực lần thứ nhất của Hà Nội, nói ngày 18-10-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.547)

Chiến sĩ phụ nữ còn ít, phụ nữ chiếm nửa số dân tộc mà cái gì cũng hiếm. Ta phải giúp đỡ. Nhưng không phải phụ nữ cứ ngồi khoanh tay ngồi chờ giúp đỡ, mà phải cố gắng.

(Nói chuyện tại Đại hội Liên hoan chiến sĩ thi đua công nghiệp toàn quốc 1956, nói tối 24-3-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.295)

Chiến sĩ trong quân đội ta (bộ đội chủ lực, bộ đội địa phương, dân quân du kích) đại đa số là thanh niên nông dân.

Đồng bào đi dân công, đại đa số là thanh niên nông dân.

Trong những đội thanh niên xung phong, đại đa số cũng là thanh niên nông dân.

Mà đại đa số là thanh niên nông dân thì bị phong kiến địa chủ áp bức bóc lột tàn tệ…

(Thanh niên nông dân, ngày 11-1-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.386)

… Chính Bác nói ở trên thì phải đoàn kết, đoàn kết giữa cán bộ, đoàn kết đảng viên, đoàn kết giữa Nam và Bắc, đoàn kết giữa cán bộ trong và ngoài Đảng, đoàn kết giữa ngành này với ngành khác, đoàn kết nội bộ thật chặt chẽ, đoàn kết giữa Đảng và dân, giữa quân và dân.

(Nói chuyện với cán bộ, đảng viên
và thanh niên lao động Hải Phòng, ngày 30-5-1957,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.584)

Chính là sự đoàn kết, đoàn kết hoàn toàn và không gì phá vỡ nổi của toàn thể nhân dân chúng ta đã khai sinh ra nước Cộng hòa của mình.

Lòng dũng cảm và tinh thần hi sinh đã gắn bó ý chí của mọi người Việt Nam từ Bắc chí Nam thành một khối sức mạnh, bất kỳ nguồn gốc họ ở đâu, theo tôn giáo hay thuộc giai tầng xã hội nào.

(Diễn văn tại lễ kỷ niệm Quốc khánh đầu tiên
của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa
(2-9-1946) tổ chức tại Pari, ngày 2-9-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.327)

Chính nhờ có tình đoàn kết anh em của nhân dân Liên Xô và nhân dân các nước dân chủ nhân dân mà cuộc chiến tranh yêu nước của ta chống đế quốc Pháp mới thắng lợi.

(Tình hữu nghị vô sản thắng lợi,
báo Nhân Dân, ngày 17-1-1959,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.9)

Chính phủ đã tỏ ra một thái độ rất khoan hồng, chính đại, chỉ coi bọn thực dân Pháp là kẻ thù chính cần tiêu diệt, còn đối với dân chúng

Pháp chịu thừa nhận quyền độc lập Việt Nam thì vẫn thân thiện và sẵn sàng bảo vệ cho sinh mạng và tài sản.

Đối với quan lại cũ, trừ những bọn đại gian, đại ác, Chính phủ Cộng hòa ta cũng tỏ một độ lượng không để tâm moi ra những tội cũ đem làm án mới làm gì.

Thái độ đó của Chính phủ tỏ rõ một ý muốn duy nhất làm sao đem lại cho dân chúng được tự do độc lập hoàn toàn và để cho tất cả mọi phần tử quốc dân được hưởng tự do độc lập ấy như muôn vật được hưởng ánh sáng mặt trời.

(Khoan hồng mà không nhu nhược,
báo Cứu quốc, ngày 8-10-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.49)

Đồng chí Nguyễn Ái Quốc (ngồi hàng đầu bên trái) với một số đại biểu dự Đại hội lần thứ V Quốc tế Cộng sản tại Liên Xô, tháng 7-1924

Chính phủ sau đây phải là một Chính phủ toàn dân đoàn kết và tập hợp nhân tài không đảng phái...

Theo lời quyết nghị của Quốc hội, Chính phủ sau đây phải là một Chính phủ biết làm việc, có gan góc, quyết tâm đi vào mục đích trong thì kiến thiết, ngoài thì tranh thủ độc lập và thống nhất của nước nhà.

Anh em trong Chính phủ mới sẽ dựa vào sức của Quốc hội và quốc dân, dầu nguy hiểm mấy cũng đi vào mục đích mà quốc dân và Quốc hội trao cho.

(Lời tuyên bố trước Quốc hội, ngày 31-10-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.478-479)

Chính phủ Việt Nam gồm có đại biểu các Đảng Xã hội, Đảng Dân chủ, Việt Minh, Việt Nam Cách mệnh đồng minh hội, Quốc dân đảng và nhiều vị không có đảng phái nào.

(Trả lời một nhà báo nước ngoài, ngày 16-7-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.199)

... chính phủ, quân đội và nhân dân ta, đã đoàn kết thành một bức tường đồng, kiên quyết giữ gìn Tổ quốc.

(Lời kêu gọi đồng bào toàn quốc
nhân dịp kỷ niệm lần thứ hai ngày Quốc khánh
nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 2-9-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.234)

Chính sách của Chính phủ trước sau vẫn là đại đoàn kết. Đối với các vị quan lại cũ cũng như đối với tất cả các giới đồng bào, những người có tài có đức thì Chính phủ đều hoan nghênh ra gánh việc nước. Thí dụ: Ngoài cụ Đặng Văn Hưởng ra, còn nhiều cụ khác nữa như cụ Phạm Gia Thuy, cựu Tổng đốc; cụ Phan Kế Toại, Khâm sai đại thần; cụ Phó bảng Bùi Kỷ, v.v., đều rất tận tuỵ giúp việc kháng chiến. Trước sự

đại đoàn kết của Chính phủ và quốc dân đồng bào, mưu mô chia rẽ của thực dân phản động Pháp nhất định thất bại.

(Trả lời báo Độc lập về việc chính phủ mở rộng, ngày 28-8-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.227)

Chính sách dân tộc của Đảng và Nhà nước ta là: *Các dân tộc đều bình đẳng và phải đoàn kết chặt chẽ, thương yêu giúp đỡ nhau như anh em*. Đồng bào miền xuôi phải ra sức giúp đỡ đồng bào miền ngược cùng tiến bộ về mọi mặt.

(Một thắng lợi mới, báo Nhân Dân, ngày 8-11-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.495)

Chính sách ngoại giao của ta là: Đoàn kết chặt chẽ với nhân dân các nước bạn, nhân dân hai nước Cao Miên, Lào, nhân dân châu Á, nhân dân Pháp và nhân dân yêu chuộng hòa bình thế giới; và thực hiện 5 nguyên tắc lớn chung sống hòa bình.

(Lời phát biểu tại phiên họp bế mạc Quốc hội nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa khóa I, Kỳ họp thứ tư, ngày 26-3-1955, báo Nhân Dân, ngày 28-3-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.383)

Chớ nịnh hót người trên. Chớ xem khinh người dưới.

Thái độ phải chân thành, khiêm tốn, phải thật thà đoàn kết. Phải học người và giúp người tiến tới.

Phải thực hành chữ Bác - Ái.

(Cần kiệm liêm chính, viết khoảng tháng 6-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.130-131)

- Chớ vì thắng mà kiêu ngạo, chủ quan khinh địch.

- Bộ đội phải kính trọng dân, giúp đỡ dân.

- Dân phải thương yêu bộ đội, ủng hộ bộ đội.

- Quân và dân phải luôn luôn đoàn kết nhất trí.

(Gửi toàn thể cán bộ và chiến sĩ
đường số 4 cùng dân quân du kích và đồng bào
trong miền đường số 4, báo Cứu quốc, ngày 2-12-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.253)

Chú trọng giúp đỡ đồng bào vùng cao và làm tốt công tác an ninh trật tự, củng cố quốc phòng.

(Thư gửi Đại hội hợp tác xã và đội sản xuất
nông nghiệp tiên tiến miền núi và trung du ngày 11-4-1964,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.295)

Chủ nghĩa thực dân Pháp không hề thay đổi cái châm ngôn "chia để trị" của nó. Chính vì thế mà nước An Nam, một nước có chung một dân tộc, chung một dòng máu, chung một phong tục, chung một lịch sử, chung một truyền thống, chung một tiếng nói, đã bị chia năm xẻ bảy. Lợi dụng một cách xảo trá sự chia cắt ấy, người ta hy vọng làm nguội được tình đoàn kết, nghĩa đồng bào trong lòng người An Nam và tạo ra những mối xung khắc giữa anh em ruột thịt với nhau.

(Bản án chế độ thực dân Pháp, năm 1925,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.125)

Chủ nghĩa xã hội là gì? Là no ấm. Gì nữa? Là đoàn kết, vui khỏe. Muốn đi đến chủ nghĩa xã hội phải làm gì? Phải học tập, lao động, đoàn kết. Làm gì nữa? Phải tăng gia sản xuất, làm ra nhiều lúa, nhiều khoai, đủ các thứ. Vải nhiều thì mặc ấm, nhiều lúa khoai thì ăn no.

Còn phải làm gì nữa? Phải tiết kiệm. Tăng gia sản xuất là làm cho được nhiều, nhưng lại còn phải tiết kiệm nữa.

(Bài nói chuyện với cán bộ và học sinh
Trường Sư phạm miền núi Nghệ An, nói ngày 9-12-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.270)

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Lâm trường Đoan Tĩnh (Móng Cái), ngày 19-2-1960

Chủ nghĩa xã hội nghĩa là tất cả mọi người các dân tộc ngày càng ấm no, con cháu chúng ta ngày càng sung sướng. Muốn được như vậy thì tất cả mọi người, gái cũng như trai, tất cả mọi dân tộc phải hiểu rằng: Nói chung thì mình là người chủ tập thể của nước nhà; nói riêng thì công nhân là chủ nhà máy, xã viên là chủ hợp tác xã nông nghiệp.

Mọi người đều làm chủ, thì mọi người phải ra sức xây dựng chủ nghĩa xã hội tức là phải thi đua tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm, tức là thực hiện khẩu hiệu "Cần kiệm xây dựng Tổ quốc".

(Bài nói chuyện với đồng bào các dân tộc tỉnh Tuyên Quang, ngày 21-3-1961, báo Nhân Dân số 2563 ngày 27-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.78-79)

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm công trường khai thác than mỏ Đèo Nai, ngày 30-3-1959

Chúa Cơ đốc hy sinh để cứu loài người khỏi ách nô lệ, và đưa loài người về hạnh phúc, bình đẳng, bác ái, tự do.

Song bọn thực dân Pháp và can thiệp Mỹ mưu cướp nước ta, bọn Việt gian bù nhìn mưu bán nước ta. Chúng muốn bắt dân ta làm nô lệ. Chúng phạm nhiều tội ác, như đốt phá tượng thánh, nhà thờ, giết hại nhân dân lương và giáo. Chúng đã bạo ngược làm trái hẳn với lời Chúa.

(Thư gửi đồng bào Công giáo nhân dịp Tết Nôen,
từ ngày 21 đến ngày 25-12-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.374)

Chúa Giêsu dạy: Đạo đức là bác ái.

Phật Thích Ca dạy: Đạo đức là từ bi.

Khổng Tử dạy: Đạo đức là nhân nghĩa.

Còn đế quốc Mỹ thì: Đạo đức là giết người.

(Đạo đức của Mỹ,
báo Nhân Dân số 12, ngày 14-6-1951,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.95)

Chúng ta ăn Tết Nôen này trong sự đau thương, vì giặc Pháp đã tiến công Phát Diệm, đã xâm phạm đến đất Thánh ta, và vì đồng bào Công giáo Phát Diệm, Bùi Chu và nhiều nơi khác đang đau khổ dưới gót sắt của giặc Pháp dã man.

Vậy trong Tết Nôen này, chúng ta phải nhớ đến đồng bào trong những nơi ấy, chúng ta phải đoàn kết hơn nữa, kiên quyết hơn nữa, để giải phóng đất Thánh của chúng ta, và giải phóng tất cả đất nước của chúng ta.

(Thư gửi đồng bào Công giáo nhân dịp Tết Nôen,
báo Sự Thật, số 125, ngày 19-12-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.263)

Chúng ta do đoàn kết mới có lực lượng. Muốn đoàn kết, lực lượng mạnh, phải có phê bình, tự phê bình. Phê bình, tự phê bình là để tăng thêm đoàn kết.

(Bài nói chuyện với đại biểu cán bộ, đảng viên tỉnh Hà Tĩnh, ngày 15-6-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.618)

Chúng ta đã đoàn kết, nay phải đoàn kết chặt chẽ, thật thà và rộng rãi hơn nữa. Đoàn kết toàn dân. Đoàn kết với anh em Miên, Lào. Đoàn kết với các nước bạn.

Đoàn kết với các dân tộc đang đấu tranh đòi độc lập tự do và hoà bình.

(Bài nói chuyện nhân dịp Tết năm Nhâm Thìn (1952), báo Nhân Dân, ngày 27-1-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.295)

Chúng ta không ghen ghét gì dân Pháp, nước Pháp, chúng ta chỉ kiên quyết chống chế độ nô lệ và chính sách tàn nhẫn của bọn thực dân Pháp. Chúng ta không đi cướp nước ai. Chúng ta chỉ giữ gìn nước ta và chống lại bọn Pháp đi cướp nước. Vì vậy chúng ta không cô độc. Những nước yêu chuộng hòa bình và dân chủ, những dân tộc nhỏ yếu trong thế giới đều đồng tình với ta. Vì toàn dân đoàn kết ở trong, nhiều bạn đồng tình ở ngoài, cho nên chúng ta nhất định thắng lợi.

(Diễn văn đọc trong "Ngày kháng chiến toàn quốc", ngày 5-11-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.104)

Chúng ta là hai dân tộc yêu chuộng công lý và tự do, quan tâm đến văn hóa, đến sự nảy nở của những tư tưởng đạo lý . Việc có chung

những tình cảm trên làm hài hòa mối quan hệ của chúng ta, lý tưởng và lợi ích của chúng ta, tất cả đều khiến chúng ta xích lại gần nhau.

Nhưng tình hữu nghị chỉ là tình hữu nghị thực sự, thành thật và phong phú chừng nào nó hoàn toàn tự nguyện.

(Diễn văn tại lễ kỷ niệm Quốc khánh đầu tiên của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa (2-9-1946) tổ chức tại Pari, ngày 2-9-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.328)

Nhân dân thủ đô Paris, Pháp vui mừng chào đón Chủ tịch Hồ Chí Minh sang thăm nước Pháp, năm 1946

Chúng ta phải đoàn kết và quyết tâm. Đồng bào các dân tộc phải đoàn kết, nhân dân và bộ đội phải đoàn kết, cán bộ và nhân dân cùng bộ đội phải đoàn kết. Tất cả mọi người phải quyết tâm làm tròn nhiệm vụ.

(Thư gửi đồng bào, bộ đội và cán bộ ở Tây Bắc, ngày 24-3-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.370)

Tại Toà Thị chính ở Paris, Chủ tịch Hồ Chí Minh tuyên bố quyết tâm của dân tộc Việt Nam nhất định không bao giờ chịu làm nô lệ một lần nữa, tháng 9-1946

Chúng ta phải khéo nuôi dạy, giúp cho nhi đồng phát triển sức khoẻ và trí óc, thành những trẻ em có "4 tính tốt": hoạt bát, mạnh dạn, chất phác, thật thà.

(1-6, báo Nhân Dân, số 455, ngày 1-6-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.500)

Chúng ta phải nhận rằng thanh niên ta rất hăng hái. Nhưng chúng ta cũng phải nhận rằng phong trào thanh niên ta còn chật hẹp, mặc dầu

từ Cách mạng Tháng Tám đến nay, thanh niên có cơ hội để phát triển một cách mau chóng và rộng rãi hơn.

Vậy nên nhiệm vụ của các bạn là phải tìm đủ mọi cách để gây một phong trào thanh niên to lớn và mạnh mẽ.

Theo ý tôi muốn đạt mục đích đó, thì mỗi thanh niên, nhất là một cán bộ phải kiên quyết làm bằng được những điều sau này:

a) Các sự hy sinh khó nhọc thì mình làm trước người ta, còn sự sung sướng thanh nhàn thì mình nhường người ta hưởng trước (tiên thiên hạ ưu, hậu thiên hạ lạc).

b) Các việc đáng làm, thì có khó mấy cũng cố chịu quyết làm cho kỳ được.

(Thư gửi các bạn thanh niên, ngày 17-8-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.216)

Chúng ta phải thương yêu nhau, phải kính trọng nhau, phải giúp đỡ nhau để mưu hạnh phúc chung của chúng ta và con cháu chúng ta.

(Thư gửi Đại hội các dân tộc thiểu số miền Nam
tại Plâycu, ngày 19-4-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.249)

Chủ tịch Hồ Chí Minh với Đoàn đại biểu Nam Bộ từ chiến trường miền Nam ra chiến khu Việt Bắc báo cáo với Trung ương Đảng, Bác Hồ và Chính phủ về quyết định kháng chiến của đồng bào và chiến sĩ miền Nam, tháng 10-1949

Chúng ta phải tiếp tục thực hiện "người cày có ruộng" để giải phóng nông dân, tức là giải phóng tối đại đa số đồng bào ta.

(Lời kêu gọi nhân dịp kỷ niệm Cách mạng Tháng Tám và ngày Quốc khánh 2-9, ngày 1-9-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.38)

Chúng ta toàn dân, giáo cũng như lương, đoàn kết kháng chiến để Tổ quốc được độc lập, tôn giáo được tự do. Đức Chúa phù hộ chúng ta, chúng ta chắc sẽ thắng lợi.

(Thư gửi đồng bào Công giáo nhân dịp lễ Nôen 1947, in trong Lời Hồ Chủ tịch, Nha thông tin Việt Nam xuất bản, 1949, t.2, tr.60, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.373)

Chủ tịch Hồ Chí Minh với bà con ở Pác Pó, tỉnh Cao Bằng, tháng 2-1961

Chúng ta vì dân, vì nước mà làm cách mạng. Muốn cách mạng thành công, ắt phải đoàn kết và tiến bộ. Muốn đoàn kết càng chặt chẽ, tiến bộ càng mau chóng, thì mọi người phải sửa chữa khuyết điểm,

phát triển ưu điểm. Mà muốn được như thế thì không có cách gì hơn là thật thà tự phê bình và phê bình.

(Phê bình, báo Nhân Dân, ngày 12-7-1951,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.113)

Chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm Thanh Hóa, 100.000 cán bộ, nhân dân Thanh Hóa hứa với Bác Hồ: "Thanh Hóa phấn đấu xây dựng thành một tỉnh kiểu mẫu của miền Bắc Xã hội Chủ nghĩa", năm 1961

Chúng ta, ai nấy đều vì quốc gia dân tộc, chớ không phải vì lợi ích cá nhân. Như vậy, bất luận thế nào, chúng ta cũng phải đoàn kết. Chúng ta có thể nói được rằng: Đồng bào trong nước hầu hết đã đoàn kết rồi; các đảng, các phái, các đoàn thể, các từng lớp, các tôn giáo, các dân tộc đều đã đoàn kết rồi. Nhờ có cái lực lượng ấy, đã có thể diệt được chế độ quân chủ phong kiến và sự trói buộc của đế quốc thực dân, đã có thể dựng lên quốc gia dân chủ cộng hòa, gây nền tự do độc lập.

(Thư gửi Nguyễn Hải Thần, Vũ Hồng Khanh,
báo Việt Nam, ngày 6-12-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.132)

Chúng ta, từ Chính phủ đến nhân dân, Nam đến Bắc, già đến trẻ, giàu đến nghèo, đều kiên quyết một lòng không chịu mất nước, không làm nô lệ, không chịu chia rẽ.

Chúng ta, bên lương cũng bên giáo, Phật cũng như Cao Đài, đoàn kết chặt chẽ, kiên quyết kháng chiến để giải phóng giống nòi, giữ gìn Tổ quốc.

Chúng ta, từ chiến sĩ trước mặt trận đến đồng bào hậu phương, đều đem lòng quyết tử phá địch, để mở con đường sinh tồn, tự do.

(Thư gửi đồng bào và chiến sĩ Nam Bộ, miền Nam Trung Bộ nhân kỷ niệm ngày Nam Bộ kháng chiến, ngày 23-9-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.248-249)

Chúng ta có hội Việt Minh
Đủ tài lãnh đạo chúng mình đấu tranh.
Rồi ra sự nghiệp hoàn thành,
Rõ tên Nam Việt, rạng danh Lạc Hồng.
Khuyên ai xin nhớ chữ đồng,
Đồng tình, đồng sức, đồng lòng, đồng minh.

(Mười chính sách của Việt Minh, năm 1941, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.243)

Chúng ta đã đoàn kết, đấu tranh, cảnh giác và tin tưởng, cho nên chúng ta đã thắng lợi trong kháng chiến. Thì nay chúng ta phải đoàn kết rộng rãi đồng bào cả nước và đoàn kết chặt chẽ với nhân dân các nước bạn cùng nhân dân yêu chuộng hòa bình toàn thế giới, nâng cao chí khí đấu tranh và tinh thần cảnh giác hơn nữa, tin tưởng hơn nữa vào lực lượng mạnh mẽ và tiền đồ vẻ vang của dân tộc ta. Như vậy,

chúng ta nhất định thắng lợi trong công cuộc củng cố hòa bình, thực hiện thống nhất, hoàn thành độc lập và dân chủ trong cả nước ta.

(Lời kêu gọi nhân dịp kỷ niệm ngày kháng chiến toàn quốc, báo Nhân Dân, ngày 19-12-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.182)

Chúng ta đã đoàn kết, nay phải đoàn kết chặt chẽ, thật thà và rộng rãi hơn nữa. Đoàn kết toàn dân. Đoàn kết với anh em Miên, Lào. Đoàn kết với các nước bạn. Đoàn kết với các dân tộc đang đấu tranh đòi độc lập tự do và hòa bình.

(Bài nói chuyện nhân dịp Tết năm Nhâm Thìn (1952), báo Nhân Dân số 43, ngày 27-1-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.295)

Chúng ta đồng tâm hiệp lực, không sợ gian nan, kiên quyết tranh đấu đến cùng, thì trường kỳ kháng chiến nhất định thắng lợi, thống nhất, độc lập nhất định thành công.

(Điện văn gửi đồng bào miền Nam, ngày 28-3-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.136)

Chúng ta nhất định thắng lợi vì chúng ta có lực lượng đoàn kết của cả quốc dân.

(Gửi đồng bào Nam Bộ, báo Cứu quốc, ngày 29-9-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.29)

Chúng ta phải có một hiến pháp dân chủ. Tôi đề nghị Chính phủ tổ chức càng sớm càng hay cuộc TỔNG TUYỂN CỬ với chế độ phổ thông đầu phiếu. Tất cả công dân trai gái mười tám tuổi đều có quyền ứng cử và bầu cử, không phân biệt giàu nghèo, tôn giáo, dòng giống, v.v..

(Những nhiệm vụ cấp bách của Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, nói ngày 3-9-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.7)

Chúng tôi chủ trương đoàn kết tất cả các lực lượng yêu nước ở miền Bắc và miền Nam, ra sức phấn đấu chống sự can thiệp của bọn đế quốc thực dân, để xây dựng một nước Việt Nam hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh.

(Bài nói tại Quốc hội Inđônêxia, ngày 28-2-1959,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.94)

Chữ người, nghĩa hẹp là gia đình, anh em, họ hàng, bầu bạn. Nghĩa rộng là đồng bào cả nước. Rộng nữa là cả loài người.

(Cần kiệm liêm chính, viết khoảng tháng 6-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.130)

Có anh em hỏi một người Công giáo có thể vào Đảng Lao động không? Có. Người tôn giáo nào vào cũng được, miễn là trung thành, hăng hái làm nhiệm vụ, giữ đúng kỷ luật của Đảng.

(Bài nói chuyện ở lớp chỉnh huấn cán bộ tri thức,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.200)

… Có đoàn kết mới có lực lượng, có lực lượng mới giành được ĐỘC LẬP, TỰ DO.

(Thư kêu gọi Tổng khởi nghĩa, tháng 8-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.595)

Có đoàn kết, có quyết tâm, có giúp đỡ nhau, lại có thi đua thì nhất định thắng lợi.

(Bài nói tại Hội nghị chống hạn
tỉnh Hà Đông, ngày 12-1-1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.233)

Có đoàn kết, quyết tâm, tin tưởng thì việc gì cũng làm được.

(Bài nói chuyện với đại biểu cán bộ,
đảng viên tỉnh Hà Tĩnh, ngày 15-6-1957,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.622)

Có hai con đường làm ăn tập thể và riêng lẻ thì cũng có hai tư tưởng: tư tưởng xã hội chủ nghĩa và tư tưởng cá nhân chủ nghĩa. Chí công vô tư, coi hợp tác xã như nhà mình là tư tưởng xã hội chủ nghĩa. Tự tư tự lợi, chỉ nghĩ đến lợi riêng của mình, không chăm lo việc chung của hợp tác xã, là cá nhân chủ nghĩa. Hai tư tưởng đó đấu tranh với nhau. Tư tưởng xã hội chủ nghĩa có đánh thắng tư tưởng cá nhân chủ nghĩa thì hợp tác xã mới phát triển tốt, mới đạt được nhiều thành tích.

(Bài nói tại Hội nghị sản xuất đông - xuân
tỉnh Ninh Bình, nói ngày 16-10-1959,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.308)

Có hợp tác xã 5, 6 dân tộc khác nhau, mỗi dân tộc làm ăn khác nhau, có cũ kỹ, có tiên tiến. Bởi vậy, cán bộ, đảng viên phải vào đấy giải thích xây dựng giúp đỡ nhau làm ăn, làm cho dân tộc kém cũng làm ăn như dân tộc khá để cùng tiến lên. Trong một hợp tác xã người Kinh phải tranh thủ công việc hơn, khi phân phối phải nhường nhịn, đó là tinh thần đoàn kết, tinh thần xã hội chủ nghĩa. Thử hỏi, nếu không làm như thế, khi hợp tác xã lớn lên, chỉ có người Kinh, người Tày còn các dân tộc khác loại ra hay sao?

(Nói chuyện tại Đại hội đại biểu Đảng bộ
tỉnh Tuyên Quang, ngày 20-3-1961,
tài liệu lưu tại Cục Lưu trữ Văn phòng Trung ương Đảng,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.75-76)

Có nhiệm vụ thì có quyền lợi. Lợi quyền của các dân tộc thiểu số là:

1. Dân tộc bình đẳng. Chính phủ sẽ ra sức bãi bỏ những sự bất bình cũ giữa các dân tộc.

2. Chính phủ sẽ gắng sức giúp các dân tộc thiểu số để mở mang nông nghiệp, ai cũng có đất mà cày.

3. Chính phủ sẽ chú ý, để nâng cao sự giáo dục, làm cho đồng bào dân tộc thiểu số ai cũng được học hành.

Mặc dầu công cuộc đó rất to tát, các dân tộc thiểu số cùng với Chính phủ đồng lòng nhất trí, thì chúng ta nhất định thành công.

(Thư gửi đồng bào các dân tộc thiểu số,
tháng 12-1945, tài liệu lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.156)

Có nhiều đồng chí có bệnh tự tôn, tự đại, khinh rẻ người ta, không muốn biết, muốn học những ưu điểm của người khác. Biết được vài câu lý luận đã cho mình là giỏi, không xem ai ra gì, tưởng mình là hơn hết. Đó là bệnh hẹp hòi hạng nặng.

Họ quên rằng: chỉ đoàn kết trong Đảng, cách mạng cũng không thành công được, còn phải đoàn kết nhân dân cả nước. Họ quên rằng: so với số nhân dân thì số đảng viên chỉ là tối thiểu, hàng trăm người dân mới có một người đảng viên. Nếu không có nhân dân giúp sức, thì Đảng không làm được việc gì hết.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.278)

Có những đồng bào Nam Bộ muốn giúp nước bởi một con đường khác: Họ theo vào quân đội Pháp, để giúp ta bên trong. Đó là một khổ tâm mà tôi biết rõ, vì tôi đã nhận được nhiều chứng thực.

Vậy, những đồng bào đó, lúc còn ở trong bộ đội địch, thì cần phải tìm đủ mọi cách để giúp quân đội ta. Khi có cơ hội thì lập tức chạy qua với bộ đội ta. Chính phủ và đồng bào luôn luôn sẵn sàng hoan nghênh các bạn.

(Thư gửi những người Nam bộ trong quân đội Pháp, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.267)

Có nước đồng bào chia đảng phái, chém giết nhau liên tiếp trong bao nhiêu năm. Nước ta, vua tự thoái vị, các đảng phái không có mấy. Trong một thời gian ngắn, các giai cấp đoàn kết thành một khối, muôn dân đoàn kết để mưu hạnh phúc chung là nước được hoàn toàn độc lập và chống được giặc xâm lăng, đuổi bọn thực dân tham ác ra ngoài bờ cõi.

(Nói chuyện với đại biểu các báo chí về nội trị, ngoại giao nước nhà trong những ngày vừa qua, ngày 6-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.48)

Có phát huy dân chủ đến cao độ thì mới động viên được tất cả lực lượng của nhân dân đưa cách mạng tiến lên. Đồng thời phải tập trung đến cao độ để thống nhất lãnh đạo nhân dân xây dựng chủ nghĩa xã hội.

(Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại Kỳ họp thứ 11 Quốc hội khoá I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.376)

Có tiền giúp tiền, có sức giúp sức,

Đồng tâm hiệp lực, kháng chiến thành công.

(Thư khen bà Bá Huy, ngày 27-7-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.206)

Có vài nơi, chị em phụ nữ không quen cày cấy. Thậm chí không gánh được phân mà phải đội. Đối với điểm này, chị em phải cố gắng thi đua với nam giới, nam nữ phải bình quyền cơ mà. Cán bộ cũng phải chịu khó tuyên truyền giáo dục. Trước kia phụ nữ ta có học quân sự bao giờ; nhưng trong kháng chiến có những đội nữ du kích đánh giặc rất giỏi. Đánh giặc là việc nguy hiểm, thế mà phụ nữ ta đã tỏ ra rất oanh liệt. Không lẽ việc cày cấy làm ăn mà chị em lại chịu thua người!

(Bài nói với cán bộ và đồng bào
tỉnh Nam Định, nói ngày 13-8-1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.513-514)

Có vấn đề di cư này trước hết là do địch âm mưu chia rẽ, phá hoại ta về mặt chính trị và về kinh tế. Về kinh tế, có hàng vạn người đi, thế là ta mất hàng vạn sức lao động. Về chính trị, nó chia rẽ giữa lương và giáo, giữa Nam và Bắc, giữa Chính phủ và nhân dân... Chính sách chống di cư của mình bây giờ không phải làm một cách cô lập với các chính sách khác.

(Huấn thị trong cuộc hội nghị cán bộ Đảng, tháng 4-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.440)

Công an ta phải:

- Tăng cường cuộc đấu tranh chống phản cách mạng dưới mọi hình thức.

- Giữ gìn thật tốt trật tự, an ninh.

Để hoàn thành tốt nhiệm vụ đó, cán bộ và chiến sĩ cần phải:

- Luôn luôn nâng cao trình độ giác ngộ xã hội chủ nghĩa.

- Đoàn kết chặt chẽ nội bộ, đoàn kết chặt chẽ giữa công an nhân dân vũ trang, đoàn kết chặt chẽ giữa công an và nhân dân, và dựa vào lực lượng to lớn của nhân dân.

- Phát huy dân chủ nội bộ; kiện toàn tổ chức thành một lực lượng thật vững mạnh của nền chuyên chính vô sản.

(Bài nói tại Hội nghị Công an toàn quốc lần thứ 14, tháng 1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.457-458)

Công an với dân phải đoàn kết nghĩa là phải khuyến khích cho dân phê bình công an. Trong 10 lần phê bình cũng có lần đúng, có lần không đúng. Đúng thì nhận, không đúng thì giải thích.

(Bài nói tại Trường Công an trung cấp khóa 2, năm 1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.270)

Công hội là cơ quan của công nhân để chống lại tư bản và đế quốc chủ nghĩa, cho nên tổ chức phải nghiêm nhặt, chỉ huy phải mau mắn, làm việc phải kín đáo. Muốn được như thế thì phải tổ chức như quân đội.

(Đường cách mệnh, năm 1927, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.333)

Công tác giáo dục thiếu niên, nhi đồng rất quan trọng, đó là nhiệm vụ đào tạo thế hệ tương lai cho Tổ quốc. Một cháu thiếu niên bây giờ 10 tuổi thì 7 năm sau sẽ 17 tuổi, hoặc bây giờ 15 tuổi thì lúc đó sẽ 22 tuổi.

Một cháu thiếu niên bây giờ 10 tuổi thì 7 năm sau sẽ 17 tuổi, hoặc bây giờ 15 tuổi thì lúc đó sẽ 22 tuổi. Ở Liên Xô có kế hoạch 7 năm. Sau kế hoạch 7 năm, thì thiếu niên, nhi đồng ở Liên Xô sẽ thành người trực tiếp xây dựng chủ nghĩa cộng sản. Ở ta thì 7 năm sau các cháu thiếu niên sẽ thành người trực tiếp xây dựng chủ nghĩa xã hội và chủ

nghĩa cộng sản chứ không phải bắt đầu như ta đang làm hiện nay. Vì vậy lúc đó các cháu cần phải có tư cách, đạo đức của người xã hội chủ nghĩa, cộng sản chủ nghĩa.

(Nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ phụ trách thiếu nhi toàn miền Bắc, ngày 19-2-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.76)

Công tác Mặt trận là một công tác rất quan trọng trong toàn bộ công tác cách mạng.

(Bài nói chuyện tại lớp bồi dưỡng cán bộ về công tác mặt trận, tháng 8-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.453)

Chủ tịch Hồ Chí Minh và Thủ tướng Phạm Văn Đồng tiếp đoàn đại biểu đầu tiên của Mặt trận dân tộc giải phóng miền Nam ra thăm miền Bắc, tháng 10-1962

Công việc của các cô, các chú không phải đơn giản. Nhưng Bác nhắc lại là nếu *xuất phát từ nhiệt tình cách mạng, thương yêu đồng bào thì nhất định sẽ làm tốt.* Đồng bào các dân tộc rất thật thà và rất tốt. Nếu nói đúng thì đồng bào nghe, đồng bào làm và làm được.

(Bài nói tại Hội nghị tuyên giáo miền núi ngày 31-8-1953,
báo Nhân Dân số 3453 ngày 11-9-1963,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.169)

Cùng đồng bào Cao Đài và Hoà Hảo,

Hai phái Cao Đài do cụ Cao Triều Phát lãnh đạo luôn luôn cùng đồng bào toàn quốc hăng hái kháng chiến. Tổ quốc và Chính phủ sẽ nhớ công những người con trung thành.

Gần đây một số lớn đồng bào Hoà Hảo đã quay súng chống địch và trở về với Tổ quốc yêu mến.

Chính phủ rất hoan nghênh những anh em đã tỉnh ngộ.

Tôi đã thường nói: Trừ một bọn rất ít đại Việt gian, đồng bào ta ai cũng có lòng yêu nước. Tuy có một số đồng bào lầm lạc, qua một thời gian, những người ấy dần dần giác ngộ và quay về với Tổ quốc.

(Lời kêu gọi đồng bào Cao Đài Hòa Hảo, ngày 3-5-1948,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.517)

Cuộc kháng chiến của ta ngày càng đến gần toàn thắng, đó là nhờ sự đoàn kết khăng khít và sự anh dũng chiến đấu của toàn dân ta, giáo cũng như lương.

Sang năm mới, cuộc kháng chiến sẽ bước sang giai đoạn mới, tức là chuẩn bị mau đầy đủ để chuyển sang hướng tổng phản công.

Tôi tin rằng các vị sẽ nỗ lực kêu gọi đồng bào lương và giáo đoàn kết chặt chẽ hơn nữa, thi đua tham gia kháng chiến mạnh hơn nữa, để mau đi đến thắng lợi hoàn toàn, để thực hiện khẩu hiệu:

Phụng sự Đức Chúa,

Phụng sự Tổ quốc.

(Thư gửi Hội nghị Công giáo, tháng 12-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.272)

Cuộc Quốc dân đại biểu đại hội này là lần đầu tiên trong lịch sử của nước Việt Nam ta. Nó là một kết quả của cuộc Tổng tuyển cử ngày 6-1-1946, mà cuộc Tổng tuyển cử lại là cái kết quả của sự hi sinh, tranh đấu của tổ tiên ta, nó là kết quả của sự đoàn kết anh dũng phấn đấu của toàn thể đồng bào Việt Nam ta, sự đoàn kết của toàn thể đồng bào không kể già trẻ, lớn bé, gồm tất cả các tôn giáo, tất cả các dân tộc trên bờ cõi Việt Nam đoàn kết chặt chẽ thành một khối hi sinh không sợ nguy hiểm tranh lấy nền độc lập cho Tổ quốc.

(Diễn văn khai mạc Kỳ họp thứ nhất Quốc hội
khóa I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 2-3-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.216)

Cuộc tranh đấu của chúng ta đương còn gay go, giằng dai. Không phải Nhật bại mà bỗng nhiên ta được giải phóng, tự do. Chúng ta vẫn phải ra sức phấn đấu. Chỉ có đoàn kết, phấn đấu, nước ta mới được độc lập.

(Thư kêu gọi tổng khởi nghĩa, tháng 8-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.595)

Cuối cùng Bác nhắc lại phải đoàn kết. Đoàn kết từ trên xuống dưới, từ trong ra ngoài, cán bộ cũ, mới đoàn kết, đảng viên cũ, mới đoàn kết, lương giáo đoàn kết.

(Nói chuyện với cán bộ tỉnh Nam Định, ngày 24-4-1957,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.542)

Củng cố hòa bình, thực hiện thống nhất, độc lập, dân chủ trong toàn quốc. Trong sự thi hành nhiệm vụ đó, chúng tôi sẵn sàng hợp tác thành thật với tất cả những nhân vật hoặc nhóm Việt Nam nào tán thành ủng hộ những mục đích đó, bất kể xu hướng chính trị và tín ngưỡng khác nhau.

(Trả lời phỏng vấn của phóng viên
Thông tấn xã Press Trust of India ngày 5-1-1955,
Tài liệu lưu tại Trung tâm Lưu trữ quốc gia I,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.234)

Cứ 10 ngày nhịn ăn một bữa, mỗi tháng nhịn 3 bữa. Đem gạo đó (mỗi bữa một bơ) để cứu dân nghèo. Như vậy, thì những người nghèo sẽ có bữa rau bữa cháo để chờ mùa lúa năm sau, khỏi đến nỗi chết đói.

(Sẻ cơm nhường áo, ngày 28-9-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.33)

Cương lĩnh tuyên truyền phải hết sức giản đơn, ai ai cũng hiểu được, nhớ được. Đoàn kết, đánh địch, cứu nước, chỉ sáu chữ ấy thôi là đủ rồi.

(Báo cáo của Phân hội Việt Nam thuộc
Hội Quốc tế chống xâm lược, từ ngày 25-28 tháng 3-1944,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.484)

Dân cày có ruộng chỉ là một chính sách dân chủ. Ruộng đất do tay nông dân khai khẩn và cày cấy. Phong kiến địa chủ chiếm đoạt làm của họ, rồi áp bức bóc lột dân cày. Lại do phong kiến địa chủ mà công nghệ và thương nghiệp của giai cấp tư sản không phát triển được và nước nhà lâm vào kinh tế lạc hậu.

Vậy "canh giả hữu kỳ điền" là ruộng đất của dân cày lại trả lại cho dân cày. Song phong kiến địa chủ "ngồi mát ăn bát vàng" đã quen, chắc họ không tự nguyện trả đất ruộng lại cho dân cày. Cho nên dân cày cần phải đoàn kết chặt chẽ, tổ chức vững vàng, hăng hái đấu tranh, mới đòi lại được ruộng đất của mình.

(Thường thức chính trị, ngày 16-1-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.255)

Dân chúng đồng lòng, việc gì cũng làm được.

Dân chúng không ủng hộ, việc gì làm cũng không nên.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.333)

Dân ta đoàn kết một lòng, người có tiền giúp tiền, người có sức giúp sức, người có tài giúp tài, thì công việc gì ta cũng thắng lợi.

(Thư gửi đồng bào huyện Quỳnh Côi, ngày 8-8-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.173)

Dân ta được rèn luyện trong kháng chiến và đoàn kết chặt chẽ.

Dân tin cậy vào Đảng, Chính phủ và đoàn kết xung quanh Đảng.

Dân ta cần cù lao động.

(Bài nói tại Lớp nghiên cứu khóa I và lớp bổ túc
khóa VI Trường Công an Trung ương, tháng 12-1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.599)

Dân ta nhờ có trào lưu thế giới, nhờ có sự đoàn kết của toàn thể dân tộc, nên đã tranh thủ được tự do độc lập. Nhưng nền tự do độc lập ấy còn chưa kiên cố, còn ở bước đầu, còn phải kinh qua nhiều nỗi gay

go, khó khăn. Hiện thời, hai nỗi khó khăn là sự kháng chiến ở Nam Bộ và nạn đói kém ở Bắc Bộ.

Trước tình thế này, thanh niên có những nhiệm vụ gì?

1) Chuẩn bị luôn luôn. Một mặt ủng hộ sự kháng chiến của anh em Nam Bộ; một mặt chuẩn bị đợi đến lượt mình phải chiến đấu ở Trung và Bắc Bộ.

2) Cứu nạn đói. Mang gạo từ chỗ có đến chỗ không. Quyên gạo. Khuyến nông, không để thừa một tấc đất hoang nào.

3) Sửa soạn cho cuộc Tổng tuyển cử. Tuyên truyền cho dân chúng hiểu cái bổn phận của mỗi người trong cuộc Tổng tuyển cử thế nào.

Vài lời phê bình thanh niên: Trong tổ chức thanh niên vẫn còn giữ một xu hướng chật hẹp, không bao bọc được nhiều giai tầng, không kéo được đại đa số thanh niên. Chẳng hạn như trong tổ chức còn phân ra nam nữ, không giúp đỡ cho các chị em nữ thanh niên phát triển, số phụ nữ cũng ngang bằng số đàn ông, vậy mà gạt các chị em ra ngoài, tổ chức thanh niên có khác gì đi có một chân.

Một điều nữa là thanh niên có hăng hái. Nhưng hăng hái không chưa đủ, phải có kế hoạch, có phương hướng. Trước khi làm một việc gì phải cẩn thận suy xét xem việc đó thành công thì ảnh hưởng thế nào, thất bại thì ảnh hưởng thế nào; có khi việc thì thất bại mà ảnh hưởng lại tốt, và trái lại.

Nhiệm vụ chính của thanh niên là xung phong trong ba việc cần yếu nói trên. Và khẩu hiệu là: Làm, phải cho thắng, nhất định không cho bại.

(Bài nói tại Đại hội Thanh niên
cứu quốc toàn xứ, ngày 25-11-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.121-122)

Dân ta xin nhớ chữ đồng:

Đồng tình, đồng sức, đồng lòng, đồng minh!

(Lịch sử nước ta, tháng 2-1942,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.266)

Dân thường chia rẽ phái này bọn kia, như dân ta người Nam thì nghi người Trung, người Trung thì khinh người Bắc, nên nỗi yếu sức đi, như đũa mỗi chiếc mỗi nơi.

Vậy nên sức cách mệnh phải tập trung, muốn tập trung phải có đảng cách mệnh.

(Đường cách mệnh, năm 1927,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.289)

Dân tộc Việt Nam đoàn kết chặt chẽ với dân tộc anh em Miên, Lào thì sức mạnh đó đủ đánh tan thực dân Pháp và bọn can thiệp Mỹ.

(Trả lời các nhà báo về vấn đề đế quốc Mỹ can thiệp
vào Đông Dương, báo Cứu quốc, ngày 25-7-1950,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.414)

Dân tộc Việt Nam, đồng văn đồng chủng. Tình nghĩa thân thiết, hơn mấy ngàn năm. Anh em Hoa kiều, làm ăn ở đây với dân Việt Nam, cũng như ruột thịt.

Vì vậy, tuy dân tộc Việt Nam đang phải kháng chiến, tình cảnh kiều bào khiến tôi động lòng.

Chính phủ Việt Nam đã hạ nghiêm lệnh, đối với Hoa kiều, tính mệnh, tài sản đều được bảo vệ.

(Thư gửi anh em Hoa kiều, ngày 28-12-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.550)

Dân vận là vận động tất cả lực lượng của mỗi một người dân không để sót một người dân nào, góp thành lực lượng toàn dân, để thực hành những công việc nên làm, những công việc Chính phủ và Đoàn thể đã giao cho.

(Dân vận, báo Sự thật, ngày 15-10-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.232)

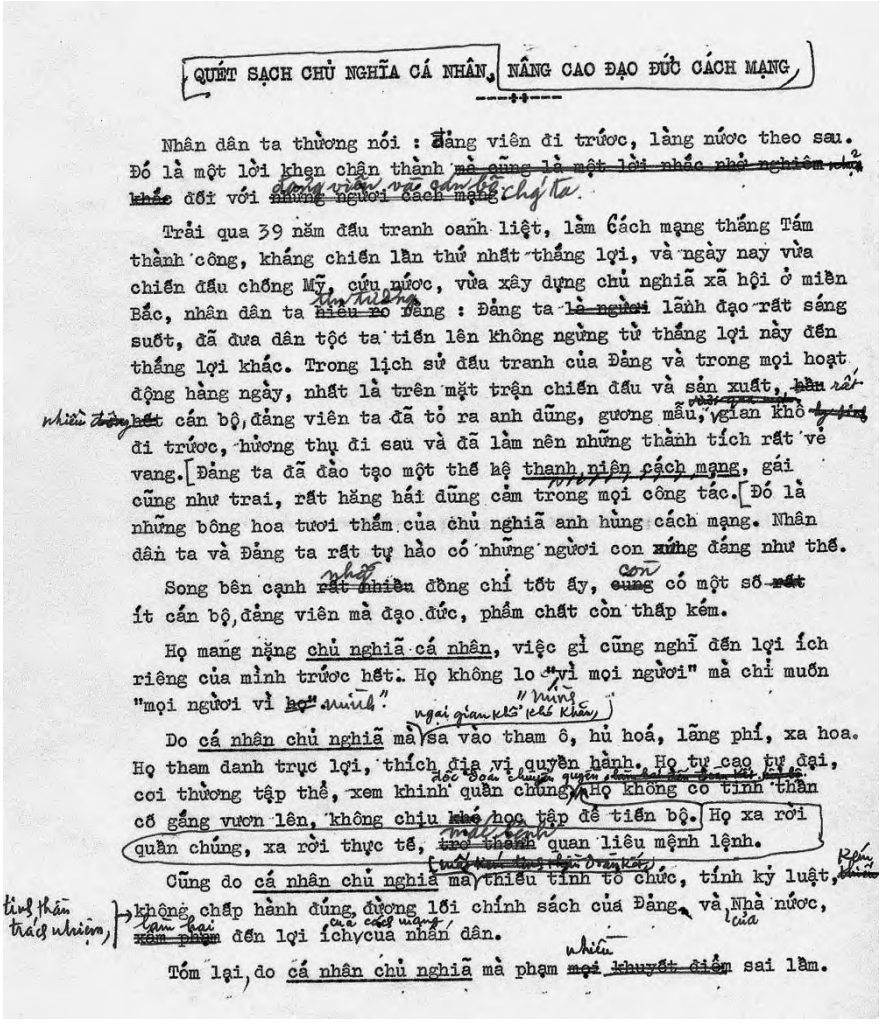

QUÉT SẠCH CHỦ NGHĨA CÁ NHÂN, NÂNG CAO ĐẠO ĐỨC CÁCH MẠNG

Nhân dân ta thường nói : Đảng viên đi trước, làng nước theo sau. Đó là một lời khen chân thành mà cũng là một lời nhắc nhở nghiêm khắc đối với những người cách mạng chúng ta.

Trải qua 39 năm đấu tranh oanh liệt, làm Cách mạng tháng Tám thành công, kháng chiến lần thứ nhất thắng lợi, và ngày nay vừa chiến đấu chống Mỹ, cứu nước, vừa xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, nhân dân ta hiểu rõ rằng : Đảng ta là người lãnh đạo rất sáng suốt, đã đưa dân tộc ta tiến lên không ngừng từ thắng lợi này đến thắng lợi khác. Trong lịch sử đấu tranh của Đảng và trong mọi hoạt động hàng ngày, nhất là trên mặt trận chiến đấu và sản xuất, hàng vạn cán bộ, đảng viên ta đã tỏ ra anh dũng, gương mẫu, gian khổ đi trước, hưởng thụ đi sau và đã làm nên những thành tích rất vẻ vang. Đảng ta đã đào tạo một thế hệ thanh niên cách mạng, gái cũng như trai, rất hăng hái dũng cảm trong mọi công tác. Đó là những bông hoa tươi thắm của chủ nghĩa anh hùng cách mạng. Nhân dân ta và Đảng ta rất tự hào có những người con xứng đáng như thế.

Song bên cạnh rất nhiều đồng chí tốt ấy, cũng có một số rất ít cán bộ, đảng viên mà đạo đức, phẩm chất còn thấp kém.

Họ mang nặng chủ nghĩa cá nhân, việc gì cũng nghĩ đến lợi ích riêng của mình trước hết. Họ không lo "vì mọi người" mà chỉ muốn "mọi người vì mình".

Do cá nhân chủ nghĩa mà sa vào tham ô, hủ hoá, lãng phí, xa hoa. Họ tham danh trục lợi, thích địa vị quyền hành. Họ tự cao tự đại, coi thường tập thể, xem khinh quần chúng. Họ không có tinh thần cố gắng vươn lên, không chịu khó học tập để tiến bộ. Họ xa rời quần chúng, xa rời thực tế, trở thành quan liêu mệnh lệnh.

Cũng do cá nhân chủ nghĩa mà thiếu tinh tổ chức, tính kỷ luật, không chấp hành đúng đường lối chính sách của Đảng, và Nhà nước, làm hại đến lợi ích của nhân dân.

Tóm lại, do cá nhân chủ nghĩa mà phạm nhiều sai lầm.

Một trang bản thảo bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh:
"Nâng cao đạo đức cách mạng, quét sạch chủ nghĩa cá nhân", ngày 3-2-1969

Do cá nhân chủ nghĩa mà mất đoàn kết, thiếu tính tổ chức, tính kỷ luật, kém tinh thần trách nhiệm, không chấp hành đúng đường lối, chính sách của Đảng và của Nhà nước, làm hại đến lợi ích của cách mạng, của nhân dân.

(Nâng cao đạo đức cách mạng, quét sạch chủ nghĩa cá nhân,
báo Nhân Dân, ngày 3-2-1969,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.547)

Do đó vẫn có một số ít người công giáo không dám gần gũi Chính phủ. Họ không thấy rằng tự do tín ngưỡng là một quyền lợi căn bản của nhân dân ta.

(Những lời thấm thiết, báo Nhân Dân, ngày 21-1-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr. 285)

Do những điều kiện của người An Nam (nông dân tự do, thợ thủ công, tiểu thương), họ chỉ có thể được tổ chức vào "Hội Ái hữu" với tư tưởng yêu nước và chống đế quốc. Trước đây, họ có hơn 1.000 người. Nhưng hiện nay ít hơn vì những người An Nam theo đạo Thiên chúa bị các giám mục người Pháp đe dọa rút phép thông công nên họ đã rút ra khỏi Hội Ái hữu.

(Báo cáo gửi Quốc tế cộng sản, ngày 18-2-1930,
tiếng Anh, bản chụp lưu tại Viện Hồ Chí Minh,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.12)

Do tự phê bình và phê bình, nhất là phê bình từ dưới lên - mà chúng ta đoàn kết càng chặt chẽ, càng đồng tâm nhất trí, càng tiến bộ không ngừng,...

(Tự phê bình, phê bình, sửa chữa,
báo Nhân Dân, ngày 26-7-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.387)

Dù màu da có khác nhau, trên đời này chỉ có hai giống người: giống người bóc lột và giống người bị bóc lột. Mà cũng chỉ có một mối tình hữu ái là thật mà thôi: tình hữu ái vô sản.

(Đoàn kết giai cấp, tháng 5-1924,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.287)

Dưới chế độ thực dân và phong kiến, đồng bào rẻo cao sống rất cực khổ. Ngày nay, đồng bào rẻo cao được tự do bình đẳng, không bị áp bức bóc lột như trước kia. Nhưng đời sống vật chất và văn hóa chưa được nâng cao mấy. Đó là vì cán bộ lãnh đạo không chú ý đầy đủ đến đồng bào rẻo cao. Bác thay mặt Trung ương và Chính phủ giao cho cán bộ từ tỉnh đến xã phải ra sức giúp đỡ hơn nữa đồng bào rẻo cao về mọi mặt.

(Bài nói chuyện với đồng bào các dân tộc
tỉnh Tuyên Quang, ngày 21-3-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.83)

Dưới chế độ Việt Nam Dân chủ Cộng hoà, phụ nữ ta đã được bình quyền về mọi mặt chính trị, kinh tế, xã hội, văn hoá. Cho nên trong cuộc kháng chiến vĩ đại vừa qua, cũng như trong công việc xây dựng từ ngày hoà bình trở lại, phụ nữ ta đã góp phần xứng đáng.

(Chúc mừng ngày phụ nữ quốc tế "8-3", ngày 8-3-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.282)

Dưới sự lãnh đạo ân cần của Đảng, phụ nữ ta cần phải:

- Cố gắng học tập chính trị, học tập văn hoá, kỹ thuật.

- Nâng cao tinh thần yêu nước và giác ngộ xã hội chủ nghĩa.

- Hăng hái thi đua thực hiện "cần kiệm xây dựng Tổ quốc, cần kiệm xây dựng gia đình".

- Đoàn kết chặt chẽ, ra sức tham gia sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, đấu tranh thống nhất nước nhà và giữ gìn hoà bình thế giới.

Là con cháu xứng đáng của Bà Trưng, Bà Triệu, chắc các cô sẽ hoàn thành thắng lợi nhiệm vụ vẻ vang ấy.

(Thư gửi phụ nữ toàn quốc nhân dịp kỷ niệm
50 năm ngày Quốc tế phụ nữ, nói ngày 8-3-1960,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.508)

Chủ tịch Hồ Chí Minh hỏi chuyện mẹ Nguyễn Thị Suốt, người đã chèo đò đưa bộ đội qua sông Nhật Lệ, tỉnh Quảng Bình, dưới bom đạn Mỹ, ngày 30-12-1966

Đa số dân ta là nông dân. Mỗi việc đều phải dựa vào nông dân. Nông dân giác ngộ hăng hái thì kháng chiến mới mau thắng lợi, kiến quốc mới chóng thành công, nông dân mới được giải phóng.

(Thư gửi Hội nghị Nông dân cứu quốc
toàn quốc lần thứ hai, tháng 3-1951,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.56)

Đã gọi là đoàn kết thì phải giúp đỡ nhau như anh em trong nhà.

(Nói chuyện với đồng bào tỉnh Yên Bái, ngày 25-9-1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.533)

Đã tự kiêu tự ái, thì không thể đoàn kết. Không đoàn kết tức là cô độc. Đã cô độc, thì chẳng việc gì thành công.

(Bệnh tự kiêu, tự ái, báo Sự thật, ngày 15-11-1948,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.632)

Đại đa số ngụy binh đều vì giặc áp bức lừa gạt mà theo giặc. Chúng ta chịu khó và khôn khéo khêu gợi lòng ái quốc của họ thì nhất định họ sẽ quay về với kháng chiến.

(Vận động ngụy binh, báo Cứu quốc, ngày 30-6-1951,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.106)

Đại đoàn kết là một lực lượng tất thắng. Nhờ đại đoàn kết mà cách mạng đã thắng lợi, kháng chiến đã thành công. Nay chúng ta đại đoàn kết thì cuộc đấu tranh chính trị của chúng ta nhất định thắng lợi, nước nhà nhất định thống nhất.

(Thư gửi đồng bào cả nước, ngày 6-7-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.360)

Đại đoàn kết là nền tảng của đại thắng lợi.

(Bài nói chuyện tại Đại hội liên hoan chiến sĩ thi đua toàn quốc, ngày 11-7-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.156)

Đại đoàn kết tức là trước hết phải đoàn kết đại đa số nhân dân, mà đại đa số nhân dân ta là công nhân, nông dân và các tầng lớp nhân dân lao động khác. Đó là nền gốc của đại đoàn kết. Nó cũng như cái nền của nhà, gốc của cây. Nhưng đã có nền vững, gốc tốt, còn phải đoàn kết các tầng lớp nhân dân khác.

(Nói chuyện tại Hội nghị Đại biểu Mặt trận Liên - Việt toàn quốc, ngày 10-1-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.244)

Đảng cần phải giúp đỡ Đoàn Thanh niên Lao động phát triển tốt, đồng thời cần phải chọn những đồng chí đoàn viên đã kinh qua thử thách và đã đủ điều kiện đưa họ vào Đảng.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ Kiến An, ngày 18-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.436)

Đảng phái cán bộ về xã giúp đồng bào nông dân đấu tranh thực hiện *người cày có ruộng*. Đó là bước đầu.

Đã có ruộng, nông dân cần phải *ra sức tăng gia sản xuất*, để đảm bảo đời sống ấm no.

Muốn sản xuất được tăng gia, thì cần có những *tổ đổi công* để giúp đỡ lẫn nhau trong mọi công việc. Ý nghĩa tổ đổi công là "Một cây làm chẳng nên non, nhiều cây tụ hợp thành hòn núi cao".

(Tổ đổi công kiểu mẫu, ngày 13-4-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.404)

Đảng ta đã đào tạo một thế hệ thanh niên cách mạng, gái cũng như trai, rất hăng hái, dũng cảm trong mọi công tác.

Đó là những bông hoa tươi thắm của chủ nghĩa anh hùng cách mạng. Nhân dân ta và Đảng ta rất tự hào có những người con xứng đáng như thế.

(Nâng cao đạo đức cách mạng, quét sạch chủ nghĩa cá nhân, báo Nhân Dân, số 5409, ngày 3-2-1969, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.546)

Đảng và Chính phủ ta luôn luôn chú ý nâng cao địa vị của phụ nữ. Hiến pháp định rõ "nam nữ bình đẳng" và luật lấy vợ lấy chồng, v.v., đều nhằm mục đích ấy.

(Thư gửi phụ nữ toàn quốc nhân dịp kỷ niệm 50 năm ngày Quốc tế phụ nữ, nói ngày 8-3-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.507)

Đảng và Chính phủ ta luôn luôn kêu gọi các dân tộc xoá bỏ xích mích do đế quốc và phong kiến gây ra, cùng nhau đoàn kết chặt chẽ trên cơ sở bình đẳng về quyền lợi và nghĩa vụ. Các dân tộc thiểu số đã sát cánh với anh em đa số chiến đấu chống kẻ thù chung, đưa Cách mạng Tháng Tám và kháng chiến đến thắng lợi. Từ ngày hoà bình lập lại, Nhà nước ta đã giúp đỡ các dân tộc anh em tiến bộ thêm về mặt kinh tế, văn hoá và xã hội. Các dân tộc đoàn kết chặt chẽ dưới sự lãnh đạo của Đảng và Nhà nước đang hăng hái thi đua xây dựng nước nhà. Chính sách dân tộc của chúng ta là nhằm thực hiện sự bình đẳng giúp nhau giữa các dân tộc để cùng nhau tiến lên chủ nghĩa xã hội.

(Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi, ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.371-372)

Người thăm một gia đình đồng bào dân tộc Dao ở xã Mỹ Bằng, huyện Yên Sơn, tỉnh Tuyên Quang, năm 1952

Đạo nghĩa, là chính sách của chính phủ đối với dân chúng - chính sách này phải hợp với nguyện vọng và quyền lợi của dân chúng. Đối với dân, chính phủ phải thi hành một nền chính trị liêm khiết như cải thiện đời sống của nhân dân, cứu tế thất nghiệp, sửa đổi chế độ xã hội, phát triển kinh tế, văn hoá, v.v... Có như thế, dân chúng mới đoàn kết chung quanh chính phủ, mới vì quyền lợi thiết thân của mình mà hy sinh sống chết giết giặc. Có như thế thì dù tình thế nguy khốn đến bực nào, dân chúng không sợ hãi gì hết mà cố sức quyết chiến, quyết thắng.

(Binh pháp Tôn Tử, báo Cứu quốc, ngày 17-5-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.258-259)

Đế quốc Mỹ dù có bao nhiêu vũ khí hiện đại, cũng không đáng sợ. Một dân tộc đoàn kết chặt chẽ và chiến đấu bền bỉ thì hoàn toàn có thể đánh bại chúng.

(Lời phát biểu tại lễ bế mạc Kỳ họp thứ nhất Quốc hội nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa (khoá III), ngày 3-1-1964, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.342)

Đế quốc Nhật đã bị sa lầy ở Trung Hoa, lại đương gay go với Anh - Mỹ. Hiện thời muốn đánh Pháp, Nhật, ta chỉ cần một điều:

Toàn dân đoàn kết.

Hỡi đồng bào! Hãy noi gương vĩ đại của dân Tàu, tổ chức những hội cứu quốc chống Pháp, chống Nhật. Hỡi các bậc phụ huynh! Hỡi các bậc hiền huynh chí sĩ! Mong các ngài noi gương phụ lão đời nhà Trần trước họa giặc Nguyên xâm lấn, đã nhiệt liệt hô hào con em tham gia sự nghiệp cứu quốc.

Hỡi các bậc phú hào yêu nước, thương nòi! Hỡi các bạn công, nông, binh, thanh niên, phụ nữ, công chức, tiểu thương!

Trong lúc này quyền lợi dân tộc giải phóng cao hơn hết thảy. Chúng ta phải đoàn kết lại đánh đổ bọn đế quốc và bọn Việt gian đặng cứu giống nòi ra khỏi nước sôi lửa nóng.

(Kính cáo đồng bào, ngày 6-6-1941, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.230)

Đế quốc và phong kiến cố tình phá hoại tình đoàn kết và sự bình đẳng giữa các dân tộc, gây thù hằn giữa các dân tộc, thi hành chính sách "chia để trị".

(Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi, ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.371)

Chủ tịch Hồ Chí Minh và Hoàng thân Xuphanuvông,
Chủ tịch Mặt trận Lào yêu nước, năm 1960

Để giữ gìn và củng cố hòa bình, chúng ta phải đoàn kết chặt chẽ. Đoàn kết đồng bào toàn quốc, Bắc Nam khăng khít một nhà. Đoàn kết với anh em Khơme và Lào. Đoàn kết với nhân dân châu Á. Đoàn kết với nhân dân Pháp và nhân dân yêu chuộng hòa bình thế giới, trước hết là nhân dân Trung Quốc và nhân dân Liên Xô.

(Lời kêu gọi nhân dịp kỷ niệm
Cách mạng Tháng Tám và ngày Quốc khánh 2-9,
báo Nhân Dân, từ ngày 1 đến 3-9-1954,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.37)

Để hoàn thành tốt nhiệm vụ đó, cán bộ và chiến sĩ cần phải:

- Luôn luôn nâng cao trình độ giác ngộ xã hội chủ nghĩa.

- Đoàn kết chặt chẽ nội bộ, đoàn kết chặt chẽ giữa công an nhân dân vũ trang, đoàn kết chặt chẽ giữa công an và nhân dân, và dựa vào lực lượng to lớn của nhân dân.

- Phát huy dân chủ nội bộ; kiện toàn tổ chức thành một lực lượng thật vững mạnh của nền chuyên chính vô sản.

(Bài nói tại Hội nghị công an
toàn quốc lần thứ 14, tháng 1-1960,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.457-458)

Để kỷ niệm ngày 8-3 một cách thiết thực và xứng đáng, chúng ta cần động viên:

Chị em phụ nữ *nông thôn* THI ĐUA góp sức hoàn thành tốt cải cách ruộng đất và lập những tổ đổi công tốt.

Chị em *công nhân và công chức* THI ĐUA làm trọn nhiệm vụ của mình.

Chị em *trí thức* THI ĐUA góp phần vào việc phát triển văn hoá.

Nữ thanh niên tuỳ theo cương vị của mình, THI ĐUA học và hành, xung phong trong mọi công việc.

Mọi chị em, mọi giới phụ nữ đều thi đua góp sức hoàn thành kế hoạch Nhà nước năm 1956, đều hăng hái tham gia công cuộc củng cố miền Bắc, chiếu cố miền Nam, để xây dựng một nước Việt Nam hoà bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh. Đồng thời, phụ nữ ta cần đoàn kết với chị em các nước bạn và phụ nữ dân chủ các nước khác để giữ gìn hoà bình thế giới và xây dựng hạnh phúc cho cả loài người. Đó là trách nhiệm rất vẻ vang của phụ nữ Việt Nam ta!

(Chúc mừng ngày phụ nữ quốc tế "8-3", ngày 8-3-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.283)

...để làm tròn nhiệm vụ cao quý của quân đội nhân dân, toàn thể cán bộ và chiến sĩ ta phải ghi nhớ và làm đúng những lời Bác dặn như sau:

- Chớ tự kiêu, tự mãn.

- Chớ rượu chè, cờ bạc, trai gái, hút thuốc phiện.

- Chớ để lộ bí mật.

- Chớ xa xỉ, tham ô lãng phí.

- Phải kính trọng nhân dân, giúp đỡ nhân dân, đoàn kết với nhân dân.

- Phải khiêm tốn, nghiêm chỉnh

- Phải giữ gìn tính chất trong sạch, chất phác của người chiến sĩ cách mạng.

- Phải thực hiện cần, kiệm, liêm, chính.

- Phải làm đúng 10 điều kỷ luật.

- Phải luôn luôn cảnh giác, và phải thực hiện tự phê bình và phê bình để tiến bộ không ngừng.

(Lời căn dặn các đơn vị bộ đội vào thành, tháng 10-1954,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.82-83)

Để phát triển và củng cố lực lượng, mở rộng ảnh hưởng và hành động có hiệu quả. Mặt trận dân chủ Đông Dương phải có liên hệ chặt chẽ với Mặt trận nhân dân Pháp, vì Mặt trận này cũng đấu tranh cho các quyền tự do dân chủ và có thể giúp rất nhiều cho ta.

(Những chỉ thị mà tôi nhớ và truyền đạt, năm 1939,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.167-168)

Để sửa chữa những khuyết điểm ấy, để tranh lấy thành tích to lớn, Bác giúp các cháu vài ý kiến sau đây:

1. Thi đua ái quốc phải có *phương hướng* đúng và vững. Nghĩa là phải nâng cao lòng nồng nàn yêu nước và giác ngộ chính trị của mọi người. Yêu nước thì phải thi đua, thi đua tức là yêu nước.

2. Phải có *kế hoạch* tỉ mỉ. Kế hoạch ấy phải do từng đơn vị nhỏ, từng gia đình, từng cá nhân bàn bạc kỹ, hiểu biết thấu, vui vẻ làm. Nghĩa là phải sao cho mỗi nhóm, mỗi người tự giác tự động.

3. Nội dung của kế hoạch phải thiết thực, rõ ràng, đúng mực. Khi đặt kế hoạch phải tuyệt đối tránh sự sơ suất, "đại khái", quá cao, phiền phức, miễn cưỡng.

4. Thi đua không nên thiên về một phía. Phải điều hòa *3 nhiệm vụ* với nhau: tăng gia sản xuất, công việc hằng ngày và học tập (chính trị, văn hóa, tình hình trong nước và thế giới).

5. Thi đua phải có sự *lãnh đạo* đúng. Trước khi thi đua phải chuẩn bị đầy đủ (giải thích, cổ động, xét kỹ kế hoạch mỗi nhóm, mỗi người). Trong lúc thi đua, phải thiết thực đôn đốc, giúp đỡ, sửa đổi. Sau đợt thi đua, phải thiết thực kiểm tra, tổng kết, phổ biến kinh nghiệm, khen thưởng những người kiểu mẫu, nâng đỡ những người kém cỏi.

6. Thi đua là một cách rất tốt, rất thiết thực để làm cho mọi người tiến bộ. Thi đua giúp cho đoàn kết chặt chẽ thêm. Và đoàn kết chặt chẽ để thi đua mãi. Vì vậy, *thật thà tự phê bình và thân ái phê bình* là một lực lượng để đẩy mạnh thi đua.

7. Thi đua phải *lâu dài và rộng khắp*, không phải chỉ trong một thời gian nào (những ngày kỷ niệm là những đợt để lấy đà và để kiểm thảo, chứ không phải qua những ngày ấy rồi lại nghỉ thi đua), không phải

chỉ riêng ngành nào, nhóm người nào. Vì vậy, trong thi đua, chúng ta phải đồng thời *bồi bổ lực lượng và tinh thần* của quần chúng.

Đó là mấy điểm chính. Nếu các cháu làm đúng như vậy, thì chắc các cháu sẽ có thành tích to hơn, nhiều hơn nữa.

(Thư gửi thanh niên về thi đua ái quốc,
báo Nhân Dân, số 22, ngày 23-8-1951,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.146-147)

Để thật xứng đáng là người chủ của một nước xã hội chủ nghĩa, thanh niên ta quyết tâm thực hiện mấy điều sau đây:

- Phải thấm nhuần đạo đức cách mạng tức là khiêm tốn, đoàn kết, thực hành chủ nghĩa tập thể, thương yêu, giúp đỡ lẫn nhau, người tiên tiến thì giúp đỡ người kém, người kém phải cố gắng để tiến lên, ra sức cần kiệm xây dựng nước nhà.

- Phải nghiêm khắc chống chủ nghĩa cá nhân như tự tư, tự lợi, tự kiêu tự mãn, chỉ tham việc gì có danh tiếng, xem khinh những công việc bình thường. Phải chống tham ô, lãng phí.

- Phải cố gắng học hỏi để không ngừng nâng cao trình độ chính trị, văn hóa và kỹ thuật để phục vụ Tổ quốc, phục vụ nhân dân.

Bác chỉ nói tóm tắt mấy điểm thôi, các cô, các chú nên bổ sung thêm.

(Bài nói tại Đại hội Thanh niên tích cực
lao động xã hội chủ nghĩa, ngày 17-3-1960,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.530)

Địa chủ cũng có đôi người làm cách mạng, nước ta cũng như các nước khác, ta cũng có vài đồng chí, đại địa chủ mà làm cách mạng, hồi bí mật có bao nhiêu tiền của giúp cho Đảng hết, cam tâm chịu tù đày.

Họ tuy là người trong giai cấp địa chủ nhưng lập trường và tư tưởng đã đứng về phe vô sản, là người của giai cấp công nhân.

(Bài nói tại Hội nghị Nông vận và dân vận toàn quốc, ngày 5-2-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.45)

Điều lệ này của hợp tác xã sản xuất nông nghiệp rất quan trọng.

Nó nhằm bảo đảm thật sự quyền làm chủ tập thể của các xã viên.

Phải thực hiện tốt Điều lệ để hợp tác xã càng thêm vững mạnh, nông thôn ngày càng đoàn kết, sản xuất càng phát triển và nông dân ta càng thêm no ấm và tiến bộ.

Vì vậy, xã viên và cán bộ phải bàn bạc dân chủ để hiểu cho rõ và làm cho đúng. Đảng viên và đoàn viên phải gương mẫu trong mọi việc.

Làm được như thế tức là các hợp tác xã góp phần xứng đáng để giành thắng lợi trong sự nghiệp chống Mỹ, cứu nước và xây dựng chủ nghĩa xã hội.

Các ngành và Ủy ban hành chính các cấp phải thiết thực giúp đỡ các hợp tác xã thực hiện tốt Điều lệ này.

(Lời giới thiệu Điều lệ tóm tắt của hợp tác xã sản xuất nông nghiệp, ngày 1-5-1969, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.566)

Đó là tuyên truyền láo của thực dân. Chính phủ Việt Nam gồm có đại biểu các đảng phái, như tôn giáo, dân chủ, xã hội, mácxít. Có nhiều bộ trưởng không vào đảng phái nào. Lại có một vị hoàng tộc. Sao gọi được là cộng sản chi phối.

(Trả lời nhà báo Mỹ Harold Issacs, đầu tháng 3-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.40)

Đoàn kết của ta không những rộng rãi mà còn đoàn kết lâu dài. Đoàn kết là một chính sách dân tộc, không phải là một thủ đoạn chính trị. Ta đoàn kết để đấu tranh cho thống nhất và độc lập của Tổ quốc; ta còn phải đoàn kết để xây dựng nước nhà. Ai có tài, có đức, có sức, có lòng phụng sự Tổ quốc và phục vụ nhân dân thì ta đoàn kết với họ.

(Nói chuyện tại Hội nghị Đại biểu
Mặt trận Liên Việt toàn quốc, ngày 10-1-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.244)

Đoàn kết của ta không phải là chín bỏ làm mười (đồng tương tế) mà là phê bình. Phê bình để đoàn kết, để tiến bộ.

(Bài nói chuyện về Bản tổng cương
và điều lệ của Đảng, ngày 10-5-1950,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.370)

Đoàn kết để giữ vững tự do dân chủ. Đoàn kết để kiến thiết ước nhà. Đoàn kết để xây dựng một đời sống mới.

(Lời kêu gọi nhân ngày 1-5, báo Cứu quốc, ngày 1-5-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.251)

Đoàn kết giữa các cháu lớn và các cháu bé. Dựa vào nhân dân thì việc gì, dù khó đến đâu cũng có thể làm được.

(Sức mạnh của nhân dân, báo Nhân Dân, ngày 18-7-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.47)

Đoàn kết giữa cán bộ cũ và cán bộ mới. Đoàn kết giữa tất cả những người trong ngành y tế, từ các Bộ trưởng, Thứ trưởng, bác sĩ, dược sĩ cho đến các anh chị em giúp việc. Bởi vì, công việc và địa vị tuy có khác nhau, nhưng người nào cũng là một bộ phận cần thiết trong ngành y tế, trong việc phục vụ nhân dân.

(Thư gửi Hội nghị Cán bộ y tế, tháng 2-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.343)

Đoàn kết không phải ở bề mặt, bề miệng như nay xi nê, mai bát phở, mà đoàn kết để làm gì? Làm thế nào để đoàn kết? Muốn đoàn kết chặt chẽ là phải thật thà tự phê bình, thành khẩn phê bình đồng chí và những người xung quanh, phê bình, tự phê bình để cùng nhau tiến bộ, để đi đến càng đoàn kết.

(Nói chuyện với cán bộ, đảng viên
và thanh niên lao động Hải Phòng, ngày 30-5-1957,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.584)

Đoàn kết là một chính sách dân tộc, không phải là một thủ đoạn chính trị… Ai có tài, có đức, có sức, có lòng phụng sự Tổ quốc và phục vụ nhân dân thì ta đoàn kết với họ.

(Nói chuyện tại Hội nghị đại biểu
Mặt trận Liên - Việt toàn quốc, ngày 10-1-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.244)

Đoàn kết là một lực lượng vô cùng mạnh mẽ. Ngoài thì ta đoàn kết với nhân dân Miên, Lào, Liên Xô, Trung Quốc và các nước bạn khác. Trong thì đoàn kết toàn thể nhân dân yêu nước, tức là công nhân, nông dân, tiểu tư sản, tư sản dân tộc và những thân sĩ kháng chiến nghĩa là 99 phần trăm toàn dân ta. Đó là một sức mạnh vô địch.

(Thường thức chính trị,
báo Cứu quốc, từ ngày 16-01 đến 23-9-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.272)

Đoàn kết là một truyền thống cực kỳ quý báu của Đảng và của dân ta. Các đồng chí từ Trung ương đến các chi bộ cần phải giữ gìn sự đoàn kết nhất trí của Đảng như giữ gìn con ngươi của mắt mình.

(Bản thảo Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh 1969,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.611)

Đoàn kết là sức mạnh của chúng ta. Đoàn kết chặt chẽ, thì chúng ta nhất định có thể khắc phục mọi khó khăn, phát triển mọi thuận lợi và làm trọn nhiệm vụ nhân dân giao phó cho chúng ta.

(Nói chuyện với anh chị em
công chức ở Thủ đô, ngày 30-11-1954,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.145)

Đoàn kết là sức mạnh của Đảng. Đoàn kết chặt chẽ và kỷ luật nghiêm khắc, hai điều đó không thể rời nhau.

Kỷ luật nghiêm, để bảo đảm tư tưởng nhất trí và hành động thống nhất của toàn Đảng, toàn dân.

(Phải theo đúng kỷ luật của Đảng,
báo Nhân Dân, từ ngày 22 đến 24-8-1954,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.31)

Đoàn kết tức là lực lượng. Chia rẽ tức là yếu hèn.

(Lời tuyên bố với quốc dân sau khi đi Pháp về,
ngày 23-10-1946, báo Cứu quốc, ngày 23-10-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.471)

Đoàn kết là lực lượng đưa chúng ta đến mọi thắng lợi.

(Bài nói chuyện tại lớp nghiên cứu chính trị khóa I,
Trường Đại học Nhân dân Việt Nam, ngày 21-7-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.376)

Đoàn kết là lực lượng mạnh nhất của chúng ta. Chúng ta phải đoàn kết rộng rãi và chặt chẽ. Đoàn kết giữa Chính phủ và nhân dân. Đoàn kết giữa các tầng lớp trong nhân dân với nhau. Đoàn kết giữa đồng bào toàn quốc, từ Bắc chí Nam. Nói rộng hơn nữa: Đoàn kết giữa nhân dân ta và nhân dân các nước bạn, nhân dân châu Á, nhân dân nước Pháp và nhân dân yêu chuộng hòa bình thế giới.

Đoàn kết chặt chẽ lực lượng trong nước và ngoài nước, chúng ta nhất định khắc phục được mọi khó khăn một cách thắng lợi.

(Lời phát biểu trong buổi tiếp đại biểu nhân dân Thủ đô Hà Nội, ngày 16-10-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.90-91)

Thủ tướng Pháp Georges Bidault chào đón Chủ tịch Hồ Chí Minh sang thăm Cộng hòa Pháp, ngày 2-7-1946

Đoàn kết là một lực lượng vô cùng mạnh mẽ. Ngoài thì ta đoàn kết với nhân dân Miên, Lào, Liên Xô, Trung Quốc và các nước bạn khác. Trong thì đoàn kết toàn thể nhân dân yêu nước, tức là công nhân, nông dân, tiểu tư sản, tư sản dân tộc và những thân sĩ kháng chiến nghĩa là 99 phần trăm toàn dân ta. Đó là một sức mạnh vô địch.

(Thường thức chính trị, năm 1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.272)

Đoàn kết là sức mạnh của chúng ta.

Đoàn kết là thắng lợi của chúng ta.

(Lời phát biểu tại buổi tiễn đoàn đại biểu Đảng Cộng sản và Chính phủ Tiệp Khắc, ngày 27-1-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.18)

Đoàn kết là sức mạnh vô địch của chúng ta. Bản Cương lĩnh chính trị của Mặt trận là ngọn cờ đại đoàn kết toàn thể nhân dân miền Nam để cùng nhau chống Mỹ, cứu nước đến thắng lợi cuối cùng. Nhân dân ta đã đoàn kết, càng đoàn kết rộng rãi và chặt chẽ hơn nữa! Chúng ta càng đoàn kết rộng rãi và chặt chẽ hơn nữa với anh em, bè bạn ta trên thế giới, kể cả nhân dân tiến bộ Mỹ, đang ra sức ủng hộ chúng ta! Dù giặc Mỹ hung ác đến đâu, sức mạnh đoàn kết vĩ đại của chúng ta nhất định sẽ đánh thắng chúng.

(Thư gửi luật sư Nguyễn Hữu Thọ nhân dịp Mặt trận dân tộc giải phóng miền Nam Việt Nam công bố bản Cương lĩnh chính trị, báo Nhân Dân, ngày 13-9-1967, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.366)

… đoàn kết là sức mạnh, cách mạng nhờ đoàn kết mà thắng lợi, kháng chiến nhờ đoàn kết mà thành công.

(Bài nói về tình hình và nhiệm vụ trước mắt của quân đội tại Hội nghị cao cấp toàn quốc, ngày 20-3-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr 367)

Đoàn kết là sức mạnh, có sức mạnh đoàn kết thì làm việc gì cũng thành công.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Thái Nguyên, ngày 13-3-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.526)

Đoàn kết quần chúng, vượt mọi khó khăn, ra sức học hành, tiến bộ mãi mãi - đó phải là khẩu hiệu của thanh niên ta.

(Thanh niên Trung Quốc, báo Nhân Dân, ngày 30-9-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.153)

Đoàn kết rộng rãi, chặt chẽ, đồng thời phải củng cố: Nền có vững nhà mới chắc chắn, gốc có tốt thì cây mới tốt tươi.

(Nói chuyện tại Hội nghị Đại biểu
Mặt trận Liên - Việt toàn quốc, ngày 10-1-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.244)

Đoàn kết và kỷ luật làm cho bộ đội mạnh, đoàn thể mạnh. Nếu ta không trọng kỷ luật, thì ta làm cho bộ đội yếu đi, đoàn thể yếu đi.

(Lời nói chuyện trong buổi lễ bế mạc
lớp bổ túc trung cấp, báo Vệ quốc quân, ngày 10-10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.260)

Đoàn kết, đoàn kết, đại đoàn kết,

Thành công, thành công, đại thành công.

(Bài nói chuyện tại Đại hội Đại biểu
Mặt trận Tổ quốc Việt Nam lần thứ II, ngày 25-4-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.119)

Đoàn kết, phê bình, tự phê bình thật thà để đi đến đoàn kết hơn nữa.

(Nói chuyện với cán bộ, đảng viên
và thanh niên lao động Hải Phòng, ngày 30-5-1957,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.584)

Đoàn kết. Đoàn kết là sức mạnh nhất của ta. Phải đoàn kết nội bộ, giữa cán bộ và chiến sĩ, đoàn kết quân dân, đoàn kết với các nước anh em.

(Nói chuyện với các đại biểu quân đội, thương binh và quân nhân phục viên nhân dịp tết Đinh Dậu, ngày 29-1-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.489-490)

Đoàn Thanh niên là cánh tay và đội hậu bị của Đảng, là người phụ trách dắt dìu các cháu nhi đồng. Nhân dịp này, Bác cũng muốn khen ngợi nhi đồng nước ta rất ngoan, rất tốt.

(Bài nói tại Lễ kỷ niệm lần thứ 35 ngày thành lập Đoàn Thanh niên Lao động Việt Nam, ngày 25-3-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.77)

Đoàn Thanh niên Lao động cần phải phụ trách:

+ Việc tổ chức và giáo dục cho tốt các cháu *nhi đồng*, chuẩn bị cho các cháu ấy mai sau trở nên những đoàn viên tốt.

+ Việc đẩy mạnh phong trào đời sống mới một cách thiết thực và liên tục, từ việc nhỏ đến việc to.

+ Việc tuyên truyền sâu rộng và chấp hành nghiêm chỉnh *Luật hôn nhân và gia đình*.

(Bài nói chuyện tại Đại hội lần thứ III của Đoàn Thanh niên Lao động Việt Nam, ngày 24-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.90)

Đoàn Thanh niên Lao động phải là cánh tay đắc lực của Đảng trong việc tổ chức và giáo dục thế hệ thanh niên và nhi đồng thành những chiến sĩ tuyệt đối trung thành với sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản.

(Ba mươi năm hoạt động của Đảng, báo Nhân Dân, số 2120, ngày 6-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.420)

Đoàn Thanh niên Lao động phải xung phong trong mọi công việc để xứng đáng là cánh tay đắc lực của Đảng. Tổ chức của Đoàn phải rộng hơn Đảng.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Cao Bằng, ngày 21-2-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.47)

… đoàn viên là cánh tay của Đảng, là sức xung phong của Đảng.

(Bài nói chuyện với cán bộ và xã viên hợp tác xã Vĩnh Thành (Nghệ An), ngày 10-12-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.282)

ĐOÀN VIÊN VÀ THANH NIÊN ta nói chung là tốt, mọi việc đều hăng hái xung phong, không ngại khó khăn, có chí tiến thủ. Đảng cần phải chăm lo giáo dục đạo đức cách mạng cho họ, đào tạo họ thành những người thừa kế xây dựng chủ nghĩa xã hội vừa "hồng" vừa "chuyên".

Bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau là một việc rất quan trọng và rất cần thiết.

…

Cuối cùng, tôi để lại muôn vàn tình thân yêu cho toàn dân, toàn Đảng, cho toàn thể bộ đội, cho các cháu thanh niên và nhi đồng.

(Di chúc của chủ tịch Hồ Chí Minh, viết năm 1965, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.622-624)

Đối với anh em lao động trí óc và cán bộ khoa học kỹ thuật, công đoàn phải có kế hoạch giúp đỡ họ không ngừng tiến bộ và thực hiện đoàn kết chặt chẽ giữa lao động trí óc và lao động chân tay.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ công đoàn cơ sở toàn miền Bắc, ngày 13-8-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.434)

Đối với các em, việc giáo dục gồm có:

- Thể dục: Để làm cho thân thể mạnh khoẻ, đồng thời cần giữ gìn vệ sinh riêng và vệ sinh chung.

- Trí dục: Ôn lại những điều đã học, học thêm những tri thức mới.

- Mỹ dục: Để phân biệt cái gì là đẹp, cái gì là không đẹp.

- Đức dục: Là yêu Tổ quốc, yêu nhân dân, yêu lao động, yêu khoa học, yêu trọng của công (5 cái yêu).

(Gửi các em học sinh,
báo Nhân Dân, số 600, ngày 24-10-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.175)

Đối với dân, chính phủ phải thi hành một nền chính trị liêm khiết như cải thiện đời sống của nhân dân, cứu tế thất nghiệp, sửa đổi chế độ xã hội, phát triển kinh tế, văn hoá, v.v... Có như thế, dân chúng mới đoàn kết chung quanh chính phủ, mới vì quyền lợi thiết thân của mình mà hy sinh sống chết giết giặc. Có như thế thì dù tình thế nguy khốn đến bực nào, dân chúng không sợ hãi gì hết mà cố sức quyết chiến, quyết thắng.

(Binh pháp tôn tử, ngày 17-5-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.258-259)

Đối với đồng bào Công giáo thì chưa biết ra sức tranh thủ. Có nơi vận động đã có kết quả, nhưng rồi lại không cố gắng liên tục. Đồng bào Công giáo cũng yêu nước. Nếu ta biết kiên nhẫn thuyết phục giác ngộ, thì nhất định tranh thủ được. Làm được như vậy thì phá được một phần âm mưu của địch, và rất có lợi cho việc đoàn kết nhân dân để kháng chiến.

(Nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ
vùng địch hậu, tháng 10-1953,
tài liệu lưu tại Trung tâm Lưu trữ quốc gia I,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.321)

Đối với gia đình, đối với Tổ quốc, phụ lão có trọng trách là bậc tôn trưởng. Đối với làng xóm, đối với bà con, phụ lão có sự tín nhiệm lớn lao. Phụ lão hô, nhân dân hưởng ứng. Phụ lão làm, nhân dân làm theo.

(Lời hiệu triệu đoàn kết tất cả các bậc phụ lão, tháng 6-1941,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.233)

Đối với giai cấp địa chủ, nông dân cũng không "vơ đũa cả nắm", mà có phân biệt: Đối với những địa chủ thật thà tuân theo pháp luật, thì giúp đỡ cải tạo. Đối với những địa chủ cường hào gian ác, đã có nhiều nợ máu, lại ngoan cố phá hoại thì mới trừng trị. Giáo dục cải tạo là chính.

(Hoa sen, báo Nhân Dân, ngày 30-3-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.298)

Đối với mình, những tư tưởng và hành động có lợi ích cho Tổ quốc, cho đồng bào là bạn. Những tư tưởng và hành động có hại cho Tổ quốc và đồng bào là kẻ thù. Thế là chẳng những ở ngoài, mà chính ở trong mình ta cũng có bạn và thù. Vì vậy chúng ta cần phải ra sức tăng cường bạn ở trong và ở ngoài, kiên quyết chống lại kẻ thù ở ngoài và ở trong mình ta.

(Bài nói chuyện tại buổi lễ khai mạc
Trường Đại học Nhân dân Việt Nam, ngày 19-1-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.264)

Đối với nhân dân, cán bộ nhà thương là những chiến sĩ chống giặc bệnh tật. Với tinh thần đoàn kết chặt chẽ và thi đua bền bỉ giữa các nhà thương với nhau, chắc rằng các chiến sĩ y tế sẽ làm trọn nhiệm vụ một cách vẻ vang.

(Phong trào thi đua ở các nhà thương, báo Nhân Dân,
ngày 11-6-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.515)

- Đối với những kẻ lầm đường theo giặc, thì ta phải thành khẩn giải thích và kêu gọi họ quay về với Tổ quốc; làm cho họ tin tưởng rằng Chính phủ và đồng bào ta sẵn sàng khoan hồng với những người con biết cải tà quy chính.

(Thư gửi cán bộ, chiến sĩ và
đồng bào Nam Bộ, ngày 21-9-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.243)

Trước khi về tiếp quản Thủ đô, cán bộ Đại đoàn Quân tiên phong được nghe Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện tại Đền Hùng, tỉnh Phú Thọ. Người căn dặn: "Các vua Hùng đã có công dựng nước, Bác cháu ta phải cùng nhau giữ lấy nước." ngày 19-9-1954

… đối với những người không kháng chiến, những người "dinh tê" cũng không khinh rẻ họ, mà phải giúp đỡ cho họ tiến bộ, để họ cùng ta làm việc…

Bất kỳ trước đây họ là thế nào, nếu ngày nay họ thật thà tán thành hoà bình, thống nhất, độc lập, dân chủ, nếu họ muốn thật thà phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân, thì chúng ta cần cộng tác với họ.

(Bài nói chuyện với bộ đội, công an và cán bộ trước khi vào tiếp quản Thủ đô, tháng 9-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.47)

Đối với người làm nghề thủ công và lao động riêng lẻ khác, Nhà nước bảo hộ quyền sở hữu về tư liệu sản xuất của họ, ra sức hướng dẫn và giúp đỡ họ cải tiến cách làm ăn, khuyến khích họ tổ chức hợp tác xã sản xuất theo nguyên tắc tự nguyện.

(Báo cáo về Dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại kỳ họp thứ 11 Quốc hội khoá I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, đọc ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.373)

Đối với những người yêu nước, dù ở tầng lớp nào và dù trước đây đã cộng tác với đối phương, chúng ta sẵn sàng đoàn kết, để cùng nhau giữ gìn và củng cố hòa bình, thực hiện thống nhất, hoàn thành độc lập và dân chủ trong toàn quốc.

(Lời kêu gọi nhân dịp kỷ niệm Cách mạng Tháng Tám và ngày Quốc khánh 2-9, báo Nhân Dân, từ ngày 1 đến 3-9-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.39)

Đối với quan lại cũ, trừ những bọn đại gian, đại ác, Chính phủ Cộng hoà ta cũng tỏ một độ lượng không để tâm moi ra những tội cũ đem làm án mới làm gì.

(Khoan hồng mà không nhu nhược, báo Cứu quốc, ngày 8-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.49)

Đối với thanh niên trí thức như các cháu ở đây thì cần đặt lại câu hỏi:

Học để làm gì?

Học để phục vụ ai?

Đó là hai câu hỏi cần phải trả lời dứt khoát thì mới có phương hướng để sửa chữa khuyết điểm của mình.

(Bài nói tại Đại hội sinh viên Việt Nam
lần thứ II, ngày 7-5-1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.400)

Đối với tư sản dân tộc, Đảng phải có thái độ khéo léo, mềm dẻo. Phải hết sức lôi kéo họ và giữ họ ở trong Mặt trận, thúc đẩy họ hành động nếu có thể, cô lập họ về chính trị nếu cần.

(Những chỉ thị mà tôi nhớ và truyền đạt, năm 1939,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.167)

Đối với trẻ em là phải giáo dục thế nào cho các cháu biết đoàn kết, ham học, ham làm, nhưng phải làm sao cho các cháu giữ được tính chất của trẻ con.

(Nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ phụ trách
thiếu nhi toàn miền Bắc, ngày 19-2-1959,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.77)

Đối với Việt gian, đối với cường hào gian ác thì Chính phủ và nhân dân sẽ thẳng tay trừng trị. Đối với thân sĩ yêu nước, thật thà kháng chiến, thật thà làm đúng chính sách của Đảng, của Chính phủ, của Mặt trận thì chúng ta nhất định phải đoàn kết. Thế là rõ ràng.

(Diễn văn khai mạc cuộc họp
kỷ niệm ngày 3-3, ngày 3-3-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.77)

Đội quân của cải cách ruộng đất là bần nông, cố nông rồi đến trung nông lớp dưới. Đi đánh giặc mà không dựa vào quân đội của mình thì có thắng được không? Các cô, các chú đi đánh giai cấp địa chủ mà không dựa vào quân đội của mình là bần nông, cố nông và trung nông lớp dưới, thì có thành công được không?

Cần phải nắm thật vững 3 điểm:

- Dựa hẳn vào bần cố nông.

- Đoàn kết chặt chẽ với trung nông.

- Liên hiệp với phú nông.

Nhưng chớ có ngược lại, chỉ liên hiệp với phú nông mà quên không dựa hẳn vào bần cố nông, không đoàn kết chặt chẽ với trung nông. Phải nhớ rằng dựa hẳn vào bần cố nông là chính.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Tổng kết
cải cách ruộng đất Bắc - Bắc, nói ngày 17-12-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.209)

Đồng bào các dân tộc phải đoàn kết, nhân dân và bộ đội phải đoàn kết, cán bộ và nhân dân cùng bộ đội phải đoàn kết.

(Thư gửi đồng bào, bộ đội và cán bộ Tây Bắc, 24-3-1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr 370)

Đồng bào Công giáo cũng yêu nước. Nếu ta biết kiên nhẫn thuyết phục giác ngộ, thì nhất định tranh thủ được. Làm được như vậy thì phá được một phần âm mưu của địch, và rất có lợi cho việc đoàn kết nhân dân để kháng chiến.

(Bài nói tại Hội nghị Cán bộ vùng địch hậu, tháng 10-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.321)

Đồng chí Trịnh Văn Huyền, một bần nông ở Hà Tĩnh, là một người kiểu mẫu của Đoàn Thanh niên xung phong. Đồng chí Huyền có những đức tính tốt, như:

- Siêng năng - Từ năm 1951, đồng chí ấy xung phong đi dân công, bao giờ năng suất cũng tăng từ 200 đến 400 phần 100. Năm đầu, đã được bầu làm chiến sĩ số 1 toàn huyện.

Trong chiến dịch Tây Bắc, dù đường khó đi, đêm nào đồng chí ấy cũng gánh 50 kilô.

- Nhiều sáng kiến - Thí dụ, khi làm việc ở Đèo Chẹn, đường dài đèo dốc, đồng chí ấy đã chia 5 cây số làm 3 chặng. Những người khỏe thì phụ trách chỗ dốc. Những người yếu thì phụ trách chỗ bằng. Nhờ vậy, năng suất của toàn đội đã tăng gấp đôi. Riêng đồng chí Huyền tăng 270 phần 100.

- Gan dạ - Trong Chiến dịch Điện Biên Phủ, một hôm, xe chở đạn bị máy bay địch ném cháy. Đồng chí ấy đã xông ra trước và kêu gọi anh em ra sức cứu lấy đạn trong xe đang cháy. Nhờ vậy mà bộ đội khỏi thiếu đạn. Đạo đức quý trọng của công và quyết tâm làm tròn nhiệm vụ như vậy thật là đáng quý.

- Tinh thần đoàn kết - Khi làm việc ở công trường, ngày dưỡng bệnh ở nhà thương, đồng chí ấy luôn luôn tìm cách giúp đỡ anh em về mọi mặt. Gặp lúc thiếu thốn vì tiếp tế chưa kịp, đồng chí ấy vui vẻ sẻ cơm nhường áo cho anh em. Trong một năm, đồng chí ấy đã được khen thưởng 23 lần. Vừa rồi, ở Đại hội thi đua, đồng chí Huyền đã được bầu làm chiến sĩ số 1 toàn đoàn.

Đồng chí Huyền thật xứng đáng với cái danh dự là thanh niên xung phong làm kiểu mẫu cho tất cả thanh niên chúng ta.

(Thanh niên kiểu mẫu,
báo Nhân Dân, số 380, ngày 17-3-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.373-374)

Đồng bào Kinh hay Thổ, Mường hay Mán, Gia Rai hay Ê Đê, Xê Đăng hay Ba Na và các dân tộc thiểu số khác, đều là con cháu Việt Nam, đều là anh em ruột thịt. Chúng ta sống chết có nhau, sướng khổ cùng nhau, no đói giúp nhau.

Trước kia chúng ta xa cách nhau, một là vì thiếu dây liên lạc, hai là vì có kẻ xui giục để chia rẽ chúng ta.

Ngày nay, nước Việt Nam là nước chung của chúng ta. Trong Quốc hội có đủ đại biểu các dân tộc. Chính phủ thì có "NHA DÂN TỘC THIỂU SỐ" để săn sóc cho tất cả các đồng bào.

Giang sơn và Chính phủ là giang sơn và Chính phủ chung của chúng ta. Vậy nên tất cả dân tộc chúng ta phải đoàn kết chặt chẽ để giữ gìn nước non ta, để ủng hộ Chính phủ ta.

Chúng ta phải thương yêu nhau, phải kính trọng nhau, phải giúp đỡ nhau để mưu hạnh phúc chung của chúng ta và con cháu chúng ta.

(Thư gửi Đại hội các dân tộc thiểu số miền Nam
tại Pleycu ngày 19-4-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.249)

Đồng bào Phật giáo cả nước, từ Bắc đến Nam, đều cố gắng thực hiện lời Phật dạy là: "Lợi lạc quần sinh, vô ngã vị tha".

(Nói chuyện tại Hội nghị Đại biểu Đại hội
Phật giáo thống nhất Việt Nam, ngày 28-9-1964,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.383)

Đồng bào phải thi đua tăng gia sản xuất, giết giặc đói, giết giặc dốt, giúp sức giết giặc ngoại xâm. Các cán bộ phải thi đua thực hành Cần, Kiệm, Liêm, Chính, tẩy sạch khuyết điểm, phát triển ưu điểm.

Ta ngày càng đoàn kết, ngày càng "thực túc, binh cường", thì địch nhất định thua, ta nhất định thắng.

(Lời kêu gọi nhân ngày kỷ niệm hai năm kháng chiến toàn quốc, tháng 12-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.652)

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự Hội nghị Hành chính kháng chiến, năm 1948

Đồng bào ta bất kỳ là già trẻ, trai gái, lương giáo ai cũng đồng tâm hiệp lực, nhớn giúp bé, trẻ giúp già, mạnh giúp yếu thì chắc chắn thế nào cũng giành được độc lập hoàn toàn, được tự do hạnh phúc. Chúng ta nỗ lực phấn đấu thì ngày thành công cũng không xa gì.

(Nói chuyện với nông dân và điền chủ Hưng Yên ngày 10-1-1946, báo Cứu quốc số 140 ngày 12-1-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.178)

Đồng bào ta, gái cũng như trai, trẻ cũng như già, cho đến các cháu nhi đồng cỏn con ai cũng nồng nàn yêu nước, ai cũng hăng hái kháng chiến, ai cũng cố gắng giết giặc.

(Thư gửi Hội nghị Trung Du, ngày 19-9-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.204)

Đồng bào tất cả các dân tộc, không phân biệt lớn nhỏ, phải thương yêu giúp đỡ lẫn nhau, phải đoàn kết chặt chẽ như anh em một nhà, để cùng nhau xây dựng Tổ quốc chung, xây dựng chủ nghĩa xã hội làm cho tất cả các dân tộc được hạnh phúc, ấm no.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ
tỉnh Cao Bằng, ngày 21-2-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.44-45)

Đồng bào tất cả các dân tộc phải đoàn kết chặt chẽ, thương yêu giúp đỡ lẫn nhau như anh em trong một nhà.

(Nói chuyện tại Đại hội đại biểu Đảng bộ
tỉnh Tuyên Quang, ngày 20-3-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.83)

Đồng bào Việt Bắc đã có một lịch sử cách mạng rất vẻ vang. Xưa kia cụ Hoàng Hoa Thám và những vị anh hùng khác đã dựng cờ khởi nghĩa chống Pháp suốt mấy mươi năm. Gần đây Việt Bắc là căn cứ địa oai hùng của Quân giải phóng để chống Nhật, kháng Pháp. Tên Việt Bắc đã lừng lẫy khắp cả nước, khắp thế giới.

Có sự vẻ vang đó là vì toàn thể đồng bào Việt Bắc: Kinh, Thổ, Mán, Nùng, Mèo, v.v., ai cũng yêu nước, ai cũng không chịu làm nô lệ, ai cũng đoàn kết, ai cũng hăng hái ủng hộ cách mạng.

(Thư gửi đồng bào Việt Bắc ngày 19-8-1947,
in trong sách Lời Hồ Chủ tịch,
Nha Thông tin Việt Nam xuất bản, 1949, t.2, tr.27-28,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.221)

Đồng bào Việt Bắc gồm có Kinh, Thổ, Nùng, Thái, v.v., phong tục tập quán tuy có khác nhau ít nhiều, nhưng lòng nồng nàn yêu nước, lòng căm hờn thực dân, thì muôn người như một.

(Việt Bắc anh dũng, cuối năm 1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.448)

Đồng cam cộng khổ là một tinh thần cần phải có, nhưng nếu bình quân chủ nghĩa thì lại không đúng.

(Nói chuyện với cán bộ, đảng viên
và thanh niên lao động Hải Phòng, ngày 30-5-1957,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.583)

Đời xưa, nhờ sự kêu gọi của phụ lão, sự cố gắng của thân hào, lòng nhiệt thành của quốc dân, mà tổ tiên ta: Trần Hưng Đạo, Lê Thái Tổ, Nguyễn Quang Trung đã dẹp nạn ngoại xâm, giữ vững đất nước.

Ngày nay, cũng do lòng yêu nước, do sự thân ái đoàn kết, do sự hăng hái hy sinh của các cụ phụ lão, các vị thân hào và toàn thể đồng bào, chúng ta nhất định chiến thắng thực dân phản động Pháp.

Chúng ta kiên quyết noi theo lịch sử vẻ vang của tổ tiên, tranh lại thống nhất và độc lập cho dân tộc và xây dựng nền tự do và hạnh phúc cho con cháu muôn đời.

(Thư gửi các phụ lão, các vị thân hào và toàn thể đồng bào tỉnh Phúc Yên,
ngày 16-7-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.197)

Đưa tiền của dân và sức của dân để làm việc ích lợi cho dân, thì bao giờ dân cũng hăng hái, việc cũng thành công.

Việc gì dù to lớn tốn kém mấy, dân đồng sức, đồng lòng thì làm cũng được.

(Thư gửi đồng bào huyện Quỳnh Côi, ngày 8-8-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.172)

Đức Phật là đại từ đại bi, cứu khổ cứu nạn, muốn cứu chúng sinh ra khỏi khổ nạn, Người phải hy sinh tranh đấu, diệt lũ ác ma.

Nay đồng bào ta đại đoàn kết, hy sinh của cải xương máu, kháng chiến đến cùng, để đánh tan thực dân phản động, để cứu quốc dân ra khỏi khổ nạn, để giữ quyền thống nhất và độc lập của Tổ quốc. Thế là chúng ta làm theo lòng đại từ đại bi của Đức Phật Thích Ca, kháng chiến để đưa giống nòi ra khỏi cái khổ ải nô lệ.

(Thư gửi Hội Phật tử Việt Nam,
ngày 15-7 âm lịch, tức ngày 30-8-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.228)

Được giải phóng rồi, đồng bào ta phải làm gì?

1. Phải thực hành đại đoàn kết, thương yêu nhau, giúp đỡ nhau trong mọi việc.

2. Phải thi đua tăng gia sản xuất cho mọi người được no ấm.

3. Phải ra sức giúp đỡ Chính phủ, ủng hộ bộ đội để góp phần vào công việc trường kỳ kháng chiến, để chuyển mạnh sang tổng phản công, để đưa kháng chiến đến hoàn toàn thắng lợi.

(Thư gửi đồng bào Hòa Bình, báo Sự thật, ngày 27-11-1950,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.491)

Gần 2.000 năm về trước, Đức Chúa đã cho loài người quyền tự do và dạy loài người lòng bác ái. Thế mà thực dân phản động Pháp tàn sát

đồng bào ta, phá phách nhà thờ chung, khinh rẻ tôn giáo. Chúng làm trái với lòng của Chúa, chúng sẽ bị tội và sẽ thất bại.

Chúng ta toàn dân, giáo cũng như lương, đoàn kết kháng chiến để Tổ quốc được độc lập, tôn giáo được tự do. Đức Chúa phù hộ chúng ta, chúng ta chắc sẽ thắng lợi.

(Thư gửi đồng bào Công giáo nhân dịp lễ Nôen 1947,
in trong sách Lời Hồ Chủ tịch,
Nha Thông tin Việt Nam xuất bản, 1949, t.2, tr.60,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.373)

Chủ tịch Hồ Chí Minh gặp gỡ Việt kiều tại Pháp năm 1946

Gần 20 thế kỷ trước, một vị thánh nhân đã ra đời. Cả đời Người chỉ lo cứu thế độ dân, hy sinh cho tự do, bình đẳng.

Trong lúc này, thực dân Pháp gây cuộc chiến tranh, chúng mong cướp nước ta lần nữa. Chúng làm trái hẳn với lòng bác ái của Đức Giêsu.

Toàn thể đồng bào ta, không chia lương, giáo, đoàn kết chặt chẽ, quyết lòng kháng chiến, để giữ gìn non sông Tổ quốc, mà cũng để giữ gìn quyền tôn giáo tự do.

Nhân dịp này, tôi thay mặt Chính phủ và quốc dân trân trọng chúc phúc toàn thể đồng bào Công giáo. Đồng thời tôi kính cẩn cầu Đức Thượng đế phù hộ dân tộc Việt Nam và giúp cho Việt Nam đi đến cuộc thắng lợi cuối cùng.

(Thư gửi đồng bào nhân ngày lễ Thiên Chúa giáng sinh, năm 1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.544)

Gia đình là hạt nhân của xã hội. Mọi gia đình đều đoàn kết cộng lại thành xã hội đại đoàn kết. Đại đoàn kết là sức mạnh vô địch của nhân dân ta trong công cuộc xây dựng thắng lợi chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc và trong sự nghiệp đấu tranh thực hiện hòa bình thống nhất nước nhà.

(Phải thật sự bảo đảm lợi quyền của phụ nữ, báo Nhân Dân, ngày 28-12-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.524)

Già nào,
Trẻ nào,
Lính nào,
Dân nào,
Đàn ông nào,
Đàn bà nào!
Kẻ có súng dùng súng,
Kẻ có dao dùng dao,
Thấy Tây cứ chém phứa
Thấy Nhật cứ chặt nhào.
Chúng nhiều là mấy vạn,
Mình mấy triệu đồng bào.
Chúng đường xa mỏi mệt,
Mình "dĩ dật đãi lao".
Làm cho chúng mòn mỏi,
Làm cho chúng tiêu hao.

Kẻ có cuốc dùng cuốc, *Chúng nhất định thất bại,*
Người có cào dùng cào, *Mình sức càng dồi dào.*

(Bài ca du kích, năm 1942,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.282-283)

Giai cấp địa chủ là thù, nhưng đối với cá nhân địa chủ thì chính sách của Đảng có phân biệt đối đãi. Đối với phú nông thì khẩu hiệu của Đảng là liên hiệp với phú nông đúng mức. Trung nông là bạn đồng minh lâu dài của chúng ta.

(Bài nói tại Hội nghị Cán bộ vùng địch hậu, tháng 10-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.321)

Giai cấp nông dân, chủ chốt là *bần nông và trung nông* là quân đội chủ lực của kháng chiến và của cách mạng dân chủ mới (cố nông thuộc về giai cấp công nhân).

Ở nông thôn, *bần nông* là lớp người đông nhất, và nghèo khổ nhất. Họ chân bùn tay lấm quanh năm, mà vẫn suốt đời đói rách, vì họ bị địa chủ phong kiến bóc lột tàn tệ. Bần nông hăng hái kháng chiến, hăng hái cách mạng và rất mong muốn thực hiện chính sách *dân cày có ruộng*. Vì vậy họ là đồng minh chắc chắn nhất của giai cấp công nhân.

Trung nông là lớp người mình cày ruộng của mình, không bóc lột ai, cũng không phải làm thuê cho ai. Họ sinh sống khá hơn bần nông. Song gặp mất mùa thì họ cũng chật vật. Vả lại họ cũng bị bọn địa chủ, bọn cho vay nặng lãi và bọn đế quốc áp bức bóc lột. Thực hiện chính sách "dân cày có ruộng" thì họ cũng có lợi. Cho nên họ cũng hăng hái kháng chiến, hăng hái cách mạng. Vì vậy, họ là đồng minh chắc chắn của giai cấp công nhân.

(Thường thức chính trị, ngày 16-1-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.257-258)

... giảm tô không phải là một vấn đề giản đơn, nó là một bộ phận của giai cấp đấu tranh, giai cấp nông dân đấu tranh với giai cấp địa chủ. Đây cũng là một chiến dịch, nhưng chiến dịch này to và rộng hơn Chiến dịch Hòa Bình, Tây Bắc, vì nó mở ra khắp cả nước. Nó càng khó hơn đánh giặc, vì đánh giặc thì đưa vũ khí ra mà đánh, trong chiến dịch này nông dân không đưa súng đạn ra đánh với địch, nhưng phải dùng một thứ vũ khí mạnh hơn, tức là lực lượng tổ chức và lực lượng đoàn kết của hàng triệu nông dân.

(Bài nói tại Hội nghị Nông vận và dân vận toàn quốc, nói ngày 5-2-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.46)

Giám mục Ăngxen còn nói rõ: Chiến tranh xâm lược là tội ác, nhưng chiến tranh để bảo vệ Tổ quốc thì cần, thì đúng.

Xem đó thì biết rằng: Những người Công giáo Việt Nam theo Pháp và bù nhìn, làm hại đồng bào, chẳng những là Việt gian, mà cũng là giáo gian. Còn những đồng bào Công giáo kháng chiến mới là tín đồ chân chính của Đức Chúa, vì những đồng bào ấy thật thà

Phụng sự Đức Chúa

Phụng sự Tổ quốc.

(Tuyên truyền cộng sản, ngày 1-4-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.375)

Giảm tô và cải cách ruộng đất phải nắm vững đường lối chính sách, phải nhận rõ lực lượng chính của ta ở đâu, phải biết *dựa vào bần cố nông, đoàn kết trung nông*. Cho nên Trung ương và Chính phủ luôn luôn nêu ra: Cần phải đoàn kết nông dân *lao động*. Nếu biết đoàn kết nông dân lao động thì việc gì làm cũng có kết quả tốt; nếu không biết

đoàn kết nông dân lao động thì công việc sẽ không chạy, kéo dài thời gian mà kết quả không tốt.

(Nói chuyện trong Hội nghị Tổng kết cải cách ruộng đất đợt I ở Thái Nguyên, nói ngày 12-9-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.46)

Giang sơn và Chính phủ là giang sơn và Chính phủ chung của chúng ta. Vậy nên tất cả dân tộc chúng ta phải đoàn kết chặt chẽ để giữ gìn nước non ta, để ủng hộ Chính phủ ta.

(Thư gửi Đại hội các dân tộc thiểu số miền Nam tại Plâycu, ngày 19-4-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.249)

Chủ tịch Hồ Chí Minh chụp ảnh cùng anh chị em diễn viên đoàn cải lương Nam Bộ sau buổi biểu diễn đầu tiên tại Phủ Chủ tịch, tháng 12-1968

Giáo dục là sự nghiệp của quần chúng. Cần phải phát huy đầy đủ dân chủ xã hội chủ nghĩa, xây dựng quan hệ thật tốt, đoàn kết thật chặt chẽ giữa thầy và thầy, giữa thầy và trò, giữa học trò với nhau, giữa cán bộ các cấp, giữa nhà trường và nhân dân để hoàn thành thắng lợi nhiệm vụ đó.

(Thư gửi các cán bộ, cô giáo, thầy giáo, công nhân, nhân viên, học sinh, sinh viên nhân dịp bắt đầu năm học mới, báo Nhân Dân, ngày 16-10-1968, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.508)

Giáo dục thanh niên không thể tách rời mà phải liên hệ chặt chẽ với những cuộc đấu tranh của xã hội. Trong xã hội cũ có nhiều nọc độc nó làm hại thanh niên. Nhất là văn hóa độc ác của Mỹ, nó dùng mọi cách như sách báo, phim ảnh, v.v. để làm cho thanh niên hư hỏng, truỵ lạc. Thậm chí một số thanh niên hóa ra lưu manh, trộm cắp, cờ bạc, v.v..

(Bài nói chuyện tại buổi lễ khai mạc Trường Đại học Nhân dân Việt Nam, ngày 19-1-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.265-266)

Giờ quyết định cho vận mệnh dân tộc ta đã đến. Toàn quốc đồng bào hãy đứng dậy đem sức ta mà tự giải phóng cho ta.

Nhiều dân tộc bị áp bức trên thế giới đang ganh nhau tiến bước giành quyền độc lập. Chúng ta không thể chậm trễ.

Tiến lên! Tiến lên! Dưới lá cờ Việt Minh, đồng bào hãy dũng cảm tiến lên!

(Thư kêu gọi Tổng khởi nghĩa, tháng 8-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.596)

Gốc rễ cây sen ở dưới đất bùn hôi hám. Nhưng vươn mình lên mặt nước trong trẻo, hấp thụ ánh sáng mặt trời, thì HOA SEN trở nên tươi đẹp, thơm tho.

(Hoa sen, báo Nhân Dân, ngày 30-3-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.299)

Hai miền Nam Bắc đoàn kết một lòng, thi đua giết giặc, cứu nước, thì nhất định giặc Mỹ sẽ hoàn toàn thất bại.

(Thư gửi Chủ tịch Nguyễn Hữu Thọ và Trung ương
Mặt trận Dân tộc giải phóng miền Nam, ngày 08-5-1968,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.457)

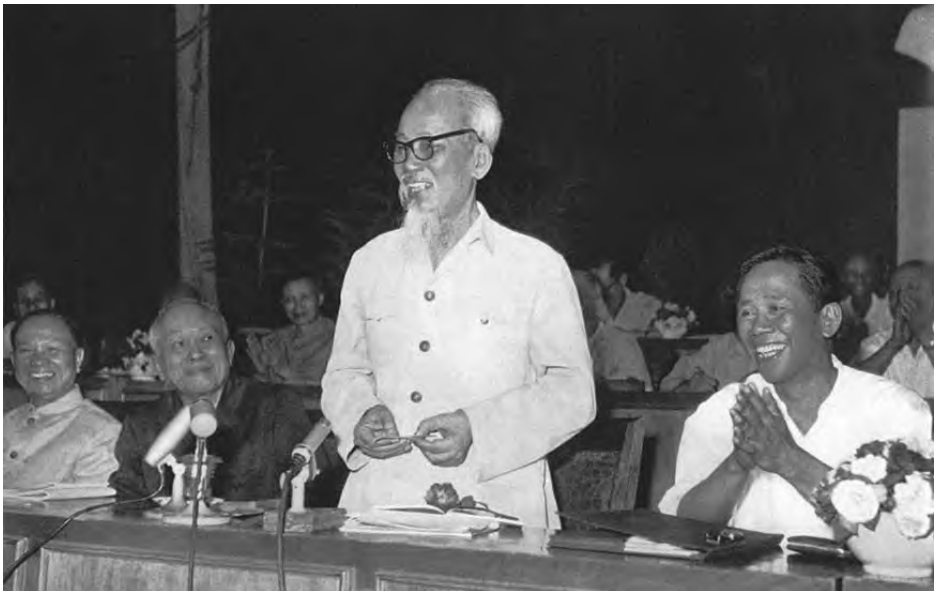

Chủ tịch Hồ Chí Minh và các đồng chí Tôn Đức Thắng, Lê Duẩn, Trường Chinh tại phiên khai mạc kỳ họp thứ 4, Quốc hội khóa III ngày 20-5-1968

Hàng ngày tôi lưu tâm đến công cuộc "Mùa đông binh sĩ". Thấy các tôn giáo, các báo chí, các đoàn thể, các thân hào và toàn thể đồng bào đều sốt sắng tham gia, tôi rất vui lòng và cảm động.

(Thư gửi đồng bào toàn quốc, ngày 15-11-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.497)

Hai năm qua, trong mọi công tác, thanh niên ta đã cố gắng nhiều và đã có thành tích khá. Song vì những sai lầm khuyết điểm trong cải cách ruộng đất và chỉnh đốn tổ chức, Đảng và Đoàn đã chịu những tổn thất lớn. Cho nên hiện nay, Đảng và Chính phủ đặt công tác sửa chữa sai lầm là công tác quan trọng đột xuất.

Là cánh tay đắc lực của Đảng để thực hiện những chủ trương và chính sách cách mạng, Đoàn Thanh niên Lao động sẽ ra sức làm tròn nhiệm vụ trong công tác sửa chữa sai lầm này.

Trong công tác sửa chữa sai lầm, chúng ta phải: Có quyết tâm, không ngại khó, tránh sốt ruột, chống bi quan.

Phải củng cố tổ chức của Đoàn. Phải đoàn kết nội bộ thật chặt chẽ, và phải đoàn kết rộng rãi với các tầng lớp thanh niên.

(Bài nói chuyện tại Đại hội đại biểu toàn quốc
Đoàn Thanh niên Lao động Việt Nam, ngày 2-11-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.438-439)

Hiện nay ở trong nước không cần nêu khẩu hiệu "Đoàn kết các đảng phái", vì điều này đã trở thành hiện thực, mà cần phải mở rộng khối đoàn kết đến toàn dân để đạt tới mục đích: Bên trong có lực lượng của mình, bên ngoài tranh thủ được sự giúp đỡ của các nước

Đồng minh, trước hết là của Trung Quốc, đặng hoàn thành sự nghiệp giải phóng dân tộc.

(Báo cáo về tình hình các đảng phái trong nước, từ ngày 25 đến 28-3-1944, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.493)

Hiện nay thanh niên không thiếu gì nơi hoạt động, không thiếu gì công việc làm: nào ở bộ đội, dân quân du kích, nào mở mang bình dân học vụ, nào tăng gia sản xuất, v.v..

Có chí làm thì quyết tìm ra việc và quyết làm được việc.

Tôi lại khuyên các bạn một điều nữa là chớ đặt những chương trình, kế hoạch mênh mông, đọc nghe sướng tai nhưng không thực hiện được.

Việc gì cũng cần phải thiết thực, nói được, làm được. Việc gì cũng phải từ nhỏ dần dần đến to, từ dễ dần dần đến khó, từ thấp dần dần đến cao. Một chương trình nhỏ mà thực hành được hẳn hoi, hơn là một trăm chương trình to tát mà làm không được.

(Thư gửi các bạn thanh niên, ngày 17-8-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.217)

Hiện nay, tất cả các đảng chỉ có một đường chính trị chung: Kiên quyết trường kỳ kháng chiến, để tranh lấy thống nhất và độc lập cho Tổ quốc. Và đối với các đoàn thể khác cùng dân chúng, chỉ có một chính sách là đại đoàn kết.

(Thư gửi ông Lê Ngọc Tiến, Ban chấp hành Đảng xã hội Việt Nam, ngày 5-7-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.196)

Hiện nay, toàn quốc đồng bào ta, công giáo và ngoại công giáo, đều đoàn kết chặt chẽ, nhất trí đồng tâm như con một nhà, ra sức tranh đấu để giữ gìn nền độc lập của Tổ quốc! Ngoài sa trường thì xương máu của chiến sĩ công giáo và ngoại công giáo đã xây nên một bức thành kiên cố vĩ đại để cản lại kẻ thù chung là bọn thực dân Tây. Ở khắp nước, thì đồng bào công giáo và ngoại công giáo đương đem cả lực lượng giúp vào cuộc kháng chiến và kiến quốc! Tinh thần hy sinh phấn đấu tức là noi theo tinh thần cao thượng của đức Chúa Giêsu.

(Thư gửi các vị Linh mục và đồng bào
Công giáo Việt Nam ngày 25-12-1945,
báo Cứu quốc số 120, ngày 26-12-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.142)

Học phải đi đôi với hành: Khi ở nhà, phải thương yêu cha mẹ, giúp đỡ cha mẹ về công việc, giúp đỡ về tinh thần (học được điều gì về tình hình trong nước và thế giới thì nói lại cho cha mẹ nghe).

- Ở trường thì phải đoàn kết, giúp đỡ anh chị em, thi đua học tập. Phải đoàn kết giữa thầy và trò, làm cho trường mình luôn luôn tiến bộ.

- Ở xã hội: các cháu có thể giúp được nhiều việc có ích. Thí dụ: tuyên truyền vệ sinh, giúp đỡ các em nhi đồng, xung phong dạy bình dân học vụ, v.v..

Bác khuyên lớp này thi đua với lớp khác, trường này thi đua với trường khác, trong việc học và hành, làm cho nền giáo dục của ta phát triển và tốt đẹp.

(Nói chuyện với nam nữ thanh niên học sinh
các trường trung học Nguyễn Trãi, Chu Văn An và
Trưng Vương (Hà Nội), ngày 18-12-1954,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.179)

Hỏi: Tiến lên chủ nghĩa xã hội thì tôn giáo có bị hạn chế không?

Trả lời: Không. Ở các nước xã hội chủ nghĩa, tín ngưỡng hoàn toàn tự do. Ở Việt Nam ta cũng vậy, ngày 30-10 năm kia, sau khi đi thăm Trung Quốc, đoàn đại biểu Công giáo Anh đã tuyên bố: "Ở Trung Quốc tín ngưỡng hoàn toàn tự do. Đối với Công giáo, chính quyền không có thành kiến gì hết".

(Trả lời những câu hỏi của cử tri Hà Nội,
ngày 10-5-1958, báo Nhân Dân số 1521 ngày 12-10-1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.405)

Hòn đá to,

Hòn đá nặng,

Nhiều người nhắc,

Nhắc lên đặng.

…

Biết đồng sức,

Biết đồng lòng,

Việc gì khó,

Làm cũng xong.

…

Đánh Nhật, Pháp,

Giành tự do,

Là việc khó,

Là việc to.

…

Nếu chúng ta,

Biết đồng lòng,

Thì việc đó,

Quyết thành công.

(Hòn đá, báo Việt Nam độc lập, ngày 21-4-1942,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.270-271)

Hồi Bác thanh niên như các cháu, tình hình thế giới và tình hình trong nước rất đen tối như đã kể trên. Cho nên Bác và thanh niên hồi đó đều cùng bị áp bức, bóc lột như tất cả đồng bào khác.

Đau lòng vì dân tộc bị nô lệ, Bác đã đi đến nhiều nước ngoài, làm nhiều nghề để sống, sống để tìm con đường cách mạng.

Lúc đã ngoài 25 tuổi, Bác còn chưa biết Đảng là gì, Đoàn là gì, phải tìm tòi lâu dần dần mới biết. Ngày nay, chẳng những thanh niên mà các cháu nhi đồng 9, 10 tuổi đều đã biết Đảng, biết Đoàn và hiểu biết nhiều công việc khác.

Nhờ ảnh hưởng Cách mạng Tháng Mười và cách mạng Trung Quốc, phong trào cách mạng nước ta tiến lên mạnh, Đảng và Đoàn thanh niên thành lập - lúc đó Bác đã hơn 35 tuổi. Trong mấy mươi năm, Đảng và Đoàn phải hoạt động bí mật. Địch khủng bố gắt gao và thường xuyên. Nhiều đồng chí đã hy sinh vẻ vang vì Tổ quốc, vì nhân dân, vì cách mạng.

(Nói chuyện tại Đại hội đại biểu toàn quốc
Hội liên hiệp Thanh niên Việt Nam, ngày 15-10-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.436)

Hội An Nam Thanh niên Cách mạng do chúng tôi tổ chức từ năm 1925. Có thể nói rằng, nó là quả trứng, mà từ đó, nở ra con chim non cộng sản (Đảng Cộng sản). Con chim ra đời, cái vỏ bị phá huỷ gần hết

do chính sách sai lầm của những người cộng sản. Phần còn lại của nó chịu ảnh hưởng và chịu sự lãnh đạo của chúng tôi trong công tác vận động quần chúng.

(Báo cáo gửi Quốc tế Cộng sản, ngày 18-2-1930,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.14)

Hội còn có nhiệm vụ dạy bảo các cháu thiếu niên về khoa học, kỹ thuật, làm cho các cháu ngay từ thuở nhỏ đã biết yêu khoa học, để mai sau các cháu trở thành những người có thói quen sinh hoạt và làm việc theo khoa học.

(Bài nói tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ I
của Hội Phổ biến khoa học, kỹ thuật Việt Nam, ngày 18-5-1963,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.99)

Hỡi ai con cháu Rồng Tiên!
Mau mau đoàn kết vững bền cùng nhau.
Bất kỳ nam nữ, nghèo giàu,
Bất kỳ già trẻ cùng nhau kết đoàn.
Người giúp sức, kẻ giúp tiền,
Cùng nhau giành lấy chủ quyền của ta.
Trên vì nước, dưới vì nhà,
Ấy là sự nghiệp, ấy là công danh.

(Lịch sử nước ta,
Việt Minh tuyên truyền bộ xuất bản, tháng 2-1942,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.266)

Hỡi các bạn nhân dân Pháp!

Chúng tôi biết rằng các bạn không tán thành cuộc chiến tranh phi nghĩa này và các bạn thiết tha mong đợi hoà bình.

Chúng tôi cũng muốn hoà bình.

Vậy chúng ta hãy hợp sức lại.

Các bạn hãy chiến đấu kỳ cho đạt được mục đích mà các bạn đã theo đuổi, đòi phải đình chỉ tức khắc cuộc chiến tranh và phải cho ngay các thanh niên Pháp về nước.

Về phần chúng tôi, chúng tôi sẽ mở cuộc tấn công để quét sạch bọn thực dân xâm lược khỏi đất nước chúng tôi.

Thực dân phản động sẽ bị thất bại.

Lúc đó hai dân tộc chúng ta sẽ có thể bắt tay nhau trong hoà bình và nhất trí.

(Thư gửi nhân dân Pháp nhân dịp lễ Nôen và năm mới 1950, ngày 24-12-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.266-267)

Hỡi các chiến sĩ cách mạng! Giờ giải phóng đã đến. Hãy phất cao cờ độc lập, lãnh đạo toàn dân đánh tan thù chung. Tiếng gọi thiêng liêng của Tổ quốc đương vang dội bên tai các đồng chí! Máu nóng của bậc anh hùng đương sục sôi trong lòng các đồng chí! Chí phấn đấu của quốc dân đương chờ đợi sự lãnh đạo của các đồng chí!

Chúng ta hãy tiến lên! Toàn thể đồng bào tiến lên!

Đoàn kết thống nhất đánh đuổi Pháp, Nhật!

Việt Nam cách mạng thành công muôn năm!

Thế giới cách mạng thành công muôn năm!

(Kính cáo đồng bào, ngày 6-6-1941, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.230-231)

Hỡi đồng bào yêu quý!

Bốn năm trước đây, tôi có thư kêu gọi đồng bào ta đoàn kết. Vì có đoàn kết mới có lực lượng, có lực lượng mới giành được ĐỘC LẬP, TỰ DO.

Hiện nay quân đội Nhật đã tan rã, phong trào cứu quốc lan tràn khắp nước. Việt Nam độc lập đồng minh (Việt Minh) có hàng chục triệu đội viên, gồm đủ các tầng lớp sĩ, nông, công, thương, binh, gồm đủ các dân tộc Việt, Thổ, Nùng, Mường, Mán. Trong Việt Minh đồng bào ta bắt tay nhau chặt chẽ, không phân biệt trai, gái, già, trẻ, lương, giáo, giàu, nghèo.

Vừa đây Việt Minh lại triệu tập "Việt Nam quốc dân đại biểu Đại hội", cử ra ỦY BAN DÂN TỘC GIẢI PHÓNG VIỆT NAM để lãnh đạo toàn quốc nhân dân kiên quyết đấu tranh kỳ cho nước được độc lập.

Đó là một tiến bộ rất lớn trong lịch sử tranh đấu giải phóng của dân tộc ta từ ngót một thế kỷ nay.

Đó là một điều khiến cho đồng bào ta phấn khởi và riêng tôi hết sức vui mừng.

Nhưng chúng ta chưa thể cho thế là đủ. Cuộc tranh đấu của chúng ta đương còn gay go, giằng dai. Không phải Nhật bại mà bỗng nhiên ta được giải phóng, tự do. Chúng ta vẫn phải ra sức phấn đấu. Chỉ có đoàn kết, phấn đấu, nước ta mới được độc lập.

Việt Minh là cơ sở cho sự đoàn kết, phấn đấu của dân tộc ta trong lúc này. Hãy gia nhập Việt Minh, ủng hộ Việt Minh, làm cho Việt Minh rộng lớn mạnh mẽ.

Ủy ban dân tộc giải phóng Việt Nam cũng như Chính phủ lâm thời của ta lúc này. Hãy đoàn kết chung quanh nó, làm cho chính sách và mệnh lệnh của nó được thi hành khắp nước.

Như vậy thì Tổ quốc ta nhất định mau được độc lập, dân tộc ta nhất định mau được tự do.

(Thư kêu gọi Tổng khởi nghĩa, tháng 8-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.595 - 596)

Hỡi đồng bào yêu quý!

Nước nhà ta đang đứng trước một tình thế rất nghiêm trọng. Dân tộc ta suy hay thịnh, mất hay còn, chính ở trong lúc này. Không đoàn kết thì suy và mất. Có đoàn kết thì thịnh và còn. Chúng ta phải lấy đoàn kết mà xoay vần vận mệnh, giữ gìn dân tộc và bảo vệ nước nhà.

(Thư gửi đồng bào Công giáo, ngày 14-10-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.55)

Hỡi đồng bào!

Chúng ta phải đứng lên!

Bất kỳ đàn ông, đàn bà, bất kỳ người già, người trẻ, không chia tôn giáo, đảng phái, dân tộc. Hễ là người Việt Nam thì phải đứng lên đánh thực dân Pháp để cứu Tổ quốc.

(Lời kêu gọi toàn quốc kháng chiến, ngày 19-12-1946,
Bút tích lưu tại Bảo tàng Cách mạng Việt Nam,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.534)

Hỡi đồng bào nông dân lao động,

Hãy đoàn kết chặt chẽ, hăng hái vào tổ đổi công, hợp tác xã và thi đua cải tiến kỹ thuật, đẩy mạnh sản xuất, giành thắng lợi lớn hơn nữa cho vụ mùa năm nay và cho các vụ sau. Trong vụ chiêm vừa qua, có việc làm tốt, có việc làm chưa tốt, phải rút kinh nghiệm, phát huy ưu điểm, sửa chữa khuyết điểm, quyết tâm vượt mọi khó khăn để phát

triển sản xuất và thu hoạch nhiều hơn; tuyệt đối không nên thấy khó mà chùn bước.

Các cấp, các ngành phải có kế hoạch thiết thực phục vụ phong trào hợp tác hoá nông nghiệp.

Tất cả đảng viên, đoàn viên thanh niên *lao động, chiến sĩ thi đua ở* nông thôn hãy phấn khởi tiến lên hàng đầu của phong trào đổi công, hợp tác, lập thành tích lớn trên mặt trận sản xuất nông nghiệp!

(Lời kêu gọi nông dân, ngày 3-8-1959,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.262)

Chủ tịch Hồ Chí Minh chăm sóc vườn rau ở chiến khu Việt Bắc,
thời kỳ kháng chiến chống thực dân Pháp

Hợp tác nghĩa là các xã viên góp sức người, sức của lại rồi đồng tâm nhất trí cùng làm, cùng hưởng, như anh em một nhà.

Đã hàng nghìn năm, người ta quen thói làm ăn riêng lẻ, "đèn nhà ai, rạng nhà nấy" với đầu óc hẹp hòi, tự tư tự lợi.

Nay tiến lên hợp tác xã làm ăn tập thể, đó là một sự biến đổi cực kỳ to, cực kỳ mới, cực kỳ tốt.

(Một hợp tác xã gương mẫu, ngày 11-1-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.2)

Huy hiệu của thanh niên ta là "Tay cầm cờ đỏ sao vàng tiến lên".

Ý nghĩa của nó là: Thanh niên phải *xung phong làm gương mẫu* trong công tác, trong học hỏi, trong tiến bộ, trong đạo đức cách mạng. Thanh

niên phải thành một lực lượng to lớn và vững chắc trong công cuộc kháng chiến và kiến quốc. Đồng thời phải vui vẻ và hoạt bát.

(Thư gửi thanh niên, tháng 4-1951,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.66-77)

Kháng chiến là rất gian khổ, nhiều lúc có thể rất bí, nhưng vì có đoàn kết, chúng ta đã thắng lợi. Bây giờ khó khăn này so với kháng chiến, cái khó khăn trước mắt chúng ta còn nhẹ và ít. Vì vậy, chúng ta phải đoàn kết, chúng ta nhất định khắc phục được.

(Nói chuyện với đại biểu nhân dân
thành phố Hải Phòng, ngày 30-5-1957,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.575-576)

Khắp mọi nơi, các đoàn thể, các bộ đội, các hội tôn giáo, các cháu thiếu nhi, đều có gửi thư hứa với tôi:

- Kiên quyết ủng hộ trường kỳ kháng chiến,

- Ra sức thực hành tăng gia sản xuất,

- Hết lòng giúp đỡ đồng bào tản cư,

- Cố gắng phát triển bình dân học vụ.

(Lời cảm ơn đồng bào, ngày 21-3-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.130)

Khi đã hiểu rõ nghĩa vụ và quyền lợi của mình, thì đồng bào nông dân rất dũng cảm và khảng khái.

Trong thời kỳ kháng chiến, nhiều nơi và nhiều lúc đồng bào nông dân đã ăn bắp ăn khoai trừ cơm, để dành gạo giúp cho bộ đội ăn no đánh mạnh.

Hàng chục vạn đồng bào nông dân đã xung phong đi dân công, hoặc sửa chữa đường cầu trong đêm sương gió lạnh, hoặc phục vụ mặt trận, dưới mưa đạn gió bom.

Ngày nay, trong cuộc đấu tranh để thực hiện chính sách "người cày có ruộng", đối với giai cấp bóc lột, thì đồng bào nông dân anh dũng tiến công, đánh gục bọn cường hào gian ác đầu sỏ. Đối với giai cấp mình, thì đồng bào nông dân đã tỏ rõ tinh thần sẻ cơm nhường áo, "nông dân bốn bể, cũng như một nhà".

(Tinh thần khảng khái của nông dân, ngày 15-9-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.134)

Khi một dân tộc đã đoàn kết và đứng lên kiên quyết tranh lại quyền độc lập của mình thì dân tộc ấy nhất định thắng lợi, và dù bao nhiêu đế quốc cũng không ngăn trở được thắng lợi ấy.

(Điện mừng Chủ tịch Kim Nhật Thành,
báo Cứu quốc, ngày 15-1-1951,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.10)

Khi phải đương đầu với kẻ địch hung ác, một dân tộc dù bé nhỏ, nếu luôn luôn cảnh giác, đoàn kết nhất trí, kiên quyết và bền bỉ đấu tranh, thì cuối cùng nhất định thắng lợi.

(Ủng hộ Cuba, chống đế quốc Mỹ,
báo Nhân Dân, ngày 4-12-1962,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.510)

Khoá Quốc hội này là khoá Quốc hội đoàn kết. Ở đây, có đại biểu của tất cả các giai cấp yêu nước, của tất cả các dân tộc anh em, các tôn giáo, các đảng phái, của đồng bào Bắc, Trung, Nam. Tất cả chúng ta đều phải tăng cường đoàn kết. Đoàn kết để xây dựng miền Bắc vững mạnh, đoàn kết để đấu tranh thống nhất nước nhà. Quốc hội đoàn kết nhất trí, toàn dân đoàn kết nhất trí, thì khó khăn nào chúng ta cũng khắc phục được và thắng lợi nhất định về tay ta.

(Lời phát biểu tại Quốc hội nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa
khóa I, Kỳ họp thứ 6, ngày 29-12-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.466)

Không có đoàn kết, hợp tác xã không thể tiến lên được.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ
xã Đại Nghĩa (Hà Đông), ngày 07-10-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.217)

… không được vì những việc tranh chấp nhỏ của cá nhân mà gây điều bất hạnh ngăn cách giữa hai dân tộc.

(Thư gửi anh em Hoa kiều, ngày 02-9-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.5)

Không phải cứ ngồi khoanh tay sẽ là ông chủ, bà chủ, mà:

1. Phải đoàn kết chặt chẽ.

2. Cố gắng học tập cho tốt.

3. Phải lao động cho tốt.

4. Vượt mọi khó khăn để mà chiến thắng, để hưởng thụ tất cả những khoa học, những hiểu biết của thời đại thế kỷ thứ XX.

(Bài nói với sinh viên đại học chào mừng
Tổng thống Xucácnô, ngày 26-6-1959,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.246-247)

Không quân đội nào, không khí giới nào có thể đánh ngã được tinh thần hy sinh của toàn thể một dân tộc.

(Lời kêu gọi đồng bào Nam Bộ,
Báo Cứu quốc, ngày 29-10-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.89)

Khổng Tử sống trước chúng ta 2.478 năm. Từ 2.400 năm nay, ông đã được nhân dân Trung Hoa tôn thờ. Tất cả các hoàng đế Trung Hoa đều gọi Khổng Tử là vị đứng đầu các nhà hiền triết và tặng những danh hiệu tôn vinh cho những người kế nghiệp ông.

Từ rất xa xưa, người An Nam và các vua chúa An Nam rất tôn kính nhà hiền triết này. Thế mà Chính phủ Trung Hoa vừa mới quyết định từ nay về sau không còn sự tôn thờ chính thức nào nữa đối với Khổng Tử. Xem đó có phải là một hành vi thật sự cách mạng không?

(Khổng Tử, tài liệu tiếng Pháp, lưu tại Viện Hồ Chí Minh,
báo Cứu quốc số 80 ngày 24-10-1926,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.561)

Khu tự trị Thái - Mèo của chúng ta ngày nay là dân chủ, do nhân dân làm chủ. Nó khác hẳn với "xứ Thái tự trị" giả hiệu của địch mà mục đích là để chia rẽ và áp bức các dân tộc.

…

Đảng và Chính phủ tin vào tinh thần yêu nước và lực lượng phấn đấu của đồng bào Khu tự trị Thái - Mèo, mong toàn thể nhân dân đồng tâm hiệp lực, làm cho Khu tự trị ngày thêm phát triển và tiến bộ, để góp phần xứng đáng vào công cuộc đấu tranh cho hòa bình, thống nhất, độc lập và dân chủ khắp cả nước Việt Nam yêu quý của chúng ta.

(Thư gửi đồng bào khu tự trị Thái - Mèo,
ngày 7-5-1955, báo Nhân Dân số 430 ngày 7-5-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.454-455)

Khu tự trị Thái - Mèo là một bộ phận khăng khít trong đại gia đình Việt Nam, cùng với các dân tộc anh em khác đoàn kết thành một khối như ruột thịt. Nó sẽ luôn luôn được sự giáo dục và lãnh đạo của Đảng và của Chính phủ và sự giúp đỡ của các dân tộc anh em khác.

(Thư gửi đồng bào khu tự trị Thái - Mèo,
báo Nhân Dân số 430 ngày 7-5-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.453)

Kiều bào mấy chục mạng người,
Thây tan, thịt nát quê người thảm thê
Khóc than cũng không hề cứu sống
Phải đứng lên như đấng Thiên Vương
Thù nhà, nợ nước đôi đường
Đã vì người chết, càng thương giống nòi
Đừng tin vào số mệnh trời,
Mà do quân Nhật giết người gây nên
Hồn ơi! Hồn có linh thiêng
Hãy cùng người sống báo đền nước non
Người còn thì nước phải còn.

(Văn tế cầu hồn kiều bào bị bom Nhật sát hại,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.191)

Kính gửi Toà giám mục Bùi Chu, Nam Định,

Tôi rất lấy làm đau đớn được tin Đức Giám mục Hồ Ngọc Cẩn đã từ trần.

Tiếc vì chiến sự, tôi không thể về để dự đám tang Đức Giám mục.

Tôi đã nhờ Uỷ ban kháng chiến hành chính Liên khu III thay mặt đến dự lễ và chia buồn cùng đồng bào Công giáo địa phận Bùi Chu.

(Lời chia buồn cùng đồng bào Công giáo địa phận Bùi Chu,
báo Cứu quốc số 1122, ngày 20-12-1948,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.657)

Là giai cấp tư sản không dính líu với đế quốc, hoặc dính líu rất ít. Một mặt thì họ bị đế quốc và phong kiến ngăn trở, cho nên họ cũng muốn chống đế quốc và phong kiến. Nhưng mặt khác, họ là giai cấp bóc lột, cho nên họ cũng sợ giai cấp bị bóc lột nổi lên đấu tranh. Vả lại về mặt kinh tế, họ còn dính líu ít nhiều với địa chủ phong kiến, cho nên đối với việc cải cách ruộng đất, họ còn do dự. Do đó mà tư sản dân tộc vừa muốn cách mạng vừa muốn thỏa hiệp. Bởi vậy, giai cấp công nhân cần phải vừa đoàn kết với họ, vừa đấu tranh với họ để bảo vệ quyền lợi của công nhân. Có như vậy, giai cấp tư sản dân tộc mới phát triển được tác dụng cách mạng của họ, và phát triển kinh tế của họ.

(Thường thức chính trị,
báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến 23-9-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.259)

Là người theo dõi tổ chức thanh niên từ bước đầu hiếm hoi chỉ có tám cháu, ngày nay trông thấy có hàng triệu đoàn viên thanh niên, hàng triệu cháu bé nhi đồng, phát triển mơn mởn như hoa nở mùa

Xuân. Với một thế hệ thanh niên hăng hái và kiên cường, chúng ta nhất định thành công trong sự nghiệp bảo vệ miền Bắc, giải phóng miền Nam, thống nhất Tổ quốc.

Vì vậy, Bác rất tự hào, sung sướng và thấy như mình trẻ lại, thấy tương lai của dân tộc ta vô cùng vững chắc và vẻ vang.

(Bài nói tại lễ kỷ niệm lần thứ 35 ngày thành lập
Đoàn Thanh niên Lao động Việt Nam, ngày 25-3-1966,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.79-80)

Làm sao cho bà con nông dân hiểu mình là người chủ tập thể, làm chủ hợp tác xã, làm chủ Nhà nước, mà đã làm chủ thì phải đoàn kết chặt chẽ để tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm, nhằm nâng cao đời sống vật chất và văn hóa của mình.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ
xã Đại Nghĩa (Hà Đông), ngày 7-10-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.210)

Chủ tịch Hồ Chí Minh đến chúc tết đại diện phái đoàn
mặt trận dân tộc giải phóng miền Nam tại Hà Nội, tháng 2-1967

Lãnh đạo phải đoàn kết, tập trung, thống nhất, kiên quyết, mưu trí và sáng tạo. Làm đúng như thế thì địch nhất định thua, ta nhất định thắng.

(Nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ các lực lượng vũ trang nhân dân, ngày 13-3-1967, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.314)

Lao động trí óc có quý không? - Quý. Lao động chân tay có quý không? - Cũng quý. Người lao động trí óc, mà không liên hệ với lao động chân tay thì chỉ mới là trí thức một nửa. Còn người lao động chân tay mà văn hóa kém, không biết lao động trí óc thì cũng là người không hoàn toàn, cũng chỉ được một nửa. Vì vậy, chẳng những người lao động trí óc và người lao động chân tay phải đoàn kết với nhau, mà mỗi người lao động trí óc muốn là người hoàn toàn phải có lao động chân tay và người lao động chân tay muốn là người lao động hoàn toàn phải vừa biết lao động trí óc, vừa phải biết lao động chân tay. Người trí thức phải biết làm lao động chân tay. Người công nhân, nông dân phải có trình độ văn hóa.

(Nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ đảng ngành giáo dục, khoảng đầu tháng 6 năm 1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.592)

Lao động trí óc mà không lao động chân tay, chỉ biết lý luận mà không biết thực hành thì cũng là trí thức có một nửa.

(Bài nói tại Đại hội Sinh viên Việt Nam lần thứ II, ngày 7-5-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.400)

Lịch sử nước nhà chưa bao giờ trông thấy chúng ta đoàn kết chặt chẽ như ngày nay để biểu dương ý chí mạnh mẽ của một dân tộc thích chết tự do hơn là sống nô lệ.

(Lời kêu gọi kiều bào Việt Nam ở Pháp, ngày 5-11-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.101)

Lịch sử thế giới đã chứng tỏ rằng không lực lượng phản động nào có thể chống lại lực lượng đoàn kết và đấu tranh của nhân dân.

(Trả lời những câu hỏi của phóng viên báo Tin nhanh hằng ngày (Luân Đôn), ngày 28-3-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.361)

Lịch sử trong những năm qua đã tỏ rõ lực lượng đoàn kết của nhân dân ta là vô địch và Mặt trận dân tộc thống nhất đã nhiều lần thắng lợi.

Mặt trận Việt Minh đã giúp Cách mạng Tháng Tám thành công.

Mặt trận thống nhất Việt Minh - Liên Việt đã giúp kháng chiến thắng lợi.

Chúng ta có thể tin chắc rằng: Với sự cố gắng của mọi người và sự ủng hộ của toàn dân, Mặt trận Tổ quốc sẽ làm tròn nhiệm vụ vẻ vang là giúp xây dựng một nước Việt Nam hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh.

(Bài nói chuyện trong buổi lễ bế mạc Đại hội thành lập Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, ngày 10-9-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.131)

Lòng dũng cảm và tinh thần hy sinh đã gắn bó ý chí của mọi người Việt Nam từ Bắc chí Nam thành một khối sức mạnh, bất kỳ nguồn gốc họ ở đâu, theo tôn giáo hay thuộc giai tầng xã hội nào.

(Diễn văn tại Lễ kỷ niệm Quốc khánh đầu tiên của nước Việt Nam Dân chủ cộng hòa (2-9-1946) tổ chức tại Pari, ngày 2-9-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.327)

Lòng yêu nước và sự đoàn kết của nhân dân là một lực lượng vô cùng to lớn, không ai thắng nổi. Nhờ lực lượng ấy mà tổ tiên ta đã đánh thắng quân Nguyên, quân Minh, đã giữ vững quyền tự do, tự

chủ. Nhờ lực lượng ấy mà chúng ta cách mạng thành công, giành được độc lập. Nhờ lực lượng ấy mà sức kháng chiến của ta càng ngày càng mạnh. Nhờ lực lượng ấy mà quân và dân ta quyết chịu đựng muôn nỗi khó khăn thiếu thốn, đói khổ, tang tóc, quyết một lòng đánh tan quân giặc cướp nước.

(Lời kêu gọi nhân dịp Cách mạng Tháng Tám và ngày Độc lập, báo Nhân Dân, ngày 16-8-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.164-165)

Lợi ích của nông dân và lợi ích của Nhà nước là nhất trí. Nước mạnh thì dân giàu.

(Diện tích và sản lượng, ngày 1-3-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.516)

Lực lượng toàn dân là lực lượng vĩ đại hơn hết. Không ai chiến thắng được lực lượng đó.

(Thư gửi các đồng chí tỉnh nhà, 17-9-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.19)

Lương giáo đoàn kết, toàn dân đoàn kết, cả nước một lòng, nhân dân ta nhất định sẽ thắng lợi trong công cuộc đấu tranh thực hiện hoà bình thống nhất Tổ quốc và xây dựng một nước Việt Nam hoà bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh.

(Thư gửi Hội nghị Đại biểu đồng bào theo đạo Thiên Chúa toàn miền Bắc, ngày 17-9-1964, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.381)

Lênin là tượng trưng cho sự thống nhất của Đảng, cho sự đoàn kết hàng ngũ Đảng, cho việc giữ vững kỷ luật cách mạng, cho sự trung thành không bao giờ suy suyển đối với sự nghiệp vĩ đại của chủ nghĩa cộng sản và lòng tin sắt đá ở thắng lợi cuối cùng. Tất cả những cái đó

đang cổ vũ Đảng Lao động Việt Nam là Đảng hằng ngày hằng giờ vận dụng nguyên tắc phê bình và tự phê bình, coi đó là phương pháp thần diệu để sửa chữa và xóa bỏ những thiếu sót hoặc sai lầm, để đấu tranh chống những biểu hiện của bệnh chủ quan tự mãn.

(Chủ nghĩa Lênin và công cuộc giải phóng các dân tộc bị áp bức, báo Sự thật (Liên Xô), ngày 18-4-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr. 413)

Mặc dầu Tây và Nhật thẳng tay khủng bố, nó đốt làng, nó phá nhà, nó bắt người, nhưng đồng bào vẫn kiên quyết giúp đỡ cách mệnh. Đồng bào Thổ, đồng bào Nùng, đồng bào Mán, đồng bào Mèo, cho đến anh em Hoa kiều, người thì giúp chúng tôi ăn, kẻ thì cho chúng tôi áo. Có những đồng bào nhịn ăn nhịn mặc, bán trâu bán ruộng để giúp chúng tôi làm cách mệnh. Thật là quý hoá vô cùng.

(Thư gửi đồng bào các tỉnh Việt Bắc, ngày 2-9-1947, in trong sách Lời Hồ Chủ tịch, Nha Thông tin Việt Nam xuất bản 1949, tr.36-37, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.238)

Mặt trận dân tộc thống nhất cần mở rộng hơn nữa, củng cố hơn nữa, đoàn kết tất cả những người thật sự yêu Tổ quốc, yêu hoà bình, không phân biệt họ thuộc đảng phái nào, tôn giáo nào, từng lớp nào và quá khứ họ đã hợp tác với phe nào.

(Chúc mừng Đại hội Mặt trận, ngày 5-9-1955, báo Nhân Dân số 551, ngày 5-9-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.119)

Mặt trận sẵn sàng đoàn kết tất cả những người yêu nước, không phân biệt xu hướng chính trị, tín ngưỡng tôn giáo, v.v.. Như vậy là Mặt

trận sẽ bao gồm những người hiện nay tỏ ra thành tâm thành ý phụng sự Tổ quốc, dù trước đây họ đã theo phe phái nào.

(Bài nói chuyện trong buổi lễ bế mạc Đại hội thành lập Mặt trận Tổ quốc vững mạnh, ngày 10-9-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.130)

Mọi người yêu nước và tiến bộ là bạn của ta.

(Bài nói chuyện tại lớp bồi dưỡng cán bộ về công tác mặt trận, tháng 8-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.453)

Mỗi cán bộ, đảng viên phải đặt lợi ích của cách mạng, của Đảng, của nhân dân lên trên hết, trước hết. Phải kiên quyết quét sạch chủ nghĩa cá nhân, nâng cao đạo đức cách mạng, bồi dưỡng tư tưởng tập thể, tinh thần đoàn kết, tính tổ chức và tính kỷ luật. Phải đi sâu đi sát thực tế, gần gũi quần chúng, thật sự tôn trọng và phát huy quyền làm chủ tập thể của nhân dân. Phải cố gắng học tập, rèn luyện, nâng cao trình độ hiểu biết để làm tốt mọi nhiệm vụ.

(Nâng cao đạo đức cách mạng, quét sạch chủ nghĩa cá nhân, báo Nhân Dân, ngày 3-2-1969, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.547)

Mỗi hợp tác xã như một gia đình, có người khỏe, người yếu, có người già, người trẻ. Cho nên trong hợp tác xã, phải giúp đỡ lẫn nhau. Đối với những người già yếu, neo đơn, thương binh, gia đình liệt sĩ, hợp tác xã phải khéo tìm cách chia công việc cho họ để họ cũng làm được, đồng thời phải chú ý giúp đỡ họ.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ xã Đại Nghĩa (Hà Đông), nói ngày 7-10-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.216)

Mỗi người dân phải hiểu: có tự lập mới độc lập, có tự cường mới tự do. Đã đoàn kết, ta phải đoàn kết chặt chẽ rộng rãi thêm. Đã cố gắng, ta phải hăng hái mà cố gắng mãi. Mỗi một người phải lấy việc xung phong trong phong trào Thi đua ái quốc là nhiệm vụ thiêng liêng của mình, phải cố làm cho được.

(Lời kêu gọi trong dịp 1.000 ngày kháng chiến,
báo Cứu quốc, ngày 22-6-1948,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.553)

Mỗi thắng lợi của cách mạng trên thế giới đều thúc đẩy cách mạng Việt Nam tiến lên. Đồng thời, mỗi thắng lợi của cách mạng Việt Nam cũng góp sức đẩy mạnh cách mạng thế giới. Đoàn kết là sức mạnh, đoàn kết là thắng lợi. Bởi vậy, Đảng ta và nhân dân ta vô cùng quý trọng và luôn luôn cố gắng góp phần bảo vệ tình đoàn kết quốc tế vĩ đại.

(Đoàn kết tiến lên giành thắng lợi mới,
báo Nhân Dân, ngày 3-2-1963,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.27)

Một mặt trận của nhân dân đoàn kết chặt chẽ và rộng rãi là một lực lượng tất thắng.

(Bài nói chuyện tại Đại hội đại biểu
Mặt trận Tổ quốc Việt Nam lần thứ II, ngày 25-4-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.119)

Một năm khởi đầu từ mùa Xuân. Một đời khởi đầu từ tuổi trẻ. Tuổi trẻ là mùa xuân của xã hội.

Vậy qua năm mới, các cháu phải xung phong thực hành "đời sống mới".

Đời sống mới là:

- Hăng hái, kiên quyết, không sợ khó, không sợ khổ.

- Phải siêng học, phải siêng làm, phải tiết kiệm.

- Việc nên làm (như ủng hộ kháng chiến, tăng gia sản xuất) thì ta không chờ ai nhắc nhủ.

- Việc nên tránh (như tự tư tự lợi) thì ta không đợi ai ngăn ngừa.

(Gửi thanh niên và nhi đồng toàn quốc
nhân dịp Tết sắp đến, tháng 1-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.194)

Một ngón tay thì yếu, nhưng năm ngón tay nắm lại thành quả đấm thì rất mạnh.

(Bài nói với cán bộ, chiến sĩ Đại đội 1, Tiểu đoàn 1,
Đoàn Tam Đảo bộ đội Phòng không - Không quân, ngày 19-7-1965,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.574)

... một nhiệm vụ quan trọng của đồng bào miền biển là phải bảo vệ bờ biển. Đồng bào miền biển là người canh cửa cho Tổ quốc.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ
phát động miền biển, ngày 10-4-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.311)

Một nhiệm vụ quan trọng nữa của thanh niên trí thức là phát triển giáo dục, trước hết là xóa nạn mù chữ.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Chuyên đề
sinh viên quốc tế họp tại Việt Nam, ngày 1-9-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.188)

Một vấn đề nữa là vấn đề di cư. Có vấn đề di cư này trước hết là do địch âm mưu chia rẽ, phá hoại ta về mặt chính trị và về kinh tế. Về kinh tế, có hàng vạn người đi, thế là ta mất hàng vạn sức lao động. Về chính trị, nó chia rẽ giữa lương và giáo, giữa Nam và Bắc, giữa Chính phủ và nhân dân. Thế là âm mưu của địch rất nham hiểm. Vì cán bộ địa phương trong các chính sách thuế má, chính sách tôn giáo, chính sách dân công,... làm không đúng cho nên địch lợi dụng được những chỗ sai ấy để tuyên truyền chống và phá hoại ta, lừa bịp và ép buộc một số rất đông đồng bào đi vào Nam. Chính sách chống di cư của mình bây giờ không phải làm một cách cô lập với các chính sách khác.

(Huấn Thị trong cuộc hội nghị cán bộ Đảng, tháng 4-1955,
tài liệu lưu trữ tại Cục Lưu trữ Văn phòng Trung ương Đảng,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.440)

Mục đích của Đảng Lao động Việt Nam có thể gồm trong 8 chữ là:

ĐOÀN KẾT TOÀN DÂN, PHỤNG SỰ TỔ QUỐC

- Nhiệm vụ của Đảng Lao động Việt Nam là kiên quyết lãnh đạo toàn dân đi đến:

KHÁNG CHIẾN THẮNG LỢI, KIẾN QUỐC THÀNH CÔNG

Chính sách quân sự, chính trị, kinh tế, văn hóa, v.v..., của Đảng Lao động Việt Nam đã nói rõ trong bản Tuyên ngôn và Chính cương. Chính sách ấy có thể đúc lại trong mấy chữ là làm cho nước Việt Nam ta:

ĐỘC LẬP - THỐNG NHẤT - DÂN CHỦ - PHÚ CƯỜNG

Chúng tôi xin nói thêm hai điểm, nói rõ để tránh mọi sự có thể hiểu lầm:

Một là về vấn đề tôn giáo, thì Đảng Lao động Việt Nam hoàn toàn tôn trọng quyền tự do tín ngưỡng của mọi người.

Hai là đối với các đảng phái, các đoàn thể bạn trong Mặt trận dân tộc, thì Đảng Lao động Việt Nam chủ trương:

Đoàn kết chặt chẽ, đoàn kết lâu dài, cùng nhau tiến bộ.

(Lời kết thúc buổi ra mắt của
Đảng Lao động Việt Nam, ngày 3-3-1951,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.49-50)

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự Lễ kỷ niệm lần thứ 35
Ngày thành lập Đảng Lao động Việt Nam, ngày 30-1-1965

Mục đích giáo dục nô lệ của thực dân phong kiến chỉ để đào tạo ra những trí thức nô lệ để hầu hạ chúng.

Ngày nay, ta đã được độc lập, tự do, thanh niên mới thật là *người chủ tương lai của nước nhà*. Muốn xứng đáng vai trò người chủ, thì phải học tập.

Học bây giờ với học dưới chế độ thực dân, phong kiến khác hẳn nhau. Bây giờ phải học để:

- Yêu Tổ quốc: cái gì trái với quyền lợi của Tổ quốc, chúng ta kiên quyết chống lại.

- Yêu nhân dân: việc gì hay người nào phạm đến lợi ích chung của nhân dân, chúng ta kiên quyết chống lại.

- Yêu lao động: ai khinh rẻ lao động, chúng ta kiên quyết chống lại.

- Yêu khoa học: cái gì trái với khoa học, chúng ta kiên quyết chống lại.

- Yêu đạo đức: chúng ta phải thực hiện đức tính trong sạch, chất phác, hăng hái, cần kiệm; xóa bỏ hết những vết tích nô lệ trong tư tưởng và hành động.

Học để phụng sự ai?

Để phụng sự Tổ quốc, phụng sự nhân dân, làm cho dân giàu, nước mạnh, tức là để làm trọn nhiệm vụ *người chủ* của nước nhà.

(Nói chuyện với nam nữ thanh niên học sinh các trường Trung học Nguyễn Trãi, Chu Văn An và Trưng Vương (Hà Nội), ngày 18-12-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.178-179)

Mục đích học là để làm kinh tế, chính trị, văn hoá đều tiến bộ, các dân tộc đều đoàn kết với nhau.

(Bài nói chuyện với cán bộ và học sinh
Trường Sư phạm miền núi Nghệ An, ngày 09-12-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.270)

Mục đích phê bình cốt để giúp nhau sửa chữa, giúp nhau tiến bộ. Cốt để sửa đổi cách làm việc cho tốt hơn, đúng hơn. Cốt đoàn kết và thống nhất nội bộ.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr. 272)

Muốn biết tự do chầy hay chóng,
Thì xem tổ chức khắp hay không.
Nước nhà giành lại nhờ tài sắt,
Sự nghiệp làm nên bởi chữ đồng.
Tổ chức, tuyên truyền càng rộng rãi,
Tức là cách mệnh chóng thành công.

(Chơi giăng, báo Việt Nam độc lập, ngày 21-8-1942,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.279)

Muốn củng cố phát triển tốt Đảng, Đoàn, trước hết nội bộ phải đoàn kết chặt chẽ từ tỉnh, huyện đến xã. Nếu người ý kiến này kẻ ý kiến khác, trống đánh xuôi, kèn thổi ngược, chẳng những hại đến nội bộ mà còn hại đến nhân dân nữa.

(Bài nói tại Hội nghị Tuyên giáo miền núi, ngày 31-8-1963,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.167)

Muốn củng cố và phát triển, thì Đoàn phải liên hệ rộng rãi và chặt chẽ với các tầng lớp thanh niên. Phải quan tâm đến đời sống, công tác và học tập của thanh niên, phải tránh thành kiến hẹp hòi, cô độc. Phải thật thà đoàn kết và hợp tác với anh chị em thanh niên trong Hội Liên hiệp Thanh niên Việt Nam.

(Bài nói chuyện tại Đại hội Đại biểu toàn quốc
Đoàn Thanh niên Lao động Việt Nam, ngày 2-11-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.439-440)

Muốn dân chúng tin mình, phục mình, yêu mình, thì mình phải kính trọng, thương yêu dân chúng. Bất kỳ việc to, việc nhỏ, phải ra sức giúp đỡ dân chúng. Dù một cái kim, một sợi chỉ cũng không xâm phạm đến của dân. Đối với sự tôn giáo tín ngưỡng của dân chúng, mình phải kính trọng. Có như thế, dân mới yêu. Dân có yêu, du kích mới vững.

(Kinh nghiệm du kích Tàu,
Cục Chính trị xuất bản, năm 1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr. 394)

Muốn đẩy mạnh các mặt sản xuất, chiến đấu, văn hoá và các mặt khác, thì trước hết cán bộ, đảng viên, đoàn viên, phải làm đầu tàu, gương mẫu. Muốn làm gương mẫu thì điều quan trọng nhất là các chú từ tỉnh đến huyện, đến xã phải đoàn kết, đoàn kết thật sự, làm sao tự mình nêu gương và giáo dục cho đảng viên, đoàn viên, cán bộ giữ gìn, phát triển đạo đức cách mạng, làm sao cho nhân dân biết hưởng quyền dân chủ, biết dùng quyền dân chủ của mình, dám nói, dám làm.

(Bài nói với cán bộ tỉnh Hà Tây, ngày 10-2-1967,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.293)

Muốn đoàn kết toàn dân, cần phải có một đoàn thể rộng lớn, rất độ lượng thì mới có thể thu hút được mọi đoàn thể và cá nhân có lòng thiết tha yêu nước, không phân biệt tuổi tác, gái trai, tôn giáo, nghề nghiệp, giai cấp, đảng phái. Mục đích của đoàn thể ấy phải thiết thực tiêu biểu cho những yêu cầu và nguyện vọng của nhân dân cả nước: Đoàn kết toàn dân, tranh thủ ngoại viện, đánh đuổi kẻ thù, khôi phục Tổ quốc. Thái độ của đoàn thể ấy phải cao cả, ngay thẳng, mới có thể không thiên lệch, không dựa trên định kiến của một đảng phái, mới có thể được sự tin tưởng và ủng hộ của các tổ chức, các đảng phái và của toàn dân.

(Báo cáo của Phân hội Việt Nam thuộc
Hội Quốc tế chống xâm lược, từ ngày 25-28 tháng 3-1944,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.480)

Muốn đoàn kết tốt thì phải phê bình, tự phê bình tốt, nghĩa là xuất phát từ đoàn kết mà phê bình và tự phê bình, phê bình và tự phê bình để đi đến đoàn kết hơn nữa, đó là một điểm rất quan trọng.

(Nói chuyện tại lớp chỉnh huấn trung, cao cấp
của Bộ Quốc phòng và các lớp trung cấp
của các tổng cục, tháng 5-1957,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.590)

Muốn độc lập thành công, kháng chiến thắng lợi thì phải đánh quỵ đế quốc, đánh quỵ phong kiến. Và muốn đạt mục đích ấy thì phải có một lực lượng cực kỳ to lớn mạnh mẽ. Lực lượng ấy sẵn có ở nhân dân ta, mà nhân dân ta tuyệt đại đa số là nông dân lao động.

(Bài nói tại buổi lễ bế mạc
Lớp Chỉnh huấn cán bộ trí thức, ngày 26-9-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.298)

Muốn đồng tâm hiệp lực, muốn bền gan thì trước ai ai cũng phải hiểu rõ vì sao mà phải làm, vì sao mà không làm không được, vì sao mà ai ai cũng phải gánh một vai, vì sao phải làm ngay không nên người này ngồi chờ người khác. Có như thế mục đích mới đồng; mục đích có đồng, chí mới đồng; chí có đồng, tâm mới đồng; tâm đã đồng, lại phải biết cách làm thì làm mới chóng.

(Đường cách mệnh, năm 1927,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.282)

Muốn giảm tô triệt để, thì trước nhất phải *phát động quần chúng nông dân*, làm cho nông dân *tự giác tự động*, đoàn kết chặt chẽ, tổ chức vững chắc, đấu tranh hăng hái, để tranh cho kỳ được quyền lợi chính đáng của mình.

(Phóng tay phát động quần chúng, ngày 1-3-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.71)

Muốn kháng chiến kiến quốc thành công, muốn độc lập thống nhất thật sự ắt phải dựa vào lực lượng của nông dân.

Đồng bào nông dân sẵn có lực lượng to lớn, sẵn có lòng nồng nàn yêu nước, sẵn có chí khí kiên quyết đấu tranh và hy sinh.

(Thư gửi Hội nghị Cán bộ nông dân
cứu quốc toàn quốc, tháng 11-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.248)

Muốn tăng gia sản xuất phải thi đua, thí dụ thi đua chống hạn thì phải gánh nước, đào giếng, khơi mương. Một người làm không nổi, phải nhiều người, tức là phải có tổ đổi công. Muốn cho tổ đổi công tốt, không được cưỡng ép ai, phải tổ chức từ nhỏ đến lớn, tổ chức rồi phải làm cho mọi người thấy đều có lợi, khác hẳn với khi chưa có tổ. Trong

tổ, mỗi người phải được dân chủ bàn bạc, phân công rành rọt. Tóm lại, tổ đổi công phải có đủ 3 điều:

- Không được cưỡng ép người ta vào.

- Mỗi người trong tổ cùng có lợi.

- Công việc phải bàn bạc dân chủ.

Muốn người ta vào tổ thì phải chú ý: Người đã vào không nên khinh rẻ người chưa vào, trái lại còn phải giúp đỡ người ta, nếu người ta vào lại ra, mình vẫn phải giúp đỡ, không vì người ta ra mà hắt hủi lạnh nhạt, một khi giúp đỡ tốt người ta lại xin vào.

(Nói chuyện tại Hội nghị Liên hoan chiến sĩ thi đua nông nghiệp và cán bộ đổi công toàn quốc, nói trước ngày 4-3-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.280-281)

Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện với các anh hùng và chiến sĩ thi đua nông nghiệp, ngày 27-5-1957

Nông dân xã Ái Quốc, huyện Nam Sách, tỉnh Hải Dương
báo cáo kết quả sản xuất với Chủ tịch Hồ Chí Minh, ngày 31-5-1957

Mỹ là chủ mưu sai khiến bọn Diệm lừa bịp, ép buộc đồng bào Công giáo di cư vào Nam. Thế mà "Thời báo" của Mỹ (17-9) đã phải nhận rằng: "Mỗi ngày, độ 3.000 người Bắc tràn vào Sài Gòn, bơ vơ không có chỗ che mưa gió... Họ lăn lóc ở hai bên bờ sông".

Hãng Thông tấn Pháp AFP (21-9) viết: "Hàng nghìn người di cư đòi trở về Bắc. Diệm cho lính vào vây và bắn vào đám người biểu tình, nhiều người chết, bị thương và bị bắt".

Bọn Diệm lừa ép đồng bào ta vào Nam, rồi chúng lại hắt hủi những đồng bào ấy. Tên bộ trưởng tuyên truyền của Diệm đã nói một cách khinh rẻ: "Dân di cư rặt là người già, đàn bà và trẻ con, đều là những miệng ăn vô ích".

Bọn Diệm tuyên truyền: "Chúa vào Nam rồi. Ai vào Nam mới còn linh hồn, mới được lên thiên đường". Theo tin các báo, thì hôm 2-10, bọn phản động đội lốt thầy tu ở Sài Gòn đã đưa một số dân di cư đi làm

"cu li" ở các vườn cao su của người Pháp và đưa một số khác đi làm "cu li" đồn điền ở Tân thế giới và Nam Mỹ. Cứ mỗi người "cu li" thì chủ đồn điền trả cho bọn buôn người từ 200 đến 400 đồng hoa hồng.

Bà con ai cũng biết rằng đi làm "cu li" đồn điền không khác gì đi vào địa ngục!

(Thiên đường của Diệm ở đâu?
Những điều trông thấy mà đau đớn lòng!
Báo Nhân Dân, số 276, ngày 30-11-1954,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.142-143)

Nam Bộ là Thành đồng của Tổ quốc. Toàn thể đồng bào, nhất là đồng bào Sài Gòn - Chợ Lớn trước đây đã đoàn kết kháng chiến, nay cần phải đoàn kết chặt chẽ và rộng rãi hơn nữa không phân biệt đảng phái, tôn giáo, không phân biệt trước đây đứng về phe nào và dù hiện nay đang làm việc với đối phương - đều phải đoàn kết rộng rãi và chặt chẽ để đấu tranh cho Tổ quốc. Tôi thiết tha kêu gọi đồng bào trong các tôn giáo, các thân sĩ yêu nước, các sĩ quan và binh lính, cùng các nhân viên trong hàng ngũ đối phương hãy theo con đường chính nghĩa và vẻ vang của Tổ quốc, hãy cùng với các tầng lớp nhân dân mạnh dạn đấu tranh để củng cố hòa bình, thực hiện thống nhất, hoàn thành độc lập, dân chủ của đất nước. Tôi đón chờ thành tích tốt đẹp của đồng bào.

(Thư gửi đồng bào Nam Bộ, viết cuối tháng 12-1954,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.217)

Nam Định có 18 vạn đồng bào Công giáo, các cấp ủy phải thật quan tâm đến phần đời và phần đạo của đồng bào Công giáo. Hiện nay trong tỉnh đã có 62% hộ giáo dân vào hợp tác xã. Có những hợp tác xã khá tốt như Đài Môn, Đồng Quỹ, Úy Như Nam... Đồng bào Công giáo càng hiểu rõ chính sách của Đảng thì càng gắn bó với hợp tác xã. Cho nên phải ra sức giúp đỡ củng cố và phát triển tốt các hợp tác

xã của đồng bào Công giáo nhằm làm cho hợp tác xã ngày càng vững chắc, xã viên thu nhập ngày càng tăng, đời sống ngày càng no ấm hơn.

(Bài nói tại Đại hội Đảng bộ tỉnh Nam Định, ngày 21-5-1963, báo Nhân Dân số 3345, ngày 25-5-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.102-103)

Nay các chú là quân đội của cách mạng rồi, cán bộ, chiến sĩ phải đoàn kết thương yêu đùm bọc nhau, coi như anh em ruột thịt một nhà.

(Thư gửi Ban Chỉ huy Đoàn nhạc binh, viết khoảng giữa năm 1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.571)

Nay đồng bào Hòa Hảo Sa Đéc đã xung phong bỏ quân giặc cướp nước mà về với Tổ quốc thân yêu.

Chính phủ và toàn quốc đồng bào đang chờ đợi để hoan nghênh những người hiện đang lầm đường theo giặc sẽ noi gương ái quốc của anh em Hòa Hảo đó.

(Lời kêu gọi đồng bào Cao Đài Hòa Hảo, ngày 3-5-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.517)

Chủ tịch Hồ Chí Minh và đồng chí Tố Hữu đi thăm đồng bào Cao Bằng, năm 1961

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm trại điều dưỡng cán bộ miền Nam, tháng 1-1966

Nay trong xây dựng hòa bình, ta cũng biết đoàn kết thì nhất định thành công. Không phải chỉ đoàn kết ngoài miệng mà phải thực sự, đoàn kết trong công tác, trong học tập. Muốn đoàn kết tốt thì phải phê bình, tự phê bình tốt, nghĩa là xuất phát từ đoàn kết mà phê bình và tự phê bình để đi đến đoàn kết hơn nữa, đó là một điểm rất quan trọng.

(Nói chuyện tại Lớp chỉnh huấn trung, cao cấp
của Bộ Quốc phòng và các lớp trung cấp
của các tổng cục, tháng 5-1957,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.589-590)

Năm 1407, Tàu (phong kiến) đánh nhau với ta; nhờ ý chí độc lập và lòng khát khao tự do hơn là nhờ quân đông sức mạnh, nước Nam đã thắng.

(Lời than vãn của bà Trưng Trắc,
báo L'Humanité, ngày 24-6-1922,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.98)

Năm 1925, Hội Việt Nam Thanh niên Cách mạng đồng chí thành lập, nhằm chuẩn bị điều kiện để tổ chức Đảng Cộng sản Việt Nam. Ngay sau khi thành lập, Hội đã lo đến việc tổ chức và lãnh đạo đoàn thể riêng của thanh niên cách mạng. Hội đã chọn tám em Việt kiều ở Xiêm đưa sang Quảng Châu để bồi dưỡng thành hạt nhân của Đoàn Thanh niên sau này. Trong số các em đó có Lý Tự Trọng, về sau là đoàn viên đầu tiên của Đoàn Thanh niên Cộng sản nước ta, cũng là người cộng sản đã oanh liệt đấu tranh đến hơi thở cuối cùng cho Đảng, cho sự nghiệp cách mạng.

(Bài nói tại Lễ kỷ niệm lần thứ 35 ngày thành lập Đoàn Thanh niên Lao động Việt Nam, ngày 25-3-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.76)

Năm cánh ngôi sao là đại biểu cho sự đoàn kết năm lớp nhân dân Sĩ, Nông, Công, Thương, Binh, nay ra đời trong lúc nhân dân Việt Nam nổi lên chống Nhật và đứng về phe các nước Đồng minh.

(Trả lời một nhà báo nước ngoài, ngày 16-7-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.199-200)

Năm nay, Chính phủ, Đảng và Mặt trận quyết định *phóng tay phát động quần chúng triệt để giảm tô*, thực hiện giảm tức. Đó là một việc rất công bằng và rất hợp lý. Vì sao?

Vì tối đại đa số nhân dân ta là *nông dân*. Trong vệ quốc quân, bộ đội địa phương, dân quân du kích, tối đại đa số chiến sĩ là nông dân. Đi dân công giúp việc Chính phủ và bộ đội, tối đại đa số là nông dân. Đóng thuế nông nghiệp để nuôi bộ đội và cán bộ, nông dân cũng hăng hái nhất. Thi đua tăng gia sản xuất để cải thiện sinh hoạt cho toàn dân, nông dân cũng hăng hái nhất. Nói tóm lại: trong công cuộc kháng chiến kiến quốc, nông dân đóng góp nhiều nhất, hy sinh nhiều nhất, công lao nhiều nhất. Thế mà họ lại nghèo khổ nhất, *vì địa tô quá nặng*, nợ lãi quá cao.

Nông dân ta có công với Tổ quốc, thì triệt để giảm tô, là bù đắp lại một phần nào cho công lao của nông dân.

(Phóng tay phát động quần chúng, ngày 1-3-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.70)

Năm nay, một lần nữa chúng ta mừng ngày sinh nhật Đức Chúa trong khói lửa kháng chiến. Đó là vì bọn thực dân Pháp và bọn can thiệp Mỹ đã làm trái với lòng Đức Chúa, chúng đưa họa chiến tranh hãm hại nhân dân ta.

Cho nên nhân ngày này, chúng ta càng phải ghi nhớ lời dạy của Đức Chúa "Phải thương yêu nhau, đùm bọc nhau để chống kẻ hung ác". Kẻ hung ác chính là bọn thực dân Pháp và bọn can thiệp Mỹ.

Lâu nay, đồng bào đã ghi nhớ lời dạy của Đức Chúa và lời kêu gọi của Tổ quốc, đã đoàn kết và kháng chiến.

Ngày nay, cuộc kháng chiến cứu nước đang chuyển sang giai đoạn mới, đồng bào càng phải vì Đức Chúa, vì Tổ quốc mà đoàn kết chặt chẽ hơn nữa, kháng chiến hăng hái hơn nữa, để sớm đến ngày thắng lợi và thái bình.

(Thư gửi đồng bào Công giáo nhân dịp Nôen,
báo Cứu quốc số 1718 ngày 25-12-1950,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.515)

Năm ngoái, trong một cuộc đại hội, bà con Công giáo Pháp do linh mục Buliê đứng đầu đã lên tiếng chống chiến tranh xâm lược Việt Nam. Vừa rồi, 39 đại biểu Tin lành (20 linh mục và 9 vị giáo thụ đại học) cũng kêu gọi tín đồ chống chiến tranh phi nghĩa ở Việt Nam. Lời kêu gọi nói: "Suốt mấy năm, nước Pháp đã gây nên chiến tranh khủng khiếp ở Việt Nam. Mỗi năm có hàng ngàn người chết. Nào khủng bố bằng bom napan, nào bắn chết những người vô tội, biết bao cảnh đổ

máu và đau thương… Ngày nay, không một người Pháp chân chính nào tán thành chiến tranh ấy. Ai cũng mong chấm dứt chiến tranh ấy. Đạo Tin lành trung thành với Kinh Thánh, không thể tha thứ cuộc chiến tranh ấy…".

Thế là ngoài bọn đại phản động Pháp, tôi tớ của đế quốc Mỹ, thì nhân dân Pháp, lương cũng như giáo, đều chống chiến tranh ở Việt Nam. Thái độ đúng đắn của bà con tôn giáo Pháp là một tiếng chuông thức tỉnh một số ít đồng bào Công giáo ta, vì nhẹ dạ nghe lời bọn phản động mà đi lầm đường. Mong những đồng bào đó mau mau giác ngộ và quay về với kháng chiến, để phụng sự Đức Chúa, phụng sự Tổ quốc.

(Công giáo pháp chống chiến tranh xâm lược ở Việt Nam, ngày 11-9-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.491)

Năm ngón tay cũng có ngón vắn ngón dài. Nhưng vắn dài đều họp nhau lại nơi bàn tay. Trong mấy triệu người cũng có người thế này thế khác, nhưng thế này hay thế khác đều dòng dõi của tổ tiên ta. Vậy nên ta phải khoan hồng đại độ. Ta phải nhận rằng đã là con Lạc cháu Hồng thì ai cũng có ít hay nhiều lòng ái quốc.

(Thư gửi đồng bào Nam Bộ, báo Cứu quốc, ngày 1-6-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.280)

Nền có vững nhà mới chắc chắn, gốc có tốt thì cây mới tốt tươi. Trong chính sách đoàn kết cần phải chống hai khuynh hướng sai lầm: cô độc hẹp hòi và đoàn kết vô nguyên tắc.

(Nói chuyện tại Hội nghị Đại biểu mặt trận Liên - Việt toàn quốc, ngày 10-1-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.244)

Nếu giáo hội có người làm tay sai cho đế quốc xâm lược, thì bất kỳ những người đó ở tôn giáo nào cũng phải chịu pháp luật trừng trị. Không vì trừng trị bọn phản động trong giáo hội, mà Chính phủ can

thiệp đến tín ngưỡng tự do. Cũng không vì bảo hộ tín ngưỡng tự do, mà Chính phủ dung túng bọn chó săn của đế quốc, để mặc chúng phá hoại Tổ quốc yêu quý của chúng ta.

(Những lời thấm thiết, báo Nhân Dân, ngày 27-1-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr. 285-286)

Nếu xã viên "chân đứng trong, lòng ở ngoài", chỉ ham lợi riêng trước mắt, không thấy lợi chung lâu dài - thì không bao giờ hết khó khăn và hợp tác xã khó mà phát triển.

Nếu mọi xã viên đều thấm nhuần tinh thần tập thể, coi hợp tác xã như nhà mình, và thực hiện khẩu hiệu *Cần kiệm xây dựng hợp tác xã*, thì khó khăn gì cũng vượt qua và hợp tác xã nhất định phát triển tốt.

(Một hợp tác xã gương mẫu, ngày 11-1-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.2)

Ngài biết rằng tôi không có gia đình, cũng không có con cái. Nước Việt Nam là gia đình của tôi. Tất cả thanh niên Việt Nam là con cháu của tôi. Mất một thanh niên thì hình như tôi đứt một đoạn ruột.

(Gửi bác sĩ Vũ Đình Tụng, tháng 1-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.49)

Ngày 19 tháng 8 cuộc khởi nghĩa do Mặt trận Việt Minh lãnh đạo đã thành công. Ngày 2 tháng 9 bản Tuyên ngôn Việt Nam độc lập đã ban bố. Vua Bảo Đại đã tự nguyện thoái vị, chính thể Dân chủ Cộng hòa đã thành lập.

Từ đây đồng bào chúng ta phải đoàn kết chặt chẽ, phải tranh đấu đến kỳ cùng để mưu tự do hạnh phúc cho dân tộc.

(Thư gửi đồng bào tỉnh Lào Cai, ngày 18-10-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.67)

Ngày 2-9-1945, tại Quảng trường Ba Đình, Hà Nội, Chủ tịch Hồ Chí Minh đọc Tuyên ngôn độc lập, khai sinh nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, mở ra kỷ nguyên mới cho lịch sử dân tộc

Ngày nay chúng là nhi đồng, 11 năm sau chúng sẽ là công dân, cán bộ. Vì vậy, Chính phủ, các đoàn thể, và tất cả các đồng bào có trách nhiệm giúp sức vào việc giáo dục nhi đồng. Công việc ấy phụ nữ và thanh niên phải là người phụ trách chính, nhất là *thanh niên*.

(Thư gửi Hội nghị Cán bộ phụ trách nhi đồng,
báo Cứu quốc, số 1427, ngày 22-12-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.250)

Ngày nay chúng ta đã đánh đổ thực dân, phong kiến, đã giành được độc lập tự do, xây dựng nên một chế độ dân chủ. Tức là tất cả nhân dân các dân tộc đều có quyền làm chủ nước nhà.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ
tỉnh Cao Bằng, ngày 21-2-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.48)

Ngày nay nước Việt Nam là nước chung của chúng ta. Trong Quốc hội có đủ đại biểu các dân tộc. Chính phủ thì có "NHA DÂN TỘC THIỂU SỐ" để săn sóc cho tất cả các đồng bào.

(Thư gửi Đại hội Các dân tộc thiểu số miền Nam
tại Plâycu, ngày 19-4-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.249)

Ngày nay, các cháu là nhi đồng. Ngày sau, các cháu là người chủ của nước nhà, của thế giới. Các cháu đoàn kết thì thế giới hòa bình và dân chủ, sẽ không có chiến tranh.

(Thư Trung thu gửi các cháu nhi đồng,
báo Cứu quốc, số 1904, ngày 12-9-1951,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.186)

Ngày nay, đồng bào đều thấy rõ rằng: lực lượng và tinh thần của địch ngày càng sút kém. Lực lượng và tinh thần của ta ngày càng tăng thêm. Vì vậy, năm 1950 là năm ta phải chuẩn bị mau đầy đủ để chuyển mau sang tổng phản công.

Muốn như thế, thì đồng bào lương cũng như giáo, đã đoàn kết phải đoàn kết khăng khít hơn nữa, đã tham gia kháng chiến phải thi đua tham gia mạnh hơn nữa. Mà như thế, thì địch nhất định bại, ta nhất định thắng.

Tôi tin vào lòng nồng nàn yêu nước của đồng bào. Tôi mong rằng mỗi người đều cố gắng làm tròn nhiệm vụ, để đến ngày Tổ quốc thống nhất và độc lập thật sự, mỗi người đều có thể tự hào rằng: "Tôi đã góp một phần vào thắng lợi chung".

Trên nhờ Đức Chúa, dưới nhờ nhân dân, kháng chiến nhất định thắng lợi.

(Thư gửi đồng bào Công giáo, tháng 12-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.270-271)

Trung ương Đảng, Chính phủ và Chủ tịch Hồ Chí Minh trở về Thủ đô sau 9 năm kháng chiến trường kỳ gian khổ, ngày 1-1-1955

Ngày nay, sự đoàn kết trong Đảng là quan trọng hơn bao giờ hết, nhất là sự đoàn kết chặt chẽ giữa các cán bộ lãnh đạo.

... Muốn đoàn kết chặt chẽ trong Đảng, ắt phải thống nhất tư tưởng, mở rộng dân chủ nội bộ, mở rộng tự phê bình và phê bình.

(Lời bế mạc Hội nghị lần thứ VII mở rộng của Ban Chấp hành
Trung ương Đảng Lao động Việt Nam, 12-3-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.368)

Ngày nay, thanh niên là công dân của nước Việt Nam độc lập, tự do, có Đảng, có Đoàn của mình, có chính quyền, có Mặt trận, có quân đội của mình, là người chủ tương lai của nước nhà mình.

(Nói chuyện tại Đại hội đại biểu toàn quốc
Hội Liên hiệp thanh niên Việt Nam, ngày 15-10-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.437)

Ngày nay, trong việc xây dựng quân đội, phát triển kinh tế, cũng phải tăng cường đoàn kết: Đoàn kết trong cán bộ với nhau, đoàn kết giữa cán bộ và chiến sĩ, đoàn kết giữa cán bộ và bộ đội Bắc - Nam, đoàn kết giữa bộ đội chiến đấu và bộ đội sản xuất. Phải thực hiện đoàn kết quân dân, quân đội phải giúp đỡ nhân dân. Nhất là các đơn vị bộ đội sản xuất càng phải chú ý giúp đỡ nhân dân, thực hiện tốt chính sách dân tộc của Đảng và Chính phủ.

(Bài nói về tình hình và nhiệm vụ trước mắt của quân đội
tại hội nghị cấp cao toàn quân, ngày 20-3-1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.367)

Nghe nói các cháu ở đây có nhiều cháu thường hay bắt chước cái xấu hơn là cái tốt, ra đường thì huênh hoang làm bậy, không nghe lời cha mẹ, không có kỷ luật phép tắc, như thế là không tốt, không xứng đáng là cháu Bác Hồ. Đó là khuyết điểm của các cháu một phần, có thể nói là một phần nhỏ, nhưng khuyết điểm ở các cô các chú, tất cả của người lớn, của xã hội là chính, nhất là của thanh niên, phụ nữ, bởi vì tổ chức của nhi đồng Đảng đã giao cho thanh niên, phụ nữ mà thanh niên, phụ nữ không làm tròn nhiệm vụ của mình, rồi đến khuyết điểm của thầy giáo, trường học và khuyết điểm của bố mẹ không biết làm gương mẫu giáo dục các cháu. Không biết rằng các cháu là người chủ tương lai của xã hội, bây giờ các cháu tốt thì sau này nó cũng tốt, bây giờ xấu thì sau này cũng xấu.

Muốn cho các cháu tốt thì phải giáo dục, tổ chức các cháu. Muốn làm được như thế thì thanh niên, phụ nữ, thầy giáo, gia đình phải liên lạc chặt chẽ với nhau, tìm cách giáo dục sửa chữa cho các cháu thì nhất định các cháu tốt. Đây là một điểm các cô, các chú cần phải chú ý.

(Bài nói chuyện nhân dịp về thăm khu mỏ,
In trong sách Bác Hồ với công nhân và
nhân dân các dân tộc Quảng Ninh, Ban Nghiên cứu
Lịch sử Đảng tỉnh Quảng Ninh, 1977, tr. 34-46,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.115-116)

Người cán bộ quân sự, thì luôn luôn học hỏi chính trị và kỹ thuật, chiến thuật. Luôn luôn săn sóc đến tinh thần và vật chất của đội viên. Đoàn kết nội bộ. Giúp đỡ nhân dân. Kiên quyết chấp hành mệnh lệnh trên giao xuống. Khi đánh giặc thì làm cho toàn đội thấm nhuần tinh thần quyết chiến, quyết thắng. Gặp việc khó khăn thì cố tìm cách giải quyết đúng.

(Tinh thần trách nhiệm, báo Nhân Dân, ngày 13-12-1951,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.248-249)

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm nơi an dưỡng của người cao tuổi và cán bộ miền Nam tập kết tại Thanh Trì, Hà Nội, tháng 11-1956

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm hỏi nghệ sĩ cải lương Nam bộ Tám Danh tại Đại hội Văn nghệ toàn quốc lần thứ III, ngày 1-12-1962

Người làm thầy giáo, thầy thuốc, văn nghệ, vân vân, cũng không thể sung sướng trong lúc cả nước bần cùng.

Những nhà tư sản dân tộc cũng bị đế quốc và phong kiến đè nén ngăn trở, không có đường ra, doanh nghiệp của họ rất bấp bênh và thường dễ phá sản.

Vì lẽ đó, muốn giải phóng thì nhân dân, tức là công, nông, tiểu tư sản và tư sản dân tộc, phải đoàn kết để đánh đổ đế quốc, đánh đổ phong kiến và tư sản mại bản.

(Thường thức chính trị,
báo Cứu quốc, từ ngày 16-01 đến 23-9-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.253)

Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng Nghệ sĩ điện ảnh Trà Giang tại Đại hội Văn nghệ toàn quốc lần thứ III, năm 1962

Người ta thường nói: Thanh niên là người chủ tương lai của nước nhà. Để thật xứng đáng là người chủ của một nước xã hội chủ nghĩa, thanh niên ta quyết tâm thực hiện mấy điều sau đây:

- Phải thấm nhuần đạo đức cách mạng tức là khiêm tốn, đoàn kết, thực hành chủ nghĩa tập thể, thương yêu, giúp đỡ lẫn nhau, người tiên tiến thì giúp đỡ người kém, người kém phải cố gắng để tiến lên, ra sức cần kiệm xây dựng nước nhà.

- Phải nghiêm khắc chống chủ nghĩa cá nhân như tự tư, tự lợi, tự kiêu tự mãn, chỉ tham việc gì có danh tiếng, xem khinh những công việc bình thường. Phải chống tham ô, lãng phí.

- Phải cố gắng học hỏi để không ngừng nâng cao trình độ chính trị, văn hoá và kỹ thuật để phục vụ Tổ quốc, phục vụ nhân dân.

(Bài nói tại Đại hội Thanh niên tích cực lao động xã hội chủ nghĩa, ngày 13-7-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.530)

Người ta thường nói: Thanh niên là người chủ tương lai của nước nhà. Thật vậy nước nhà thịnh hay suy, yếu hay mạnh một phần lớn là do các thanh niên. Thanh niên muốn làm người chủ tương lai cho xứng đáng thì ngay hiện tại phải rèn luyện tinh thần và lực lượng của mình, phải ra làm việc để chuẩn bị cái tương lai đó.

Chúng ta phải nhận rằng thanh niên ta rất hăng hái. Nhưng chúng ta cũng phải nhận rằng phong trào thanh niên ta còn chật hẹp, mặc dầu từ Cách mạng Tháng Tám đến nay, thanh niên có cơ hội để phát triển một cách mau chóng và rộng rãi hơn. Vậy nên nhiệm vụ của các bạn là phải tìm đủ mọi cách để gây một phong trào thanh niên to lớn và mạnh mẽ.

Theo ý tôi muốn đạt mục đích đó, thì mỗi thanh niên, nhất là một cán bộ phải kiên quyết làm bằng được những điều sau này:

a) Các sự hy sinh khó nhọc thì mình làm trước người ta, còn sự sung sướng thanh nhàn thì mình nhường người ta hưởng trước (tiên thiên hạ ưu, hậu thiên hạ lạc).

b) Các việc đáng làm, thì có khó mấy cũng cố chịu quyết làm cho kỳ được.

c) Ham làm những việc ích quốc lợi dân. Không ham địa vị và công danh phú quý.

d) Đem lòng chí công vô tư mà đối với người, đối với việc.

e) Quyết tâm làm gương về mặt: siêng năng, tiết kiệm, trong sạch.

f) Chớ kiêu ngạo, tự mãn, tự túc. Nói ít làm nhiều, thân ái đoàn kết.

Như thế thì ai cũng phải yêu mến kính phục thanh niên và phong trào thanh niên nhất định sẽ ăn sâu lan rộng.

(Thư gửi các bạn thanh niên, ngày 17-8-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.216)

Người Việt Nam, người Bắc Phi cũng như những người bạn ở các thuộc địa Pháp khác, chúng ta đoàn kết chặt chẽ và cùng có chung một lý tưởng: Đập tan chế độ thực dân Pháp và giành lại độc lập.

… nước Việt Nam được giải phóng sẽ giúp cho sự giải phóng nước các bạn được dễ dàng và cuộc chiến thắng của Việt Nam sẽ giúp cho các bạn chiến thắng sau này.

(Thư gửi các võ quan và các chiến sĩ đội quân Bắc Phi độc lập, báo Cứu quốc, ngày 13-10-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.225)

Người ta thường nói: Nam Bắc một nhà, như anh em ruột thịt.

Đó là một câu rất thắm thiết. Nó tỏ rõ tinh thần đoàn kết khăng khít không gì lay chuyển được của toàn dân ta từ Bắc đến Nam.

(Thư gửi cán bộ miền Nam tập kết, ngày 19-6-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.349)

Nguỵ binh cũng là con dân nước Việt, nhưng vì dại mà đi lầm đường, cho nên tôi và Chính phủ sẵn sàng tha thứ những người sớm biết lỗi và quay về với đại gia đình kháng chiến.

(Thư gửi các nguỵ binh, báo Cứu quốc, ngày 28-9-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.198)

… Nhà nước của ta thành lập sau Cách mạng Tháng Tám đã là Nhà nước dân chủ nhân dân do giai cấp công nhân lãnh đạo. Nay "Lời nói đầu" của dự thảo Hiến pháp sửa đổi lại ghi rõ:

"Nhà nước của ta là Nhà nước dân chủ nhân dân dựa trên nền tảng liên minh công nông, do giai cấp công nhân lãnh đạo".

(Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại Kỳ họp thứ 11 Quốc hội khóa I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.370)

Nhân dịp Hội Phụ nữ Quốc tế họp ở Giơnevơ để bàn các vấn đề phụ nữ và trẻ em, chúng ta nêu ra vài thành tích đấu tranh của phụ nữ nước ta, để chị em quốc tế rõ.

Trong thời kỳ kháng chiến, những đội nữ du kích, nữ cứu thương, nữ dân công - đã nêu gương rất anh dũng. Chúng ta có những bà mẹ, nuôi chiến sĩ rất tận tụy, những bà mẹ anh hùng vui vẻ hiến cả 6, 7 người con cho Tổ quốc.

Trong phong trào phát động giảm tô và cải cách ruộng đất, cán bộ phụ nữ và chị em nông dân đấu tranh rất hăng hái. Có nhiều nơi phụ nữ chiếm hơn nửa số hội viên Nông hội.

Công cuộc khôi phục kinh tế trong hoàn cảnh hòa bình, phụ nữ ở các nhà máy và các công trường đang góp một phần quan trọng, thí dụ:

Ở công trường xe lửa Hà Nội - Mục Nam Quan, những công việc trước kia người ta cho là "công việc của đàn ông", như đục đá, đốt mìn, xẻ gỗ... nay chị em cũng làm thạo và tăng năng suất 50 - 60%.

Việc cấp dưỡng, mức định 1 người phục vụ 15 người (trong việc này cũng như nhiều việc khác, định mức quá thấp là do cán bộ không tin tưởng vào sáng kiến và năng lực của quần chúng), trung bình mỗi chị đã phục vụ 75 đến 100 người. Chị Kim Thị Cửu phục vụ đến 146 người, tức là 1 chị làm việc bằng 9 chị.

Ngoài giờ làm việc, các chị em còn thi đua học tập, khâu vá giúp cho anh em. Chỉ ở hai công trường số 3 và số 4, chị em đã khâu vá giúp 5.667 bộ áo quần.

Trong các đợt thi đua, 2.077 chị em đã được bầu làm chiến sĩ xuất sắc.

Công việc xây dựng còn nhiều, phụ nữ ta còn có nhiều dịp để tỏ năng lực của mình hơn nữa.

Hoan hô tinh thần cố gắng của phụ nữ lao động Việt Nam!

(Phụ nữ Việt Nam, ngày 21-2-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.330-331)

Nhân dân Đông Dương đã thắng kẻ thù trong cuộc kháng chiến vừa qua. Đoàn kết chặt chẽ và được sự đồng tình ủng hộ của nhân dân châu Á và dân thế giới, nhân dân Đông Dương tin tưởng ở sức mạnh tất thắng của mình trong cuộc đấu tranh củng cố hòa bình, thực hiện thống nhất, hoàn thành độc lập và dân chủ, chống chính sách xâm lược của đế quốc Mỹ và phe lũ.

(Nhân dân Đông Dương quyết không để đế quốc Mỹ
phá hoại hòa bình ở Đông Dương, báo Nhân Dân,
ngày 8-2-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.305)

Nhân dân ta đoàn kết nhất trí, mọi người hiểu rõ mình là người chủ nước nhà và quyết tâm làm trọn nghĩa vụ người chủ, thì khó khăn gì chúng ta cũng vượt qua được, và chúng ta nhất định sẽ giành được thắng lợi nhiều hơn nữa và to lớn hơn nữa.

Năm 1951, cuộc kháng chiến của chúng ta tuy gặp những điều kiện cực kỳ gay go, nhưng trong cuộc Đại hội hợp nhất Việt Minh - Liên Việt, tôi có nói:

Đoàn kết, đoàn kết, đại đoàn kết,

Thành công, thành công, đại thành công.

(Bài nói chuyện tại Đại hội đại biểu
Mặt trận Tổ quốc Việt Nam lần thứ II, ngày 25-4-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.119)

Chủ tịch Hồ Chí Minh chụp ảnh kỷ niệm với các đại biểu dự Đại hội thống nhất Việt Minh - Liên Việt, tháng 3-1951

Nhân dân Trung Quốc đã thắng đế quốc Mỹ và phản động Tưởng, thì nhân dân Việt Nam sẽ thắng đế quốc Mỹ và thực dân Pháp. Vì nhân dân đoàn kết là một lực lượng chỉ đánh thắng địch chứ địch không thể đánh thắng.

(Tình hình thế giới tháng 5 và tháng 6 năm 1950, ngày 8-7-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.406)

Nhân dịp này, Bác muốn dặn thêm các cháu mấy điều:

- Phải luôn luôn nâng cao chí khí cách mạng "trung với nước, hiếu với dân, nhiệm vụ nào cũng hoàn thành, khó khăn nào cũng vượt qua, kẻ thù nào cũng đánh thắng". Không sợ gian khổ, hy sinh, hăng hái thi đua tăng gia sản xuất và anh dũng chiến đấu, xung phong đi đầu trong sự nghiệp chống Mỹ, cứu nước.

- Phải tin tưởng sâu sắc ở lực lượng và trí tuệ của tập thể, của nhân dân. Tăng cường đoàn kết và giúp đỡ lẫn nhau. Nâng cao ý thức tổ chức và kỷ luật. Kiên quyết chống chủ nghĩa cá nhân và chủ nghĩa tự do.

- Luôn luôn trau dồi đạo đức cách mạng, khiêm tốn và giản dị. Chống kiêu căng, tự mãn. Chống lãng phí, xa hoa. Thực hành tự phê bình và phê bình nghiêm chỉnh, để giúp nhau cùng tiến bộ mãi.

- Ra sức học tập nâng cao trình độ chính trị, văn hóa, khoa học kỹ thuật và quân sự để cống hiến ngày càng nhiều cho Tổ quốc, cho nhân dân.

- Luôn luôn chú ý dìu dắt và giáo dục thiếu niên và nhi đồng, làm gương tốt về mọi mặt cho đàn em noi theo.

Bác gửi lời thân ái đến:

- Các cháu thanh niên Việt kiều ở nước ngoài luôn luôn hướng về Tổ quốc.

- Các cháu thanh niên Hoa kiều kề vai sát cánh với thanh niên Việt Nam trong công cuộc chống Mỹ, cứu nước.

- Các cháu thanh niên các nước hăng hái ghi tên tình nguyện cùng nhân dân Việt Nam đấu tranh chống đế quốc Mỹ xâm lược.

(Thư gửi thanh niên, ngày 2-9-1965,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.619)

Nhân dịp này, tôi xin nhắc lại cho đồng bào rõ: Chính phủ ta thật thà tôn trọng tín ngưỡng tự do. Đối với những giáo hữu đã nhầm di cư vào Nam, Chính phủ đã ra lệnh cho địa phương giữ gìn cẩn thận ruộng vườn, tài sản của những đồng bào ấy và sẽ giao trả lại cho những người trở về.

(Thư chúc mừng đồng bào Công giáo nhân dịp Nôen, ngày 24-12-1954,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.206-207)

Nhân dịp Tết, tôi có lời khen ngợi và chúc mừng năm mới toàn thể chiến sĩ... đã thi đua diệt giặc lập công, và toàn thể đồng bào đã thi đua tham gia dân công phục vụ chiến dịch.

Đồng thời, Bác vui lòng nêu các cháu sau đây là thanh niên kiểu mẫu trong bộ đội và trong các đội thanh niên xung phong...

Các cháu được khen tuyệt đối chớ kiêu ngạo tự mãn, mà cần phải cố gắng mãi, tiến bộ mãi, để giữ mãi cái danh dự vẻ vang là thanh niên kiểu mẫu.

(Thư khen ngợi những thanh niên kiểu mẫu trong dịp Tết, ngày 21-2-1952, báo Nhân Dân, số 46, ngày 21-2-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.325)

Nhân nghĩa là nhân dân. Trong bầu trời không gì quý bằng nhân dân. Trong thế giới không gì mạnh bằng lực lượng đoàn kết của nhân dân.

Thiện nghĩa là tốt đẹp, vẻ vang. Trong xã hội không có gì tốt đẹp, vẻ vang bằng phục vụ cho lợi ích của nhân dân.

(Bài nói chuyện tại Lớp nghiên cứu chính trị khóa 2 Trường Đại học Nhân dân Việt Nam, ngày 8-12-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.453)

Nhiệm vụ chính của các dân tộc thiểu số hiện nay phải thực hiện là:

1- Đoàn kết hơn nữa để chống xâm lăng.

2- Hết sức tăng gia sinh sản.

3- Ra sức cứu giúp đồng bào dưới xuôi về nạn đói và ủng hộ Chính phủ để kháng chiến và cứu đói.

4- Gây sự thân thiện giữa ta và Trung Quốc, nhất là các dân tộc ở các miền biên giới Việt Nam và Trung Quốc.

Anh em thiểu số chúng ta sẽ được:

1- Dân tộc bình đẳng: Chính phủ sẽ bãi bỏ hết những điều hủ tệ cũ, bao nhiêu bất bình trước sẽ sửa chữa đi.

2- Chính phủ sẽ gắng sức giúp cho các dân tộc thiểu số về mọi mặt:

a) Về kinh tế, sẽ mở mang nông nghiệp cho các dân tộc

được hưởng.

b) Về văn hoá, Chính phủ sẽ chú ý trình độ học thức cho dân tộc.

Các dân tộc được tự do bày tỏ nguyện vọng và phải cố gắng để cùng giành cho bằng được độc lập hoàn toàn, tự do và thái bình.

(Lời phát biểu tại Hội nghị Đại biểu
các dân tộc thiểu số Việt Nam ngày 3-12-1945,
báo Cứu quốc số 108, ngày 4-12-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.130-131)

Nhiệm vụ chính của thanh niên học sinh là *học*. Dưới chế độ thực dân phong kiến, mục đích đi học là cốt được mảnh bằng để làm ông thông, ông phán, lĩnh lương nhiều, ăn ngon, mặc đẹp. Thế thôi, số phận dân tộc thế nào, tình hình thế giới biến đổi thế nào, không hay, không biết gì hết.

(Nói chuyện với nam nữ thanh niên học sinh
các trường Trung học Nguyễn Trãi, Chu Văn An
và Trưng Vương (Hà Nội), ngày 18-12-1954,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.178)

Nhiệm vụ của báo chí là phục vụ nhân dân, phục vụ cách mạng.

Hiện nay, ở miền Bắc nhiệm vụ của chúng ta là: Phát triển kinh tế và văn hóa, nâng cao đời sống của nhân dân, củng cố quốc phòng, xây dựng chủ nghĩa xã hội.

Đối với miền Nam, chúng ta có nhiệm vụ ủng hộ đồng bào ruột thịt đang đoàn kết chặt chẽ, anh dũng đấu tranh chống bọn Mỹ xâm lược và bọn Diệm bán nước; đấu tranh giành cơm áo, tự do, và hòa bình thống nhất Tổ quốc. Trên thế giới, nhiệm vụ của chúng ta là tăng cường đoàn kết trong đại gia đình xã hội chủ nghĩa; ra sức ủng hộ phong trào giải phóng dân tộc ở các nước châu Á, châu Phi và châu Mỹ Latinh; đấu tranh cho hòa bình thế giới, cấm vũ khí nguyên tử và giải trừ quân bị.

Đó là nhiệm vụ chung của toàn Đảng, toàn dân ta, cũng là nhiệm vụ chính của báo chí ta.

(Bài nói chuyện tại Đại hội lần thứ III
của Hội Nhà báo Việt Nam, ngày 8-9-1962,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.463-464)

Nhiệm vụ của công an là: Bảo vệ nhân dân, giữ gìn trật tự trị an, tẩy trừ những kẻ gian tế.

Muốn làm tròn nhiệm vụ nặng nề mà vẻ vang ấy, công an cần phải đoàn kết nhân dân, tổ chức và giáo dục nhân dân, dựa vào lực lượng rộng lớn của nhân dân. Như vậy, nhân dân sẽ ra sức giúp công an làm tròn nhiệm vụ.

(Công an và nhân dân, báo Nhân Dân, ngày 18-8-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.83)

Nhiệm vụ của Đội Thanh niên xung phong là xung phong mọi việc bất kỳ việc khó việc dễ, và phục vụ cho đến kháng chiến thành công. Đó là nhiệm vụ rất vẻ vang của thanh niên ta.

Thành phần của Đội gồm những thanh niên bần, cố và trung nông. Những thanh niên trí thức quen lao động. Đội cốt giáo dục cho thanh niên tinh thần quyết tâm xung phong trong mọi việc. Rèn luyện thành những thanh niên gương mẫu, những chiến sĩ thi đua, để trở nên những cán bộ tốt sau này cho Đảng và Chính phủ.

Trong công tác thì đội viên phải thực tế lao động, làm kiểu mẫu. Phải chịu khó, chịu khổ, khắc phục khó khăn, chấp hành mệnh lệnh, cố sức làm việc với tinh thần xung phong và thi đua. Làm việc gì phải học chuyên môn việc ấy. Thường xuyên tổ chức học tập văn hóa. Qua từng thời gian công tác sẽ luân chuyển về chỉnh huấn chính trị. Khi cần thiết thì Đội tổ chức luyện tập quân sự.

Về cung cấp thì thanh niên trong Đội được Đảng và Chính phủ ưu đãi như bộ đội. Đó là một trường đào tạo thanh niên bằng những công việc thiết thực.

…

Điều kiện vào Đội: Tất cả những nam thanh niên từ 18 đến 25 tuổi, có đủ sức khỏe, thành phần và lý lịch tốt, tự giác tự nguyện phục vụ đến ngày kháng chiến thành công và công nhận nội quy của Đội. Khi đã đủ những điều kiện trên, còn phải được đoàn thanh niên ở xã bình nghị có xứng đáng rồi mới được công nhận vào Đội.

Vì vậy, được lựa chọn vào Đội là một vinh dự lớn cho thanh niên ta.

(Đội thanh niên xung phong,
báo Nhân Dân, số 147, từ ngày 11 đến ngày 15-11-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.331-332)

Nhiệm vụ của thanh niên không phải là hỏi nước nhà đã cho mình những gì. Mà phải tự hỏi mình đã làm gì cho nước nhà? Mình phải làm thế nào cho ích lợi nước nhà nhiều hơn? Mình đã vì lợi ích nước nhà mà hy sinh phấn đấu chừng nào?

(Bài nói chuyện tại buổi lễ khai mạc
Trường Đại học Nhân dân Việt Nam,
báo Nhân Dân, ngày 21-1-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.265)

Nhiều thanh niên nông thôn chưa hiểu rằng nông nghiệp là cực kỳ quan trọng cho quốc kế dân sinh, vì vậy mà họ chưa thật thích thú với sản xuất nông nghiệp. Thanh niên ta cần phải hiểu rằng: Bất kỳ công việc gì, mà ra sức khắc phục khó khăn, hoàn thành tốt nhiệm vụ, đều là vẻ vang, đều là anh hùng.

(Bài nói chuyện tại Đại hội lần thứ III
của Đoàn Thanh niên Lao động Việt Nam, ngày 24-3-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.91)

Nhờ dân ta đoàn kết một lòng và Chính phủ lãnh đạo khôn khéo, mà chúng ta bẻ gẫy xiềng xích nô lệ, tranh được độc lập tự do.

(Thư gửi Ủy ban nhân dân các kỳ,
tỉnh huyện và làng, ngày 17-10-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.64)

Nhờ Đảng giáo dục và nhờ Đoàn giúp đỡ, thanh niên và nhi đồng ta đều thấm nhuần sâu sắc tinh thần yêu nước và đạo đức cách mạng. Vì vậy, Bác rất vui lòng.

Đối với thanh niên, Bác đã nhắc nhủ năm điểm. Đối với nhi đồng, Bác cũng dặn dò năm điều. Chắc rằng các cháu đang cố gắng thi đua thực hiện những điều đó.

Ở đây Bác chỉ nhấn mạnh vài ý kiến như sau: Thanh niên ta có cố gắng, có tiến bộ và có nhiều thành tích. Nhưng chớ vì thế mà tự cao, tự đại; phải khiêm tốn, phải luôn luôn cố gắng hơn nữa, vượt mọi khó khăn, để giành lấy thành tích nhiều hơn và to lớn hơn.

Cần phải: Nâng cao chí khí anh hùng cách mạng; nắm vững khoa học, kỹ thuật; ra sức học tập và sáng tạo; thực hiện cần cù và tiết kiệm; đoàn kết chặt chẽ, thương yêu giúp đỡ lẫn nhau để cùng tiến bộ không ngừng. Cần phát triển Đoàn hơn nữa, nhưng phải chọn lọc cẩn thận, trọng chất lượng hơn số lượng. Nói tóm lại, luôn luôn làm đúng những lời dạy bảo của Đảng.

(Bài nói tại lễ kỷ niệm lần thứ 35 ngày thành lập
Đoàn Thanh niên Lao động Việt Nam, ngày 25-3-1966,
báo Nhân Dân, số 4372, ngày 26-3-1966,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.78)

Nhờ đoàn kết chặt chẽ, một lòng một dạ phục vụ giai cấp, phục vụ nhân dân, phục vụ Tổ quốc, cho nên từ ngày thành lập đến nay, Đảng ta đã đoàn kết, tổ chức và lãnh đạo nhân dân ta hăng hái đấu tranh tiến từ thắng lợi này đến thắng lợi khác.

(Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, viết năm 1965,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.611)

Nhờ sự đoàn kết chặt chẽ giữa các dân tộc, nhờ sự hi sinh phấn đấu của tất cả đồng bào, mà chúng ta tranh được quyền tự do độc lập, và xây nên nước Dân chủ Cộng hòa.

(Thư gửi đồng bào các dân tộc thiểu số, tháng 12-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.155)

Nhờ sức đoàn kết tranh đấu chung của tất cả các dân tộc, nước Việt Nam ngày nay được độc lập, các dân tộc thiểu số được bình đẳng cùng dân tộc Việt Nam, tất cả đều như anh chị em trong một nhà, không còn có sự phân chia nòi giống, tiếng nói gì nữa.

(Lời phát biểu tại Hội nghị Đại biểu
các dân tộc thiểu số Việt Nam, ngày 3-12-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.130)

Như cụ đã hứa với tôi: bao giờ vì chiến thuật mà cần phá cầu Trì Chính, thì cụ sẽ bảo đồng bào địa phương Phát Diệm tự phá giùm. Vậy nhờ cụ báo cho đồng bào phá cầu ấy đi. Đồng thời, làm một cầu phao bằng tre, để dân đi lại cho tiện.

(Thư gửi Giám mục Lê Hữu Từ, ngày 10-3-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.106)

Nhưng trong lúc Tổ quốc lâm nguy thì tất cả các đảng phái đoàn kết cứu nước. Hiện nay Việt Nam đã thực hiện chính sách đó, song việc mượn tiếng phản đối, mà phản kháng chiến, phản nhân dân, đi theo phe địch như Uông Tinh Vệ ở Trung Hoa, bọn Lavan ở Pháp, thì quốc dân không thể tha thứ, lịch sử không thể khoan dung.

Những người lỡ đi lầm đường mà biết trở về với Tổ quốc thì dân Việt Nam sẵn sàng hoan nghênh.

(Trả lời một nhà báo nước ngoài, ngày 16-7-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.200-201)

Những đứa phản quốc có chứng cớ rõ ràng phải trừng trị đã đành. Nhưng chúng ta không nên đào bới những chuyện cũ ra làm án mới. Đối với những người không nguy hiểm lắm, thì nên dùng chính sách

cảm hoá, khoan dung, không nên bắt bớ lung tung, không nên tịch thu vô lý, làm cho dân kinh khủng.

(Thư gửi các đồng chí tỉnh nhà, ngày 17-9-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.19)

Những viên chức cũ, những sĩ quan, binh lính của thực dân Pháp và bù nhìn, ai cải tà quy chính đều được Chính phủ và nhân dân ta đối đãi khoan hồng.

(Thư gửi đồng bào, chiến sĩ và cán bộ vùng mới
giải phóng ở đồng bằng Bắc Bộ, ngày 03-7-1954,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.534)

Nói phát động quần chúng, phải nói đến đồng bào Công giáo. Thường cán bộ có thành kiến rằng đồng bào Công giáo là lạc hậu, là khó vận động. Nói vậy là sai. Cha cố cũng có những người kháng chiến như cụ Trực, cụ Kỷ và nhiều vị khác.

(Bài nói tại Hội nghị Cán bộ Liên hiệp phụ nữ toàn quốc
về vấn đề phát động quần chúng nông dân, tháng 3-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.96)

Nói tóm lại, cái gì phải làm?

- Đoàn kết dân tộc, củng cố hợp tác xã, phát triển thủy lợi, mở mang đường sá, đẩy mạnh sản xuất.

Cái gì phải xóa?

- Mê tín hủ tục.

Cái gì cần phát triển?

- Văn hóa giáo dục, vệ sinh phòng bệnh.

(Bài nói tại Hội nghị Tuyên giáo miền núi ngày 31-8-1953,
báo Nhân Dân số 3453 ngày 11-9-1963,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.165-166)

Nội bộ chúng ta phải đoàn kết, đoàn kết thật chặt chẽ, do đoàn kết thật chặt chẽ trong Đảng mà đoàn kết ngoài Đảng, đoàn kết với nhân dân. Có như thế, khó khăn gì cũng vượt qua, việc gì cũng làm được.

(Nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ Đảng ngành giáo dục, đầu tháng 6-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.595)

Nội dung cách mạng dân chủ căn bản là giải phóng cho nông dân, chia ruộng đất cho nông dân. Nội dung cách mạng dân tộc cũng là giải phóng cho nông dân. Bao giờ ở nông thôn nông dân thật sự nắm chính quyền, nông dân được giải phóng thì mới là dân chủ thực sự.

(Bài nói tại Hội nghị Nông vận và dân vận toàn quốc, nói ngày 5-2-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.44)

Nội dung của chủ nghĩa anh hùng cách mạng của chúng ta:

1- Trung với nước, hiếu với dân, vì sự nghiệp chống Mỹ, vì chủ nghĩa xã hội, luôn luôn nêu cao tinh thần hy sinh chiến đấu, lao động quên mình.

2- Chấp hành triệt để đường lối, chính sách của Đảng và của Nhà nước, hăng hái thi đua yêu nước, hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ trong mọi tình huống.

3- Quyết tâm đi sâu vào khoa học - kỹ thuật và nghiệp vụ, phát huy tinh thần sáng tạo, dám nghĩ dám làm, ra sức học tập và vận dụng tốt sáng kiến và kinh nghiệm tiên tiến, nâng cao năng suất lao động và hiệu quả chiến đấu.

4- Nêu cao ý thức tập thể và làm chủ tập thể, ý thức tổ chức và kỷ luật, đoàn kết đồng chí, đoàn kết nhân dân, đi đường lối quần chúng.

5- Cần kiệm liêm chính, chí công vô tư, khiêm tốn, giản dị, gương mẫu về mọi mặt.

(Nội dung của chủ nghĩa anh hùng cách mạng của chúng ta, tháng 4-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.111)

Nội bộ Đảng phải đoàn kết nhất trí, đoàn kết không phải ngoài miệng mà phải đoàn kết trong công tác, trong tự phê bình và phê bình giúp nhau tiến bộ.

(Nói chuyện với cán bộ các ngành quân, dân, chính, Đảng Hải Phòng, ngày 31-3-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.151)

Chủ tịch Hồ Chí Minh tham gia tát nước với bà con nông dân tại cánh đồng Quai Chảo xã Đại Thanh, Thường Tín, Hà Đông, ngày 12-1-1958

Nông dân lao động là một lực lượng rất to lớn của dân tộc, một đồng minh rất chắc chắn của giai cấp công nhân.

Muốn kháng chiến thắng lợi, kiến quốc thành công ắt phải *dựa vào* quần chúng nông dân. Muốn dựa vào nông dân ắt phải *bồi dưỡng* lực lượng của họ. Muốn nông dân có lực lượng dồi dào thì phải làm cho họ *có ruộng cày*, có cơm ăn, áo mặc, nhà ở.

(Thư gửi Hội nghị Nông vận và
dân vận toàn quốc, ngày 5-2-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.42)

Nông dân ta chí khí rất anh dũng, kinh nghiệm rất nhiều, lực lượng rất to. Điều đó đã tỏ rõ trong thời kỳ cách mạng và kháng chiến.

Nếu lãnh đạo tốt, thì khó khăn gì họ cũng khắc phục được, việc gì to lớn mấy họ cũng làm được.

(Nói chuyện với cán bộ tỉnh Hưng Yên, nói ngày 3-7-1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.493)

Nông vận là phải:

- Tổ chức nông dân thật chặt chẽ.

- Đoàn kết nông dân thật khăng khít.

- Huấn luyện nông dân thật giác ngộ.

- Lãnh đạo nông dân hăng hái đấu tranh cho lợi ích của nông dân, của Tổ quốc.

(Thư gửi Hội nghị Cán bộ nông dân cứu quốc toàn quốc,
tháng 11-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.248)

Nước có độc lập, thì đạo Phật mới dễ mở mang.

(Thư gửi Hội Phật tử Việt Nam,
ngày 15-7 âm lịch (30-8-1947),
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr. 228)

Nước lấy dân làm gốc.

Trong công cuộc kháng chiến kiến quốc, lực lượng chính là ở dân, vậy tất cả anh chị em các bộ đội, cơ quan Chính phủ và các đoàn thể, trong khi tiếp xúc hoặc sống chung với nhân dân, ai ai cũng phải nhớ và thực hành 12 điều sau đây:

6 điều không nên:

1. Không nên làm điều gì có thể thiệt đến nương vườn, hoa màu, hoặc làm bẩn, làm hư nhà cửa, đồ đạc của dân.

2. Không nên năn nỉ quá hoặc mượn cho bằng được những đồ vật người ta không muốn bán hoặc cho mượn.

3. Không nên đưa gà còn sống vào nhà đồng bào miền ngược.

4. Không bao giờ sai lời hứa.

5. Không nên xúc phạm đến tín ngưỡng phong tục của dân (như nằm trước bàn thờ, giơ chân lên bếp, đánh đàn trong nhà, v.v.).

6. Không nên làm hoặc nói gì có thể làm cho dân hiểu lầm rằng mình xem khinh họ.

6 điều nên làm:

1. Giúp công việc thực tế hàng ngày cho đồng bào (như việc gặt hái, lấy củi, nước, vá may, v.v.).

2. Tuỳ khả năng mà mua giùm những đồ cần dùng cho những người ở xa chợ búa (như dao, muối, kim, chỉ, bút, giấy, v.v.).

3. Nhân những lúc rảnh, kể cho đồng bào nghe những chuyện vui ngắn, giản dị có ích lợi cho tinh thần kháng chiến mà không lộ bí mật.

4. Dạy dân chữ quốc ngữ và những điều vệ sinh thường thức.

5. Nghiên cứu cho hiểu rõ phong tục mọi nơi, trước là để gây cảm tình và sau để dần dần giải thích cho dân bớt mê tín.

6. Làm cho dân nhận thấy mình là người đứng đắn, chăm công việc, trọng kỷ luật.

(6 điều không nên và 6 điều nên làm, ngày 5-4-1948,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr. 51-502)

Nước ta có nhiều dân tộc, đấy là điểm tốt. Mỗi dân tộc có một tiếng nói riêng, có khi hai dân tộc một tiếng nói. Cán bộ đi làm việc chỗ nào, *phải học tiếng ở đấy*.

(Bài nói tại Hội nghị Tuyên giáo miền núi ngày 31-8-1953,
báo Nhân Dân số 3453 ngày 11-9-1963,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.168)

Nước ta hồi Pháp thuộc, bọn thực dân Pháp lấy tiền quỹ để đắp đê, nhưng chúng chỉ bỏ vào việc đắp đê rất ít, còn bỏ vào túi chúng. Bây giờ ta được độc lập, công việc đắp đê không phải là việc riêng của Chính phủ mà là của tất cả mọi quốc dân. Dân chúng có quyền kiểm soát việc làm để đề phòng những việc nhũng lạm có thể xảy tới.

(Nói chuyện với nông dân và
điền chủ Hưng Yên, ngày 10-1-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.177)

Nước ta là một nước nông nghiệp. Đại đa số nhân dân là nông dân. Để xây dựng nước nhà, một phần lớn lực lượng cũng do nông dân đóng góp. Sự đóng góp của nông dân trở lại phát triển lợi ích của nông dân.

(Diện tích và sản lượng, ngày 1-3-1957,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.516)

Nước ta là một nước nông nghiệp. Hơn 9 phần 10 dân ta là nông dân. Hơn 9 phần 10 nông dân ta là trung, bần và cố nông.

- Trong Vệ quốc quân và bộ đội địa phương, dân quân du kích số đông là nông dân.

- Tăng gia sản xuất để nuôi bộ đội, nuôi công nhân và công chức, là nông dân.

- Công việc phá hoại để chống giặc, công việc sửa chữa đường sá, giao thông, vận tải phần lớn do nông dân làm.

Nói tóm lại, nông dân là một lực lượng rất to lớn của dân tộc, một đồng minh rất trung thành của giai cấp công nhân.

Muốn kháng chiến kiến quốc thành công, muốn độc lập thống nhất thật sự ắt phải dựa vào lực lượng của nông dân.

(Thư gửi Hội nghị Cán bộ nông dân
cứu quốc toàn quốc, tháng 11-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.248)

Nước ta là một nước thống nhất gồm nhiều dân tộc. Các dân tộc sống trên đất nước Việt Nam đều bình đẳng về quyền lợi và nghĩa vụ.

(Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại
Kỳ họp thứ 11, Quốc hội khoá I
nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà, ngày 18-12-1959,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.371)

Nước Việt Nam ta nhất định phải thống nhất. Đồng bào Nam và Bắc nhất định sẽ sum họp một nhà. Toàn thể đồng bào hãy quyết tâm đoàn kết rộng rãi và chặt chẽ trên Cương lĩnh của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, hãy ra sức thi đua yêu nước, củng cố miền Bắc, đấu tranh kiên quyết và bền bỉ cho một nước Việt Nam hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh.

Thống nhất nước nhà là con đường sống của nhân dân ta.

(Thư gửi đồng bào cả nước, ngày 6-7-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.359-360)

Nước Việt Nam thành lập đã hơn hai nghìn năm. Việt Nam là một dân tộc có chung một lịch sử, một thứ tiếng, một nền kinh tế và văn hóa. Dân tộc Việt Nam đã cùng nhau đoàn kết nhất trí trong lao động xây dựng và trong chiến đấu chống ngoại xâm.

Nước Việt Nam là một khối thống nhất.

(Bài nói tại Hội những người Ấn nghiên cứu các vấn đề quốc tế, ngày 7-2-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.268)

Ong kia yêu giống, yêu nòi,

Đồng tâm, hợp lực đuổi loài cáo đi.

Bây giờ ta thử so bì,

Ong còn đoàn kết, huống chi là người!

Nhật, Tây áp bức giống nòi,

Ta nên đoàn kết để đòi tự do.

(Con cáo và tổ ong, báo Việt Nam độc lập, ngày 1-7-1942, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.274)

Ở đây có mấy dân tộc? Sao mà lại mặc theo người Kinh cả?

- Các cháu Thổ đâu? Mặc sao giống người Kinh?

- Các cháu Thái đâu?

- Các cháu Thanh đâu?

- Các cháu Tày Mười đâu?

- Các cháu Tày Hãy đâu? Chỉ có một cháu thôi à? Sao lại không có cháu gái? Lần sau phải có cháu gái.

- Các cháu Đan Lai đâu?

- Các cháu Lào đâu?

- Các cháu có hiểu nhau không?

- Các cháu nói chuyện với nhau được không? Nói chuyện với nhau bằng tiếng gì?

Hồi trước, bọn Tây và vua quan phong kiến làm cho các dân tộc thù ghét lẫn nhau, người Mường ghét người Kinh. Bây giờ các dân tộc đều là anh em cả. Dân tộc nào đông hơn, nhiều người hơn, tiến bộ hơn thì phải giúp đỡ các dân tộc khác để đều tiến bộ như nhau, đều đoàn kết như anh em một nhà. Có làm được không?

(Bài nói chuyện với cán bộ và học sinh
Trường Sư phạm miền núi Nghệ An, ngày 9-12-1962,
in trong sách Bác Hồ với Nghệ An, Ban Nghiên cứu Lịch sử Đảng
Nghệ Tĩnh xuất bản năm 1977, tr.116-117,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.269)

Ở một tỉnh có nhiều dân tộc, trong một xã, trong một hợp tác xã phải có đoàn kết dân tộc, phải thực hiện chính sách đoàn kết dân tộc. Đó là công việc của Đảng, của chi bộ phải làm.

(Nói chuyện tại Đại hội đại biểu Đảng bộ
tỉnh Tuyên Quang, ngày 20-3-1961,
tài liệu lưu tại Cục Lưu trữ Văn phòng Trung ương Đảng,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.76)

Ở Nam Bộ, chúng ta kháng Pháp, thì toàn thể anh em Hoa kiều cũng bãi thị, bãi khóa, bãi công.

Thế đủ tỏ rằng tình nghĩa giữa Hoa và Việt là như môi với răng. Vậy nên chính sách của chúng ta là "Việt - Hoa thân thiện".

(Hoa - Việt tinh thành đoàn kết,
(Thư gửi thanh niên toàn xứ), ngày 27-11-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.123)

Ở những nông thôn và thành thị mới giải phóng, trước hết chúng ta phải ổn định trật tự và đời sống của nhân dân; bảo hộ tính mệnh tài sản của nhân dân và của ngoại kiều, gồm cả kiều dân Pháp. Bảo hộ tự do tín ngưỡng. Đối với những nhân viên và công chức trước đã làm việc cho đối phương, nay muốn làm việc cho nước, cho dân, thì sẽ được dùng và đối đãi tốt. Khôi phục lại việc buôn bán, việc học hành, v.v..

(Lời kêu gọi nhân dịp kỷ niệm
Cách mạng Tháng Tám và ngày Quốc khánh 2-9,
báo Nhân Dân, từ ngày 1 đến ngày 3-9-1954,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.38)

Ở nước ta, đồng bào Công giáo đều yêu nước và hăng hái tham gia kháng chiến.

(Tổ quốc độc lập, tôn giáo mới tự do,
báo Nhân Dân, ngày 6-12-1951,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr. 244)

Ở nước ta, lần này là lần đầu mà đồng bào ta, anh chị em lao động ta, được tự do đón tiếp ngày 1 tháng 5. Vậy nên nó có ý nghĩa đặc biệt sâu xa hơn nữa.

Đối với chúng ta nó là một ngày để tỏ cho thế giới biết rằng ngày này chẳng những là ngày tết lao động, mà nó còn là ngày toàn dân đoàn kết. Đoàn kết để giữ vững tự do dân chủ. Đoàn kết để kiến thiết nước nhà. Đoàn kết để xây dựng một đời sống mới.

(Lời kêu gọi nhân ngày 1-5, báo Cứu quốc, ngày 1-5-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.251)

Ở trong hợp tác xã, văn hoá phải tuyên truyền, giáo dục ý thức cần kiệm xây dựng hợp tác xã, yêu hợp tác xã như nhà, chống tư tưởng làm ăn riêng lẻ và những tư tưởng lạc hậu có ảnh hưởng xấu cho việc củng cố và phát triển hợp tác xã.

(Bài nói tại Hội nghị Đại biểu những người tích cực trong phong trào văn hóa quần chúng, nói ngày 11-2-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.470-471)

Ở trong vùng tạm bị chiếm, đồng bào giáo cũng như đồng bào lương đều bị giặc bóc lột, hành hạ, giết chóc. Đồng bào giáo cũng như lương đều căm thù giặc, thề không đội trời chung. Hơn nữa, mỗi khi thấy nhà thờ bị giặc tàn phá, tượng thánh bị giặc đập tan, đồng bào Công giáo lại thêm một mối căm thù bọn giặc. Cho nên, dù có một bọn đội lốt thầy tu, bán nước, theo giặc, nhưng số đông nhân dân giáo đều đoàn kết chặt chẽ với nhân dân lương để chống giặc, giữ làng. Thí dụ như Đội du kích Công giáo thôn Q.N. ở Nam Định.

(Đội du kích Công giáo, ngày 5-7-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.536)

Ở trường thì phải đoàn kết, giúp đỡ anh chị em, thi đua học tập. Phải đoàn kết giữa thầy và trò, làm cho trường mình luôn luôn tiến bộ.

Ở xã hội: các cháu có thể giúp được nhiều việc có ích. Thí dụ: tuyên truyền vệ sinh, giúp đỡ các em nhi đồng, xung phong dạy bình dân học vụ, v.v..

(Nói chuyện với nam nữ thanh niên học sinh các trường trung học Nguyễn Trãi, Chu Văn An và Trưng Vương (Hà Nội), ngày 18-12-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.179)

Ở Việt Nam ta, cả dân tộc là đại gia đình. Dân tộc có được giải phóng thì gia đình nhỏ của mình mới được giải phóng. Nếu gia đình to chưa được giải phóng, gia đình mình cũng chưa được giải phóng.

(Bài nói chuyện tại lớp chỉnh huấn các cơ quan Khu I, ngày 25-8-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.217)

Phải biết phân hóa địa chủ. Giai cấp địa chủ là kẻ thù của nông dân, nhưng họ không phải là thống nhất. Nếu biết phân hóa địa chủ thì công việc sẽ dễ dàng hơn. Lúc học điểm đó thì nhiều cán bộ cho là hiểu rồi, nhưng lúc làm thì sai. Có người có tư tưởng "thà tả hơn hữu", thế là không đúng. Tả cũng tếu mà hữu cũng tếu. Phải biết nắm vững chính sách, biết dựa vào quần chúng, biết phân hóa địa chủ.

(Nói chuyện trong Hội nghị Tổng kết cải cách ruộng đất đợt I ở Thái Nguyên, nói ngày 12-9-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.53)

Phải chăm lo học hành và gắng thực hiện 5 điều: HĂNG HÁI, HI SINH, BÁC ÁI, ĐOÀN KẾT, KỶ LUẬT.

(Lời khuyên sinh viên Trường Quân y, báo Cứu quốc, ngày 23-11-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.509)

Phải cho họ điều kiện sinh sống đầy đủ mà làm việc. Khi họ đau ốm, phải có thuốc thang. Tùy theo hoàn cảnh mà giúp họ giải quyết vấn đề gia đình. Những điều đó rất quan hệ với tinh thần của cán bộ, và sự thân ái đoàn kết trong Đảng.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.316)

Phải chú trọng đào tạo, bồi dưỡng, cất nhắc cán bộ miền núi. Cố nhiên cán bộ người Kinh phải giúp đỡ anh em cán bộ địa phương, nhưng phải làm sao cho cán bộ địa phương tiến bộ, để anh em tự quản lý lấy công việc ở địa phương, chứ không phải là bao biện làm thay.

(Nói chuyện tại Hội nghị Cuộc vận động hợp tác hóa nông nghiệp, phát triển sản xuất, kết hợp hoàn thành cải cách dân chủ ở miền núi, ngày 8-11-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.225)

Phải đoàn kết chặt chẽ giữa cán bộ và chiến sĩ, giữa bộ đội với nhau, giữa nhân dân với bộ đội.

(Bài nói với cán bộ, chiến sĩ Đại đội 1, Tiểu đoàn 1 Đoàn Tam Đảo bộ đội phòng không - không quân, ngày 19-7-1965, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.574)

Phải đoàn kết chặt chẽ giữa đồng bào lương và đồng bào các tôn giáo, cùng nhau xây dựng đời sống hoà thuận ấm no, xây dựng Tổ quốc.

(Bài nói chuyện tại lớp bồi dưỡng cán bộ về công tác mặt trận, tháng 8-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.454)

Phải đoàn kết chặt chẽ không phân biệt đảng phái, giai cấp, tôn giáo.

(Lời tuyên bố với quốc dân sau khi đi Pháp về, ngày 23-10-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.471)

Phải đoàn kết giữa lương và giáo, giữa quân và dân, giữa miền Bắc và miền Nam.

(Bài nói chuyện với Hội nghị Mặt trận Tổ quốc Việt Nam tại Hà Tĩnh, ngày 15-6-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.626)

Phải đoàn kết tốt các đảng phái, các đoàn thể, các nhân sĩ trong Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, thực hiện hợp tác lâu dài, giúp đỡ lẫn nhau, cùng nhau tiến bộ.

Phải đoàn kết các dân tộc anh em, cùng nhau xây dựng Tổ quốc.

(Bài nói chuyện tại Lớp bồi dưỡng cán bộ về công tác mặt trận, tháng 8-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.453)

Phải đoàn kết. Đoàn kết giữa thanh niên với nhau, giữa miền Nam với miền Bắc, giữa thanh niên công nhân với công nhân lớn tuổi, phải đoàn kết với nhân dân địa phương nữa. Đoàn kết là sức mạnh. Có tài năng mà không biết đoàn kết thì cũng không thành công.

- Ở đây có thanh niên Hoa kiều không?

(Thưa Bác, có ạ!)

- Như thế là tốt. Thanh niên Hoa kiều ra sức góp phần xây dựng đất nước Việt Nam, nghĩa là trong phe xã hội chủ nghĩa chúng ta làm ở đâu cũng là làm cho mình.

(Nói chuyện tại Đại hội Liên hoan thanh niên tích cực ngành Đường sắt, ngày 15-11-1969, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.383)

Phải dựa vào nhân dân, vì đông đảo nhân dân rất nhiều tai mắt, cho nên bộ đội, công an không những phải đoàn kết nội bộ, lại phải đoàn kết với nhân dân, dựa vào nhân dân, giáo dục nhân dân cảnh giác thì địch không làm gì được.

(Bài nói chuyện với Trường Thanh niên lao động xã hội chủ nghĩa Hòa Bình, ngày 17-8-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.439)

Phải giữ vững đạo đức của người quân nhân cách mạng, dũng cảm, mưu trí, đoàn kết, kỷ luật, cần kiệm, phải luôn luôn cảnh giác, sẵn sàng chiến đấu, nêu cao quyết tâm đánh thắng hoàn toàn giặc Mỹ xâm lược, cho xứng đáng là những chiến sĩ anh hùng của Quân đội nhân dân Việt Nam anh hùng.

(Thư gửi các cán bộ và chiến sĩ bộ đội
Thông tin liên lạc, ngày 28-1-1969,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.544-545)

Phải lấy công tác mà củng cố đoàn kết. Phải lấy đoàn kết mà đẩy mạnh công tác.

(Nói chuyện tại Hội nghị đại biểu
Mặt trận Liên - Việt toàn quốc, ngày 10-1-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.244)

- Phải luôn luôn nâng cao chí khí cách mạng "trung với nước, hiếu với dân, nhiệm vụ nào cũng hoàn thành, khó khăn nào cũng vượt qua, kẻ thù nào cũng đánh thắng". Không sợ gian khổ, hy sinh, hăng hái thi đua tăng gia sản xuất và anh dũng chiến đấu, xung phong đi đầu trong sự nghiệp chống Mỹ, cứu nước.

- Phải tin tưởng sâu sắc ở lực lượng và trí tuệ của tập thể, của nhân dân. Tăng cường đoàn kết và giúp đỡ lẫn nhau. Nâng cao ý thức tổ chức và kỷ luật. Kiên quyết chống chủ nghĩa cá nhân và chủ nghĩa tự do.

- Luôn luôn trau dồi đạo đức cách mạng, khiêm tốn và giản dị. Chống kiêu căng, tự mãn. Chống lãng phí, xa hoa. Thực hành tự phê bình và phê bình nghiêm chỉnh, để giúp nhau cùng tiến bộ mãi.

- Ra sức học tập nâng cao trình độ chính trị, văn hóa, khoa học kỹ thuật và quân sự để cống hiến ngày càng nhiều cho Tổ quốc, cho nhân dân.

- Luôn luôn chú ý dìu dắt và giáo dục thiếu niên và nhi đồng, làm gương tốt về mọi mặt cho đàn em noi theo.

(Thư gửi thanh niên, báo Nhân Dân, số 4169, ngày 2-9-1965,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.619)

Phải nhớ đoàn thể làm việc cho dân, đoàn thể mình mạnh hay yếu là ở dân. Dân nghe theo là mình mạnh. Hiểu nguyện vọng của dân, sự cực khổ của dân. Hiểu tâm lý của dân, học sáng kiến của dân.

(Bài nói chuyện với cán bộ tỉnh Thanh Hóa, ngày 20-2-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.69)

Phải tăng cường đoàn kết dân tộc. Đây là một công tác rất quan trọng, có nội dung mới và rộng hơn. Các dân tộc miền núi đoàn kết chặt chẽ, các dân tộc thiểu số đoàn kết với dân tộc đa số.

(Nói chuyện tại Hội nghị Tổng kết cuộc vận động hợp tác hóa
nông nghiệp, phát triển sản xuất, kết hợp hoàn thành
cải cách dân chủ ở miền núi, ngày 08-10-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.225)

Phải thật thà tự phê bình và phê bình để sửa chữa khuyết điểm, phát triển ưu điểm, tăng cường đoàn kết. Tìm ra khuyết điểm mà sửa chữa mới là thắng lợi hoàn toàn.

(Thư gửi bộ đội và dân công ở mặt trận
Tây Bắc và đồng bằng, ngày 25-12-1952,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.523)

Phải thực hiện cho kỳ được quân và dân nhất trí, cán bộ và chiến sĩ nhất trí. Đó là nền tảng của sự thắng lợi.

(Thư gửi cán bộ chiến sĩ Trung đoàn Sơn La, tháng 6-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.135)

Phải tích cực bồi dưỡng và phát huy tác dụng cốt cán của bần nông và trung nông lớp dưới, phải thành tâm và kiên nhẫn thuyết phục trung nông, phải giữ vững khối đoàn kết chặt chẽ trong hàng ngũ nông dân lao động như anh em một nhà.

(Lời kêu gọi nông dân, báo Nhân Dân, ngày 3-8-1959,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.262)

Phải tin tưởng sâu sắc ở lực lượng và trí tuệ của tập thể, của nhân dân. Tăng cường đoàn kết và giúp đỡ lẫn nhau. Nâng cao ý thức tổ chức và kỷ luật. Kiên quyết chống chủ nghĩa cá nhân và chủ nghĩa tự do.

(Thư gửi thanh niên, ngày 2-9-1965,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.619)

Bác Hồ cùng các cháu tại Trại Nhi đồng ở Việt Bắc, năm 1950

Phải vun trồng cho nhi đồng cái thói quen đoàn kết và tập thể, mở mang tính hăng hái và tính sáng tạo của nhi đồng. Làm cho nhi đồng dần dần có cái tư cách của con người mới: không sợ khó, không sợ khổ, bạo dạn, bền gan.

(1-6, báo Nhân Dân, ngày 1-6-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.500)

Phát động quần chúng như thế nào? Phát động phải nhằm vào tổ chức. Bất cứ lực lượng nào nếu không tổ chức chặt chẽ thì không có hiệu quả. Khi tổ chức rồi phải giáo dục, làm cho quần chúng tự giác, tự động, biết sức lực của họ, biết quyền lợi của họ, làm cho họ mạnh dạn đấu tranh. Phát động quần chúng phải tránh bao biện, phải tránh quan liêu mệnh lệnh, ép buộc, cán bộ về địa phương là để giúp nông dân tổ chức, giúp nông dân giác ngộ, đoàn kết đấu tranh. Làm thế nào khi cán bộ rút đi rồi, phong trào vẫn cứ tiếp tục phát triển không xẹp xuống. Lúc cán bộ về làng thì phong trào lên, khi cán bộ rút đi thì phong trào xuống, đó là vì cán bộ quan liêu mệnh lệnh, không biết bồi dưỡng cốt cán.

Phát động quần chúng không phải như lửa rơm, đốt cháy bùng lên rồi tắt ngay. Phải làm cho quần chúng giác ngộ, làm cho phong trào ăn sâu trong địa phương, tự quần chúng nêu vấn đề, tự họ giải quyết vấn đề, tự họ tranh đấu. Không phải cán bộ học được gì rồi thì mang nói cho nông dân ngồi nghe. Vì thế, trước hết cần chú ý vấn đề tổ chức. Hiện nay có nông hội chỉ có tên không có thực, không có sinh hoạt, thiếu giáo dục, vì những phần tử xấu nắm quyền lãnh đạo. Vì thế phải chỉnh đốn tổ chức, nơi nào chưa có nông hội thì phải tổ chức, nơi nào đã có thì phải củng cố rồi phát triển.

(Bài nói tại Hội nghị Nông vận và
dân vận toàn quốc, nói ngày 5-2-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.47)

Phần lớn đồng bào tôn giáo, nhất là các tầng lớp lao động đều yêu nước kháng chiến, như Công giáo ở nhiều nơi, như Cao Đài kháng chiến, v.v.. Một phần thì bị địch lợi dụng như ngụy quân Cao Đài, Hòa Hảo, Công giáo ở Nam Bộ. Một số đồng bào Công giáo tuy bản chất thì tốt, nhưng bị bọn cầm đầu phản động lung lạc, nên họ hoài nghi chính sách của Đảng và Chính phủ.

Đó là vì, địch dùng chính sách chia rẽ, song một phần cũng vì ta chưa có phương pháp thích hợp để vận động đồng bào tôn giáo. Đồng thời vì cán bộ ta kém, có nơi đã có những hành động lố lăng, phạm đến tín ngưỡng và quyền lợi của đồng bào tôn giáo.

(Tình hình và nhiệm vụ, từ ngày 22 đến ngày 28-4-1952,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.394)

Phong trào phụ nữ ta ở các địa phương, trong kháng chiến, trong tăng gia sản xuất, trong dân công, phụ nữ ta rất cố gắng, rất anh dũng. Trong cải cách ruộng đất đợt I, số phụ nữ hội viên tăng lên nhiều, chiếm tới 50 phần trăm tổng số hội viên của nông hội. Đó là một vinh hạnh của phụ nữ, cán bộ phụ nữ đi cải cách ruộng đất tức là tự giải phóng mình và giúp giải phóng chị em mình.

(Nói chuyện trong Hội nghị Tổng kết cải cách ruộng đất đợt II
của đoàn "Thái Nguyên - Bắc Giang", nói ngày 8-2-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.313)

Phụ nữ cần phải học tập tiến bộ nhiều hơn nữa. Hiện nay phụ nữ đã có người gánh vác những trách nhiệm nặng như làm thẩm phán, chánh án, giám đốc, v.v.. Số cháu gái trước kia đi học ít, nay ở các trường trung học, đại học và các cháu đi học ở nước ngoài ngày càng nhiều. Điều đó chứng tỏ Đảng, Chính phủ và nhân dân ta rất xem trọng vai trò phụ nữ và đó cũng là một thắng lợi của nhân dân ta. Tuy

vậy cũng có một số người chưa thấy rõ vai trò của phụ nữ hiện nay cũng như sau này, nên còn tư tưởng xem thường khả năng của phụ nữ. Công tác chúng ta ngày càng tiến lên, càng đòi hỏi nhiều về mặt kỹ thuật, khoa học, văn hoá, nhưng trình độ phụ nữ ta còn kém. Đó là một nhược điểm. Từ nay, các cấp đảng, chính quyền địa phương khi giao công tác cho phụ nữ, phải căn cứ vào trình độ của từng người và cần phải tích cực giúp đỡ phụ nữ nhiều hơn nữa.

(Nói chuyện tại Hội nghị Các đại biểu phụ nữ tham gia công tác chính quyền toàn miền Bắc, nói ngày 1-8-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.639-640)

Phụ nữ chiếm một nửa tổng số nhân dân. Để xây dựng chủ nghĩa xã hội thì phải thật sự giải phóng phụ nữ và tôn trọng quyền lợi của phụ nữ. *Hiến pháp và pháp luật* của nước ta đã quy định rõ điều đó.

(Phải thật sự tôn trọng quyền lợi của phụ nữ, ngày 23-10-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.705)

Phụ nữ ta cần phải đoàn kết chặt chẽ chị em các dân tộc, lao động chân tay và lao động trí óc, phụ nữ miền Bắc và miền Nam. Cần đoàn kết với phụ nữ các nước phe ta và phụ nữ tiến bộ thế giới, để đấu tranh cho mục đích chung là hòa bình thế giới và chủ nghĩa xã hội.

(Bài nói chuyện tại Đại hội Phụ nữ toàn quốc lần thứ III, ngày 9-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.58)

Phụ nữ và thanh niên cần phải gánh vai chính trong việc xây dựng đời sống mới và thực hiện đúng đắn Luật hôn nhân và gia đình.

(Bài nói chuyện với đồng bào các dân tộc tỉnh Tuyên Quang, báo Nhân Dân, số 2563, ngày 27-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.83)

Phúc âm dạy chúng ta rằng: Chúa Cơ đốc sinh ra làm gương mọi giống phúc đức như: hy sinh vì nước vì dân, làm gương lao động, công bằng ruộng đất, tin thờ Chúa bằng tinh thần.

Chúng ta kháng chiến cứu nước, thi đua tăng gia sản xuất và tiết kiệm, cải cách ruộng đất làm cho người cày có ruộng, tín ngưỡng tự do. Như thế là những việc Chính phủ và nhân dân ta làm, đều hợp với tinh thần Phúc âm. Cho nên tôi chúc đồng bào Công giáo làm trọn chính sách của Chính phủ cũng là làm trọn tinh thần của Chúa Cơ đốc.

(Thư gửi đồng bào Công giáo nhân dịp Tết Nôen,
từ ngày 21 đến ngày 25-12-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.374)

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Hội nghị cán bộ phụ nữ toàn miền Bắc,
ngày 26-1-1956

Qua năm mới, Bác đề nghị các cháu làm một việc là: các cháu tổ chức những đội Trần Quốc Toản.

Trần Quốc Toản là ai? Tổ chức thế nào, và để làm gì?

1- Cách đây chừng 700 năm, quân Mông Cổ đánh chiếm gần nửa châu Âu, chiếm gần hết châu Á, và lấy cả nước Trung Hoa. Lúc đó quân Mông Cổ đem 30 vạn lính đến đánh nước ta. Do ông Trần Hưng Đạo cầm đầu, tổ tiên ta trường kỳ kháng chiến trải qua 4, 5 năm đánh tan quân Mông Cổ, nước ta lại được độc lập.

Trần Quốc Toản là cháu ông Trần Hưng Đạo, lúc đó mới 15, 16 tuổi, cũng đi đánh giặc và lập được nhiều chiến công.

2- Bác không phải mong các cháu tổ chức những đội Trần Quốc Toản để đi đánh giặc và lập được nhiều chiến công, nhưng mà cốt để tham gia kháng chiến bằng cách giúp đỡ đồng bào.

3- Từ 5 đến 10 cháu tổ chức thành một đội, giúp nhau học hành. Khi học rảnh, mỗi tuần mấy lần cả đội đem nhau đi giúp đồng bào.

Trước thì giúp các nhà chiến sĩ, nhà thương binh, lần lượt giúp những nhà ít người. Sức các cháu làm được việc gì thì giúp việc ấy. Thí dụ: quét nhà, gánh nước, lấy củi, xay lúa, giữ em, dạy chữ quốc ngữ, v.v..

Đội này thi đua với đội khác. Mỗi tháng một lần, các đội báo cáo cho Bác biết. Đội nào giỏi hơn, Bác sẽ gửi giấy khen. Đó là ý kiến của Bác. Nếu cháu nào có nhiều sáng kiến, tìm ra nhiều cách giúp đỡ, càng tốt.

Các cháu nên hiểu rằng: giúp đỡ đồng bào tức là tham gia kháng chiến. Và do đó, các cháu sẽ luyện tập cái tinh thần siêng năng và bác ái để sau thành người công dân tốt của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà, Độc lập, Tự do, Hạnh phúc.

(Thư nói về công tác Trần Quốc Toản, tháng 2-1948,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.477-478)

Quan liêu thì không đoàn kết được ai.

(Bài nói tại Trường Công an Trung ương, ngày 28-1-1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.249)

Quốc dân đồng lực đồng tâm

Kháng chiến thắng lợi chắc cầm trong tay.

(Kinh nghiệm du kích Pháp,
Cục Chính trị xuất bản, năm 1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.410)

Quân đội ta có tinh thần yêu nước chân chính, lại có tinh thần quốc tế vô sản cao cả, luôn luôn đoàn kết với nhân dân và quân đội các nước xã hội chủ nghĩa anh em, với nhân dân các nước đang đấu tranh giải phóng dân tộc và nhân dân yêu chuộng hòa bình trên thế giới.

(Bài nói trong buổi chiêu đãi mừng
Quân đội ta 20 tuổi, ngày 22-12-1964,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.435)

Quân đội ta đã đoàn kết, phải đoàn kết hơn nữa. Đoàn kết nội bộ, toàn quân đoàn kết, các chiến sĩ miền Nam và miền Bắc phải đoàn kết chặt chẽ, không chia Nam Bắc, cán bộ và chiến sĩ đoàn kết, quân và dân đoàn kết.

(Nói chuyện với các đơn vị quân đội tại
Quân khu bộ Quân khu 4, ngày 15-6-1957,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.629)

Quân đội ta là quân đội nhân dân. Nghĩa là con em ruột thịt của nhân dân. Đánh giặc để tranh lại độc lập thống nhất cho Tổ quốc, để

bảo vệ tự do hạnh phúc của nhân dân. Ngoài lợi ích của nhân dân, quân đội ta không có lợi ích nào khác.

(Tình đoàn kết quân dân ngày thêm bền chặt,
báo Nhân Dân, ngày 03-3-1952,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.334)

Quân thù không sợ cái gì, chỉ sợ nhân dân Việt Nam đoàn kết.

(Báo cáo về tình hình các đảng phái trong nước, tháng 3-1944,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.490)

Quân và dân ta đoàn kết nhất trí, cho nên Tây nhất định thua, ta nhất định thắng.

(Thư gửi ông Đỗ Văn Xuân, tháng 9-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.210)

Quân và dân ta đoàn kết thành một khối vững chắc, cùng nhau mạnh mẽ tiến lên, thì sẽ vượt được mọi khó khăn và nhất định thành công trong sự nghiệp thực hiện hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ trong cả nước.

(Quân đội nhân dân, báo Nhân Dân, ngày 24-12-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.225)

Quốc hội ta là Quốc hội của toàn dân, được bầu ra theo luật tuyển cử rất dân chủ: tự do, phổ thông, bỏ phiếu kín, mặc dầu hoàn cảnh nước ta lúc đó cách mạng mới thành công, nạn ngoại xâm đang đe dọa. Vì vậy, Quốc hội ta là tiêu biểu cho tinh thần đoàn kết của toàn dân, cho chí khí quật cường của dân tộc, cho quyết tâm độc lập, thống nhất của toàn thể đồng bào ta từ Bắc đến Nam.

(Lời phát biểu tại Quốc hội
nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa
khóa I, kỳ họp thứ 6, ngày 29-12-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.464)

Quốc dân đồng lực đồng tâm,

Kháng chiến thắng lợi chắc cầm trong tay.

(Kinh nghiệm du kích Pháp, năm 1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.410)

Sách này muốn nói cho vắn tắt, dễ hiểu, dễ nhớ. Chắc có người sẽ chê rằng văn chương cụt quẳn. Vâng! Đây nói việc gì thì nói rất giản tiện, mau mắn, chắc chắn như 2 lần 2 là 4, không tô vẽ trang hoàng gì cả.

Hơn sáu mươi năm nay, đế quốc chủ nghĩa Pháp đạp trên đầu; hơn hai mươi triệu đồng bào hấp hối trong vòng tử địa. Phải kêu to, làm chóng để cứu lấy giống nòi, thì giờ đâu rảnh mà vẽ vời trau chuốt!

Sách này chỉ ước ao sao đồng bào xem rồi thì nghĩ lại, nghĩ rồi thì tỉnh dậy, tỉnh rồi thì đứng lên đoàn kết nhau mà làm cách mệnh.

Văn chương và hy vọng sách này chỉ ở trong hai chữ: Cách mệnh! Cách mệnh!! Cách mệnh!!!

(Đường cách mệnh, năm 1927,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.283)

Sau khi giảm tô, giảm tức, quần chúng đã được phát động, tổ chức đã vững chắc, lực lượng đã đầy đủ, ưu thế chính trị đã về tay nông dân lao động, đa số nông dân đã yêu cầu thì sẽ thực hiện *cải cách ruộng đất*.

(Diễn văn khai mạc Hội nghị lần thứ tư Ban Chấp hành
Trung ương Đảng (khóa II), đọc ngày 25-1-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.30)

Sau khi nước nhà mới tự do được 14 tháng, đã làm thành được bản Hiến pháp đầu tiên trong lịch sử nước nhà. Bản Hiến pháp đó còn là một vết tích lịch sử, Hiến pháp đầu tiên trong cõi Á Đông này nữa.

Bản Hiến pháp đó chưa hoàn toàn nhưng nó đã làm nên theo một hoàn cảnh thực tế. Hiến pháp đó tuyên bố với thế giới nước Việt Nam đã độc lập. Hiến pháp đó tuyên bố với thế giới biết dân tộc Việt Nam đã có đủ mọi quyền tự do. Hiến pháp đó tuyên bố với thế giới: phụ nữ Việt Nam đã được đứng ngang hàng với đàn ông để được hưởng chung mọi quyền tự do của một công dân. Hiến pháp đó đã nêu một tinh thần đoàn kết chặt chẽ giữa các dân tộc Việt Nam và một tinh thần liêm khiết, công bình của các giai cấp.

(Lời phát biểu tại phiên họp bế mạc kỳ họp thứ II, Quốc hội khóa I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 9-11-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.491)

Song muốn tiếp thu lòng đồng tình và sự giúp đỡ đó, chúng ta trước phải có một cái cơ cấu đại biểu cho sự chân thành đoàn kết và hành động nhất trí của toàn thể quốc dân ta. Mà cơ cấu ấy thì phải do một cuộc Toàn quốc đại biểu Đại hội gồm tất cả các đảng phái cách mệnh và các đoàn thể ái quốc trong nước bầu cử ra. Một cơ cấu như thế mới đủ lực lượng và oai tín, trong thì lãnh đạo công việc cứu quốc, kiến quốc, ngoài thì giao thiệp với các hữu bang.

(Thư gửi đồng bào toàn quốc, tháng 10-1944, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.537)

Sự cực khổ dân cày An Nam là:

1. Ruộng bị Tây choán hết, không đủ mà cày.

2. Gạo bị nó chở hết, không đủ mà ăn.

3. Làm nhiều, được ít, thuế nặng.

4. Lại thêm nước lụt, đại hạn, vỡ đê, mất mùa.

5. Đến nỗi chết đói, hoặc bán vợ đợ con, hoặc đem thân làm nô lệ như những người nó chở đi Tân thế giới.

6. Nào là chính trị áp bức (thử hỏi dân cày ta có quyền chính trị gì?), văn hoá áp bức (dân cày ta được mấy người biết chữ, trong làng được mấy trường học?).

Nếu dân cày An Nam muốn thoát khỏi vòng cay đắng ấy, thì phải tổ chức nhau để kiếm đường giải phóng.

(Đường cách mệnh,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.338-339)

Sự đoàn kết chặt chẽ giữa nhân dân ta và 900 triệu nhân dân các nước anh em là một lực lượng vô cùng to lớn. Với lực lượng ấy, với sự đồng tình ủng hộ của nhân dân các nước yêu chuộng hòa bình trên thế giới, chúng ta nhất định khắc phục được mọi khó khăn, nhất định hoàn thành được nhiệm vụ vẻ vang của chúng ta là thống nhất nước nhà và tiến dần lên xã hội chủ nghĩa.

(Báo cáo tại kỳ họp thứ bảy Quốc hội
nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa khóa I, ngày 10-9-1957,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.104)

Sự đoàn kết nhất trí giữa Đảng, Chính phủ, quân đội và nhân dân ta trở thành một lực lượng vô cùng to lớn. Nó giúp ta vượt tất cả mọi khó khăn gian khổ. Nó rèn luyện cho chiến sĩ, cán bộ và đồng bào ta thành những người anh hùng.

(Kỷ niệm Cách mạng Tháng Tám,
báo Nhân Dân, ngày 19-8-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.85)

Sự đoàn kết quốc tế của giai cấp vô sản, của các đảng cộng sản và công nhân, của các nước trong phe xã hội chủ nghĩa là mối tình sắt đá không gì lay chuyển nổi.

(Diễn văn trong tiệc chiêu đãi
Chủ tịch Dapôtốtxki, ngày 20-7-1957,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.19)

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiễn đoàn đại biểu Chính phủ ta thăm Trung Quốc, Triều Tiên do đồng chí Hoàng Quốc Việt làm Trưởng đoàn (người thứ 2 từ trái sang)

Sự đồng tâm của đồng bào ta đúc thành một bức tường đồng xung quanh Tổ quốc. Dù địch hung tàn, xảo quyệt đến mức nào, đụng đầu nhằm bức tường đó, chúng cũng phải thất bại.

(Lời kêu gọi nhân kỷ niệm
sáu tháng kháng chiến, ngày 19-6-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.179)

Sự thật là cuộc cách mạng ở các nước thuộc địa và nửa thuộc địa lúc đầu và trước hết là một cuộc cách mạng nông dân. Cuộc cách mạng ấy không tách rời cuộc cách mạng chống phong kiến. Sự liên

minh giữa quần chúng đông đảo nông dân và giai cấp công nhân làm cái nền tảng trên đó có thể thành lập một mặt trận dân tộc rộng rãi và vững chắc. Cho nên cải cách ruộng đất là một nhiệm vụ cơ bản của cuộc cách mạng dân tộc dân chủ.

(Trả lời phỏng vấn của Sáclơ Phuốcniô,
phóng viên báo L'Humanité (Pháp), trả lời ngày 15-7-1969,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.588-589)

Sự tự do, bình đẳng phải cách mệnh mà lấy lại, hội nông là một cái nền cách mệnh của dân ta.

(Đường cách mệnh,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.341)

Sử ta dạy cho ta bài học này:

Lúc nào dân ta đoàn kết muôn người như một thì nước ta độc lập, tự do.

Trái lại lúc nào dân ta không đoàn kết thì bị nước ngoài xâm lấn.

Vậy nay ta phải biết đoàn kết, đoàn kết mau, đoàn kết chắc chắn thêm lên mãi dưới ngọn cờ Việt Minh để đánh đuổi Tây - Nhật, khôi phục lại độc lập, tự do.

(Nên học sử ta, báo Việt Nam độc lập, ngày 1-2-1942,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.256)

Sửa cái xã hội cũ đã mấy ngàn năm làm xã hội mới, ấy là rất khó. Nhưng biết cách làm, biết đồng tâm hiệp lực mà làm thì chắc làm được, thế thì không khó. Khó dễ cũng tại mình, mình quyết chí làm thì làm được.

(Đường cách mệnh, năm 1927,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.288)

Sức mạnh, sự vĩ đại và sự bền bỉ của nhân dân Việt Nam cơ bản là ở sự đoàn kết của nhân dân Việt Nam và ở sự ủng hộ của nhân dân thế giới.

(Tôi hiến cả đời tôi cho dân tộc tôi, nói ngày 14-7-1969,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.675)

Ta có hai cách để thực hiện thống nhất tư tưởng, đoàn kết nội bộ là: Phê bình và tự phê bình.

Từ trên xuống dưới, ai nấy đều phải dùng nó để càng ngày càng đoàn kết, tiến bộ.

(Bài nói chuyện trong buổi bế mạc Hội nghị
Cán bộ của Đảng lần thứ sáu, ngày 18-1-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.16-17)

Ta dùng sức mạnh tinh thần mà đánh thắng sức mạnh vật chất của địch. *Tinh thần đoàn kết*. Toàn dân đoàn kết. Quân và dân đoàn kết. Quân, dân và Chính phủ đoàn kết. Đoàn kết là một sức mạnh vô địch. Nó sẽ đánh thắng cả giặc thực dân Pháp và bọn can thiệp Mỹ.

(Tình hình thế giới từ hạ tuần tháng 11
đến trung tuần tháng 12 năm 1950, ngày 18-12-1950,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.509)

Ta đoàn kết để đấu tranh cho thống nhất và độc lập của Tổ quốc; ta còn phải đoàn kết để xây dựng nước nhà. Ai có tài, có đức, có sức, có lòng phụng sự Tổ quốc và phục vụ nhân dân thì ta đoàn kết với họ.

(Nói chuyện tại Hội nghị đại biểu
mặt trận Liên - Việt toàn quốc, ngày 10-1-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.244)

Chủ tịch Hồ Chí Minh và Đại tướng Võ Nguyên Giáp thăm Bộ đội diễn tập chiến đấu, năm 1957

Ta làm Cách mạng Tháng Tám thắng lợi, kháng chiến thành công, lúc ấy nhân dân và bộ đội ta lực lượng còn yếu, không súng, không tiền mà đánh thắng cũng là nhờ có đoàn kết.

(Nói chuyện với cán bộ, công nhân Nhà máy Dệt Nam Định, ngày 24-4-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.538)

… tất cả các dân tộc, bất kỳ to hay là nhỏ, đều phải đoàn kết chặt chẽ, thương yêu giúp đỡ nhau như anh em một nhà.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Hà Giang, tháng 3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.94)

Tất cả cán bộ và chiến sĩ của các lực lượng vũ trang nhân dân đã có cố gắng, cần cố gắng hơn nữa.

- Phải không ngừng nâng cao trình độ chính trị, kỹ thuật và văn hóa, ra sức công tác và lao động, tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm, góp phần xây dựng chủ nghĩa xã hội.

- Phải trau dồi đạo đức cách mạng, đoàn kết, khiêm tốn, hết lòng vì Đảng, vì dân.

- Phải nâng cao chí khí chiến đấu, luôn luôn sẵn sàng bảo vệ Tổ quốc, bảo vệ hòa bình.

(Thư gửi toàn thể cán bộ và chiến sĩ nhân dịp kỷ niệm
15 năm thành lập Quân đội nhân dân Việt Nam, ngày 22-12-1959,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.384-385)

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm đơn vị Hải quân nhân dân Việt Nam, năm 1959

Tất cả công dân trai gái mười tám tuổi đều có quyền ứng cử và bầu cử, không phân biệt giàu nghèo, tôn giáo, dòng giống, v.v..

(Những nhiệm vụ cấp bách của
Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, nói ngày 3-9-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.7)

Tất cả mọi người đều có quyền nghiên cứu một chủ nghĩa. Riêng tôi, tôi đã nghiên cứu chủ nghĩa Các Mác. Cách đây 2.000 năm, Đức Chúa Giêsu đã nói là ta phải yêu mến các kẻ thù của ta. Điều đó đến bây giờ vẫn chưa thực hiện được.

(Trả lời các nhà báo ngày 12-7-1946,
báo Cứu quốc số 292, ngày 12-7-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.315)

Tất cả nhân dân Lào Cai, không phân biệt trai gái, già trẻ, giàu nghèo, lương giáo, không phân biệt Mán, Mường, Mèo, v.v., cùng nhau hăng hái đứng lên phấn đấu để củng cố nền độc lập của nước nhà và xây dựng nền hạnh phúc tự do cho dân chúng.

(Thư gửi cho đồng bào tỉnh Lào Cai,
ngày 18-10-1945, báo Cứu Quốc, số 71, ngày 19-10-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.67)

Tên Việt Bắc đã lừng lẫy khắp cả nước, khắp thế giới.

Có sự vẻ vang đó là vì toàn thể đồng bào Việt Bắc: Kinh, Thổ, Mán, Nùng, Mèo, v.v., ai cũng yêu nước, ai cũng không chịu làm nô lệ, ai cũng đoàn kết, ai cũng hăng hái ủng hộ cách mạng.

(Thư gửi đồng bào Việt Bắc, 19-8-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.221)

Tháng 3 và tháng 5 vừa rồi, bà con Công giáo Trung Quốc đã giúp công an Thượng Hải bắt được hai vụ đội lốt tôn giáo để làm mật thám cho đế quốc.

Vụ thứ nhất có 8 tên, do 2 linh mục Bỉ là Đờ Técvanhơ và Rơniken cầm đầu.

Vụ thứ hai có 13 tên do Viện trưởng Viện Thần học là Mác Mácti (Mỹ) và Hội trưởng Hội Giatô là Lácrơten (Pháp) cầm đầu.

Trước ngày Trung Quốc chưa giải phóng, bọn này lấy tin tức của các đội du kích để đưa cho đế quốc và Tưởng Giới Thạch. Từ ngày Trung Quốc được giải phóng, thì chúng đánh cắp tình báo về quân sự, kinh tế và chính trị.

Chúng dùng các nhà thờ để chứa bọn phản động và bọn đặc vụ. Trong khi cải cách ruộng đất, thì chúng giúp bọn địa chủ phản động sơ tán của cải. Chúng dụ dỗ, mua chuộc và huấn luyện thanh niên làm mật thám. Chúng phao đồn tin nhảm v.v..

Bà con Công giáo đã giúp công an bắt được tang chứng đầy đủ như tiền Mỹ, thư từ, điện đài, mật mã, súng đạn, địa đồ quân sự, cờ Tưởng Giới Thạch, những giấy tờ chúng đã đánh cắp được, v.v..

Nhân dân lương và giáo ở Thượng Hải và ở các nơi đã yêu cầu Chính phủ trừng trị bọn ấy, và đều ủng hộ chính sách của Chính phủ là: bảo vệ tự do tín ngưỡng, nhưng kiên quyết trừng trị những kẻ đội lốt tôn giáo đã phản Chúa, phản nước.

(Đội lốt tôn giáo, làm nghề mật thám, từ ngày 16 đến ngày 20-10-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.313)

Thanh niên bây giờ là một thế hệ vẻ vang, vì vậy cho nên phải tự giác tự nguyện mà tự động cải tạo tư tưởng của mình để xứng đáng với nhiệm vụ của mình. Tức là thanh niên phải có đức, có tài. Có tài mà không có đức ví như một anh làm kinh tế tài chính rất giỏi nhưng lại đi đến thụt két thì chẳng những không làm được gì ích lợi cho xã hội, mà còn có hại cho xã hội nữa.

Nếu có đức mà không có tài ví như ông Bụt không làm hại gì, nhưng cũng không lợi gì cho loài người.

(Bài nói tại Đại hội sinh viên
Việt Nam lần thứ II, ngày 7-5-1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.399)

Thanh niên cần phải chống tâm lý tự tư tự lợi, chỉ lo lợi ích riêng và sinh hoạt riêng của mình. Chống tâm lý ham sung sướng và tránh khó nhọc. Chống thói xem khinh lao động, nhất là lao động chân tay.

Chống lười biếng, xa xỉ. Chống cách sinh hoạt ủy mị. Chống kiêu ngạo, giả dối, khoe khoang.

(Bài nói chuyện tại buổi lễ khai mạc
Trường đại học Nhân dân Việt Nam, ngày 19-1-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.265)

Thanh niên cần phải có chí tự động, tự cường, tự lập.

Phải có khí khái ham làm việc, chứ không ham địa vị. Phải có quyết tâm, đã làm việc gì thì làm cho đến nơi đến chốn, làm cho kỳ được. Phải có lòng ham tiến bộ, ham học hỏi, học luôn, học mãi. Học văn hoá, học chính trị, học nghề nghiệp.

Phải có lòng kiên quyết tham gia kháng chiến để tranh cho kỳ được thống nhất và độc lập, dân chủ và tự do.

Như thế, mới xứng đáng thanh niên là chủ nhân tương lai của nước nhà.

(Thanh niên phải làm gì?,
báo Sự thật, số 89, ngày 10-2-1948,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.464)

Thanh niên cần phải có tinh thần và gan dạ sáng tạo, cần phải có chí khí hăng hái và tinh thần tiến lên, vượt mọi khó khăn, gian khổ để tiến mãi không ngừng.

Cần phải trung thành, thật thà, chính trực.

(Bài nói chuyện tại buổi lễ khai mạc
Trường Đại học Nhân dân Việt Nam, ngày 19-1-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.265)

Thanh niên có nhiều sáng kiến hay, gây những phong trào có ích và lúc đầu rất sôi nổi. Như thế là tốt. Nhưng *phong trào cần phải liên tục* và có nội dung thiết thực. Không nên chỉ có hình thức, càng không nên "đầu voi đuôi chuột".

(Bài nói chuyện tại Đại hội lần thứ III
của Đoàn Thanh niên Lao động Việt Nam, ngày 24-3-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.90-91)

Thanh niên là một bộ phận quan trọng của dân tộc. Dân tộc bị nô lệ thì thanh niên cũng bị nô lệ. Dân tộc được giải phóng, thanh niên mới được tự do. Vì vậy, thanh niên phải hăng hái tham gia cuộc đấu tranh của dân tộc.

(Nói chuyện với nam nữ thanh niên học sinh
các trường Trung học Nguyễn Trãi, Chu Văn An
và Trưng Vương (Hà Nội), ngày 18-12-1954,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.178)

Thanh niên là sức chính của mọi sự kiến thiết. Thiếu thanh niên, thì việc gì cũng khó thành công.

(Nhật ký hành trình của Hồ Chủ tịch - Bốn tháng sang Pháp,
tài liệu lưu tại Bảo tàng Cách mạng Việt nam,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.454)

Thanh niên muốn cho các ngành xem trọng mình, trước hết tự mình phải làm việc cho tốt. Những anh hùng phi công vũ trụ Liên Xô như: các đồng chí Gagarin, Titốp, Nicôlaép, Papôvích, sở dĩ cả thế giới đều biết tên là vì họ đã hoàn thành thắng lợi nhiệm vụ cực kỳ khó khăn mà Đảng và nhân dân đã giao cho.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ Đoàn Thanh niên
Lao động Việt Nam toàn miền Bắc, ngày 22-9-1962,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.471)

Thanh niên muốn làm người chủ tương lai cho xứng đáng thì ngay hiện tại phải rèn luyện tinh thần và lực lượng của mình, phải ra làm việc để chuẩn bị cái tương lai đó.

(Thư gửi các bạn thanh niên, ngày 17-8-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.216)

Thanh niên phải cố gắng xung phong làm đầu tàu trong mọi việc. Các cháu ở đường sắt đều thấy những chuyến xe lửa. Nếu xung phong làm đầu tàu mà bỏ toa xe lại, chạy một mình thì có ích gì không?

(Không ạ!)

Vậy đầu tàu không thể tách rời toa xe, thì thanh niên xung phong không thể tách rời quần chúng. Xung phong mà tách rời quần chúng thì không ích gì.

(Nói chuyện tại Đại hội Liên hoan Thanh niên
tích cực ngành Đường sắt, ngày 25-7-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.383-384)

Thanh niên phải gần gũi quần chúng. Xa cách quần chúng sẽ bị cô độc.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ Đoàn Thanh niên
Lao động Việt Nam toàn miền Bắc, ngày 22-9-1962,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.471)

Thanh niên phải luôn luôn rèn luyện đạo đức cách mạng. Đạo đức cách mạng có thể tóm tắt trong mấy điểm:

- *Trung thành:* Trọn đời trung thành với sự nghiệp cách mạng, với Tổ quốc, với Đảng, với giai cấp.

- *Dũng cảm:* Không sợ khổ, không sợ khó, thực hiện: "Đâu cần thanh niên có, việc gì khó thanh niên làm", "gian khổ thì đi trước, hưởng thụ sau mọi người".

- *Khiêm tốn:* Không nên tự cho mình là tài giỏi, không khoe công, không tự phụ.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ đoàn Thanh niên Lao động Việt Nam toàn miền Bắc, ngày 22-9-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.471)

Thanh niên phải ra sức học tập chính trị, văn hóa và khoa học, kỹ thuật. Học có tốt, hành mới tốt. Học và hành tốt mới làm trọn nhiệm vụ người thanh niên cách mạng.

(Bài nói tại Đại hội Thanh niên Thủ đô, ngày 30-9-1964, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.386)

Thanh niên phải xung phong đến những nơi khó khăn gian khổ nhất, nơi nào người khác làm ít kết quả, thanh niên phải xung phong đến làm cho tốt.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị cán bộ Đoàn Thanh niên Lao động Việt Nam toàn miền Bắc, ngày 22-9-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.470)

Thanh niên ta có cố gắng, có tiến bộ và có nhiều thành tích. Nhưng chớ vì thế mà tự cao, tự đại; phải khiêm tốn, phải luôn luôn cố gắng hơn nữa, vượt mọi khó khăn, để giành lấy thành tích nhiều hơn và to lớn hơn.

Cần phải: Nâng cao chí khí anh hùng cách mạng; nắm vững khoa học, kỹ thuật; ra sức học tập và sáng tạo; thực hiện cần cù và tiết kiệm; đoàn kết chặt chẽ, thương yêu giúp đỡ lẫn nhau để cùng tiến bộ không ngừng. Cần phát triển Đoàn hơn nữa, nhưng phải chọn lọc cẩn thận, trọng chất lượng hơn số lượng. Nói tóm lại, luôn luôn làm đúng những lời dạy bảo của Đảng.

(Bài nói tại Lễ kỷ niệm lần thứ 35 ngày thành lập Đoàn Thanh niên lao động Việt Nam, ngày 25-3-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.78)

- Thanh niên ta phải cố gắng *học*. Do hoàn cảnh trong xã hội cũ hạn chế mà số đông thanh niên công nông ta ít được học. Muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội thì nhất định phải có học thức. Cần phải học văn hóa, chính trị, kỹ thuật. Cần phải học lý luận Mác - Lênin kết hợp với đấu tranh và công tác hàng ngày. Cần phải học kinh nghiệm tốt của các đoàn thanh niên bạn. Học đi đôi với hành. Lênin có nói: "Không học thì không thể trở thành người cộng sản".

Cần *phải làm đầu tàu, làm gương mẫu* trong phong trào thi đua yêu nước. Phải thực hiện khẩu hiệu "Đâu Đảng cần thì thanh niên có, việc gì khó thì thanh niên làm".

(Bài nói chuyện tại Đại hội lần thứ III của
Đoàn Thanh niên Lao động Việt Nam,
báo Nhân Dân, số 2561, ngày 25-3-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.90)

… thanh niên ta phải nâng cao tinh thần làm chủ tập thể, trừ bỏ chủ nghĩa cá nhân, chớ phô trương hình thức, chớ kiêu ngạo tự mãn.

(Bài nói chuyện tại Đại hội toàn quốc lần thứ II của
Hội liên hiệp thanh niên Việt Nam, ngày 20-12-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.299)

Thanh niên ta tuy đã có một đoàn thể của mình là Đoàn Thanh niên Việt Nam, nhưng vẫn có một số đông chưa tổ chức, chưa hoạt động - Vì sao thế?

Theo sự nhận xét riêng của tôi, thì do những khuyết điểm này:

1- *Tổ chức* chỉ có bề rộng mà không có bề sâu. Xem trên báo, thì thấy tỉnh này đã thành lập Đoàn, tỉnh kia cũng thế. Nhưng về các huyện, các làng thì ít nơi biết Đoàn Thanh niên Việt Nam. Phần đông

thanh niên trong tổ chức là thanh niên trí thức. Còn nữ thanh niên và thanh niên các từng lớp khác, như binh sĩ, công nhân, nông dân, v.v., thì rất hiếm.

2- *Mục đích* thì nêu ra nhiều khẩu hiệu quá. Đích nghĩa là nhằm vào đó mà bắn. Nhiều đích quá thì loạn mắt, không bắn trúng đích nào. Thậm chí không ai nhớ được những khẩu hiệu đó.

Vậy chỉ nên nêu ra vài khẩu hiệu chính, thiết thực và phổ thông, cho mỗi thanh niên có thể hiểu, nhớ và luôn nhằm vào đó mà theo.

3- *Chương trình* công tác thì quá rộng rãi mà kém thiết thực. Đặt ra kế hoạch và chương trình không xét rõ năng lực của những người thi hành

kế hoạch và chương trình đó. Thành thử việc gì cũng muốn làm mà việc gì làm cũng không triệt để.

…

Bất kỳ công việc gì, cũng có người hăng hái hơn, đắc lực hơn, có sáng kiến hơn. Nếu Đoàn khéo chú ý, tìm tòi, cất nhắc thì đó là những cán bộ. Có lẽ những thanh niên đó viết không giỏi, nói không kêu nhưng họ làm được việc. Đó là cái chính. Thanh niên cần nhiều cán bộ như thế.

Thanh niên cần phải có chí tự động, tự cường, tự lập.

Phải có khí khái ham làm việc, chứ không ham địa vị.

Phải có quyết tâm, đã làm việc gì thì làm cho đến nơi đến chốn, làm cho kỳ được.

Phải có lòng ham tiến bộ, ham học hỏi, học luôn, học mãi. Học văn hoá, học chính trị, học nghề nghiệp.

Phải có lòng kiên quyết tham gia kháng chiến để tranh cho kỳ được thống nhất và độc lập, dân chủ và tự do.

Như thế, mới xứng đáng thanh niên là chủ nhân tương lai của nước nhà.

(Thanh niên phải làm gì?,
báo Sự thật, số 89, ngày 10-2-1948,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.463)

Theo kinh nghiệm mấy năm nay bất kỳ khó khăn gì, bất kỳ công việc to mấy ta đoàn kết đều làm được hết cả.

(Bài nói chuyện với các đại biểu nhân dân
Thanh Hóa, ngày 13-6-1957,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.602)

Theo Khổng giáo thì các nước Nga, Pháp, Trung Quốc, Mỹ và các nước dân chủ là những quốc gia ở đó thiếu quy tắc về đạo đức và những thần dân nổi dậy chống nhà vua đều là những tên phản loạn. Nếu Khổng Tử sống ở thời đại chúng ta và nếu ông khăng khăng giữ những quan điểm ấy thì ông sẽ trở thành phần tử phản cách mạng. Cũng có khả năng là siêu nhân này chịu thích ứng với hoàn cảnh và nhanh chóng trở thành người kế tục trung thành của Lênin.

(Khổng Tử, tài liệu tiếng Pháp, lưu tại Viện Hồ Chí Minh,
báo Cứu quốc số 80 ngày 24-10-1926,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.562-563)

Theo ý Quốc hội, Chính phủ mới phải tỏ rõ cái tinh thần đại đoàn kết, không phân đảng phái. Sau khi được Quốc hội ủy nhiệm cho tổ chức Chính phủ, tôi đã thăm dò ý kiến của nhiều bậc lão thành, đại biểu các đoàn thể cùng các nhân sĩ các giới.

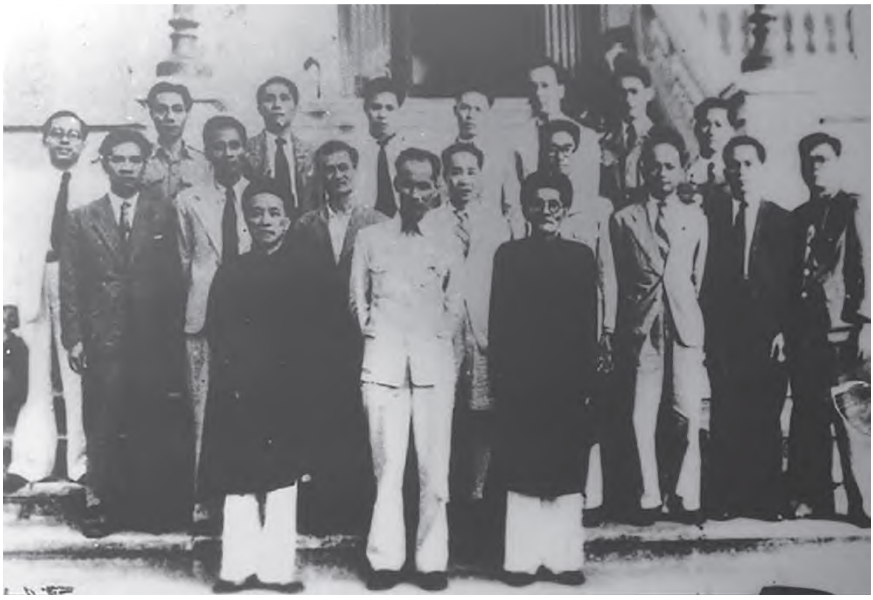

Chủ tịch Hồ Chí Minh và các thành viên Chính phủ Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, năm 1946

Kết quả là, có những vị có tài năng nhận lời tham gia Chính phủ như: Cụ Huỳnh, vì tuổi già sức yếu mà cố từ, nhưng vì tôi lấy đại nghĩa mà lưu Cụ, Cụ cũng gắng ở lại. Lại có nhiều vị đứng ngoài sẵn sàng ra sức giúp đỡ như: Cụ Bùi Bằng Đoàn, linh mục Phạm Bá Trực... Dầu ở trong hay ngoài Chính phủ ai nấy đều hứa sẽ cố gắng làm việc, một lòng vì nước, vì dân.

Nhờ ở sự sốt sắng của anh em mà tôi chóng thành lập được Chính phủ, tuy không được mười phần như ý nguyện của Quốc hội, nhưng cũng theo gần đúng phương châm Quốc hội đã vạch ra.

Tôi có thể tuyên bố trước Quốc hội rằng, Chính phủ này tỏ rõ cái tinh thần quốc dân liên hiệp, là một Chính phủ chú trọng thực tế và sẽ nỗ lực làm việc, để tranh thủ quyền độc lập và thống nhất lãnh thổ cùng xây dựng một nước Việt Nam mới.

Chính phủ này là Chính phủ toàn quốc, có đủ nhân tài Trung, Nam, Bắc tham gia.

(Lời tuyên bố sau khi thành lập Chính phủ mới,
ngày 3-11-1946, báo Cứu quốc số 395 ngày 4-11-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.481)

Thế nào là học tập tốt? Học tập tốt là chính trị, văn hóa đều phải gắn liền với lao động sản xuất, không học dông dài. Mục đích học là để làm kinh tế, chính trị, văn hóa đều tiến bộ, các dân tộc đều đoàn kết với nhau. Học để làm gì nữa? Để xây dựng chủ nghĩa xã hội.

(Bài nói chuyện với cán bộ và học sinh
Trường Sư phạm miền núi Nghệ An, ngày 9-12-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.269-270)

Thí dụ: Các chú đi tuyên truyền ở nơi đồng bào Mèo, mà phải có một người phiên dịch thì không ăn thua. Bởi vì người phiên dịch ấy chưa chắc đã phiên dịch hết ý của chú, có khi phiên dịch lại sai đi nữa là khác. Cứ làm như thế cũng không gây được tình cảm thân thiết giữa cán bộ với quần chúng. Bác cho rằng học tiếng của các dân tộc không khó lắm đâu. Học làm thơ, làm ca mới khó, chứ học tiếng dân tộc để nói chuyện cho đồng bào hiểu, để hòa mình với đồng bào thì không khó đâu. Điểm đó các cô, các chú vẫn còn kém.

(Bài nói tại Hội nghị tuyên giáo miền núi ngày 31-8-1953,
báo Nhân Dân số 3453 ngày 11-9-1963,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.168)

Thiếu niên, nhi đồng là người chủ tương lai của nước nhà. Vì vậy, chăm sóc và giáo dục tốt các cháu là nhiệm vụ của toàn Đảng, toàn dân. Công tác đó phải làm kiên trì, bền bỉ. Trong thời gian tới và trong

dịp hè này, cần phải đẩy mạnh công tác thiếu niên, nhi đồng đạt nhiều kết quả tốt và thiết thực.

(Nâng cao trách nhiệm chăm sóc và giáo dục thiếu niên, nhi đồng, báo Nhân Dân, số 5526, ngày 1-6-1969, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.579)

Nhân dịp Tết Nguyên đán, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm chúc Tết và chia kẹo cho con em gia đình công nhân (ông bà Trần Mộc Sinh), dân tộc Hán ở Quảng Ninh, ngày 2-2-1965

Thống nhất nước nhà là con đường sống của nhân dân ta. Đại đoàn kết là một lực lượng tất thắng. Nhờ đại đoàn kết mà cách mạng đã thắng lợi, kháng chiến đã thành công. Nay chúng ta đại đoàn kết thì cuộc đấu tranh chính trị của chúng ta nhất định thắng lợi, nước nhà nhất định thống nhất.

(Thư gửi đồng bào cả nước, ngày 6-7-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.360)

… thống nhất ý chí, thống nhất hành động, thống nhất kỷ luật, tập trung lãnh đạo là việc cực kỳ cần thiết và cực kỳ quan trọng.

(Phải theo đúng kỷ luật của Đảng,
báo Nhân Dân, từ ngày 22 đến 24-8-1954,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.31)

Thời đại này là thời đại vẻ vang của thanh niên. Mà thanh niên phải là những đội xung phong trên các mặt trận chính trị, kinh tế, khoa học, kỹ thuật.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Chuyên đề sinh viên
quốc tế họp tại Việt Nam, ngày 1-9-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.188)

Thời kỳ bí mật, nhiều chị em đã giác ngộ, tham gia hoạt động cách mạng rất dũng cảm, mặc dầu muôn ngàn nguy hiểm, gian khổ. Rất nhiều chị em khác cũng đã bảo vệ cách mạng rất gan góc. Thời kỳ đó, căn cứ địa cách mạng của ta ở Việt Bắc, do đó rất nhiều chị em phụ nữ các dân tộc thiểu số không những vượt gian nguy mà còn gạt cả mê tín để bảo vệ cách mạng và cán bộ hoạt động cách mạng.

Thời kỳ kháng chiến, Bác chỉ nói vài ví dụ: Ngoài những đội du kích rất anh dũng đánh địch còn có các bà mẹ rất hiền từ tổ chức nhau lại thành hội các bà mẹ chiến sĩ, giúp đỡ bộ đội đánh giặc, giúp đỡ, an ủi thương binh. Trong các chiến dịch, phụ nữ đi dân công, tải lương thực, đạn dược, làm đường, v.v., rất đông; 2/3 số dân công là phụ nữ. Mặc dầu bị máy bay địch theo dõi thả bom dữ dội, nhưng chị em vẫn vui vẻ ca hát, động viên nhau làm tròn nhiệm vụ.

Ngày nay, đất nước ta hoà bình. Có hoà bình vì đã có bao nhiêu gương đấu tranh, hy sinh anh dũng của toàn dân ta, toàn Đảng ta, trong đó có phụ nữ ta.

(Bài nói tại Hội nghị Phụ nữ lao động tiên tiến và chiến sĩ thi đua toàn thành phố Hà Nội lần thứ hai, nói ngày 8-3-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.509-510)

Thực dân và phong kiến thi hành chính sách chia rẽ đồng bào Giáo và đồng bào Lương, để dễ thống trị. Tôi đề nghị Chính phủ ta tuyên bố: TÍN NGƯỠNG TỰ DO và Lương Giáo đoàn kết.

(Những nhiệm vụ cấp bách của Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, nói ngày 3-9-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.8)

"Thực túc thì binh cường!"

Chiến sĩ ở trước mặt trận thi đua giết giặc lập công thì đồng bào ở hậu phương phải thi đua tăng gia sản xuất.

Ruộng rẫy là chiến trường,

Cuốc cày là vũ khí,

Nhà nông là chiến sĩ,

Hậu phương thi đua với tiền phương.

...

Khi thi đua thì đồng bào nhà nông phải giúp đỡ nhau bằng mọi cách để cùng nhau tiến bộ. Cán bộ chính quyền và các đoàn thể trước hết là *Nông hội*, cần phải đi sát với dân, đôn đốc và giúp đỡ dân về mọi mặt.

(Thư gửi nông dân thi đua canh tác, tháng 2-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.44-45)

Chủ tịch Hồ Chí Minh kêu gọi đồng bào và chiến sĩ thực hiện khẩu hiệu: "Thực túc binh cường", và hằng ngày Người dành thời gian tăng gia sản xuất, giai đoạn 1945-1954

Thực vậy, lần đầu tiên trong lịch sử các quốc gia Đông Nam Á, một Nhà nước dân chủ nhân dân do công nhân và nông dân lập nên đã hình thành ở Việt Nam. Sự kiện thành lập nước Cộng hòa của chúng

tôi là kết quả của cuộc đấu tranh trường kỳ và gian khổ của nhân dân chúng tôi chống chủ nghĩa thực dân Pháp và phong kiến Việt Nam.

(Nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa tròn 15 tuổi,
viết khoảng tháng 8-1960,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.649)

Tín đồ Phật giáo tin ở Phật; tín đồ Giatô tin ở đức Chúa Trời; cũng như chúng ta tin ở đạo Khổng. Đó là những vị chí tôn nên chúng ta tin tưởng. Nhưng đối với dân, ta đừng có làm gì trái ý dân. Dân muốn gì, ta phải làm nấy.

(Lời phát biểu tại Lễ mừng liên hiệp quốc gia,
ngày 5-1-1946, báo Cứu quốc, số 136, ngày 8-1-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.169)

Tính chất huấn luyện dựa trên căn bản phải xem xét và giao trách nhiệm cho những người có tài năng để huấn luyện. Nghĩa là nói rồi thì phải đi làm, đã nói thì phải làm được. Xem xét tình hình, phẩm cách, kinh nghiệm, ưu điểm và khuyết điểm. Tổ chức nhân tài. Dạy làm người, làm việc. Thân ái đoàn kết. Không cẩu thả, không dối trá. Cán bộ. Nghiên cứu, phê bình, thảo luận, thi đua, hỗ trợ. Tự giác, tự động. Sáng tạo, phụ trách. Đầu óc, miệng, mắt, tay, chân đều đạt. Giữ kỷ luật, tiếc thời gian.

(Mục đọc sách. Những hiểu biết cơ bản về quân sự.
Bài giảng của Ủy viên trường, Nhật ký trong tù, năm 1942-1943,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.456)

Tính trung bình, thanh niên chiếm độ 1 phần 3 tổng số nhân dân - tức là một lực lượng to lớn. Lực lượng lớn thì phải có nhiệm vụ lớn.

Cho nên trong mọi công việc khôi phục kinh tế, củng cố miền Bắc, chiếu cố miền Nam…, trên các mặt trận đấu tranh để thống nhất

nước nhà, toàn thể thanh niên gái và trai phải cố gắng nhiều nữa, tiến bộ hơn nữa, để làm tròn nhiệm vụ vẻ vang của thanh niên.

Thanh niên sẽ làm chủ nước nhà,

Phải học tập mãi, tiến bộ mãi, mới thật là thanh niên.

(Nhiệm vụ của thanh niên ta,
báo Nhân Dân, số 657, ngày 20-12-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.215-216)

Tỉnh nhà có 12 dân tộc anh em, nhưng thành phần đại biểu trong Đại hội chỉ có 5 dân tộc. Như thế là chưa đúng. Chưa đúng là khuyết điểm sau này phải sửa.

(Nói chuyện tại Đại hội đại biểu Đảng bộ
tỉnh Tuyên Quang, ngày 20-3-1961,
tài liệu lưu tại Cục Lưu trữ Văn phòng Trung ương Đảng,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.75)

Tỉnh ta có nhiều dân tộc, trước kia bọn thực dân và phong kiến dùng mọi cách để chia rẽ các dân tộc. Chúng làm cho dân tộc này khinh rẻ và oán ghét dân tộc khác, để chúng dễ dàng áp bức bóc lột tất cả các dân tộc ta.

Ngày nay, chế độ ta là chế độ dân chủ, Đảng và Chính phủ ta chỉ lo phục vụ lợi ích của nhân dân. Đồng bào tất cả các dân tộc, không phân biệt lớn nhỏ, phải thương yêu giúp đỡ lẫn nhau, phải đoàn kết chặt chẽ như anh em một nhà, để cùng nhau xây dựng Tổ quốc chung, xây dựng chủ nghĩa xã hội làm cho tất cả các dân tộc được hạnh phúc, ấm no.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Cao Bằng, ngày 21-2-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.44-45)

Toàn dân đại đoàn kết,

Cả nước dốc một lòng;

Thống nhất chắc chắn được,

Độc lập quyết thành công.

(Thơ chúc Tết Mậu Tý, Xuân Mậu Tý 1948,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.419)

Toàn dân đoàn kết nhất trí thì chúng ta nhất định xây dựng được nước Việt Nam hoà bình, thống nhất, độc lập, dân chủ, tự do, giàu mạnh.

(Nói chuyện với đại biểu nhân dân
thành phố Hải Phòng, ngày 30-5-1957,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.576)

Toàn dân đoàn kết. Tướng sĩ dũng cảm. Chính trị vững chắc. Chỉ huy khôn khéo. Bốn điều ấy hợp lại, làm cho kháng chiến nhất định thắng lợi.

(Chủ nghĩa cá nhân, báo Sự thật, ngày 15-10-1948,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.626)

… toàn quân phải đoàn kết phấn đấu, quyết tâm xây dựng quân đội ta thành một quân đội hùng mạnh, sẵn sàng chiến đấu, học tập giỏi, công tác giỏi, sản xuất giỏi.

(Bài nói về tình hình và nhiệm vụ trước mắt của
Quân đội tại Hội nghị cao cấp toàn quân, ngày 20-3-1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.367)

Toàn thể cán bộ và chiến sĩ ta phải giữ vững và phát huy truyền thống tốt đẹp của quân đội nhân dân, nâng cao chí khí chiến đấu và cảnh giác cách mạng, ra sức học tập quân sự và chính trị, tăng cường

đoàn kết giữa cán bộ và chiến sĩ, giữa quân đội và nhân dân, tích cực tham gia lao động sản xuất, giúp đỡ nhân dân trong mọi công tác. Phải trau dồi đạo đức cách mạng, tiết kiệm, cần cù, khiêm tốn giản dị.

(Thư gửi cán bộ và chiến sĩ nhân dịp Kỷ niệm ngày thành lập Quân đội nhân dân Việt Nam, ngày 22-12-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.585)

Toàn thể đồng bào ta, không chia lương giáo, đoàn kết chặt chẽ, quyết lòng kháng chiến, để giữ gìn non sông Tổ quốc, mà cũng để giữ gìn quyền tôn giáo tự do.

(Thư gửi đồng bào nhân ngày lễ Thiên Chúa giáng sinh, Bút tích lưu tại Bảo tàng Cách mạng Việt Nam, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.544)

Toàn thể nhân dân, không phân biệt giai cấp, tín ngưỡng và nghề nghiệp, đều phải giữ gìn trật tự và ra sức ủng hộ chính quyền nhân dân, thật thà hợp tác với quân đội nhân dân, tuân theo pháp luật của Chính phủ và mệnh lệnh của quân đội.

(Tám điều mệnh lệnh của Chính phủ Dân chủ Cộng hòa Việt Nam, ngày 9-9-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.487)

Tổ chức công hội làm gì?

Tổ chức công hội trước là để cho công nhân đi lại với nhau cho có cảm tình; hai là để nghiên cứu với nhau; ba là để sửa sang cách sinh hoạt của công nhân cho khá hơn bây giờ; bốn là để giữ gìn lợi quyền cho công nhân; năm là để giúp cho quốc dân, giúp cho thế giới.

…

Giúp cho quốc dân và thế giới là đem lực lượng thợ thuyền cách mệnh làm cho ai cũng được bình đẳng tự do như thợ thuyền Nga đã làm từ năm 1917.

(Đường cách mệnh, năm 1927,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.330)

Tôi có thể tuyên bố trước Quốc hội rằng, Chính phủ này tỏ rõ cái tinh thần quốc dân liên hiệp, là một Chính phủ chú trọng thực tế và sẽ nỗ lực làm việc, để tranh thủ quyền độc lập và thống nhất lãnh thổ cùng xây dựng một nước Việt Nam mới.

Chính phủ này là Chính phủ toàn quốc, có đủ nhân tài Trung, Nam, Bắc tham gia. Đặc biệt là đồng bào Nam Bộ không những ở tiền tuyến xung phong giữ gìn đất nước, mà lại còn hăng hái dự vào việc kiến thiết quốc gia.

(Lời tuyên bố sau khi thành lập
Chính phủ mới, ngày 3-11-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.481)

Tôi đã thường nói: Trừ một bọn rất ít đại Việt gian, đồng bào ta ai cũng có lòng yêu nước. Tuy có một số đồng bào lầm lạc, qua một thời gian, những người ấy dần dần giác ngộ và quay về với Tổ quốc.

Nay đồng bào Hoà Hảo Sa Đéc đã xung phong bỏ quân giặc cướp nước mà về với Tổ quốc thân yêu.

Chính phủ và toàn quốc đồng bào đang chờ đợi để hoan nghênh những người hiện đang lầm đường theo giặc sẽ noi gương ái quốc của anh em Hoà Hảo đó.

(Lời kêu gọi đồng bào Cao Đài, Hòa Hảo,
báo Cứu quốc, ngày 3-5-1948,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr. 516)

Tôi được tin cụ chịu khó đi nhiều nơi, kêu gọi đồng bào lương - giáo đoàn kết, ra sức ủng hộ Chính phủ, kháng chiến cứu quốc, được nhiều kết quả. Tôi thành thật cảm ơn cụ.

(Thư gửi Giám mục Lê Hữu Từ, ngày 10-3-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.106)

Tôi lại khuyên các bạn một điều nữa là chớ đặt những chương trình, kế hoạch mênh mông, đọc nghe sướng tai nhưng không thực hiện được. Việc gì cũng cần phải thiết thực, nói được, làm được.

Việc gì cũng phải từ nhỏ dần dần đến to, từ dễ dần dần đến khó, từ thấp dần dần đến cao. Một chương trình nhỏ mà thực hành được hẳn hoi, hơn là một trăm chương trình to tát mà làm không được.

(Thư gửi các bạn thanh niên, ngày 17-8-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.217)

Tôi mong đồng bào Công giáo ta sẽ hết lòng hết sức cùng toàn dân kiên quyết đấu tranh cho nước nhà thống nhất, giữ vững hòa bình.

(Thư gửi đồng bào Công giáo nhân dịp lễ Nôen (1955),
báo Nhân Dân, ngày 24-12-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.226)

Tôi nghĩ có thể tìm nam thanh niên để gửi đi học ở Trường đại học Mátxcơva. Xin đồng chí vui lòng cho biết có thể cho tôi gửi bao nhiêu sinh viên.

(Thư gửi một đồng chí ở Quốc tế Cộng sản, ngày 5-1-1925,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.20)

Tôi rất vui lòng được UBKC Khu XII báo cáo rằng: Ngoài sự làm tròn nhiệm vụ một uỷ viên trong UBKC tỉnh Bắc Ninh, ngài đã luôn luôn ra sức củng cố tinh thần đại đoàn kết giữa đồng bào lương và giáo. Ngài luôn luôn tận tâm săn sóc các anh em thương binh. Ngài lại không nhận lương phụ cấp.

Như thế là ngài đã nêu cao cái gương Cần, Kiệm, Liêm, Chính cho mọi người. Ngài đã và đang giúp một cách đắc lực vào công cuộc kháng chiến cứu nước.

Tôi trân trọng thay mặt Chính phủ khen ngợi ngài. Tôi chắc chắn rằng với những người đại biểu hy sinh kiên nhẫn như ngài thì trường kỳ kháng chiến nhất định thắng lợi, thống nhất độc lập nhất định thành công.

(Điện văn gửi Linh mục Lê Văn Yên (Bắc Ninh),
tháng 3-1948, báo Cứu quốc số 907, ngày 22-4-1948,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.500)

Tôi rất vui lòng thấy đồng bào Công giáo các giới hăng hái tham gia mọi công việc xây dựng nước nhà. 80% đồng bào nông dân theo đạo Thiên Chúa đã vào hợp tác xã nông nghiệp và đời sống ngày thêm cải thiện. Các cháu Công giáo được học hành ngày càng đông và càng tiến bộ.

Kinh thánh có câu: "Ý dân là ý Chúa". Con đường yêu nước mà đồng bào đang đi là hoàn toàn đúng.

Tôi mong các cụ phụ lão, các vị giám mục và linh mục hăng hái khuyến khích tín đồ trong mọi công việc ích nước, lợi dân.

(Thư gửi Hội nghị Đại biểu đồng bào
theo đạo Thiên Chúa toàn miền Bắc ngày 17-9-1964,
báo Nhân Dân số 3823 ngày 18-9-1964,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.381)

Tôi sẽ không khen ngợi anh em, mà chỉ chú ý vạch ra những khuyết điểm của anh em. Những khuyết điểm ấy, có mấy điều lớn nhất sau đây:

Một là, thanh niên, nhất là thanh niên Hà thành, vốn giữ tính kiêu căng, biệt phái, bởi vậy những tổ chức đều chia rẽ, cô lập, chưa hợp thành được một mặt trận thống nhất.

Hai là, thanh niên tuy có hăng hái, sôi nổi, nhưng kém sáng kiến; việc gì cũng đợi ở Tổng bộ hoặc Chính phủ ra cho mệnh lệnh, chỉ thị, giúp hộ ý kiến hoặc định hộ kế hoạch; lại không biết tự ý đề nghị với Chính phủ những việc cần phải làm hay phải sửa chữa.

Ba là, các đồng chí phụ trách thanh niên không chịu đào tạo, dìu dắt thêm những cán bộ mới, tuy những phần tử có thể trở nên cán bộ vẫn không thiếu trong đám thanh niên.

(Phát biểu tại Đại hội đại biểu Thanh niên Hà Nội,
báo Cứu quốc, số 53, ngày 27-9-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.31)

Tôi thay mặt Chính phủ cảm ơn bức thư các vị đã gửi cho chúng tôi. Trong thư nói:

"Dù phải hy sinh xương máu để kiến thiết một nước nhà tự do hạnh phúc hoàn toàn, thì chúng tôi cũng sẵn sàng không ngần ngại".

Câu nói nhiệt thành đó tỏ rằng các vị là những người chân chính yêu nước, đồng thời cũng là những chân chính tín đồ của đức Giêsu. Đức Giêsu hy sinh vì muốn loài người được tự do hạnh phúc, đồng bào ta cả lương cả giáo cũng vì tự do hạnh phúc cho toàn dân mà hy sinh phấn đấu.

(Lời cảm ơn đồng bào công giáo,
ngày 14-12-1945, báo Cứu quốc số 70, ngày 18-10-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.56)

Tổng tuyển cử tức là tự do, bình đẳng; tức là dân chủ, đoàn kết.

(Ý nghĩa tổng tuyển cử, báo Cứu quốc, ngày 31-12-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.153)

Trách nhiệm của các cụ phụ lão chúng ta đối với nhiệm vụ đất nước thật là trọng đại. Đất nước hưng thịnh do phụ lão gây dựng. Đất nước tồn tại do phụ lão giúp sức. Đất nước bị mất phụ lão cứu. Đất nước suy sụp phụ lão phủ trì.

Nước nhà hưng, suy, tồn, vong; phụ lão đều gánh trách nhiệm rất nặng nề.

(Lời hiệu triệu đoàn kết tất cả các bậc phụ lão, viết tháng 6-1941,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.232)

Trải qua hơn 20 năm liên tiếp chống ngoại xâm, nhân dân Việt Nam chúng tôi thiết tha muốn hòa bình hơn ai hết. Nhưng hòa bình thật sự phải gắn liền với độc lập thật sự. Vì độc lập của Tổ quốc, vì nghĩa vụ đối với các dân tộc đang chống đế quốc Mỹ, vì an ninh của các nước trong phe xã hội chủ nghĩa, nhân dân cả nước chúng tôi đoàn kết một lòng, không sợ hy sinh gian khổ, kiên quyết chiến đấu đến thắng lợi hoàn toàn.

(Phát biểu trong buổi chiêu đãi đoàn đại biểu
Đảng và Chính phủ Cuba, ngày 31-10-1966,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.190)

Trẻ em hay bắt chước, cho nên thầy giáo, cán bộ phụ trách, v.v., phải gương mẫu từ lời nói đến việc làm.

(Nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ phụ trách
thiếu nhi toàn miền Bắc, ngày 19-2-1959,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.77)

Trẻ em như búp trên cành,

Biết ăn ngủ, biết học hành là ngoan,

(Trẻ con, báo Việt Nam độc lập, ngày 21-9-1941,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.240)

Trẻ em trong như tấm gương, cái tốt dễ tiếp thu, cái xấu cũng dễ tiếp thu.

(Nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ phụ trách
thiếu nhi toàn miền Bắc, ngày 19-2-1959,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.76)

Trên 350 học viên mà chỉ có 20 phụ nữ thì ít quá. Giáo dục phải cố gắng để phụ nữ nhiều hơn nữa. Trừ cải cách ruộng đất cán bộ phụ nữ được đào tạo nhiều, trong giáo dục, y tế, các ngành khác, số phụ nữ đều thấp. Nam nữ như thế đã bình đẳng chưa? Các cô phải cố gắng.

(Bài nói chuyện tại Lớp đào tạo hướng dẫn viên
các trại hè cấp I, nói ngày 12-6-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.344)

... trong chế độ xã hội chủ nghĩa và cộng sản chủ nghĩa là chế độ do nhân dân lao động làm chủ, thì mỗi người là một bộ phận của tập thể, giữ một vị trí nhất định và đóng góp một phần công lao trong xã hội. Cho nên lợi ích cá nhân là nằm trong lợi ích của tập thể, là một bộ phận của lợi ích tập thể. Lợi ích chung của tập thể được bảo đảm thì lợi ích riêng của cá nhân mới có điều kiện để được thỏa mãn.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12-1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.610)

Trong Chính phủ có đủ những người các đảng phái, như Đảng Dân chủ, Đảng Xã hội, Đảng Quốc dân, Đồng minh hội, lại có những người

không thuộc đảng phái nào. 5 vị Bộ trưởng và Thứ trưởng là những người quê quán ở Nam Bộ. Thế thì sao lại nói là Chính phủ Việt Minh?

(Thư chúc Tết đồng bào và chiến sĩ Nam Bộ, ngày 24-1-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.39)

Trong chính sách đoàn kết cần phải chống hai khuynh hướng sai lầm: cô độc hẹp hòi và đoàn kết vô nguyên tắc.

(Nói chuyện tại Hội nghị Đại biểu
Mặt trận Liên - Việt toàn quốc, ngày 10-1-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.244)

Chủ tịch Hồ Chí Minh căn dặn: "Cán bộ báo chí cũng là chiến sĩ cách mạng. Cây bút, trang giấy là vũ khí sắc bén..." tại Đại hội III, ngày 8-9-1962

... trong công việc cách mạng, công việc kháng chiến kiến quốc, không có việc sang, việc hèn, mọi việc đều quan trọng. Mọi người phải làm tròn nhiệm vụ của mình. Tất cả mọi ngành và tất cả mọi người phải đoàn kết thân mật, hợp tác chặt chẽ, như tay với chân, thì công việc mới dễ dàng thành công.

(Phải chữa cái bệnh cấp bậc,
báo Sự thật, ngày 15-7-1950,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.408)

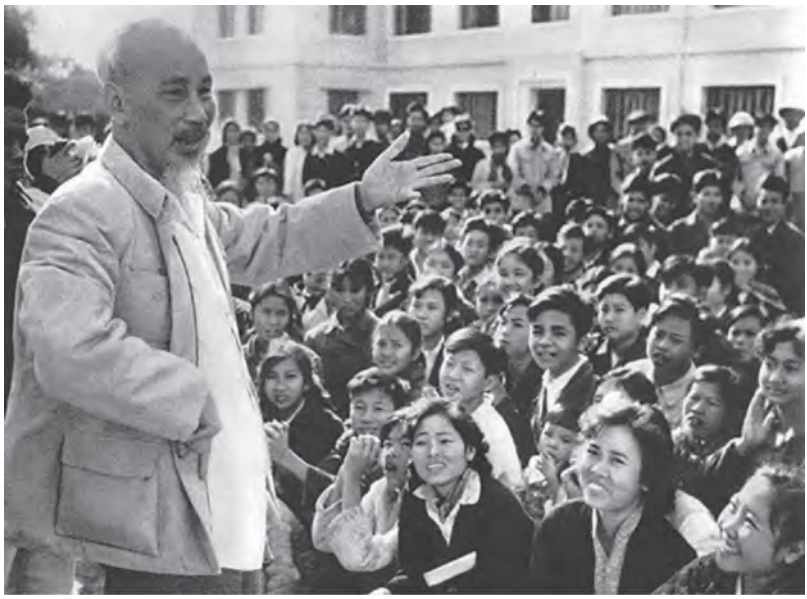

Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện với học sinh Trường Nghệ thuật Sân khấu Trung ương ở khu Văn công Mai Dịch, Hà Nội, ngày 25-11-1961

Trong cuộc đấu tranh diệt giặc dốt, quân chủ lực phải là thanh niên trí thức, dựa vào lực lượng to lớn của nhân dân.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Chuyên đề Sinh viên quốc tế họp tại Việt Nam, ngày 1-9-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.188)

Trong cuộc kháng chiến cứu nước trước đây cũng như trong sự nghiệp xây dựng đời sống mới ngày nay, đồng bào theo đạo Thiên Chúa đã có những thành tích vẻ vang đối với nhân dân, đối với Tổ quốc.

(Thư gửi Hội nghị Đại biểu đồng bào theo đạo Thiên Chúa toàn miền Bắc ngày 17-9-1964, báo Nhân Dân số 3823 ngày 18-9-1964, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.381)

Trong cuộc toàn quốc đại biểu đại hội này, các đảng phái đều có đại biểu mà đại biểu không đảng phái cũng nhiều, đồng thời phụ nữ và đồng bào dân tộc thiểu số cũng đều có đại biểu. Vì thế, cho nên các đại biểu trong Quốc hội này không phải đại diện cho một đảng phái nào mà là đại biểu cho toàn thể quốc dân Việt Nam. Đó là một sự đoàn kết tỏ ra rằng, lực lượng của toàn dân Việt Nam đã kết lại thành một khối.

(Diễn văn khai mạc Kỳ họp thứ nhất
quốc hội khoá I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa,
ngày 2-3-1946, tài liệu lưu tại Trung tâm lưu trữ Quốc gia I,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.217)

Trong cuộc Tổng tuyển cử, hễ là những người muốn lo việc nước thì đều có quyền ra ứng cử; hễ là công dân thì đều có quyền đi bầu cử. Không chia gái trai, giàu nghèo, tôn giáo, nòi giống, giai cấp, đảng phái, hễ là công dân Việt Nam thì đều có hai quyền đó.

(Ý nghĩa tổng tuyển cử, báo Cứu quốc, ngày 31-12-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr. 153)

Trong Đảng thực hành dân chủ rộng rãi, thường xuyên và nghiêm chỉnh tự phê bình và phê bình là cách tốt nhất để củng cố và phát triển sự đoàn kết và thống nhất của Đảng. Phải có tình đồng chí thương yêu lẫn nhau.

(Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, công bố năm 1969,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.622)

Trong Hiến pháp ta đã định rõ: Tín ngưỡng tự do. Nếu ai làm sai Hiến pháp, khiêu khích Công giáo thì sẽ bị phạt.

Chắc cụ không bao giờ tin rằng Việt Minh chống đạo vì cụ thừa biết Việt Nam độc lập đồng minh là cốt đoàn kết tất cả đồng bào để làm cho Tổ quốc độc lập, chứ không phải để chia rẽ, phản đối tôn giáo.

Mà tôi cũng không bao giờ nghi rằng đồng bào Công giáo chống Việt Minh, vì hơn ai hết, đồng bào Công giáo càng mong cho Tổ quốc độc lập, cho tôn giáo được hoàn toàn tự do; và tôi chắc ai cũng tuân theo khẩu hiệu: Phụng sự Thượng đế và Tổ quốc.

Những sự xích mích nhỏ giữa một số đồng bào, tuy là đáng tiếc, vì đạo đức giáo hoá chưa được phổ cập, không thể động chạm đến sự đại đoàn kết của chúng ta.

(Thư gửi Giám mục Lê Hữu Từ, ngày 1-2-1947,
Bản gốc bức thư lưu tại Cục lưu trữ Trung ương Đảng,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.53)

Trong kế hoạch 5 năm, Đảng và Chính phủ đã quyết định xây dựng lại đường sắt Thanh Hóa - Nghệ An.

Trung ương Đoàn Thanh niên Lao động đã thay mặt các cháu mà nhận công trình đó và xin đặt tên là "Công trình đường sắt Thanh niên".

Các cháu đã xung phong tình nguyện làm việc đó; thế là các cháu đã làm đúng khẩu hiệu: "Đâu Đảng cần, thanh niên có; việc gì khó, có thanh niên". Như thế là tốt. Bác thân ái khen các cháu và dặn các cháu mấy điều sau đây:

- Phải đoàn kết chặt chẽ; phải giúp đỡ đồng bào nơi mình làm việc.

- Phải hăng hái thi đua, giữ tốt kỷ luật lao động, phát huy sáng kiến, cải tiến kỹ thuật để làm "nhiều, nhanh, tốt, rẻ".

- Phải vừa làm, vừa học thêm văn hóa, chính trị và kỹ thuật, để sau này góp sức cùng đồng bào nông dân phát triển và củng cố tốt hợp tác xã.

- Phải khắc phục khó khăn để chăn nuôi, trồng trọt thêm nhằm tự cải thiện đời sống. Phải giữ gìn vệ sinh, bảo vệ sức khỏe.

(Thư gửi đoàn viên và thanh niên công trường đường sắt Thanh Hóa - Nghệ An, báo Nhân Dân, số 3322, ngày 1-5-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.75)

Trong kháng chiến, chúng ta phải đoàn kết để kháng chiến, đoàn kết những người tán thành kháng chiến. Bây giờ, chúng ta đoàn kết rộng rãi hơn, bất kỳ người Việt Nam nào, dù trước đây theo bù nhìn, theo Pháp cho đến theo Mỹ, nhưng nay tán thành hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ, ta đều bắt tay; dù người đó thuộc giai cấp gì, dù trước cầm súng chống lại ta đi nữa, nhưng nay tán thành hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ ta cũng bắt tay.

(Bài nói tại Hội nghị cán bộ, ngày 7-10-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.69)

Trong kháng chiến, trong cách mạng, giặc mạnh hơn ta nhưng ta vẫn thắng được giặc. Vì ta có quyết tâm và đoàn kết.

(Bài nói chuyện với nhân dân và cán bộ xã Mễ Trì, huyện Từ Liêm (Hà Nội) ngày 12-1-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.229)

Trong khi bọn thực dân Pháp và can thiệp Mỹ tìm mọi cách chia rẽ lương giáo, hòng cướp nước ta, thì việc đoàn kết toàn dân, đoàn kết lương giáo để cứu nước, cứu dân là vô cùng cần thiết.

Tôi thành thật khen ngợi những đồng bào Công giáo đang hăng hái tham gia kháng chiến cứu nước. Tôi mong tất cả đồng bào Công giáo chúng ta đoàn kết chặt chẽ với đồng bào toàn quốc, kháng chiến

mạnh hơn để tiêu diệt bọn xâm lược và bè lũ Việt gian bán nước, giải phóng cho Tổ quốc và làm sáng danh Đức Chúa.

(Thư gửi đồng bào Công giáo toàn quốc
nhân dịp Lễ Đức Chúa giáng sinh,
báo Nhân Dân số 88, ngày 25-12-1952,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.522)

Trong lịch sử Việt Nam ta, lần này là lần đầu mà đồng bào công giáo ta làm lễ Nôen một cách vui vẻ sung sướng trong nước Việt Nam độc lập tự do. Tôi chắc rằng dưới sự lãnh đạo sáng suốt của các vị Giám mục Việt Nam, đồng bào công giáo quyết một lòng với nhân dân toàn quốc để giữ vững nền tự do độc lập đó.

Tôi xin thay mặt đồng bào toàn quốc chúc các vị Giám mục Việt Nam và toàn thể đồng bào công giáo, ngày lễ Nôen vui vẻ sung sướng.

(Thư gửi các vị Linh mục và đồng bào
Công giáo Việt Nam ngày 25-12-1945,
báo Cứu quốc số 120, ngày 26-12-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.142-143)

Trong lúc dân tộc đang ở ngã tư đường, chết hay sống, mất hay còn, mỗi đồng chí và toàn cả đoàn thể phải đem tất cả tinh thần và lực lượng ra để đưa toàn dân quay về một hướng, nhằm vào một mục đích: đánh đuổi thực dân Pháp và làm cho nước thống nhất và độc lập.

(Thư gửi các đồng chí Bắc Bộ, ngày 1-3-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.87)

Trong lúc toàn thể đồng bào đương tranh đấu thì những đồng chí cách mạng Việt Nam ở hải ngoại không có thì giờ tham gia vào cuộc Tổng tuyển cử của dân ta, vì thế muốn tỏ sự đoàn kết toàn dân, Chính phủ xin đề nghị với Đại hội mở rộng số đại biểu ra thêm 70 người nữa.

70 người ấy là mời các đồng chí ở hải ngoại về: Việt Nam Quốc dân Đảng và Việt Nam Cách mệnh Đồng minh Hội, và như thế là Quốc hội của ta tỏ cho thế giới, cho toàn dân biết là chúng ta đoàn kết nhất trí, mà đoàn kết nhất trí thì việc gì cũng thành công.

(Diễn văn khai mạc Kỳ họp thứ nhất Quốc hội
khóa I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 2-3-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.216)

Trong mấy năm kháng chiến, các anh hùng quân đội, các chiến sĩ kiểu mẫu ở nhà máy, nông thôn, ở công trường (thanh niên xung phong) đại đa số là thanh niên. Bác mong rằng thanh niên học sinh noi gương anh dũng ấy mà làm đúng những lời Bác dặn.

(Nói chuyện với nam nữ thanh niên học sinh
các trường Trung học Nguyễn Trãi, Chu Văn An
và Trưng Vương (Hà Nội), báo Nhân Dân, ngày 23-12-1954,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.179)

Trong mọi công việc, đảng viên và đoàn viên thanh niên phải làm gương mẫu để lôi cuốn nhân dân cùng tiến bộ.

(Bài nói chuyện với đồng bào các dân tộc
tỉnh Tuyên Quang, báo Nhân Dân, số 237, ngày 27-3-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.84)

Trong mọi việc đều phải dựa vào quần chúng. Cải cách và làm ăn cũng vậy. Phải động viên, tổ chức, đoàn kết quần chúng. Lấy sức quần chúng mà vượt qua khó khăn; quần chúng tự giúp quần chúng.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị cán bộ
phát động miền biển, ngày 10-4-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.309)

Trong mọi việc, nên hướng dẫn các em tự động. Người lớn không nên cái gì cũng can thiệp, việc gì cũng bao biện; không nên gò ép, bó buộc; không nên làm cho các em câu nệ, khúm núm, thành những nhi đồng "già".

(1-6, báo Nhân Dân, số 455, ngày 1-6-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.500)

Trong mọi việc, thanh niên phải làm đầu tàu, xung phong gương mẫu. Thanh niên hăng hái là tốt nhưng chớ xa rời quần chúng, xa rời thì không làm được đầu tàu - đầu tàu rời toa là vô dụng. Xung phong gương mẫu là mình làm tốt và giúp đỡ cho người khác cũng làm tốt. Phải cố gắng làm gương mẫu, làm đầu tàu, không tách rời quần chúng.

(Bài nói tại Hội nghị Cán bộ Đoàn Thanh niên
Lao động Việt Nam, ngày 19-1-1959,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.19)

Trong một nước dân chủ thì mọi người đều có tự do tin tưởng, tự do tổ chức. Nhưng vì hoàn cảnh và trách nhiệm, tôi phải đứng ra ngoài mọi đảng phái. Nay tôi chỉ có một tin tưởng vào Dân tộc độc lập. Nếu cần có đảng phái thì sẽ là Đảng dân tộc Việt Nam. Đảng đó sẽ chỉ có một mục đích làm cho dân tộc ta hoàn toàn độc lập. Đảng viên của đảng đó sẽ là tất cả quốc dân Việt Nam, trừ những kẻ phản quốc và những kẻ tham ô ra ngoài.

(Trả lời các nhà báo nước ngoài,
báo Cứu quốc, ngày 21-1-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.188)

Trong nội bộ phải thực hành dân chủ, phải luôn luôn tự kiểm thảo để đi đến đoàn kết. Phê bình và tự phê bình phải từ trên xuống

dưới, từ dưới lên trên. Phê bình trên công tác cách mạng, phê bình để tiến bộ, không phải để xoi mói.

(Bài nói tại Trường Công an trung cấp khóa 2, năm 1951,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.270)

Trong nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa của chúng ta, tất cả mọi quyền lực đều là *của nhân dân*, tức là của các giai cấp công, nông, tiểu tư sản và tư sản dân tộc. Bốn giai cấp ấy do giai cấp công nhân lãnh đạo, lấy *công nông liên minh* làm nền tảng, đoàn kết các giai cấp dân chủ và các dân tộc trong nước, để thực hành dân chủ chuyên chính.

(Thường thức chính trị,
báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến 23-9-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.262)

Trong phong trào *Thi đua ái quốc* này, Bác mong các cháu sẽ cùng với thanh niên và nhi đồng toàn quốc, hăng hái xung phong. Các cháu phải dũng cảm tiến lên, làm cho xứng đáng là con cháu của Phù Đổng Vương, của Trần Quốc Toản. Cho xứng đáng là thanh niên và nhi đồng của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà thống nhất và độc lập.

(Thư gửi nam nữ thanh niên và
nhi đồng Nam Bộ, ngày 15-9-1948,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.616)

Trong số 111 anh hùng vừa được tuyên dương ở Đại hội, có 44 anh hùng là thanh niên. Bác càng vui lòng hơn nữa là trong 44 anh hùng là thanh niên, có 12 anh hùng là thanh niên gái. Thế là ngày càng có nhiều anh hùng và ngày càng có nhiều thanh niên gái trở thành anh hùng.

Bác nhắc các cháu một điều. Điều này Bác đã nói, đồng chí Phạm Văn Đồng cũng đã nói; nói hai ba lần rồi, bây giờ Bác nhắc lại:

Nhờ đâu mà chúng ta trở thành anh hùng? Nhờ có Đảng giáo dục, có Đoàn giúp đỡ, có nhân dân bồi dưỡng cho nên chúng ta mới có anh hùng. Anh hùng ấy không phải là anh hùng của một cá nhân. Vì dân tộc ta anh hùng, nước ta anh hùng, nhân dân ta anh hùng, Đảng ta anh hùng, cho nên mới nảy sinh nhiều đơn vị và nhiều người anh hùng. Vì vậy, những đơn vị và người được tặng danh hiệu anh hùng trước đây đã có cố gắng, nay lại phải khiêm tốn học tập và cố gắng tiến lên nữa, các cháu nào chưa là anh hùng thì cố gắng phấn đấu để trở thành anh hùng.

(Bài nói tại Đại hội thi đua các đội thanh niên xung phong chống Mỹ, cứu nước toàn miền Bắc, ngày 12-1-1967, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.265-266)

Trong số chiến sĩ gần một nửa là cán bộ miền Nam tập kết, điều đó chứng tỏ anh em miền Nam rất cố gắng công tác để củng cố miền Bắc vững mạnh làm cơ sở đấu tranh thống nhất nước nhà; như vậy là rất đáng khen. Nhưng chỉ có 11 phụ nữ thì ít quá. Cán bộ phụ nữ cần cố gắng hơn nữa; đoàn thể phụ nữ, cơ quan phụ trách cần chú ý dìu dắt, giúp đỡ hơn nữa để nhiều chị em có thể thay cho nam giới trong công việc buôn bán.

(Nói chuyện tại Đại hội chiến sĩ thi đua ngành thương nghiệp lần thứ nhất, năm 1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.333)

Trong sự nghiệp vĩ đại ấy, thanh niên ta ở miền Bắc được sự giáo dục của Đảng và sự dìu dắt của Đoàn đã tỏ ra rất xứng đáng là thế hệ của Cách mạng Tháng Tám vẻ vang. Đại đa số các cháu thanh niên đều hăng hái thi đua trên mọi mặt trận: nông nghiệp, công nghiệp, quốc phòng, khoa học kỹ thuật, giáo dục, văn hóa, y tế, v.v..

Cũng trong mười một năm qua, dưới ách thống trị tàn bạo của đế quốc Mỹ và bè lũ tay sai, đồng bào miền Nam ta đã chiến đấu vô cùng anh dũng, ngày nay đang liên tiếp đánh mạnh kẻ địch trên khắp các chiến trường và đã giành được nhiều thắng lợi vẻ vang.

Hơn một năm nay, đế quốc Mỹ và bọn tay sai càng điên cuồng đẩy mạnh chiến tranh ở miền Nam và mở rộng chiến tranh đến miền Bắc, gây thêm đau thương tang tóc cho đồng bào ta! Quân và dân ta ở cả hai miền một lòng chống Mỹ, cứu nước, đã chiến đấu anh dũng vô cùng, càng đánh càng mạnh, càng đánh càng thắng.

Trong sự nghiệp chống Mỹ, cứu nước hiện nay, theo tiếng gọi của Tổ quốc, thanh niên cả nước ta càng giương cao ngọn cờ của chủ nghĩa anh hùng cách mạng, lập nhiều thành tích xuất sắc.

Hàng triệu *thanh niên miền Bắc* đã hăng hái tham gia phong trào "Ba sẵn sàng". Hàng vạn cháu trai và gái đã tình nguyện vào các đội thanh niên xung phong chống Mỹ, cứu nước.

Các cháu thanh niên miền Nam sinh ra và lớn lên trong hai cuộc đấu tranh yêu nước, ngày nay dưới ngọn cờ của *Mặt trận Dân tộc giải phóng miền Nam* đã được rèn luyện thành một thế hệ thanh niên vô cùng gan dạ, thông minh, không sợ gian khổ, hy sinh, quyết chiến, quyết thắng, noi gương oanh liệt của các anh Nguyễn Văn Trỗi, Trần Văn Đang và nhiều liệt sĩ khác.

Khắp thành thị, nông thôn, miền xuôi, miền núi, thanh niên ta ngày nay đã thành một đội quân to lớn, hăng hái tiến lên, quyết tâm phấn đấu, hy sinh vì Tổ quốc thân yêu, vì tiến bộ xã hội.

Bác rất vui lòng khen ngợi các cháu thanh niên trong cả nước. Nhân dịp này, Bác muốn dặn thêm các cháu mấy điều:

- Phải luôn luôn nâng cao chí khí cách mạng "trung với nước, hiếu với dân, nhiệm vụ nào cũng hoàn thành, khó khăn nào cũng vượt qua, kẻ thù nào cũng đánh thắng". Không sợ gian khổ, hy sinh, hăng

hái thi đua tăng gia sản xuất và anh dũng chiến đấu, xung phong đi đầu trong sự nghiệp chống Mỹ, cứu nước.

- Phải tin tưởng sâu sắc ở lực lượng và trí tuệ của tập thể, của nhân dân. Tăng cường đoàn kết và giúp đỡ lẫn nhau. Nâng cao ý thức tổ chức và kỷ luật. Kiên quyết chống chủ nghĩa cá nhân và chủ nghĩa tự do.

- Luôn luôn trau dồi đạo đức cách mạng, khiêm tốn và giản dị. Chống kiêu căng, tự mãn. Chống lãng phí, xa hoa. Thực hành tự phê bình và phê bình nghiêm chỉnh, để giúp nhau cùng tiến bộ mãi.

- Ra sức học tập nâng cao trình độ chính trị, văn hóa, khoa học kỹ thuật và quân sự để cống hiến ngày càng nhiều cho Tổ quốc, cho nhân dân.

- Luôn luôn chú ý dìu dắt và giáo dục thiếu niên và nhi đồng, làm gương tốt về mọi mặt cho đàn em noi theo.

Bác gửi lời thân ái đến:

- Các cháu thanh niên Việt kiều ở nước ngoài luôn luôn hướng về Tổ quốc.

- Các cháu thanh niên Hoa kiều kề vai sát cánh với thanh niên Việt Nam trong công cuộc chống Mỹ, cứu nước.

- Các cháu thanh niên các nước hăng hái ghi tên tình nguyện cùng nhân dân Việt Nam đấu tranh chống đế quốc Mỹ xâm lược.

Các cháu thanh niên thân mến,

Các cháu là thế hệ anh hùng trong thời đại anh hùng. Bác mong các cháu đều xứng đáng là những anh hùng trong sự nghiệp cách mạng tiêu diệt chủ nghĩa đế quốc và xây dựng xã hội mới.

(Thư gửi thanh niên, ngày 2-9-1965,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.617-619)

Trong thế giới dân chủ, trong Việt Nam dân chủ, Đảng Dân chủ có một nhiệm vụ rất quan trọng làm cho dân chủ thắng lợi hoàn toàn.

Vì vậy các đồng chí trong Đảng phải có tinh thần đoàn kết với các đảng phái ái quốc và dân chủ khác. Với những người ái quốc và dân chủ không có đảng phái, phải lấy công tác thực tế về việc cứu quốc và kiến quốc mà thi đua nhau.

Mỗi đồng chí phải là người kiểu mẫu trong sự hy sinh phấn đấu cho Tổ quốc, cho đồng bào.

(Điện văn gửi Ban Chấp hành Đảng Dân chủ Việt Nam, ngày 30-6-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.185)

Trồng cây sẽ có gỗ để làm nhà. Cây cối còn làm cho đất nước tươi đẹp, người đi đường có cây cao bóng mát để nghỉ ngơi. Cây cối còn ảnh hưởng tốt đến khí hậu và sức khỏe của nhân dân. Thanh niên nên phụ trách việc trồng cây. Đồng thời phải kết hợp với lực lượng các cụ phụ lão và các cháu thiếu nhi. Nhiều cụ trồng cây rất giỏi. Phải giáo dục cho các cháu thiếu nhi bảo vệ và chăm sóc cây cối. Cần có kế hoạch làm cho mọi người tham gia trồng cây. Làm sao cho người trồng cây cũng có lợi. Như vậy mọi người sẽ phấn khởi trồng cây. Thanh niên nên chuẩn bị một kế hoạch trồng cây: Trồng ở đâu? Trồng bao nhiêu?

Trồng cây gì, v.v., bàn bạc với các địa phương để thực hiện kế hoạch cho tốt.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ Đoàn Thanh niên Lao động Việt Nam toàn miền Bắc, ngày 22-9-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.472)

Trừ bọn đại Việt gian ra thì người Việt Nam ai cũng có lòng yêu nước, ghét giặc. Đại đa số ngụy binh đều vì giặc áp bức lừa gạt mà theo giặc. Chúng ta chịu khó và khôn khéo khêu gợi lòng ái quốc của họ thì nhất định họ sẽ quay về với kháng chiến.

(Vận động ngụy binh, báo Cứu quốc, ngày 30-6-1951,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.106)

Trừ những người cố ý phá hoại, ngoài ra không ai cố ý sai lầm, sai lầm là vì không hiểu, không biết. Vì vậy, đối với cán bộ bị sai lầm, ta quyết không nên nhận rằng họ muốn như thế, mà công kích họ. Trái lại, ta phải dùng thái độ thân thiết, giúp họ tìm ra cái cớ vì sao mà sai lầm? Sai lầm như thế, sẽ có hại đến công việc thế nào? Làm thế nào mà sửa chữa?

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.323)

Trước Cách mạng Tháng Tám và trong kháng chiến, thì nhiệm vụ tuyên huấn là làm cho đồng bào các dân tộc hiểu được mấy việc: Một là đoàn kết. Hai là làm cách mạng hay kháng chiến để đòi độc lập. Chỉ đơn giản thế thôi. Bây giờ mục đích tuyên truyền huấn luyện là: Một là đoàn kết. Hai là xây dựng chủ nghĩa xã hội. Ba là đấu tranh thống nhất nước nhà.

(Bài nói tại Hội nghị Tuyên giáo miền núi
ngày 31-8-1953, báo Nhân Dân số 3453 ngày 11-9-1963,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.161)

Trước đây 20 năm, chúng tôi cùng đồng bào tỉnh nhà hoạt động bí mật, đánh Nhật, đuổi Tây. Ngày nay chúng ta đã đánh đổ thực dân, phong kiến, đã giành được độc lập tự do, xây dựng nên *một chế độ dân chủ*. Tức là tất cả nhân dân các dân tộc đều có quyền làm chủ nước

nhà. Tất cả mọi người, mọi dân tộc phải thấm nhuần điều đó. Đã làm chủ thì mọi người, mọi dân tộc phải đoàn kết chặt chẽ, phải ra sức tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm, làm tròn nghĩa vụ đối với Nhà nước để xây dựng Tổ quốc, xây dựng xã hội chủ nghĩa làm cho toàn dân ấm no, nước nhà giàu mạnh; mọi người phải tham gia giữ gìn an ninh trật tự, bỏ dần các hủ tục, xây dựng mỹ tục thuần phong.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Cao Bằng, ngày 21-2-1961, báo Nhân Dân số 2631, ngày 23-2-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.48)

Trước hết các gia đình (tức là ông bà, cha mẹ, anh chị) phải làm thật tốt công việc ấy. Các đảng ủy đường phố và hợp tác xã phải phụ trách chỉ đạo thiết thực và thường xuyên. Ủy ban thiếu niên, nhi đồng, Đoàn Thanh niên, ngành giáo dục và các ngành, các đoàn thể cần phải có kế hoạch cụ thể chăm sóc, giáo dục các cháu càng ngày càng khoẻ mạnh và tiến bộ. Các Tỉnh ủy, Thành ủy cần phải phụ trách đôn đốc việc này cho có kết quả tốt.

(Nâng cao trách nhiệm chăm sóc và giáo dục thiếu niên, nhi đồng, báo Nhân Dân, số 5526, ngày 1-6-1969, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.579)

Trước hết tôi thay mặt Đảng và Chính phủ đến thăm Đại hội và chúc Đại hội thành công. Ở trong Đại hội này, nam có, nữ có, Kinh có, thiểu số có. Có cả bạn Hoa kiều nữa. Như thế là có tình quốc tế. Nhưng giáo viên phụ nữ còn quá ít. Chúng ta phải cố gắng hơn nữa. Sau này công tác giáo dục phần nhiều phải do phụ nữ đảm nhiệm. Muốn phụ nữ đảm nhiệm, thì phải bồi dưỡng cho phụ nữ.

(Nói chuyện tại Đại hội giáo dục phổ thông toàn quốc, nói ngày 23-3-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.289)

Trước khi Vua Gia Long bán nước ta cho Tây, nước ta vẫn là nước độc lập. Đời nào cũng có người anh hùng mưu cao võ giỏi đứng ra đoàn kết nhân dân đuổi giặc cứu nước.

(Nên học sử ta, báo Việt Nam độc lập, ngày 1-2-1942,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.255)

Trước kia các dân tộc để giành độc lập phải đoàn kết, bây giờ để giữ lấy nền độc lập càng cần đoàn kết hơn nữa.

(Lời phát biểu tại Hội nghị đại biểu
các dân tộc thiểu số Việt Nam, ngày 3-12-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.130)

Trước kia đánh giặc, ta không có tàu bay, tàu bò. Giặc mạnh hơn ta nhưng cuối cùng ta vẫn thắng được giặc. Vì ta có sức đoàn kết, vì ta có quyết tâm.

(Bài nói chuyện với nhân dân và cán bộ
xã Mễ Trì, huyện Từ Liêm (Hà Nội), ngày 12-1-1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.227)

Trước kia, bọn thực dân phong kiến nắm quyền làm chủ, chúng bắt đồng bào ta làm nô lệ. Ngày nay, chế độ ta là chế độ dân chủ, tức là tất cả đồng bào các dân tộc đều là người chủ nước nhà. Cán bộ từ Trung ương đến khu, đến tỉnh, huyện và xã đều phải một lòng một dạ phục vụ lợi ích chung của nhân dân, chứ không phải là "quan cách mạng".

Nhân dân đã làm chủ, thì phải làm gì để xứng đáng là người chủ tốt?

- Trước hết, tất cả các dân tộc, bất kỳ to hay là nhỏ, đều phải đoàn kết chặt chẽ, thương yêu giúp đỡ nhau như anh em một nhà.

- Hai là, đồng bào phải ra sức tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm để làm cho mọi người áo ấm cơm no. Muốn như vậy, thì đồng bào vùng thấp cũng như rẻo cao, phải tổ chức nhau lại thành tổ đổi công và hợp tác xã. Người đông thì sức mạnh, sức mạnh thì sản xuất được nhiều hơn. Những nơi đã có tổ đổi công và hợp tác xã thì phải ra sức củng cố nó cho thật tốt và thật vững chắc.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Hà Giang,
ngày 27-3-1961, báo Nhân Dân số 2566, ngày 30-3-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.94)

Trước kia, vì rượu chè lu bù mà đời sống bấp bênh, trong làng xóm và trong gia đình thường có chuyện bất hòa. Nay bỏ được nạn nấu rượu lậu, thì bà con đoàn kết thuận hòa, giúp đỡ nhau tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm.

(Những chi bộ tốt và chi bộ chưa tốt,
báo Nhân Dân, ngày 31-10-1963,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.194)

Trước nạn ngoại xâm, toàn thể quốc dân đã đoàn kết chặt chẽ thành một khối kiên cố, thành một lực lượng thống nhất mà không đội xâm lăng nào đánh tan được.

(Lời kêu gọi đồng bào Nam Bộ,
báo Cứu quốc, ngày 29-10-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.89)

Trường học của chúng ta là trường học của chế độ dân chủ nhân dân, nhằm mục đích đào tạo những công dân và cán bộ tốt, những người chủ tương lai tốt của nước nhà. Về mọi mặt, trường học của chúng ta phải hơn hẳn trường học của thực dân và phong kiến.

Muốn được như thế thì thầy giáo, học trò và cán bộ phải cố gắng hơn nữa để tiến bộ hơn nữa.

Trước hết phải ra sức tẩy sạch ảnh hưởng giáo dục nô dịch của thực dân còn sót lại, như: Thái độ thờ ơ đối với xã hội, xa rời đời sống lao động và đấu tranh của nhân dân; học để lấy bằng cấp, dạy theo lối nhồi sọ. Và cần xây dựng tư tưởng: Dạy và học để phục vụ Tổ quốc, phục vụ nhân dân. Nhà trường phải gắn liền với thực tế của nước nhà, với đời sống của nhân dân. Thầy giáo và học trò, tuỳ hoàn cảnh và khả năng, cần tham gia những công tác xã hội, ích nước lợi dân.

(Thư gửi giáo viên, học sinh, cán bộ thanh niên và nhi đồng, báo Nhân Dân, số 610, ngày 3-11-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.185-186)

Trường này dạy cho thanh niên vừa học tập, vừa lao động, như vậy là rất tốt. Nên học những ngành nghề gì quan hệ trực tiếp đến sản xuất nông nghiệp, đến nông thôn. Trước đây lúc tuổi thanh niên, Bác hoạt động ở Pháp, cũng vừa lao động, vừa học tập, nhưng lúc đó lao động là lao động nô lệ cho đế quốc. Bác phải làm thế để tự kiếm sống, nhưng vẫn dành thì giờ để học tập, ngày lao động, đêm học tập, chứ Bác không được đến trường học đâu. Vì vậy, Bác khuyên các cháu lao động tốt để trở thành người lao động xã hội chủ nghĩa.

(Bài nói chuyện với Trường Thanh niên lao động xã hội chủ nghĩa Hòa Bình, ngày 17-8-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.437)

Tuy có một số đồng bào lầm lạc, qua một thời gian, những người ấy dần dần giác ngộ và quay về với Tổ quốc.

Nay đồng bào Hòa Hảo Sa Đéc đã xung phong bỏ quân giặc cướp nước mà về với Tổ quốc thân yêu.

Chính phủ và toàn quốc đồng bào đang chờ đợi để hoan nghênh những người đang lầm đường theo giặc sẽ noi gương ái quốc của anh em Hòa Hảo đó.

(Lời kêu gọi đồng bào Cao Đài, Hòa Hảo,
báo Cứu quốc, ngày 3-5-1948,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.516)

Tư tưởng cần thông suốt từ trên đến dưới, đoàn kết phải chặt chẽ từ trên đến dưới, từ trên đến dưới phải thực hiện đồng cam cộng khổ.

(Gửi Chính uỷ Văn Tiến Dũng, tháng 7-1951,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.138)

Tư tưởng dân tộc hẹp hòi là do bọn đế quốc phong kiến để lại.

Bất kỳ dân tộc nào cũng đều là anh em một nhà, chia rẽ dân tộc là không tốt.

(Nói chuyện với cán bộ và đại biểu nhân dân
các dân tộc tỉnh Lào Cai, ngày 24-8-1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.523)

Từ khi giựt được chính quyền trong tay phát xít Nhật, chúng ta luôn luôn chiến đấu để bảo vệ đất nước bằng mọi hình thức: chính trị, kinh tế và quân sự. Quân đội Việt Nam và dân chúng Việt Nam đã liên kết thành một khối, quyết không chịu làm nô lệ dưới một chế độ thuộc địa nào. Trong khi chiến đấu, chúng ta được dân chúng ủng hộ,

nhất định chúng ta được dư luận thế giới tán đồng, nhất định chúng ta sẽ thắng.

(Chiến đấu vì chính nghĩa,
báo Cứu quốc, ngày 6-12-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.516-517)

Từ lúc đầu chính sách đối nội của Việt Minh là đoàn kết toàn dân, tranh độc lập cho Tổ quốc.

(Thư gửi Hội nghị Tổng bộ Việt Minh, ngày 20-4-1948,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.503-505)

Từ nay Trung ương và các cấp đảng bộ địa phương sẽ săn sóc hơn nữa đến công tác của Đoàn, để phát huy tác dụng tiên phong của Đoàn về mọi mặt.

Về phần mình, thì Đoàn phải nghiên cứu tìm ra nhiều hình thức và phương pháp thích hợp để đoàn kết và tổ chức thanh niên một cách rộng rãi và vững chắc, để làm tròn những nhiệm vụ mà Đảng và Chính phủ giao phó cho thanh niên, cho Đoàn như: Sửa chữa sai lầm, tăng gia sản xuất, khôi phục kinh tế, phát triển văn hoá, củng cố miền Bắc, tranh thủ miền Nam, đấu tranh thống nhất nước nhà...

(Bài nói chuyện tại Đại hội đại biểu toàn quốc
Đoàn Thanh niên Lao động Việt Nam, ngày 2-11-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.439)

- Từ năm 1915 đến 1930 là thời kỳ đen tối. Nói riêng về nước ta thì đế quốc Pháp hoành hành dã man; đồng bào ta bị làm nô lệ, có Tổ quốc mà không có quyền yêu nước. Nhân dân ta, kể cả thanh niên, bơ vơ không có người lãnh đạo và hầu như không thấy lối ra.

- Từ năm 1930, Đảng ta ra đời và truyền bá chủ nghĩa Mác -Lênin. Như mặt trời mới mọc xé toang cái màn u ám bao phủ nước ta từ trước đến lúc bấy giờ, Đảng đoàn kết nhân dân và soi sáng con đường cách mạng giải phóng. Trong những năm hoạt động bí mật cực kỳ oanh liệt mà cũng cực kỳ gian nan, Đảng đã hy sinh rất nhiều, thanh niên cũng hy sinh không ít. Tiêu biểu nhất cho sự hy sinh dũng cảm của thanh niên là Lý Tự Trọng.

- Năm 1945, Cách mạng Tháng Tám thành công, tiếp đến cuộc kháng chiến thắng lợi. Trong hai phong trào vĩ đại ấy, dưới sự lãnh đạo của Đảng, thanh niên ta được rèn luyện trong khói lửa và đã góp nhiều công lao.

- Ngày nay, các cháu là thế hệ thanh niên sung sướng nhất. Thật vậy, các cháu trưởng thành trong một thế giới mà chủ nghĩa đế quốc đang mau chóng suy tàn, hầu hết các nước thuộc địa đã được giải phóng, phe xã hội chủ nghĩa ngày càng vững mạnh, chủ nghĩa cộng sản đang tiến mạnh ở Liên Xô, khoa học, kỹ thuật đã chinh phục vũ trụ, con người đang tấn công thắng lợi lên trời như Mác đã đoán trước đây cách mấy mươi năm. Tuy ở miền Nam, thanh niên và đồng bào ta đang phải đấu tranh chống chế độ hung ác của Mỹ - Diệm. Nhưng ở miền Bắc thì thanh niên ta tha hồ đưa khả năng của mình tham gia xây dựng chủ nghĩa xã hội. Đại hội này là kết quả của thắng lợi bước đầu.

(Bài nói tại Đại hội Thanh niên tích cực lao động xã hội chủ nghĩa, báo Nhân Dân, số 2191, ngày 18-3-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.529-530)

Từ năm nay, tôi sẽ rất vui lòng tiếp chuyện các đại biểu của các đoàn thể, như:

Các báo Việt và Tàu,

Hoa kiều,

Văn hoá giới,

Công chức,

Công giáo,

Phật giáo,

Công hội,

Nông hội,

Thương giới,

Phụ nữ,

Thanh niên,

Nhi đồng,

vân vân. Xin chú ý:

1. Gửi thơ nói trước, để tôi sắp thì giờ, rồi trả lời cho bà con, như vậy thì khỏi phải chờ đợi mất công.

2. Mỗi đoàn đại biểu, xin chớ quá 10 vị.

3. Mỗi lần tiếp chuyện, xin chớ quá 1 tiếng đồng hồ.

(Về việc tiếp chuyện đại biểu các đoàn thể, ngày 3-9-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.9)

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp đại biểu nhân dân Thủ đô tại Bắc Bộ Phủ, ngày 16-10-1954

Từ ngày địch nhảy dù Phát Diệm - Bùi Chu, tôi rất lo âu về sự an toàn của Cụ. Vừa được tin Cụ vẫn mạnh khoẻ, tôi mới yên lòng.

Sau cuộc nhảy dù của địch, dư luận xôn xao nhiều về lập trường của Cụ. Riêng về phần tôi, tôi vẫn tin chắc rằng lòng ái quốc của Cụ và tình nghĩa giữa Cụ với tôi sẽ không thay đổi.

Tôi còn nhớ lời Cụ nói rằng: Nếu giặc Pháp tấn công vào Phát Diệm thì Cụ sẽ kiên quyết chống; nếu chống không nổi thì Cụ sẽ rút ra ngoài Phát Diệm.

Nếu Cụ vui lòng ra vùng tự do để cùng toàn dân kháng chiến chống Pháp, thì tôi sẽ ra lệnh cho địa phương tổ chức rước Cụ đi một cách an toàn, và tôi sẽ sung sướng được gặp Cụ.

Còn Chính phủ thì quyết dùng lực lượng để giải phóng Đất Thánh, cũng như để giải phóng toàn bộ đất nước ta.

(Thư gửi Cụ Lê Hữu Từ, tháng 12-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.273)

Bác Hồ với các đại biểu Hội Phật giáo Việt Nam, ngày 3-1-1957

Từ ngày nước ta trở nên Dân chủ Cộng hoà, Hiến pháp ta tôn trọng tự do tín ngưỡng, thì Phật giáo cũng phát triển một cách thuận tiện.

Thế là: Nước có độc lập, thì đạo Phật mới dễ mở mang.

Bọn thực dân Pháp muốn cướp nước ta. Chúng đốt chùa chiền, phá tượng Phật, hành hạ tăng ni, tàn sát đạo hữu. Chúng hòng phá tan đạo Phật.

(Thư gửi Hội Phật tử Việt Nam,
ngày 15-7 âm lịch, tức ngày 30-8-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.228)

Từ ngày thành lập, Quốc tế phụ nữ là một lực lượng mạnh mẽ đấu tranh cho công cuộc giữ gìn hoà bình, giải phóng dân tộc và chủ nghĩa xã hội.

Phụ nữ Việt Nam ta sẵn có truyền thống đấu tranh anh dũng và lao động cần cù. Trong kháng chiến, phụ nữ ta từ Bắc đến Nam đều hăng hái tham gia đánh giặc cứu nước.

(Thư gửi phụ nữ toàn quốc nhân dịp kỷ niệm 50 năm ngày Quốc tế phụ nữ, nói ngày 8-3-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.507)

Đại biểu phụ nữ các dân tộc tỉnh Hà Giang về thăm Hà Nội vui mừng được gặp Chủ tịch Hồ Chí Minh, ngày 25-11-1965

Từ trên ta phải nhận rằng đã là con Lạc cháu Hồng thì ai cũng có ít hay nhiều lòng ái quốc. Đối với những đồng bào lạc lối lầm đường, ta phải lấy tình thân ái mà cảm hoá họ. Có như thế mới thành đại đoàn kết, có đại đoàn kết thì tương lai chắc sẽ vẻ vang.

(Thư gửi đồng bào Nam Bộ, báo Cứu quốc, ngày 1-6-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.280-281)

Từ việc lớn đến việc nhỏ, cán bộ đều phải làm kiểu mẫu. Giữ gìn kỷ luật, học tập kỹ thuật, luyện quân lập công, xung phong hãm trận, thân ái đoàn kết, nói tóm lại, mỗi việc trong bộ đội, cán bộ đều phải làm gương. Như thế thì quân đội ta sẽ là một quân đội vô địch, và kháng chiến nhất định thành công.

(Thư gửi Hội nghị cán bộ Đảng trong quân đội lần thứ tư sau chiến thắng Sông Lô, tháng 3-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.486)

Tức là thanh niên phải có đức, có tài. Có tài mà không có đức ví như một anh làm kinh tế tài chính rất giỏi nhưng lại đi đến thụt két thì chẳng những không làm được gì ích lợi cho xã hội, mà còn có hại cho

xã hội nữa. Nếu có đức mà không có tài ví như ông Bụt không làm hại gì, nhưng cũng không lợi gì cho loài người.

(Bài nói tại Đại hội Sinh viên Việt Nam lần thứ II, ngày 7-5-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.399)

... tương lai của thanh niên tức là tương lai của nước nhà.

(Đời sống mới, viết ngày 20-3-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.120)

Ủy ban nhân dân (làng, huyện, tỉnh, thành phố) là hình thức Chính phủ trong các địa phương, sau khi khởi nghĩa thắng lợi. Toàn thể nhân dân Việt Nam (trừ bọn Việt gian bị tước công quyền) từ 18 tuổi trở lên, không phân biệt trai gái, giàu nghèo, Việt Minh hay ngoài Việt Minh, ai cũng có quyền ứng cử hay bầu cử người vào các Ủy ban này.

(Cách tổ chức các Ủy ban nhân dân, báo Cứu quốc, ngày 11-9-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.12)

Ủy ban thiếu niên, nhi đồng, Đoàn Thanh niên, ngành giáo dục và các ngành, các đoàn thể cần phải có kế hoạch cụ thể chăm sóc, giáo dục các cháu càng ngày càng khoẻ mạnh và tiến bộ.

(Nâng cao trách nhiệm chăm sóc và giáo dục thiếu niên, nhi đồng, báo Nhân Dân, số 5526, ngày 1-6-1969, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.579)

Và do đó, các cháu sẽ luyện tập cái tinh thần siêng năng và bác ái để sau thành người công dân tốt của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà, Độc lập, Tự do, Hạnh phúc.

(Thư nói về công tác Trần Quốc Toản, tháng 2-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.478)

Văn hóa phải phục vụ sản xuất tiết kiệm, phục vụ nhân dân, phục vụ đoàn kết, phục vụ Tổ quốc.

(Bài nói chuyện với các đại biểu nhân dân Thanh Hóa, ngày 13-6-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.603)

Vấn đề chính là nhận định cuộc cách mạng trước mắt của Việt Nam là một cuộc cách mạng giải phóng dân tộc; lập Mặt trận Việt Minh, khẩu hiệu chính là: Đoàn kết toàn dân, chống Nhật, chống Pháp, tranh lại độc lập; hoãn cách mạng ruộng đất.

Cái tên Việt Nam độc lập đồng minh rất rõ rệt, thiết thực và hợp với nguyện vọng toàn dân.

(Báo cáo chính trị tại Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ II của Đảng, ngày 11-2-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.23)

Chủ tịch Hồ Chí Minh chụp ảnh cùng các đại biểu dự Đại hội Đảng lần II năm 1951

Vấn đề quan trọng nhất ở miền núi hiện nay là xây dựng hợp tác xã cho tốt, củng cố cho tốt, quản lý cho tốt, làm thủy lợi tốt, phát triển giao thông giữa huyện này và huyện khác, giữa tỉnh này và tỉnh khác cho tốt.

(Bài nói tại Hội nghị Tuyên giáo miền núi ngày 31-8-1953, báo Nhân Dân số 3453 ngày 11-9-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.166)

Vậy nay ta phải biết đoàn kết, đoàn kết mau, đoàn kết chắc chắn thêm lên mãi dưới ngọn cờ Việt Minh để đánh đuổi Tây - Nhật, khôi phục lại độc lập, tự do.

(Nên học sử ta, báo Việt Nam độc lập, ngày 1-2-1942, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.256)

Chủ tịch Hồ Chí Minh đọc báo cáo chính trị tại Đại hội lần thứ II của Đảng tổ chức tại xã Vinh Quang, huyện Chiêm Hóa, tỉnh Tuyên Quang, tháng 2-1951

Vậy nhiệm vụ cần kíp của chúng ta là:

- Toàn dân đại đoàn kết đã chặt chẽ phải chặt chẽ hơn nữa.

- Toàn dân đại đoàn kết trong việc thi đua thực hiện lệnh Tổng động viên để chuẩn bị mau chóng, đầy đủ đặng chuyển mạnh sang tổng phản công. Trước nhất là động viên nhân lực và lương thực.

- Toàn thể chiến sĩ Vệ quốc quân, bộ đội địa phương và quân du kích cùng nhau thi đua giết giặc lập công.

- Toàn thể công nhân và nông dân thi đua tăng gia sản xuất.

- Toàn thể thanh niên thi đua xung phong trong mọi công việc: tòng quân, sản xuất, vận tải, học tập, v.v..

- Toàn thể cán bộ chính quyền và đoàn thể thi đua thực hành cần, kiệm, liêm, chính.

- Toàn thể đồng bào trong vùng tạm bị địch chiếm, phải thi đua chuẩn bị sẵn sàng để đấu tranh chống địch, để hưởng ứng chiến sĩ ta.

(Lời kêu gọi nhân dịp kỉ niệm Cách mạng Tháng Tám và ngày Độc lập (1950), báo Sự thật, ngày 19-8-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.424-425)

Vậy, ở tỉnh ta, nhiệm vụ trước mắt của đồng bào và quân đội, chính quyền, đoàn thể là gì?

Chúng ta phải:

- Toàn dân đoàn kết chặt chẽ.

- Thi đua ủng hộ kháng chiến.

- Thi đua tăng gia sản xuất.

- Thi đua thực hành cần, kiệm, liêm, chính...

(Thư gửi toàn thể phụ lão xã Vĩnh Đồng, châu Lương Sơn, tỉnh Hòa Bình, tháng 11-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.495)

Về chính trị: Cần trau dồi tư tưởng và đạo đức của người cán bộ trong chế độ dân chủ: yêu nước, yêu dân, yêu nghề, đoàn kết nội bộ, thi đua học tập, thi đua công tác.

(Thư gửi Hội nghị Cán bộ y tế toàn quốc năm 1953, tháng 6-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.154)

Về lãnh đạo, cán bộ phải thật sự đoàn kết, nhất trí, phải đi sâu đi sát, phải lãnh đạo thiết thực và toàn diện. Phải chống tư tưởng bảo thủ, chống bệnh quan liêu, mệnh lệnh, chống lãng phí, tham ô.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ
tỉnh Bắc Giang, ngày 6-4-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.107)

Về nội chính, Chính phủ từ trước tới giờ vẫn chủ trương đoàn kết để xây dựng nước Việt Nam mới. Về ngoại giao, Chính phủ quyết đòi độc lập, quyết đòi thống nhất, nhưng quyết định ở trong khối Liên hiệp Pháp; đối với các hữu bang, từ trước đến giờ, vẫn theo một con đường thân thiện. Trước thế thì nay vẫn thế, không thay đổi.

(Trả lời phỏng vấn của các nhà báo
Việt Nam, Pháp và Trung Hoa, ngày 22-10-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.464-465)

Về phần mình, chị em phụ nữ không nên ngồi chờ Chính phủ, chờ Đảng ra chỉ thị giải phóng cho mình mà tự mình phải tự cường, phải đấu tranh.

(Bài nói tại Hội nghị cán bộ thảo luận
Dự thảo Luật Hôn nhân và Gia đình,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.301)

Về văn hóa ở miền núi đã tiến bộ nhiều. Đồng bào Thái, đồng bào Mèo, đồng bào Tày, đồng bào Nùng đã có chữ của mình. Như thế là tốt. Nạn mù chữ đã xóa bỏ được nhiều, nhưng còn chậm, cần phải đẩy mạnh việc học văn hóa hơn nữa. Nhân dịp này Bác gửi lời khen anh chị em giáo viên miền xuôi xung phong lên miền núi làm công tác giáo dục. Số học sinh con em các dân tộc ở các trường phổ thông đã tăng rất nhiều, bây giờ bằng một phần ba số học sinh toàn Đông Dương trước

kia. Các cô, các chú có thể tự hào, nhưng không được tự mãn. Trước kia, số người có trình độ đại học cả miền núi chỉ có 2 người. Bây giờ đã có hơn 700 người của 20 dân tộc đã tốt nghiệp hoặc đang học đại học (500 người đang học ở các trường đại học trong nước, ngót 100 thanh niên miền núi đi học ở các nước bạn và hơn 100 người đã tốt nghiệp). Bây giờ tỉnh nào cũng có trường cấp III, huyện nào cũng có trường cấp II, xã nào cũng có trường cấp I. Tuy có trường tốt, có trường còn kém, nhưng như thế là một tiến bộ lớn. Hiện nay lại có hơn 30 trường thanh niên dân tộc vừa học vừa làm, để đào tạo cán bộ địa phương, vừa có văn hóa, vừa có kỹ thuật, vừa giỏi lao động. Loại trường đó rất tốt, cần giúp cho những trường đó phát triển đúng phương hướng, là vì có chỗ chưa đúng. Như ở Hòa Bình, Trường thanh niên lao động xã hội chủ nghĩa có nhiều kinh nghiệm, kết quả tốt, nhưng phát triển đến lúc có nhiều trâu bò, nhiều ruộng đất, có máy móc cải tiến, rồi biến nó thành nông trường. Làm như thế là không đúng. Đây là trường học để đào tạo cán bộ, chứ không phải là nông trường để kinh doanh có lãi. Cố nhiên là phải làm để cho có đủ ăn, đủ mặc, nhưng phải nhớ rằng đây không phải là nông trường để kinh doanh lấy lãi. Các chú cần phải chú ý phát triển loại trường thanh niên dân tộc vừa học vừa làm đó. Bây giờ nhiều tỉnh đã có. Những tỉnh chưa có phải cố gắng mở những trường như thế. Giai cấp công nhân phát triển trong các dân tộc thiểu số khá nhiều. Ở các mỏ apatít Lào Cai, mỏ thiếc Cao Bằng, khu gang thép Thái Nguyên, công nhân người các dân tộc rất đông. Hồi trước, mấy cô bé dân tộc còn hay xấu hổ.

(Bài nói tại Hội nghị Tuyên giáo miền núi ngày 31-8-1953, báo Nhân Dân số 3453 ngày 11-9-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.164)

Vì cùng chung một mục đích cao cả, những người cộng sản khắp thế giới vừa đoàn kết chặt chẽ trên cơ sở chủ nghĩa Mác - Lênin và tinh

thần quốc tế vô sản, vừa có cảm tình khăng khít thương yêu nhau như anh em một nhà.

(Cách mạng Trung Quốc và cách mạng Việt Nam,
báo Nhân Dân, ngày 1-7-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.149-150)

Vì độc lập, tự do và thống nhất của Tổ quốc mình, vì muốn sống hòa bình hữu nghị với tất cả các dân tộc trên thế giới, cả với nhân dân Mỹ, toàn dân chúng tôi đoàn kết nhất trí, kiên quyết chống đế quốc Mỹ xâm lược.

(Điện gửi các bạn người Mỹ nhân dịp
năm mới 1968, báo Nhân Dân, ngày 31-12-1967,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.414-415)

Vì muốn tranh thủ hoàn toàn nền độc lập, muốn có sự hợp tác chặt chẽ giữa các đảng phái để làm cho Chính phủ mạnh mẽ thêm, nên nay đổi thành Chính phủ liên hiệp lâm thời. Trong giai đoạn này, các đảng phái đoàn kết thì Chính phủ mới vượt qua được các cơn sóng gió.

(Tuyên bố chính sách của Chính phủ liên hiệp lâm thời,
báo Sự thật, ngày 9-1-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.173)

Vì toàn dân đại đoàn kết để chống thực dân Pháp và để tranh lấy thống nhất và độc lập thật sự cho Tổ quốc mình.

(Trả lời phỏng vấn của nhà báo Standley Harrison,
phóng viên báo Telepress, tháng 3-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.45)

Vì tương lai của con em ta, dân tộc ta, mọi người, mọi ngành phải có quyết tâm chăm sóc và giáo dục các cháu bé cho tốt.

(Nâng cao trách nhiệm chăm sóc và giáo dục thiếu niên, nhi đồng, báo Nhân Dân, số 5526, ngày 1-6-1969, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.579)

Vì vậy, Bác rất tự hào, sung sướng và thấy như mình trẻ lại, thấy tương lai của dân tộc ta vô cùng vững chắc và vẻ vang.

(Bài nói tại Lễ kỷ niệm lần thứ 35 ngày thành lập Đoàn Thanh niên Lao động Việt Nam, ngày 25-3-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.79)

Việc chống tham ô, lãng phí, quan liêu là rất cần thiết và phải làm thường xuyên. Nó có hai ý nghĩa quan trọng:

- Nó làm cho mọi người nâng cao tinh thần trách nhiệm, tinh thần làm chủ, ý thức bảo vệ của công, hăng hái thi đua tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm để xây dựng nước nhà, để nâng cao đời sống của nhân dân.

- Nó giúp cho cán bộ và đảng viên ta giữ gìn phẩm chất cách mạng, cần kiệm liêm chính, chí công vô tư, một lòng một dạ phục vụ nhân dân, phục vụ cách mạng. Do đó mà nhân dân ta đã đoàn kết, càng đoàn kết thêm, lực lượng ta đã hùng mạnh, càng hùng mạnh thêm.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị Cán bộ cao cấp của Đảng và Nhà nước, ngày 24-7-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.418)

Việc gì có ích cho kháng chiến, có ích cho Tổ quốc thì các cháu nên gắng sức làm. Làm được bao nhiêu tốt bấy nhiêu. Tuổi các cháu còn nhỏ, thì các cháu làm những công việc nhỏ. Nhiều công việc nhỏ cộng lại thành công việc to. Bác mong các cháu làm việc và học hành, cho

xứng đáng là nhi đồng của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà, thống nhất và độc lập.

(Thư gửi nhi đồng toàn quốc nhân dịp kỷ niệm
Cách mạng Tháng Tám, tháng 8-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.223-224)

Việc giáo dục trẻ con, mọi người đều phải đóng góp một phần, nhưng Đoàn Thanh niên phải là người phụ trách chính, Đảng thì phải ra sức giúp.

(Bài nói chuyện tại Đại hội đảng bộ Hà Nội, ngày 1-2-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.28)

"Việt Nam độc lập" thổi kèn loa.
Kêu gọi dân ta trẻ lẫn già
Đoàn kết vững bền như khối sắt
Để cùng nhau cứu nước Nam ta!

(Việt Nam độc lập,
báo Việt Nam độc lập, ngày 21-8-1941,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.237)

Việt Nam hiện đang chuẩn bị đánh Nhật, đuổi Pháp để giành lấy sự độc lập tự do, vậy nên vô luận gần hay xa và bất cứ dân tộc nào nổi lên chống với đế quốc xâm lược đều là bạn thân của dân tộc Việt Nam ta vậy.

(Li Băng, báo Đồng Minh, tháng 12-1943,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.471)

Việt Nam là một nước sống về nông nghiệp. Nền kinh tế của ta lấy canh nông làm gốc. Trong công cuộc xây dựng nước nhà, Chính phủ trông mong vào nông dân, trông cậy vào nông nghiệp một phần lớn.

(Thư gửi điền chủ nông gia Việt Nam, ngày 11-4-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.246)

Vở này ta tặng cháu yêu ta,

Tỏ chút lòng yêu cháu gọi là.

Mong cháu ra công mà học tập,

Mai sau cháu giúp nước non nhà.

(Tặng cháu Nông Thị Trưng, năm 1944,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.541)

Với dân: Nhiều hạng: nông dân, trí thức, quan lại, dân tộc thiểu số, Công giáo... phải khéo léo hô hào họ giúp mình, hoặc trung lập. Phải làm cho dân yêu, dân phục, dân tin.

(Điện gửi Hội nghị Quân sự toàn quốc, điện ngày 19-10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.264)

Với một thế hệ thanh niên hăng hái và kiên cường, chúng ta nhất định thành công trong sự nghiệp bảo vệ miền Bắc, giải phóng miền Nam, thống nhất Tổ quốc.

(Bài nói tại Lễ kỷ niệm lần thứ 35 Ngày thành lập
Đoàn Thanh niên lao động Việt Nam, ngày 25-3-1966,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.79)

Với những cán bộ còn kém văn hoá, thì việc huấn luyện này rất trọng yếu. Trước hết phải dạy cho họ những thường thức: lịch sử, địa dư, làm tính, khoa học tự nhiên, xã hội, chính trị, cách viết báo cáo, nghĩa vụ và quyền lợi người công dân.

Các bài học do một ban phụ trách sắp xếp.

Lớp học do một hoặc vài ba cơ quan tổ chức với nhau.

Những lớp đó cần phải có giáo viên luôn luôn phụ trách và giáo viên ngoài giúp việc.

Các cán bộ có thể thay phiên nhau mà đi học.

Cần phải ưu đãi các giáo viên và khen thưởng những lớp tổ chức tốt. Những cán bộ học trong những lớp này, phải theo trình độ văn hoá cao hay thấp mà đặt lớp, chứ không theo cấp bậc cán bộ cao hay thấp.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.311)

Xây dựng tổ đổi công tốt gồm có mấy mặt:

Xây dựng tư tưởng: Phải đánh thông tư tưởng cán bộ, đảng viên và quần chúng, làm cho ai cũng hiểu thấu rằng: Hiện nay chỉ có tổ đổi công tốt, sản xuất mới có thể tăng gia, kinh tế nông thôn mới có thể phát triển, đời sống nhân dân mới có thể ấm no, mọi việc khác mới có thể thi hành.

Xây dựng về *tổ chức*: Tổ đổi công tốt thì đoàn kết được bần, cố nông, trung nông. Do tổ đổi công mà thấy chi bộ xã có biết lãnh đạo và làm đúng chính sách của Đảng hay là không, biết đảng viên có hăng hái xung phong hay là không. Do tổ đổi công mà chọn lọc những người tốt, giới thiệu họ vào Đảng, làm cho Đảng ở nông thôn thêm vững mạnh.

Vì vậy, xây dựng tổ đổi công tốt vừa là nhiệm vụ kinh tế vừa là nhiệm vụ chính trị của Đảng và của dân.

(Bài nói chuyện với các đại biểu trước khi
Hội nghị đổi công toàn quốc bế mạc, nói vào tháng 5-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.481)

Xưa kia, nước ta còn chế độ nhà vua, thì triều đình ít chăm nom đến các dân tộc thiểu số.

Trong thời kỳ Pháp thuộc, thì chúng xui dân tộc này chống dân tộc kia. Chúng làm cho đồng bào ta chia rẽ. Chúng tìm mọi cách đè nén bóc lột các dân tộc ta.

Ngày nay, nhờ sự *đoàn kết chặt chẽ* giữa các dân tộc, nhờ *sự hy sinh phấn đấu* của tất cả đồng bào, mà chúng ta tranh được quyền tự do độc lập, và xây nên nước Dân chủ Cộng hòa.

(Thư gửi đồng bào các dân tộc thiểu số,
tháng 12-1945, tài liệu lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.155)

Xưa nay, những người yêu nước không vì tuổi già mà chịu ngồi không. Nước ta có những người như Lý Thường Kiệt, càng già càng quắc thước, càng già càng anh hùng.

Hiện nay, nước ta mới tranh lại quyền độc lập tự do, nhưng còn phải qua nhiều bước khó khăn, để củng cố quyền tự do độc lập đó. Vậy nên quốc dân ta, bất kỳ già trẻ, đều phải ra sức gánh một vai.

(Thư gửi các vị phụ lão, báo Cứu quốc, ngày 21-9-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.23)

Ý kiến không thống nhất vì thiếu đoàn kết. Phải đoàn kết nhất trí giữa cán bộ chuyên môn với cán bộ chính trị, cán bộ mới với cán bộ cũ, cơ quan này với cơ quan khác.

(Nói chuyện với Hội nghị Tổng kết công tác
nông lâm ngư nghiệp, tháng 4-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.319)

Ý kiến về bức vẽ:

Khéo nhưng có mấy khuyết điểm:

1. Đoàn kết toàn dân phải đủ sĩ, nông, công, thương, binh. Trong bức vẽ sót mất thương.

2. Nông và công đều đứng tay trái.

3. Hai chị phụ nữ Việt Bắc ngồi phơi nắng đọc báo. Thanh nhàn quá không hợp với thời kỳ kháng chiến.

4. Mấy chữ "kế hoạch sản xuất" v.v.. hơi rởm quá và khó hiểu. Những người phổ thông sẽ đọc là KYNG và không hiểu KYNG là gì.

Nếu chỉ viết sĩ, nông, công, thương, binh dưới mỗi hình vẽ thì có lẽ phổ thông sẽ dễ hiểu hơn.

Mấy dòng chữ:

Dòng thứ hai và hai dòng cuối cùng không cần.

Tên Hội nên tách xa hình vẽ và nên viết to rõ ràng. Hội Liên hiệp quốc dân Việt Nam. Có lẽ không cần hai chữ Trung ương vì nếu các địa phương có thể in thêm thì khuyên họ nên in thêm, dán thêm cho khắp, kết quả sẽ rộng hơn.

(Thư gửi ông Dương Đức Hiền
Tổng Thư ký Hội Liên Việt, ngày 14-1-1948,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.454)

Chủ tịch Hồ Chí Minh với các cháu thiếu nhi dũng sỹ miền Nam, tháng 2-1969

BẢNG TRA CỨU ĐỊA DANH

STT	Địa danh hành chính xuất hiện trong sách	Trang	Địa danh hành chính hiện nay
1	Xã Ba, Lào Cai	13	Tỉnh Lào Cai
2	Tỉnh Hà Bắc	24	Tỉnh Bắc Ninh
3	Tỉnh Tuyên Quang	24, 55, 66, 80, 85, 110, 188, 199, 228, 243, 265	Tỉnh Tuyên Quang
4	(tỉnh) Bắc Giang	25, 38, 198, 267	Tỉnh Bắc Ninh
5	(thành phố) Hải Phòng	25, 26, 49, 94, 98, 111, 130, 182, 229	Thành phố Hải Phòng
6	Hà Nội	31, 42, 48, 96, 122, 123, 136, 146, 160, 164, 169, 174, 190, 215, 225, 234, 238, 241, 243, 252, 261, 271	Thành phố Hà Nội
7	Thôn Vinh Sơn, thị xã Sầm Sơn	35	Phường Sầm Sơn, tỉnh Thanh Hóa
8	(Tỉnh) Thanh Hóa	38, 43, 62, 195, 220, 240, 241, 263	Tỉnh Thanh Hóa
9	Thái Nguyên - Bắc Giang	38, 198	Tỉnh Thái Nguyên, tỉnh Bắc Ninh
10	Tỉnh Hà Giang	41, 210, 253, 261,	Tỉnh Tuyên Quang

STT	Địa danh hành chính xuất hiện trong sách	Trang	Địa danh hành chính hiện nay
11	Tỉnh Cao Bằng	41, 61, 100, 110, 154, 161, 228, 251, 268	Tỉnh Cao Bằng
12	Tỉnh Hà Tây	41, 148	Thành phố Hà Nội
13	(tỉnh) Thái Nguyên	42, 97, 117, 191,268	Tỉnh Thái Nguyên
14	Nghệ An	54, 100, 147, 188, 222, 240, 241	Tỉnh Nghệ An
15	Móng Cái	54	Tỉnh Quảng Ninh
16	Đèo Nai	55	Phường Cẩm Phả, tỉnh Quảng Ninh
17	(tỉnh) Hà Tĩnh	57, 66, 107, 192	Tỉnh Hà Tĩnh
18	Plâycu/Pleycu	60, 108, 117, 161	Phường Pkeiku/ Thống Nhất, tỉnh Gia Lai
19	Pác Pó, tỉnh Cao Bằng	61	Xã Trường Hà, tỉnh Cao Bằng
20	Tỉnh Hà Đông	65	Thành phố Hà Nội
21	Tỉnh Ninh Bình	66	Tỉnh Ninh Bình
22	Tỉnh Nam Định	69, 73, 135, 153, 154, 190, 210	Tỉnh Ninh Bình
23	Huyện Quỳnh Côi	75, 112	Xã Quỳnh Phụ, tỉnh Hưng Yên
24	Tỉnh Quảng Bình	81	Tỉnh Quảng Trị
25	Tỉnh Yên Bái	82	Tỉnh Lào Cai
26	Kiến An	83	Thành phố Hải Phòng

STT	Địa danh hành chính xuất hiện trong sách	Trang	Địa danh hành chính hiện nay
27	Xã Mỹ Bằng, huyện Yên Sơn, tỉnh Tuyên Quang	85	Phường Mỹ Lâm, tỉnh Tuyên Quang
28	Vĩnh Thành (Nghệ An)	100	Xã Hợp Minh, tỉnh Nghệ An
29	Tỉnh Phú Thọ	103	Tỉnh Phú Thọ
30	Bắc - Bắc (Bắc Ninh - Bắc Giang)	106	Tỉnh Bắc Ninh
31	Hưng Yên	109, 183, 185	Tỉnh Hưng Yên
32	Xã Đại Nghĩa (Hà Đông)	132, 136, 141	Phường Mỹ Đức, thành phố Hà Nội
33	Xã Ái Quốc, huyện Nam Sách, tỉnh Hải Dương	152	Thành phố Hải Phòng
34	Quảng Ninh	164, 223	Tỉnh Quảng Ninh
35	Xã Đại Thanh, Thường Tín, Hà Đông	182	Xã Đại Thanh, thành phố Hà Nội
36	Nghệ Tĩnh	188	Tỉnh Nghệ An/ tỉnh Hà Tĩnh
37	Sơn La	195	Tỉnh Sơn La
38	Bắc Ninh (cũ)	233	Tỉnh Bắc Ninh
39	Xã Mễ Trì, huyện Từ Liêm, Hà Nội	241, 252	Phường Đại Mỗ, thành phố Hà Nội
40	Huyện Chiêm Hóa, tỉnh Tuyên Quang	265	Xã Chiêm Hoá, tỉnh Tuyên Quang
41	Hòa Bình	266	Tỉnh Phú Thọ

- Đoàn kết là sức mạnh, cách mạng nhờ đoàn kết mà thắng lợi, kháng chiến nhờ đoàn kết mà thành công.

- Đoàn kết để giữ vững tự do dân chủ. Đoàn kết để kiến thiết nước nhà. Đoàn kết để xây dựng một đời sống mới.

HỒ CHÍ MINH

ISBN 978-604-45-1218-1

8 935217 121274

9 786044 512181

SÁCH KHÔNG BÁN